

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK

GLASILO SLOV. TRGOVSKEGA DRUŠTVA „MER-
KUR“, „SLOV. TRGOVSKEGA DRUŠTVA V CELJU“
IN „SLOV. TRGOVSKEGA IN OBRTNEGA DRU-
ŠTVA V MARIBORU.“

XV. LETO.

V LJUBLJANI 1918.

IZDALO IN ZALOŽILO SLOV. TRG. DRUŠTVO „MERKUR“.

TISK „NARODNE TISKARNE“ V LJUBLJANI.

11

1883.

C

300018195 1

KAZALO.

I. Članki.

	Stran
V novo leto. Spisal <i>Dr. R. M.</i>	1
Gospodarski pregled 1917. <i>Dr. R. M.</i>	2
Olajšave pri izpolnitvi zasebno pravnih den. terjatev	4
Trgovska in obrtniška zbornica	7
Trgovina in draginja. <i>Dr. R. M.</i>	9
Vpoštevanje splošnega trgovskega poslovanja pri razsodbah. <i>D. R. M.</i>	10
Vpogled v knjige in knjigovodstvo. <i>Val. Žun.</i>	11, 18
Vojna pomožna akcija za malo obrt in malo trgo- vino.	12
Učinki naredbe zoper navijanje cen. <i>Dr. R. M.</i> . . .	17
Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko ob za- ključku leta 1917.	19
Premoženjska oddaja in trgovina. <i>Dr. R. M.</i>	21
Novemu času naproti! <i>Val. Žun.</i>	25
Načela naše bodoče trgovine. <i>Dr. R. M.</i>	26, 85
Olajšave pri nastopu in nadaljevanju obrtov	27
Promet z nadomestki živil.	29, 35
Južnoavstrijska trgovska delniška družba.	33
Pravica upnikov do dolžnikovega življenjskega za- varovanja. <i>Dr. R. M.</i>	34
Reserviranje blaga in kazniva odreka oddaje tega. .	36
Predlogi centralne preskuševalne komisije cen za odpravo vojnega oderuštva.	36
Avstrijska poklicna statistika.	37
VIII. vojno posojilo.	41
Gospodarske razmere na Kranjskem l. 1917.	41, 50
Češke delniške banke v letu 1917. <i>Val. Žun.</i>	43
Železniške torife.	44
Dobavne pogodbe med vojno. <i>Dr. R. M.</i>	49
Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko	52
Borba proti tihotapski trgovini.	53
Zakonski načrt o trgovskih agentih. <i>Val. Žun.</i> . . .	57
Nekoliko statistike o cenah ob izbruhu vojne <i>V. Žun.</i>	58
Zunanja označba obratov. <i>Dr. R. M.</i>	59
Varstvo imena.	60
Zvišanje poštних pristojbin.	60
Zvišanje železniških tarif.	61

Stran

Naš trgovski naraščaj. <i>Dr. R. Marn.</i>	65
Avstrijska zadružna blagajna. <i>Dr. R. M.</i>	66
Važne razsodbe najvišjega sodišča.	68
Neznanim tvrdkam nič predplačila!	69
Kedaj da pošta odškodnino?	69
Trgovina. <i>Val. Žun.</i>	73
Zlato in njegova pariteta v vojni	75
Vgotovitev škode na železnici	76
Občna pridobnina za 1918	77
Prehoda doba in slovenski trgovci. <i>Dr. R. Marn.</i> . .	81
Nujna potreba mednarodnega posredovalnega jezi- ka. <i>Fr. Štupar</i>	82
Pravica do predujmov na plačo	84
Za obleko in obutev je dovoljen prost promet . . .	86
Plačujte dolžne davke in javne pristojbine	87
Potreba trgovskih šol. <i>Dr. R. Marn</i>	89
Bankovci in njih kritje v vojni in miru	90
Promet z živili	91
Kroženje dobrin. <i>Val. Žun.</i>	92
Tarifne komisije za službeno pogodbo trgovskih sotrudnikov	94

II. Raznoterosti.

Poslovna doba članov trgovskih in obrtniških zbornic	7
Ministrstvo za socialno skrb	7
Uredba posredovanja dela	7
Cementne zaloge pod zaporo	8
Gospodarska zveza opekarske industrije	8
Trgovinska in prometna nagodba z Ogrsko.	8
Poraba starih vozni listov.	8
Obisk dunajske efektne borze.	8
Objave deviznih kurzov.	8
Davčne napovedi in naznanila službenih prejemkov.	8
Državni dolgovi pri avstro - ogrski banki.	8
Nove ustanovitve	8
Nova železniška zveza Dunaj - Trst.	13

	Stran
Jadranska banka.	13
Odprava temeljnih taks pri zaračunanju brzojavnih pristojbin	14
Označba cen pri živilih.	14
Občni zbor Avstro - ogrske banke.	14
Uredbe za prehodno gospodarstvo na Ogrskem.	14
Kolkovanje vezanih trgovskih knjig.	14
Prodajne omejitve pri kmetijskih in gozdnih zemljiščih	14
Računski zaključki in bilance v vojnem ozemlju.	15
Obnova trgovskega prometa z Rusijo.	15
Žito iz Ukrajine.	15
VII. vojno posojilo.	15
V opomin davčnim zaupnikom in članom davčnih komisij.	15
Spominska knjiga c. in kr. pešpolka »Cesarjevič« št. 17.	15
Nov drobiž in bankovci.	16
Trgovec kot vzor.	17
Varstvo odjemalcev zoper prevare v blagovnem prometu.	16
Osebni promet v zasedeno ozemlje Italije.	16
Oprostitev nadaljne tretjine zaporí podvrženega bombaževega blaga in perila za nadrobno prodajo in obrtno predelovanje.	16
Vojaški dopusti za napravo in popravo kmetijskega orodja.	16
Tajniška mesta pri cenzornih kolegijih vojnokreditnega zavoda.	16
Jamstvo pošte za zmote pismonoš.	22
Pospešeno postopanje pri poštnih odškodninah.	22
Borza in mir.	23
Prepoved pošiljanja cenikov poveljstvom in vojaškim četam.	23
Poletni čas.	23
Črnovojniško službovanje in učna doba.	23
Zvišanje zavarovalne vrednosti šip.	23
Branjevci so trgovci z mešanim blagom.	23
Sukanec in navijalci cen.	23
Namizno in posteljno perilo ter brisače so podvržene kartam.	23
Letošnje cimentiranje posod.	23
Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici.	23, 30
	47, 54, 61, 72, 78
Terjatev napram romunski državi in romunskim občinam.	24
Uravnava nedeljskega počitka pri obrtnih in trgovinah.	24
Zaznamba blaga za izvoz.	24
Tvrške, ki smejo izdelovati kavine surogate.	24
Razglas c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 8. marca 1918, št. 6979, o priglasitvi založbe lesa.	30

	Stran
Kako se pridobi večji dohodek z rentnim zavarovanjem?	31
Detajlna trgovina po vojni.	31
Razstava surogatov na Dunaju.	31
Gospodarski pomen Ukrajine.	31
Prejemna pravica delničarjev do novih delnic.	31
Minimalna plača za trgovske nastavljenice in vojne doklade za zasebne uradnike.	31
Razširjenje deželnega poštnega prometa v Romuniji.	31
Poskusno službeno razmerje postane po preteku primerne časa stalno.	32
Prepoved dražbe potrebščin.	32
Službeno razmerje pri prehodu obrta.	32
Pri zopetnem vstopu v isto službo po kratkem prekinjenju je domnevati, da veljajo enaki pogoji, ki so se pri prejšnjem službenem razmerju dogovorili.	32
Poštna povzeta.	32
Omot in zatvor vrednostnih pisem in zavitkov v tuzemskem prometu.	32
Sprejemanje zavitkov na poštah.	32
Zaloge lesa.	32
Bodimo res slovanski trgovci!	38, 46
Gremij trgovcev.	38
Zastori in preproge niso luksurijozni predmeti.	38
Zavijanje in zapiranje vrednostnih pisem in zavojev v tuzemskem prometu.	38
Resolucija državne organizacije trgovcev proti centralam.	38
Kolkovanje.	39
Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici.	39
Pridelek na okupiranem italijanskem ozemlju.	39
Tobak z Bolgarije.	39
Italijanski vojni stroški.	39
Izkoriščanje srbskega poljedelstva.	39
Odprava central. Sleparki v centralah.	39
Zračni promet po vojni.	40
Odposlanstvo trgovcev pri ministrskem predsedniku.	40
Občni zbor našega društva.	45
Nazadovanje svetovnih žitnih zalog.	46
Oprostitev bombaževega blaga in perila za nadrobno prodajo in za konfekcijo.	46
Strokovni odbor za trgovino z deželnimi pridelki in mlevskimi izdelki.	46
Promet z lubjem in čreslom.	46
Z vojnim posojilom v roki.	46
Cesar in vojno posojilo.	47
Žito iz Ukrajine.	47
Kupčijski promet z Romunijo.	47
Ali ima prejšnji nastavljenec po več letih še pravico do izpričevanja?	47

Nastavljenec, ki je skrivaj zaposlen pri konkurentu, ni vreden zaupanja delodajalca.	48	Trgovec po poklicu in tihotapska trgovina.	70
Priglasitev zaloga lesa.	48	Zoper prisilno gospodarstvo v Nemčiji.	70
Nova ureditev naših gospodarskih odnošajev na pram Nemčiji.	48	Odškodnina za vojne škode.	70
Ruska izvozna trgovina.	48	Letina sladkorne pese kaže prav dobro.	70
Izprememba firme c. kr. tajništva za pripravo uvoza blaga v Romunijo.	54	Zvišanje cene sladkorja.	70
Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote ter za varstvo otrok in oskrbo mladine.	54	Nova parobrodna družba.	70
Avstrijskemu zakonu o živilih odgovarjajoče.	55	Vinska letina po slovenskih vinorodnih krajih.	70
Kup po vzorcu ali poskusu je trgovsko navaden.	55	Za zimo ne bo premoga.	70
Važne obrtnopravne razsodbe.	55	Ruski državni papirji.	70
Bombaževina in perilo za detajlno prodajo je prosta.	55	Ladjedelstvo.	71
Kreditna zadruga v Ljubljani.	55	Neugodna pojasnila niso sama na sebi še vzrok od-pusta.	71
Slovenska trgovska šola v Trstu.	56	Tudi upravičen ukor ne sme vsebovati psovke.	71
Menjavanje rubljev, finskih mark in lir.	56	»Šmiranje« je kaznivo!	71
Najvišje cene za nadrobno prodajo svežih hrušk, češpelj, sliv in jabol.	56	Dvorazredna zasebna slovenska trgovska šola s pravico javnosti v Trstu.	71
Žito iz Ukrajine za Avstro - Ogrsko.	56	Eksportno in importno delniško društvo.	72
Nova železniška veza Dunaj - Trst.	56	Omejitev ustanovitev družb z o. z.	72
Razglas.	62, 79	Zlato za Švico.	72
Svarilo.	62	Ravnalne cene za grozdje in vino v Istri in tržaški spodnji okolici.	72
Pomen nakupne cene.	62	Brzjavne poštna nakaznice.	72
Transportni tarifi na državni železnici.	62	Železo.	72
Češko - hrvatska banka se namerava ustanoviti na Reki.	62	Tiskovne pošiljke v Nemčijo.	72
Ogrska žetev.	62	Denarne pošiljke v inozemstvo.	72
Kedaj so blagajniški bloki koleka prosti?	63	† Valentin Žun.	78, 87
Prodaja tobačnih nadomestkov.	63	Važna razsodba glede določitve cen.	78
Nikake odškodnine za napačno deklarirane zavoje.	63	Upravičenost trgovine.	78
Obveznost do priglasitve zopetne otvoritve prido-bitnih podjetij.	63	Veliko pomanjkanje premoga.	79
Jesensko sadje pod zaporo.	63	Kolkovanje vlog za dobavo premoga.	79
Cene premoga.	63	Uravnavanje prometa z zelenjadnim semenjem pri-delka 1918.	79
Določitev novih poštnih pristojbin.	63	K zbirki vojno - gospodarskih odredb, tičočih se de-lokroga trgovinskega ministrstva.	79
Ladjedelnica v Tržiču pri Trstu.	63	Svarilo pred podpiranjem dezertirjev, vojakov ki prekoračijo dopust in oseb, ki se odstranijo brez dovoljenja od vojaških krdel.	79
Velika ladjedelnica v Miljah pri Trstu.	63	Eksistenčni minimum — 3600 kron.	79
Ustanovitev trgovsko-geografičn. zavoda v Rusiji.	63	Cene vina.	80
Nove pristojbine za brzjavke.	63	Cene padajo.	80
Vodilne cene za vino.	63	Letina sladkorne pese.	80
Prekoračenje maksimalnih cen razveljavi in uniči kupne in dobavne pogodbe.	63	Centralna banka za obnovitev Primorske.	80
Izračun odškodnine radi neizpolnitve pogodbe med vojno glede predmetov dnevne potrebe.	64	Nabiralni teden za c. kr. avstrijsko zaklado za vo-jaške vdove in sirote.	80
V kakem jeziku se odpove.	64	Trpežno perilo iz — brezovega lesa.	80
Navijalci cen pod policijskim nadzorstvom.	64	Dolžina železnic svetovnih velesil.	80
Zastaranje trgovskih terjatev.	69	Nacionaliziranje trgovine na Poljskem.	80
Raztegnitev zavarovanja zoper nezgode na vse male obrte.	69	Zveza jugoslovanskih trgovcev.	87
Pravica javnosti za trgovsko akademijo dunajskega trgovstva.	70	Okoliš trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani.	87
		Ukaz Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 5. no-vembra 1918, št. 86.171 o prepovedi izvažanja živil in drugih gospodinjskih potrebščin.	87

	Stran
Naredba poverjen, za prehrano glede cen živilom.	87
Poziv vsem bivšim vojnim dobaviteljem.	87
Pomanjkanje sladkorja.	87
Poziv zaradi priglasitve in povračil škode, ki bi jih bila dolžna poravnati prejšnja avstro - ogrska vojaška uprava.	87
Razveljavljenje naredbe prehranjevalnega urada na Dunaju.	88
Naredba poverjenišva za notranje zadeve.	88
Naredba poverjenika za narodno brambo, finance in socijalno skrbstvo.	88
Premog.	88
Izplačila obresti vojnih posojil.	88
Tobačna tovarna.	88
Misli in nasveti praktičnega trgovca.	95
Promet s semensko deteljo je prost.	95
Določbe v prometu na železnicah.	95
Odprava male loterije.	95
Jamski in celulozni les je zasežen.	95
Imenovanje.	95
Telefon v službi trgovine.	95
»Croatia«	96

III. Društvene vesti.

† Avgust Jagodič.	8
Darila.	32, 40, 80
XVII. redni občni zbor našega društva.	40
Mlad trgovec.	64
† Pavel Magdič.	80
† Fran Slivar.	80
Slovensko trgovsko društvo v Celju.	88
† Franc Češnovar.	96

IV. Književnost.

Dr. Milko Brezigar: Osnutek slovenskega narod- nega gospodarstva.	80
--	----

V. Objave iz trgovskih in zadružnih registrov.

Št. 1—12.

VI. Izkaz društvene posredovalnice.

V vsaki številki.

1883

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) —n: V novo leto.
- 2.) Gospodarski pregled 1917.
- 3.) Olajšave pri izpolnitvi zasebno-pravnih denarnih terjatev.
- 4.) Trgovska in obrtniška zbornica.
- 5.) Raznoterosti:

Poslovna doba članov trgovskih in obrtniških zbornic.
— Ministrstvo za socialno skrb. — Uredba posredo-

vanja dela. — Cementne zaloge pod zaporo. — Gospodarska zveza opekarske industrije. — Trgovinska in prometna nagodba z Ogrsko. — Poraba starih vozni listov. — Obisk dunajske efektne borze. — Objave deviznih kurzov. — Davčne napovedi in naznanila službenih prejemkov. — Državni dolgovi pri avstro-ogrski banki. — Nove ustanovitve.

6.) Društvene vesti.

† Avgust Jagodič.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

A detailed illustration of a vintage pocket watch. The watch has a round, dark-colored case with a prominent ring at the top for a chain. The watch face is light-colored with black Arabic numerals from 1 to 12. The hands are thin and black, with a small seconds sub-dial at the 6 o'clock position. The watch is set against a dark, textured background.

„IRO“ Tovarniška **„IRO“**
znamka

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
z asebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.
Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Ivan Perdan

v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vinko Majdič
lastnik valjčnega mlina v Kranju.
Priznano najboljši
mlinski izdelki in zlasti
izborna pšenična moka.

J. Kopač, svečar v Gorici.

Med

jako dober za pecivo ali zdravilo,
izpitani pomladanski :: :: ::
čebelni pitanec :: :: ::

Cene so jako zmerne, na kar posebno opozarjamo g. trgovce.

Slovensko trgovsko društvo
„MERKUR“
v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče
knjige:

J. GASTEINER-VOLC:

Knjigovodstvo.

Cena 4 K.

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za eno-
letne trgovske tečaje za deklice,
v treh delih.

- I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.
- II. del: Cena vezani knjigi 2 K.
- III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodniku nujno potrebne.

Kmetska posojilnica
- ljubljanske okolice -
v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega pla-
čuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna
kmečka posestva, radi tega je tudi ves
denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19.000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

v Ljubljani

priporoča svoja svetla in črna piva.

Trgovci! Prispevajte za Trgovski dom!

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vazelino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

== kupi ==

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah.

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1918.

Štev. 1.

V novo leto!

„Slovenski trgovski Vestnik“ nastopa XV. leto svojega obstanka. Veliko njegovih tovarišev je kruta vojna prisilila, da so nehali izhajati, naš list bo kljub zvišanem skoro podvojenim stroškom izhajal še nadalje, ker je Merkurjev odbor uvaževal, da mora društvo ohraniti stike s svojimi člani po listu in da čaka ravno naš list v prehodnem gospodarstvu velika naloga.

Treba bo iznova organizirati slovensko trgovstvo, kajti kakor na vsa druga društva je vojna kot slana padla tudi na delovanje trgovskih društev in njih podružnic. Merkurjev odbor je vestno vršil svojo nalogo, toda delokrog mu je bil omejen v organizatoričnem kakor tudi v splošno stanovskem oziru. Zato je tembolj intenzivno in tiho deloval na polju podpiranja potrebnih rodbin vpoklicanih članov in ko se bo pisala zgodovina našega društva, se bo v prvi vrsti omenjalo človekoljubno delovanje odbora med svetovno vojno, ko je lajšal bridko gorje prizadetih in skrbel, da rodbine vpoklicanih in padlih članov niso podlegle gladi in pomanjkanju.

Kako so delovali bratski društvi na Štajerskem in naša podružnica v Kranju, ni poročil. Vojne razmere, mobilizacija odbornikov in članov ter druge, za nobeno društvo tekom vojne ugodne okolnosti so ovirale vsako pospeševanje stanovskih koristi. Kakor mora je legla vojna na vse. In če se preostali odborniki niso toliko brigali za društvo, ni bilo nikomur zameriti, prišle so hude skrbi za vsakdanji kruh, za drage na fronti in drugo.

Vsaj malo se začenja na vzhodu svetlikati zvezda miru. Zaželimo si ga in koprnimo po njem. In če pride, ne bo vse na enkrat dobro, nasprotno, za trgovca se bodo pričeli slabi časi in dana mu bo ena najtežjih nalog v prehodnem gospodarstvu. Blago je razprodal, vse zaloge so pošle, in od njega se pričakuje, da bo skrbel za nove zaloge, za vzpostavitev normalnih blagovnih razmer.

Mnenja smo, da se bo to dalo storiti le v slobodnem prometu brez sodelovanja central, ki so nepotrebne in le ovira prostemu gibanju blaga. Centrale niso le v škodo trgovstva, ampak tudi v škodo konsumentov, ker so slednji prisiljeni vsled nedostajanja blaga kupovati to pod roko za horendne cene, ki bi niti zdaleka ne bile tako visoke, ko bi se blago pustilo v prostem prometu.

Zato bodo trgovci morali zastaviti vse sile, da dobe nazaj one pravice, ki so jim zdaj po centralah omejene. Treba bo tesne organizacije, kajti le enoten nastop trgovskih organizacij bo kaj dosegel. Upamo zato, da se bodo zopet vsi trgovci z vnemo oklenili pravega središča, svojega Merkurja. Po drugi strani bodo pa zopet trgovski nastavljenji zelo potrebni svoje organizacije. Večina je mobilizirana, zelo veliko je že invalidnih, vsi ti bodo potrebovali lastnega ognjišča, v katerem so se pred vojno zbirali, t. j. slov. trgovskega društva Merkur, ki je vedno z isto vnemo zastopal koristi trgovcev kakor njih nastavljenjcev. Kdor lista v zgodovini delovanja našega društva, vidi jasno, da se je največ ugodnosti za trgovske nastavljenjce doseglo le zato, ker so bili združeni v skupni organizaciji s svojimi šefi. Nasprotstvo se ni nikoli pokazalo, ker so bili vsi člani vedno edini in socialno stran nastavljenjcev vedno tudi v polni meri vpoštevali.

In zato imamo trdno zaupanje, da se bo naša organizacija obnovila v isto trdno oziroma še trdnejšo vez kakor poprej, ker bo enim kakor drugim po vojni še veliko bolj potrebna.

In pri tem bo naše glasilo zlasti kot vez med odborom in člani igralo veliko vlogo. Njegova naloga bo, da vzpodbuja k organizaciji, da opozori na vse potrebne korake, da pospešuje, kar je dobrega in pobija, kar je slabega.

Uredništvo si je pridobilo nove vire za razpravljanje o vseh stanovskih vprašanjih, novi sotrudniki so obljubili prispevke in zato se upa, da se bo list povzdignil iz mrtvila vojne dobe, ko je moral izhajati tak kakršen je bil, kar je pripisovati le vojnim razmeram.

Uredništvo pa apelira v prvi vrsti na sodelavce iz trgovskega stanu. Le ti morejo udariti na pravo struno, izvzeti iz več aktualnih vprašanj najbolj pereče in najbolj potrebno. Saj ne zahtevamo izborno sestavljenih člankov; žadostuje nam kratko poročilo, kaj naj bi se razpravljalo, migljaj, kaj bi bilo v tej ali oni dobi najvažnejše. Na ta način je lahko vsak trgovec sodelavec našega lista in v to sodelništvo vabimo vse, ki se zanimajo za koristi trgovskega stanu in ki jim je res ležeče na tem, da postane list zrcalo mišljenja in stremiljenja slovenskega trgovstva.

Glejmo torej, da v dobi prehodnega gospodarstva, na katero se že vse pripravlja, ne zaostanemo, ampak da bomo pripravljeni tudi slovenski trgovci kot pionirji vzpostaviti normalnih razmer. Če se tukaj izkažemo na svojem mestu, nam bo ves naš narod hvaležen, ker največ od trgovcev bo odvisno, da se zboljša gospodarstvo vsega naroda.

Slovenski trgovec je bil vedno na mestu in zagotovljeni bodimo, da bo tudi v težki prehodni dobi iz vojne na mir kos še tako težkim nalogam!

—n.

Gospodarski pregled 1917.

Konec leta 1917 stoji v znamenju prihajajočega miru. Diplomacije centralnih držav sede z zastopniki Rusije pri eni mizi in morda se bo kmalu odločilo, če bodo lahko vojaki na najdaljši fronti svetovne vojne zapustili strelske jarke in se vrnili k mirnemu delu. Gospodarski pregled se mora kolikortoliko ozirati na prihod miru.

Štiri leta grozne vojne in popolne zapore gotovih držav od ostalega sveta v gospodarskem oziru so gospodarsko lice naše zemlje docela izpremenila. Vsa prihodnja generacija bo še trpela na posledicah svetovne vojne; ljudstvo je decimirano, ljudska moč izčrpana, dolgo in skrbno nabrano narodno premoženje je uničeno in ostali so velikanski v kraljestvo fantazije spadajoči dolгови. Donos zemlje je manjši, draginja nesnosna in za zaslužek malo prilike. Omamiti in varati nas ne more videz velikega v vojni pridobljenega bogastva, visoke mezde in papirnato premoženje, veliki borzni dobički kakor tudi nezaslišane cene. Faktum je, da je nastopilo splošno obubožanje evropskega gospodarstva, ki je bodo šele pozni rodovi popravili.

Obnovitev evropskega gospodarstva bo zahtevala vso energijo dela posameznikov in skupnosti. V prvi vrsti bo treba skrbeti za zadostno hrano na ta način da se bo zemlja intenzivno obdelala, zadostno umetno pognojila, živina nadomestila itd. Potem pride obleka na vrsto, poprava stanovanj, obnova po vojni razbitih in razdejanih krajev. Za produktivno delovanje

je treba dovolj kuriva in transportnih sredstev; na vsem smo do kraja slabi.

V prvem času po nastopu miru bo mogočno nastopilo povpraševanje po blagu; vsakdo bo le kupec. Doslej se je deloma vsled nedostajanja blaga, deloma vsled visokih cen le malo nabavilo celo najvažnejših potrebščin kakor obleke, perila, obutve itd. Hiš se ni niti popravljalo, še manj novih zidalo in po velikih mestih zelo primanjkuje stanovanj. Industrijski in obrtni obrati so izpraznili skladišča, razprodali blago, sirovine prodali. Povsod se bo pokazala želja po obnovitvi zalog in napolnitvi skladišč. Železnice so obrabile do skrajnosti prometna sredstva in treba bo voznih parkov in deloma vrhne stavbe prog popraviti in predelati.

Vsi ljudje bodo le kupci in v to bo treba glavnice. Vojna je dala veliko denarja toda, požrla je večji del temeljne glavnice. Vprvo bodo zadostovali prihranki in rezerve in pomankanje glavnice bo šele pozneje nastopilo. Umetno, dozdevno premoženje pa največ v novem denarju bo nekaj časa mašilo luknje. Toda pomagalo ne bo dosti, ker so cene tako nezašlišane visoke, da jih še ni bilo in jih več ne bo. Najvažnejši, a tudi najtežji, mirovni problem, bo znižanje cen. Vspostavitev znosnih življenjskih pogojev bo najvišja zapoved gospodarske politike in sicer takoj pri prehodu v mir. Treba bo milijonom vračajočih mobilizirancev in doma ostalim potrebnim slojem dati nov pogum do življenja, odstraniti njih malodušnost in otopelost. Edino sredstvo za znižanje cen bo pomnožitev gospodarske produkcije.

Na trg morajo priti živila v potrojeni meri in cene se bodo same od sebe znižale, vsled tega se bo tudi vse drugo pocenilo. Centrale, ki ovirajo razvoj produkcijskih sil, morajo odpasti in takoj se bo gospodarsko delo pomnožilo, ker bo vladala prometna prostost. To bo tudi pogoj da se preostanki zvišane produkcije stavijo na razpolago za izvoz in s tem zboljša naša valuta. Če bi bile cene v tuzemstvu višje kakor v inozemstvu, se vabi s tem inozemska konkurenca v deželo in oslabša domačo produkcijo. Vsaka ovira znižanju cen je obenem ovira za ozdravljenje skupnega gospodarstva. Take ovire bi bile: slabost notranje politike zlasti v popušcanju zoper agrarska stremiljenja, podjetnosti sovražen duh v zakonu daji in upravi, radodarnost v izdatkih brez zadostnega pokritja, lahkomiselna poraba preše za bankovce, nenaka mera pri razdelitvi novih bremen, zlasti pri davkih. Davčna zakonodaja in davčna politika bo za ozdravljenje gospodarstva in za hitro oživiljenje produktivnega delovanja po vojni odločilna.

Pojavi obubožanja gospodarstva in poraba temeljne glavnice in narodnega premoženja so povsod

ednaki pri centralnih državah kakor pri naših nasprotnikih, zato lahko priobčimo par vzgledov.

Vojni izdatki velesil znašajo v naši monarhiji 70, v Nemčiji 124, na Angleškem 156, na Francoskem 96, na Ruskem 83, v Italiji 32 in Z druženi država 20, milijard kron. Torej so na vojni vdeležene velesile izdale v 41 mesecih 600 milijard kron. To so pa samo izdatki za pravcate namene vojne in podpiranje svojcev mobiliziranih, dočim niso prav nič računanane vojne škode, razdejanje cvetočih dežel, celih mest itd. Vojna škoda je že dozdej požrla četrtino narodnega premoženja vojskujočih se držav. Res je, da ni vsa v vojno investirana glavica docela izgubljena, kajti v stroških so tudi produktivne investicije, tovarniške naprave, železnice, ceste in mostovi, ki so tudi v mirnem času donosne in koristne za gospodarsko delovanje. Vendar so zneski, ki so docela izgubljeni za narodno gospodarstvo, grozoviti in najtežja naloga finančne umetnosti bo, kako se bodo neizmerni dolgovi obrestovali in počasi amortizirali. Le v Avstriji bo treba za obresti tri do štiri milijarde kron; kako se bo to zgodilo, še ni jasno.

Relativno je v vojni še najbolj odrezalo kmetijstvo vsled ugodne prolaže žetve in živine. Kmetovalci so po večini poplačali dolgove, si napravili prihranke in postali premožni. Posledice so, da se je zemlja in nepremičnine sploh podražila. Hiše na Dunaju so se podražile proti letu 1913 za 65 odstotkov, kmečka zemljišča za 100 odstotkov. Da so vojni dobički in naložba tega denarja, v nepremičninah velik vzrok podraženju realitet, je jasno.

Zvišanje plač in mezd za uradnike in delavce je najbolj razvidno iz naslednjih primer. Večja poraba za plače državnih uradnikov v l. 1917 proti l. 1913 znaša 761 milijonov kron. Navaden rudar je imel v l. 1913 dnevne mezde 5 K 30 h, v l. 1917 pa 10 K, torej zvišanje za 88 odstotkov; delavec v plavžih je imel 1913 dnevne mezde 6 K 50 h, v l. 1917 14 K 30 h, torej zvišanje za 120 odstotkov. Navaden dniar je zaslužil nadan 1913 3 K, v l. 1917 6 K, torej zvišanje za 100 odstotkov. Tukaj ni samo draginja, ampak tudi delavski trg vzrok višjih mezd. Tako poljedeljstvo kakor industrija trpita pomanjkanje delovnih moči in tudi vojni vjetniki ter mladoletni delavci niso mogli izpolniti vrzeli, ki je nastala vsled vpoklica delavskih množic v vojsko. Delavec sam ni nič vesel visokih mezd, ker mu tudi te ne zadostujejo za pokritje življenjskih potrebščin. Boljše ima delavec tam, kjer mu gospodar preskrbi živila, bodi si vsa ali deloma. Pri poljedelstvu je položaj delavcev najugodnejši, ker ima tukaj naturalno preskrbo.

Zvišanje delavskih mezd je po sebi umevno vplivalo na cene industrijskih izdelkov, ker so se režijski stroški tako zelo zvišali. Primere: Češki premog

je veljal proizvajalca met. stot v l. 1913 89 vinarjev, v l. 1917 150 vinarjev, češko surovo železo je veljalo proizvajalca met. stot v l. 1913 7 K, v l. 1917 15 K, torej se je režijska podražila za 11 odst. Tiskana kotenina je veljala proizvajalca za 100 m v l. 1913 8 K, v l. 1917 72 K, torej se je podražila za 800 odst. Pri takih režijskih stroških bi bilo vsako delo v miru nemogoče, zato je splošno zvišanje cen prvi pogoj tudi za razvoj industrije in obrta.

Kakšen promet so imele centrale? Vojnožitni prometni zavod je imel do konca novembra 1917 19.937 milijonov kron prometa, centrala za bombaž 536 milijonov, kovinska centrala 400 milijonov, devizna centrala 229 milijonov, centrala za volno 201 milijon in centrala za olje in mast 161 milijonov kron prometa. Pri petih najvažnejših centralah so torej znašali prometi več nego enindvajset milijard kron. Centrale so pojav vojne in morajo po krajši prehodni dobi zopet izginiti. Vezi, ki so se vsled njih naložile prostemu prometu, izvirajo iz stremljenja, da bi se z majhnimi zalogami izhajalo in blago iz skritih kotov iztrgalo. Izkušnje so pokazale, da uredba central ni dosegla svojih namenov, le misel je bila dobra.

Vrednost našega denarja je v inozemstvu zelo padla, ker smo bili zaprti od mednarodnega prometa, ker nismo mogli izvažati, a vendar uvažati za drag denar najnujnejše potrebščine za vojno prehrano. Deloma so bile krive tudi brezvestne spekulacije in umetno zvišanje naših kurzov po naših sovražnikih. Srečen izid vojne in otvoritev prometa prostosti bo našo valuto zopet dvignila, kar se že iz tega vidi, da kurzi našega denarja, ki so še sredi novembra 1917 notirali v Švici 248, na Holandskem 487.50, na Švedskem 405.75, koncem leta 1917 stali v Švici 188, na Holandskem 363 in na Švedskem 271; v zadnji deželi se je torej naš kurz zboljšal za 134.75 kron.

Med vojno so se zlasti bančni posli razvili in banke so delale dobičke, kakor še nikoli poprej. Banke imajo imovine, pri državi 5363 milijonov kron in 70 odstotkov bančnega premoženja stoji v službi vojnih financ. Banke so zvišale delniško glavnicu med vojno za 32 odstotkov, vloge in upniki so se pomnožili za 207 in efekti za 250 odstotkov. Promet v efekti je bil v l. 1917 proti 1913 za 320 odstotkov višji. Vsled razprodaje zalog in plačevanja blaga le proti gotovini so se bančni krediti poplačali in industrija kakor trgovina je postala po večini upnica in ni več dolžnica bank. Denar so banke porabile, ker ni bilo druge porabe, za podpisovanje vojnih posojil. Poleg prometa pri državnem kreditu so imele banke velikanske kupčije pri efekti in so tu ogromno zaslužile.

Pri prometu z efekti so se na borzi izvršila velika pretiranja in primerjaje kurze dne 25. julija 1914 s kurzi sredi decembra 1917 vidimo, da so industrijske

delnice poskočile za 108 odstotkov na Dunaju in za 806 odstotkov na budimpeštanski borzi. Pri industrijah se je kapital zvišal za 228 odstotkov. Osupniti nas more zlasti poskočitev kurzne vrednosti za 806 odstotkov. To izvira iz tega, da je bila Ogrska relativno po vojni najmanj oškodovana in je lahko do cela izkoriščala zemljiško produkcijo.

Pomorska vojna je uničila neizmerne vrednosti narodnega premoženja; le podmorski čolni so potopili 12.34 milijonov brutto ton, kar odgovarja 30 odstotkom svetovne tonaže. Trgovsko ladije se je zmanjšalo na Angleškem za 39, v Nemčiji za 28 in v Avstro-Ogrski za 15 odstotkov, dočim je v Združenih državah naraslo za 86 odstotkov. Tovornina iz Kanade na Angleško se je zvišala od 17 shilingov za tono na 145 shilingov, t. j. za 753 odstotkov. Zato je Amerika forsirala gradbo ladij in investirala milijarde v to. Njena zunanja trgovina se je zvišala za 145 odstotkov, toda dnevne mezde delavcev so tudi narasle za 59 odstotkov. Zaloga zlata Združenih držav se je od 1900 milijonov dolarjev pomnožila na 3000 milijonov dolarjev, torej za 57 odstotkov.

Kaj bo z obnovitvijo gospodarstva? To leži še v temi, kajti izčrpane so industrijske naprave in prometna sredstva in pri sedanjih cenah strojev in surovin bi se moral velik donos kalkulirati, da bi se naložena glavnic mogla obrestovati. Treba bo dalje obnoviti porušena mesta in obrabljene železnice po celi Evropi. Delo za obnovev evropskega gospodarstva bo neizmerno. Prihranjena glavnic se bo porabila in zopet bo moral kredit nastopiti v morda še zvišani meri kakor pred vojno. Obrestna mera bo sama po sebi rastla. Pogoji za uspešno obnovev pri nas so dani v zakladih naše zemlje, ki se morajo izkoristiti. Trdo in težko bo treba delati, da se zopet vzpostavi ravnoesje in kdor ima resno voljo, podjetni pogum, ta bo našel pot za delovanje in obnovev splošnega in svojega gospodarstva. Naš trgovec bo v prvi vrsti v to vpoklican.

Olajšave pri izpolnitvi zasebnopravnih denarnih terjatev.

Odredba skupnega ministrstva z dne 20. decembra 1917 drž. zak. št. 494 odreja olajšave pri izpolnitvi zasebnopravnih denarnih terjatev.

1. Sodni odlog plačil.

V prvi vrsti ima pravno sodišče pravico za zasebnopravne, pred 1. avgustom 1914 nastale terjatve določiti v razsodbi daljše dajatvene roke kakor je v zakonu določeno, ako to predlaga toženec, če njegov gospodarski položaj to opravičuje, in če upnik radi tega ne trpi kake nerazmerne škode.

Tak rok se lahko dovoli za celo terjatev, ali za del iste, toda ne čez 31. december 1918. Odlog, dovoljen do 31. decembra 1917, se podaljša do 31. marca 1918 in na predlog ter po zaslišanju nasprotnika tudi lahko do najdalje 31. decembra 1918.

Pogoji za dovoljenje so, da mora toženec dejanske trditve, na katere opira svoj predlog, verjetno dokazati. Sodišče lahko zahteva varščino, predno dovoli odlog. Proti dovoljenju sodnega odloga ali zoper zavrnitev odloga ni pravnega sredstva.

Če je upnik kljub temu, da je dolžnik izvensodno prosil za odlog, dvignil tožbo in je toženec takoj pri prvem naroku priznal tožbeni zahtevek, nosi pravdne stroške upnik, če je sodnik odlog dovolil.

2. Postopanje.

Dolžnik lahko pri okrajnem sodišču, v čigar okolišu ima upnik svoje bivališče, predlaga priznavši terjatev upnikovo, da se mu določi plačilni rok. Tak predlog lahko tudi stavi, če je njegova obveznost vgotovljena v kakem notarskem aktu, ki ima izvršljivo moč. Če je proti dolžniku izdano plačilno povelje, lahko v za upor določenem roku predlaga, da se mu določi plačilni rok priznavši upnikovo terjatev.

Sodišče zasliši pred odločbo upnika in izda potem sklep. V sklepu, ki dovoli plačilni rok, je izreči dolžnost dolžnika za plačilo priznane terjatve. V slučaju že izdanega plačilnega povelja določi sodnik v sklepu nov plačilni rok.

Stroške zaslišanja mora dolžnik upniku povrniti, razen če bi upnik odklonil izvensodno stavljenost prošnjo za odlog plačila.

3. Od sodnega odloga izvzete terjatve.

Določbe pod 1 in 2 se ne porabljajo na terjatve iz menic in šekov, dalje na

- 1). terjatve iz službenih in rudarskih pogodb;
- 2). terjatve iz najemnih in zakupnih pogodb;
- 3). terjatve društvenih bolniških blagajn na plačilo prispevkov k bolniškemu in penzijskemu zavarovanju;
- 4). zahteve na plačilo obresti in anuitet:
 - a) na podlagi terjatev, ki služijo predvsem kot pokritje zastavnih listov in fundiranih bančnih zadolžnic,
 - b) na podlagi terjatev hranilnic in skupnih sirotinskih blagajn,
 - c) na podlagi terjatev hranilnic napram občinam ali drugim javnim korporacijam;
- 5). rentne terjatve in zahtevki na dajatev preskrbe;
- 6). terjatve do plačila obresti in na vračila glavnice iz državnih dolgov in državno garantiranih obveznosti;
- 7). terjatve do plačila obresti in do vračila glavnice iz zastavnih listov, fundiranih bančnih zadolžnic in delnih zadolžnic;

8). terjatve do deželnih in delniških bank, hranilnic, kreditnih zadrug in drugih kreditnih mest na podlagi tekočega računa in iz vlog proti blagajničnim listom ali vložnim knjižicam;

9). terjatve iz zavarovalnih pogodb.

4. Sodni odlog za izvozne trgovce in interesente tujskega prometa.

Trgovcem in obrtnikom, ki z izpričevalom trgovske in obrtniške zbornice dokažejo, da pretežno dobivajo ali dobavljajo blago, ki je določeno za izvoz v inozemstvo, dalje osebam in podjetjem, ki dokažejo, da so pretežno odvisni od donosa ali dohodkov iz tujkega prometa, se lahko dovoli sodni odlog plačil tudi za pod 3. poglavjem št. 1, 2 in 4 označene pred 1. avgustom 1914 nastale terjatve, dalje za terjatve do plačila obresti in vračila glavnice iz delnih zadolžnic, ki so bile izdane pred tem dnevom; za terjatve iz najemnih in zakupnih pogodb je dopusten sodni odlog tudi tedaj, če so se te pogodbe po 31. juliju 1914 molče obnovile.

5. Sodni odlog v izvršilnem postopanju.

Izvršilno sodišče lahko na predlog obvezanca odloži izvršbo najkasneje do 31. decembra 1918, ako ne gre za rubežen predmetov premičnega premoženja ali za prisilno zastavnopravno vtemeljitev. Taka odložitve ni dopustna, če se je že po 1. 2. ali 4. poglavju dovolil plačilni rok.

Na dovoljenje odložitve se primerno porabljajo določbe 1. poglavja, odstavki 1 in 3 do 5.

Na podlagi naredbe z dne 19. junija 1917 odložena izvršba se lahko, če odloženi rok še ni pred 31. decembrom 1917 potekel, odloži pod pogoji 1. poglavja odst. 1 na predlog obvezanca nadalje do 31. decembra 1918.

Odložitev izvršbe je dopustna tudi pri terjatvah iz menic in šekov. V slučajih omenjenih v 4. poglavju se lahko dovoli odložitev izvršbe tudi za terjatve, omenjene v 3. poglavju št. 1, 2 in 4, če so nastale pred 1. avgustom 1914.

Dotični upnik nima pravice do odškodnine za odloženo izvršbo naraslih izvršilnih stroškov, če je odklonil izvensodno ponudeno in vtemeljeno prošnjo dolžnika za odlog.

6. Sodni odlog za vojno ozemlje.

Osebam, ki imajo svoje bivališče ali stalno kupčijsko podjetje v ozemlju, v katerem je okrajno sodišče vsled vojnih dogodkov začasno ustavilo svoje delovanje ali svoj sedež preložilo, ali v ozemlju, ki ga je vsled oblastvenega ukaza moral znaten del prebivalstva zapustiti, sme pozvano sodišče za obveznosti vsake vrste in ne glede na čas njih postanka dovoliti odlog in prav tako izreči, da se spregledajo ali razve-

ljavijo pravne škode, ki so nastopile ali nastopijo vsled ne pravočasne izpolnitve, izvzemši dolžnosti plačila obresti v mejah, določenih v 8. poglavju odstavek 1. Določbe 5. poglavja se porabljajo na take osebe brez ozira na način in časovni postanek terjatve, v katere prid se vodi izvršba.

Pod pogoji prvega odstavka lahko sodišče nadalje izreče, da se spregledajo ali razveljavijo pravne posledice nenastopa kakega pogoja, če je postal nastop pogoja vsled vojnih dogodkov nemogoč. Po potrebi je za izpolnitev pogoja določiti nov rok.

6. a. Odlog za vojaške osebe in njih pripadnike.

Privatnopravne denarne terjatve proti vojaškim osebam ki se bodo ob koncu vojne ali poprej zopet poprijeli civilnega posla, dalje proti vjetnikom in talcem so odložene do preteka treh mesecev po dnevu, ko je odpadlo za osebo dolžnika razmerje v § 3 odst. 2 ces. naredbe vojaške službe ali vjetništva ali begunstva.

Po nehanju zakonitega odloga lahko sodišče dovoli imenovanim osebam odlog za obveznosti vsake vrste in pod pogoji 1. poglavja izreče, da se spregledajo ali razveljavijo pravne škode, ki so nastopile ali nastopijo vsled nepravočasne izpolnitve kake obveznosti, izvzemši plačilo obresti. Sodišče lahko nadalje izreče, da se spregledajo ali razveljavijo pravne posledice nenastopa kakega pogoja, če je treba, se določi za izpolnitev pogoja nov rok.

Predstojee določbe se ne vporabljajo na terjatve, ki so nastale pred poprej označenim razmerjem, dalje na preživljanske prispevke, zavarovalne premije in na terjatve iz menic in šekov. Zavarovalec je obvezan, da pogodbe glede življenjskega zavarovanja, ki vsled nepravočasnega plačila premij ugasnejo ali se izpremene v premij prosta zavarovanja z zmanjšano zavarovalno vsoto, obnovi tekom šestih mesecev po v prvem odstavku označenem dnevu proti doplačilu premij z zamudnimi obrestmi vred brez nove zdravniške preiskave.

Soprogi, življenjski sočruginji ali otrokom (adotiranim ali rejencem) v prvem odstavku imenovane osebe lahko sodišče, ako so živele v skupnem gospodarstvu in niso imele nikakega pridobitka, dovoli odlog za terjatve vsake vrste izvzemši v tretjem odstavku omenjene.

7. Vpliv višje sile na menice in šeke.

Ako nasprotuje pri menicah ali šekih, brez razlike plačilnega kraja in dneva izdaje, prezentacije ali protestnega dviga vsled vojnih dogodkov nastopivša nepremagljiva ovira (višja sila), se plačilni čas, rok za prezentacijo v sprejem ali plačilo in za protestni dvig za toliko odloži, kolikor je potrebno, da se po odpadu ovire izvrši meničnopravno dejanje, najmanj pa do preteka deset delavnikov po odpadu ovire. V protestu je kolikor mogoče vgotoviti oviro in nje trajanje.

8. Obrestno vračilo; roki zastaranja in tožbe.

Za čas, za katerega se je vsled odloga odložilo plačilo, je plačati zakonite zamudne ali višje obresti, ki pripadajo po pogodbi do dneva, ob katerem bi bilo brez ozira na odlog treba plačati. Pogodbene zamudne obresti se ne morejo zahtevati, v kolikor so višje kakor zakonite obresti.

Doba odloga se pri izračunu zastaranja in zakonitih rokov za vložitev tožbe ne vračuna.

9. Dogovorjene pravne škode.

Upniku za slučaj nepravočasnega plačila obresti anuitet ali obrokov zasebnopravnih, pred 1. avgustom nastalih denarnih terjatev pogodbeno dovoljena pravica do odpovedi ali takojšnji zahtevi glavninskih zneskov ali druge za označeni namen dogovorjene pravne škode izvzemši dolžnosti plačila obresti v mejah, ki so določene v 8. poglavju, se ne morejo uveljaviti, če je dolжник v zastanku le z obrestmi, anuitetami ali obroki, ki so najkasneje 31. avgusta 1915 zapadli.

10. Protiračun.

Okolnost, da se kaka terjatev po določbah te naredbe odloži, ne nasprotuje temu, da bi se ta terjatev ne vzela v protiračun za druge.

11. Posebne določbe za južno bojišče.

Če ima eno v naslednjem imenovanih kreditnih mest svoj sedež v Dalmaciji, na Primorskem ali v okolišču okrožnih sodišč Rovereto in Trient, smejo tekom koledarskega meseca zahtevati:

a) delniške banke, katerih osnovna glavnica ne znaša več kakor en milijon kron, na podlagi pred 21. majem 1915 nastalih terjatev iz tekočega računa in iz vlog proti blagajniškemu listu plačilo do višine 3 odstotkov dne 21. maja 1915 obstoječe terjatve, najmanj pa 400 K in največ 1000 K, dalje na podlagi terjatev iz vlog proti hranilni knjižici, ki so se vložile pred 21. majem 1915, plačilo do višine 200 K iz vsake vloge;

b) hranilnice na podlagi terjatev iz vlog na vložno knjižico, ki so se vložile pred 21. majem 1915, plačilo do višine 200 K iz vsake vloge;

c) kreditne zadrage izvzemši rajfajznovke na podlagi pred 21. majem 1915 nastalih terjatev iz tekočega računa plačilo do višine 20 odstotkov one terjatve, najmanj pa 200 K in največ 500 K, dalje na podlagi terjatev iz vlog na vložno knjižnico, ki so se vložile pred 21. majem 1915, plačilo do višine 100 K iz vsake vloge;

d) rajfajznovke na podlagi pred 21. majem 1915 nastalih terjatev iz tekočega računa ali iz vlog na vložno knjižico, ki so se vložile pred 21. majem 1915 plačilo do višine 50 K iz vsake vloge.

Zoper zahtevke za nakazilo terjatev iz tekočega računa na obstoječe ali nanovo otvorene konte pri

istem kreditnem mestu se z odlogom ne more ugovarjati, vendar se izplačilo nakazanih zneskov med trajanjem odloga ne more zahtevati.

Če je kakšno kreditno mesto na podlagi tekočega računa ali na vlogo proti blagajniškemu listu ali proti vložni knjižici več plačalo, kakor bi se moglo po poprejšnjih ali tej naredbi o odlogu nazaj zahtevati, lahko večji znesek pri novem plačilnem zahtevku vračuni.

Dokler kreditno mesto za terjatve iz tekočega računa ali iz vlog proti blagajniškemu listu ali vložni knjižici vsled enostranskega znižanja obrestne mere dovoljuje manjše obrestovanje kakor dne 21. maja 1915, se napram zahtevku za vračilo takšne terjatve ne more sklicevati na zakoniti odlog. Ta določba se ne vporablja, če tvori znižanje obrestne mere le računsko izvedbo dogovorjenega razmerja obrestne mere in vsaokratne bančne obrestne mere.

12. Za trgovce in obrtnike v tržaškem ozemlju.

Trgovcem in obrtnikom, ki imajo v tržaškem ozemlju bivališče ali stalno kupčijsko podjetje in katerih obrat ne prekorači v drugem odstavku označenega obsega, se dovoli za zasebnopravne, pred 21. majem 1915 nastale denarne terjatve sodni odlog tudi brez dokaza v prvem poglavju odst. 1 označenih pogojev; ta določba se ne porablja na v tretjem poglavju označene terjatve, dalje na terjatve za prodane reči ali dobavljeno blago na podlagi pogodb, ki so se sklenile pred 21. majem 1915, če se je predaja ali dobava udeležila šele po 20. maju 1915, izvzemši če bi se jo moralo pred 21. majem 1915 izvršiti.

Določba prvega odstavka velja za trgovce, ki prodajajo blago na drobno in nimajo več kot dveh pomožnih delavcev zaposlenih, ter za druge obrtnike, ki nimajo več kot pet pomožnih delavcev zaposlenih.

Dolжник mora te pogoje izkazati z izpričevalom trgovske in obrtniške zbornice, v katerem mora biti označeno število pomožnih delavcev.

13. Menice in šeki.

Pri menicah in šekih, ki so plačljivi v enajstem poglavju označenem ozemlju, se domneva, da je meničnopravno dejanje, ki bi se moralo po 21. maju 1915 izvršiti, izostalo vsled nepremagljive ovire (višje sile), če se ni pravočasno izvršilo.

14. Preseljeni kreditni zavodi.

Banke, hranilnice, drugi kreditni in zavarovalni zavodi, ki imajo v enajstem poglavju označenem ozemlju svoj sedež ali podružnico in so vsled vojne blagajniško službo v pretežnem delu preložili od tam v zaledje, niso zavezani, izpolniti obveznosti na kraju prejšnjega blagajniškega gospodarjenja, ampak izplačujejo lahko v kraju, kamor so preložili blagajniško službo.

15. Vzajemno pravo.

V kolikor morejo upniki, ki imajo bivališče (sedež) v tuzemstvu, le omejeno uveljavljati zasebno-pravne terjatve v kaki drugi državi, so terjatve upnikov, ki imajo v tej državi bivališče (sedež), enako omejene.

Ta naredba je stopila s 1. januarjem 1918 v veljavo.

Trgovska in obrtniška zbornica.

Trgovska in obrtniška zbornica je imela dne 21. decembra 1917. svojo redno javno sejo, na kateri je predsednik g. Knez v daljšem svojem poročilu omenil, da se bo v kratkem ustanovila za Kranjsko razdeljevalnica za sukanec, ki bo poleg trgovin jemala v poštev po okrajih tudi obrt in privatne odjemalce ter bodo vitlji po 150 m stali 40 v, ameriški sukanec pa bo še cenejši. Naznanil je nadalje, da so se izdale za vino ravnalne cene od 1 K naprej do 3 K za vino z 9—10% alkohola ter se spomnil umrlega člana Alberta Samasse. Sklenjeno je bilo, da se zborničnemu uradništvu in uslužbenstvu dajo iste doklade, kakor jih daje država. — Zbornični svetnik gospod Rohrmann je obširno utemeljil potrebo pristopa k vojnopomožni akciji za malo obrt in malo trgovino, o kateri bomo poročali še pozneje. Zbornica je v to svrhu sklenila prevzeti od skupnega zneska 1.200.000 K garancijo 3%, oziroma od zneska 300.000 K, glede katerega prevzamejo dežela, zbornica in krajevni faktorji garancijo 12%, ter je v ta namen porabili zaklad, ki se je v take svrhe ustanovil leta 1916. Ob enem se je izvolil po daljši debati poseben odsek, ki ima namen zagotoviti pričetkom demobilizacije domačim obrtnikom in podjetjem sedaj v vojaški porabi stoječe stroje, stavbe, surovine i. dr. ter izločiti konkurenco židovskih prékupcev. V ta odsek so bili izvoljeni zbornični svetniki gg. Schrey, Ogrin in Samassa ter za namestnike gg. Franchetti, Ložar in Pammer. Odsek zboruje pod predsestvom predsednika zbornice ali njega namestnika.

Po poročilu zborničnega svetnika g. Jos. Perdana je bil sprejet po združenih odsekih sestavljeni proračun za leto 1918., ki izkazuje potrebščine 146.754 K ter pokritja 16.330 K. Nedostatek 130.424 K bo pokriti s 15% zbornično doklado. Zbornični svetnik g. Ložar izjavi, da S. L. S. ne bo glasovala za proračun, ker nima zastopnika v predsedstvu, nakar mu predsednik g. Knez pojasni, da tega razmerja sedaj ni mogoče predrugačiti in da je bilo baš njemu svoj čas ponudeno podpredsedniško mesto, katero pa je odklonil. Zbornični svetnik g. Kregar se vzdrži glasovanja o proračunu.

Za cenzorje pri podružnici Avstro-ogrske banke so bili iznova izvoljeni gg. Bamberg, Matthian, Pammer in L. Souvan.

Zbornica je nato sklenila podeliti tele podpore: Trgovskemu društvu „Merkur“ 500 K, Deželni zvezi gostilničarskih zadrug 200 K in Deželni zvezi za tujski promet in turistiko 600 K, kakor do sedaj. Rekurz „Kranjske hranilnice“ proti odmeri zbornične doklade se zavrne.

V šolski odbor obrtno-nadaljevalnih šol so bili izvoljeni nato kot zbornični zastopniki tile gg.: za Ljubljano: Engelbert Franchetti in Fran Stare, za Postojno Adolf Jurca, za Bled Ivan Rus, za Kropo Fran Šolar, za Radovljico Lavoslav Fürsager, za Ribnico Filip Peterlin, za Kranj Ivan Bukovec, za Škofjo Loko Fran Babič, za Tržič Fran Deu, za Metliko Fran Prus, za Vrhniko Josip Lenarčič, za Št. Vid nad Ljubljano Simon Juvan, za Kamnik Janko Grašek in za Mengeš Feliks Stare.

Zbornica je nadalje sklenila zavzeti se na predlog zborničnega svetnika Perdana [za zopetno otvorenje poštne filijale na Cesarja Jožefa trgu in Miklošičevi cesti, na predlog zborničnega svetnika g. Rohrmanna za obnovitev telefonskega omrežja v Ljubljani, na predlog zborničnega svetnika g. Ogrina za to, da se za vojaštvo potrebna dela in dobave v naši deželi oddajajo domačim obrtnikom ozir. trgovcem in to tudi manjšim tvrdkam ter da naj se na te sloje ozira tudi pri zopetni upostavitvi po vojni prizadetih južnih pokrajin, kakor tudi, da se posebno pri stavbah potrebno gradivo oziroma polufabrikati, kontingentira ter se gotovi del tega da na razpolago tozadevnim obrtnikom za primerne cene in potom posebne kontrole.

Končno je zbornica sklenila zavzeti se za še en vlak v smerh Jesenice-Ljubljana, v Kamnik in na Dolensko ter obratno.

Raznoterosti.

Poslovna doba članov trgovskih in obrtniških zbornic se je podaljšala do 31. decembra 1918.

*

Ministrstvo za socialno skrb je začelo poslovati s 1. januarjem t. l. Delokrog se mu razteza na mladinsko skrb, oskrbo vojnih poškodovancev in ostalih, socialno zavarovanje, obrtno delavsko pravico in delavsko varstvo, posredovanje dela, oskrbo brezdelavnih in varstvo izseljencev ter stanovanjsko oskrbo.

*

Uredba posredovanja dela. Za dobo vojne so vse posredovalnice dela in služb, ki ne izvršujejo obrtoma ta posel, podrejene državni centrali v notranjem ministrstvu oziroma deželnemu mestu za posredovanje dela v vsaki kronovini. Naredba z dne 24. decembra 1917, drž. zak. št. 509.

*

Cementne zaloge pod zaporo. Z dnem 22. decembra 1917 je zaplenjen ves cement in sme z njim razpolagati le gospodarska zveza cementne industrije, torej cementna centrala.

Gospodarska zveza opekarske industrije. K neštevilnim centralam se je ustanovila nova centrala pod imenom gospodarska zveza opekarske industrije. Člani te zveze morajo biti vsa podjetja, ki se pečajo z izdelovanjem opeke. Namen je isti kakor vseh drugih central, zato opozarjamo le na to naredbo trgovskega ministrstva z dne 22. decembra 1917, drž. zak. št. 506.

Trgovinska in prometna nagodba z Ogrsko iz leta 1907 se je podaljšala do 31. decembra 1919. K stroškom skupnih zadev med Ogrsko in Avstrijo prispeva Ogrska v letu 1918 36'4 odstotke, Avstrija 63'6 odstotkov.

Poraba starih vozniških listov je tudi še nadalje dovoljena proti do temu, da se prilepi dopolnilni kolek. To podaljšanje se razteza do 31. decembra 1918.

Obisk dunajske efektne borze se je v l. 1917 kljub temu, da se je trgovina z vrednostnimi papirji od časa do časa zelo razširila, zmanjšal. V letu 1917 se je izdalo 702 letni karti za obisk efektne borze, dočim se je v l. 1913 in 1914 izdalo 870 kart.

Objave deviznih kurzov. Kakor smo svoj čas poročali se je z ustanovitvijo devizne centrale uredil ves promet z inozemskimi vrednostni potom te centrale. Centrala je devizne kurze vsak dan določila, toda objavila jih je le neposrednim interesentom. Zdaj se je pa začela na nevtralnih trgih naša valuta dvigati in bo odsej devizna centrala zopet objavljala devizne kurze ter s tem vstregla veliki potrebi. Naš list kot mesečnik ne more priobčevati teh kurzov, zato le opozarjamo na to okolnost, ker vemo, da se je med trgovci splošno zelo veliko trgovalo z inozemskim denarjem.

Davčne napovedi in naznanila službenih prejemkov. Napovedi za dohodnino in rentnino ter naznanila službodajalcev o izplačanih službenih prejemkih za davčno leto 1918 je treba vložiti najdalje do 31. t. m. pri pristojni davčni oblasti t. j. v Ljubljani pri c. kr. davčni administraciji, na deželi pri c. kr. okr. glavarstvu. Napovedi vložiti je obvezan vsak, ki ima čez 2000 K letnih dohodkov, za rentnino vsakdo, ki ima čez 1600 K dohodkov in rentnini podvržene prejemke, ako ni že leta 1917 pri isti davčni oblasti napovedal rentnini podvržene dohodke v enaki višini. Naznanila o izplačanih službenih prejemkih mora službodajalec vložiti za vsakega uslužbenca, ki mu je dal službene in mezдне prejemke (v denarju in naravi) v višini čez 1600 K na leto. Sicer mora vsakdo, ki ga pozove davčna oblast tudi če nima 1600 K letnih dohodkov, vložiti napoved. Merodajno za napovedi so v letu 1917 prejeti dohodki in rente ter v tem letu izplačani službeni prejemki. Ako so nastali med letom 1917 novi dohodni viri (otvoritev trgovine, obrta, nakup hiše itd.) tedaj je napovedati dohodke v predvidnem celoletnem donosu. Opozarja se, da so se poostrele kazni za davčne prikrajšbe in zatajbe. Naloži se lahko zapor do enega leta, denarna kazen se v slučaju neizterljivosti izpremeni v zaporno kazen do 6 mesecev. Tiskovine za davčne napovedi in naznanila je dobiti brezplačno pri davčnih oblastih. Pazite, trgovci, in vložite napovedi, sicer sledi kontumac in izročeni ste na milost in nemilost davčnemu vijaku!

Državni dolgovi pri avstroogrski banki. Po večletnem odmoru se je dne 19. pr. m. vršil izredni občni zbor avstro-ogrske banke. Poročilo opisuje, vpliv vojne na banko. Najprej se je pojavila skrajno nujna potreba prometnih sredstev v denarju. Pomankanju bankovcev se je kmalo opomoglo. Prvo sredstvo je bilo, da je banka izdala za 950 milijonov kron dveletne zakladne liste na neki konzorcij, ki je drobiž od banke dobil s tem, da je lombardiral zakladne liste pri banki. Država si je naprej izposodila denar od banke, ko sta po dogovoru z dne 14. avgusta 1914 obe finančni upravi vzeli dve milijardi kron proti na zlato se glasečim petodstotnim zakladnim listom. Do izdaje prvega vojnega posojila je dala banka še nadaljna posojila proti sola-menicam v najvišji znesku dveh milijard, k čemur je prišlo po dogovoru z dne 12. aprila 1915 nadaljnih 800 milijonov kron tudi na menice. Po drugem vojnem posojilu maja 1915 sta se obe vladi zopet obrnili na banko. Ker generalni svet ni mogel vsled prevelike odgovornosti odreči, je prišlo med 15. julijem 1915 in 14. novembrom 1917 do deset dogovorov, vsled katerih so se dala posojila po 1500 milijonov kron proti zadolžnicam, glasečim se na definitivno ureditev najkasneje šest mesecev po mirovnem sklepu. Dejansko vzeta posojila države od banke so znašala 7. decembra 1917 13, 2 milijardi kron, od katerih odpade na Avstrijo 9 milijonov, na Ogrsko 4, 2 milijard. Obrestovanje teh dolgov je znašalo do višine 6, 3 milijard 1 odstotek, ki ga je za nadaljne dolgove banka sama od sebe znižala na pol odstotka. Poročilo navaja nadalje bančni kovinski zaklad in uredbe, da se ustavi zmanjšanje tega. Pri izbruhu vojne je znašalo efektivno stanje v zlatu 1094'9 milijonov kron; k temu je prišlo 175 milijonov kron inozemskih plačilnih sredstev. Stanje zlata se je zmanjšalo med vojno za 830' 7 milijonov in znaša ob času poročila 264' 2 milijonov kron. Banka ima pa terjatve na vračilo zlata v skupnem znesku 78' 2 milijonov kron. Stanje v kovinskem zakladu zaračunanih inozemskih menic je doseglo prvotno višino 60 milijonov kron. Naposled ima banka na devizah in imetju v inozemstvu 677' 7 milijonov kron. Nasproti prvotnim 1269' 9 milijonom kron v zlatu in inozemskih plačilnih sredstvih ob pričetku vojne je zdaj stanje zračunano po denarni enakosti 1080' 1 milijonov kron. Stanje bankovcev nekaj čez 3 milijarde kron ob pričetku vojne je znašalo 7. decembra 1917 17' 7 milijard kron. Odstotna mera se je mimogrede zvišala do 8 odstotkov in znaša od aprila 1915 naprej 5 odstotkov. Generalni svet je predlagal, da se bančni privilegij provizorno podaljša do 31. decembra 1919.

Nove ustanovitve. Nova banka v Splitu. Dalmatinska zadružna zveza bo v najbližji prihodnosti ustanovila veliko banko z delniško glavnico 5 milijonov kron. — **Orožna tovarna v Pragi.** Češka industrialna banka je skupno s Češko banko ustanovila novo na mehanični obrat urejeno tovarno za orožje in streljivo pod firmo „Orožna tovarna Praga, družba z om. zav.“ — **Trgovska zbornica za Albanijo.** Iz Dubrovnika poročajo, da se bo v kratkem ustanovila v Skadru trgovska in obrtna zbornica za Albanijo. — **Nova Evropa.** Pod imenom Nova Evropa, za pospeševanje industrije trgovine in finančnega razvoja, se ustanavlja v Parizu močen konzorcij, ki namerava organizirati vse potrebne elemente za pospeševanje blagovne izmene med evropskimi državami in z Ameriko. Osrednji sedež bo v Parizu, podružnice v vseh velikih mestih sveta.

Društvene vesti.

† **Avzug Jagodič.** Dne 13. t. m. je umrl v Ljubljani lastnik firme F. M. Regorschek g. Avgust Jagodič, mnogoletni član našega društva. Pokojni je bil zelo čislan in priljubljen v vseh krogih in znan kot dober družabnik in prijatelj. Bodi mu ohranjen blag spomin!

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Delniška glavica K 10,000.000.—. Rez. zaklad K 1,500.000.—.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga s

4 % čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Slovenski trgovci, prispevajte za „Trgovski dom“!

Priporočamo našim gospodinjam **pravi** : **FRANCKOV** :

kavni pridatek s tovarniško znamko : kavni mlinček :

iz zagrebške tovarne.

Varstvena znamka.

„Zvezdna“ cikorija iz „Prve jugoslovanske tvornice za **kavne surogate v Ljubljani**

se prodaja v korist „Trgovskemu domu“ in „Podpornemu skladu“ društva „Merkur“.

Slovenski trgovci in trgovski sodelavci, priporočajte ta izvrstni slovenski izdelek!

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in krojaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, posrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.

J. Knez, Ljubljana

trgovina z žitom in dež. pridelki.

Valjni mlin na Beričevem.

Priporoča svoje najboljše mlevske izdelke.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

Častite naročnike in bralce prosimo, naj se ozirajo pri nakupu svojih potrebščin na oglase v našem listu. „Slovenski trgovski Vestnik“ mora postati ognjišče organizacije slovenskih trgovcev, zato se ravnajte po geslu „Svoji k svojim!“

Največja slovenska hranilnica! **Mestna hranilnica ljubljanska,**

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% ozrioma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Trgovina in draginja.
- 2.) Vpoštevanje splošnega trgovskega poslovanja pri razsodbah.
- 3.) Vpogled v knjige in knjigovodstvo.
- 4.) Vojna pomožna akcija za malo obrt in malo trgovino.
- 5.) Raznoterosti :
Nova železniška zveza Dunaj-Trst. — Jadranska banka. — Odprava temeljnih taks pri zaračunanju brzojavnih pristojbin. — Oznacba cen pri živilih. — Občni zbor Avstro-ogrske banke. — Uredbe za prehodno gospodarstvo na Ogrskem. — Kolkovanje vezanih trgovskih

knjig. — Prodajne omejitve pri kmetijskih in gozdnih zemljiščih. — Računski zaključki in bilance v vojnem ozemlju — Obnova trgovskega prometa z Rusijo. — Žito iz Ukrajine. — VII. vojno posojilo. — V opomin davčnim zaupnikom in članom davčnih komisij. — Spominska knjiga c. in kr. pešpolka „Cesarjevič“ št. 17. — Nov drobiž in bankovci. — Trgovec kot vzor. — Varstvo odjemalcev zoper prevare v blagovnem prometu. — Osebni promet v zasedeno ozemlje Italije. — Oprostitev nadaljne tretjine zaporov podvrženega bombaževga blaga in perila za nadrobno prodajo in obrtno predelovanje. — Vojaški dopusti za napravo in popravo kmetijsk. orodja. — Tajniška mesta pri cen-zornih kolegijih vojnokreditnega zavoda.

6.) Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.
Podružnica Ljubljana.
Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.

Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA.
Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo

„MERKUR“

v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.

II. del: Cena vezani knjigi 2 K.

III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodruidniku nujno potrebne.

Kmetska posojilnica

- ljubljanske okolice -

v Ljubljani

r. z. z n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

➡
4 1/4 %
➡

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,

Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,

Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,

Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,

Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,

Franc Jarc, posestnik v Medvodah,

Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,

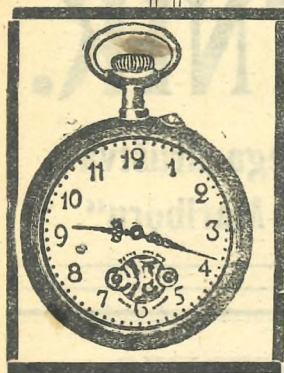
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

„Razpošiljanje“: Zahtevajte moj novi
blaga na vse kraje povečani cenik, ka-
sveta ter največja terega dobite za-
eksportna tvrdka. stonj in poštnine
prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izborno zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.
Kartoni za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883

300018196, 2

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1918.

Štev. 2.

Trgovina in draginja.

»Trgovci so oderuhi; krivi so, da je zdaj vsako blago tako drago; trgovci so navijalci cen« i. t. d. take in še hujše besede se slišijo danes pri konzumentih vsevprek. Treba je enkrat, da pojasnimo vsaj v našem listu stališče današnjega trgovca in razložimo stvar tako kakor je, ne da bi bilo treba trgovca braniti.

Trgovec po poklicu je danes takorekoč izločen iz trgovine. Vsi količkaj važni predmeti so pod zaporo oziroma trgujejo z njimi različne centrale, ki so se ustanovile z namenom, da se dosežejo po njih nižje cene in urejeno redno preskrbo konzumentov. Po dosedaj vidnih uspehih se ni ne eno ne drugo zgodilo, ampak je nastopilo ravno nasprotno od tega. Cene se vedno bolj dvigujejo in o redni preskrbi tudi ni govora. Poklicna trgovina se je, čeprav najpotrebnejše orodje v narodnem gospodarstvu, izločila in vrata so se na široko odprla pravim navijalcem cen, tihotapcem v trgovini. Tihotapstvo s trgovskimi predmeti je naravnost bujno in ker je riziko večji, se zahteva tudi večji dobiček. Toda tihotapce kakor poklicne trgovce se meče vse v en koš in zadnji so pri konzumentih še bolj razvpiti kot navijalci cen, ker se prvim ne more do živega. Tihotapstvo preskrbuje vsako blago, ki se sicer dobi le na karte, in tudi v vsaki poljubni množini. Da je cena vsakega blaga tako neznansko visoka, torej trgovina tudi ni kriva, ampak okolščine, da se je pravi trgovini vzelo možnost, prosto pridobivati in prodajati blago.

In potem je kartelirana veleindustrija tu! Srednja in mala industrija je šla v nič, veleindustrija pa sama določuje cene svojim izdelkom, ne da bi se brigala za državo. Le včasih poseže država vmes in na videz dovoljuje cene. Treba je pogledati le bilance veleindustrijskih podjetij, ki so po večini kartelirana. In ta podjetja sama silijo na to, da se poklicna trgovina izloči iz posredovanja, ne zato, da bi se konzumentom cenejše postreglo, ampak da vtakne še trgovski zaslužek v žep.

Le pravično in pravilno bi bilo, da bi država do cela nadzorovala gospodarstvo veleindustrijskih pod-

jetij in zlasti še central, kajti poštena trgovina ni prav nič kriva groznemu naraščanju cen. Če se hoče to odpraviti, se mora najprej pri praizdellovalcih natančno pogledati in preiskati, če tam določene cene res odgovarjajo razmeram, ki so nastale vsled vojne, ali je le oni nagon, pridobiti si čim večji dobiček, merodajen.

Prava gospodarska politika torej zahteva, da se odstranijo vsi karteli, ki določujejo cene, v prvi vrsti centrale, in da se poklicna trgovina zopet vzpostavi na svoje naravno gospodarsko polje.

Značilno, kako se misli tudi v visokih krogih, ki se sicer ne brigajo dosti za splošno gospodarstvo, je interpelacija, ki so jo stavili knez Windischgrätz, grof Czernin i. t. d. v gosposki zbornici na ministrskega predsednika. V interpelaciji se opozarja na to, da se namen vojnih central doslej nikakor ni dosegel. Edin uspeh centralnega gospodarstva je ta, da se je trgovino ter obrt deloma uničilo, deloma pritislilo v nemoč, dočim se v rokah posameznih oseb, ki sedijo v vodstvu central in tam razdeljujejo surovine in materialije, zbirajo naravnost velikanska bogastva. Dočim se je pa mislilo in nameravalo, da bodo centrale le mimoidoče vojno zlo, kaže nakup cele vrste hiš na Dunaju, za katere se je dalo več milijonov, da se mislijo nekatere centrale, zlasti centrala za bombaž, kar stalno obdržati. Zoper tako ogroženje zdravega narodnega gospodarstva se mora korist prebivalstva odločno zavarovati, zato vprašajo interpelantje, kaj misli ministrski predsednik ukreniti, da centrale takoj po končani vojni ustavijo svoje delovanje.

Tako trpi prava trgovina in koliko trgovskih eksistenc je šlo v nič. Vsega tega konzumentje ne vidijo, v oči jih bode le to, da so si marsikateri napravili ogromno premoženje. Ne rečemo, da so tudi nekateri trgovci vmes, toda večina so osebe, ki so med vojno začele tihotapiti v trgovini in le ti še danes nadaljujejo tihotapstvo, dočim je prava trgovina že takorekoč v zadnjih vzdihih in se peča le še s prodajo različnih surogatov, seveda za ogromne cene. V prvi vrsti velja

to za deželo, pa tudi v mestih ni nič bolje, saj to kažejo prazne izložbe in police v notranjosti.

Dobro bi bilo, da morda s primerami malo osvetlimo način, kako se danes trguje. Sukanec je pod zaporo. V splošnem govorjeno je nastalo pri njem tako pomanjkanje, da gospodinje že oblek niso več mogle krpati. Sempatja se je dobil sukanec še za drag denar. Kdor pa hoče preplačati to blago, lahko dobi od tihotapca kolikor hoče sukanca. Kovčki, polni sukanca, se vsak dan vozijo po Avstriji in za dober denar se ga dobi cele množine. Vitelj, ki je stal pred vojno 40 do 50 vin., stane danes toliko kron! Vprašamo le, ali bi se moglo kaj takega zgoditi, ko bi bil prost nakup in prosta prodaja še dovoljena. Ne, tu bi bila konkurenca, ki nikoli ne dopušča takih izrastkov v prometu.

Kdo so povzročitelji draginje, skrivanja in zavlavljanja blaga? Pravi trgovci gotovo ne, ker ti največ trpijo pod razmerami, ki so nastale vsled centralnega gospodarstva in monopoliziranja trgovine.

Zahteva trgovcev je torej ta in to bomo ob vsaki priliki povdarjali, da se odpravijo pravi škodljivci prostega prometa z blagom, ki edini delajo neznosno draginjo, in da se vzpostavi redna in poštena trgovina v svoje naravne funkcije, kot najpotrebnejši činitelj narodnega gospodarstva.

—n.

Vpoštovanje splošnega trgovskega poslovanja pri razsodbah.

Lansko leto smo priobčili zelo veliko principielnih razsodb najvišjega sodišča, po večini v sporih glede dobavnih pogodb. Tukaj navedemo stališče, ki ga je zavzelo najvišje sodišče glede navijanja cen, da se je namreč sodiščem treba držati pravila, da je pri kalkulaciji cen treba vpoštovati splošno poslovanje in ne samo prodajo posameznih predmetov.

1. Prvo sodišče je spoznalo obtoženca krivega navijanja cen; najvišje sodišče je pa kazensko razsodbo razveljavilo in odredilo novo razpravo. Sodišče je bilo namreč mnenja, da se razsodba ni ozirala na splošno poslovanje obtoženca, ampak da prodaj za nižje cene sploh ni vpoštevala ter je brez ozira na te zagrabila posamezne prodaje, ki so se izvršile za višje cene ter jih pripisala obtožencu v breme, ne da bi vpoštevala, da obstoji med vsemi prodajami kupčijska in računska zveza. Pritožba se sklicuje na kvalitetne razlike blaga, s katerimi se je le opravičeno računalo in na stroške, ki so v posameznih slučajih narasli.

Po mnenju najvišjega sodišča se smejo izgube prevalidi, vendar ne v toliki meri kakor je možno le v po vojni povzročenih razmerah. Prizivniku se ne more za-
brani, da ne bi zahteval preizkus od njega zahtevanih cen na njih primernost po povprečni ceni, če gre za

blago, ki se z ozirom na različno kakovost lahko prodaja po različnih cenah.

Če in v koliko se je obtoženec držal v dopustnih mejah, se na podlagi razsodbe ne more presoditi. Razsodba smatra v splošnem, da v trgovini na debelo dobiček 40 h za 1 kg presega dopustno mero in presoja po tem posamezne kupčije obtoženca, pri čemer sklepa iz prodaj po nižjih cenah, da je obtoženec z manjšim dobičkom izhajal, torej mu ni bilo treba isto blago dražje prodajati. Pri tem se res ni oziralo na kakovostno razliko in na trgovsko in računsko zvezo posameznih kupčij. Razsodba tudi ni ugotovila kakovostne razlike pri zadnjih kupčijah kakor tudi ne naraslih stroškov pri teh kupčijah.

2. Trgovec, ki se ni po poklicu pečal s kavino trgovino, ni prekoračil pri neki izjemoma izvršeni kupčiji kave bruttozaslužka, ki ga je izvedenec določil kot dopustnega. Prva instanca ga je kljub temu obsodila radi navijanja cen in najvišje sodišče je razsodbo potrdilo. V razsodbi se je oziralo na splošno poslovanje trgovca ter reklo:

Od izvedenca kot dopustni dobiček priznana kvota more veljati le za redno kupčijo kakega trgovca s kavo, ki mora nositi tudi posledice izgub, nastalih vsled valovanja cen in drugih iz trgovskega obrata izvirajočih dogodkov; torej ne gre, da bi se ta kvota vzela izračunu dobička obtoženca v podlago, ker ta ni bil trgovec s kavo po poklicu, ampak je trgoval na povsem drugem polju ter v kavi napravil le priložnostno kupčijo. Za redni slučaj stalnega kupčijskega obrata bi se gotovo vpoštevalo, kar je zagovornik uveljavljal v prid obtoženca, da se namreč posamezna kupčija ne sme iz zveze z ostalim kupčijskim obratom iztrgati in izračunati dobiček trgovca pri tej posamezni kupčiji, ne da bi se oziralo na bremena in nevarnosti celega obrata. — Pod tem vidikom se pa zadevna kupčija s kavo ne more presojati, ker tvori, kakor je razvidno iz dejanskega položaja, priložnostno kupčijo, ki ne spada v redni kupčijski obrat. Vsled tega je posebna presoja tega slučaja s stališča naredbe o navijanju cen opravičena. In prvo sodišče je pravilno povdarjalo, da obtoženčev kapital pri kupčiji s kavo sploh ni bil vdeležen, in se mu torej ni bilo treba v kalkulaciji o dobičku ozirati na izgubo ali nevarnost pri kavini kupčiji, zlasti ker je kupno ceno takoj oziroma celo naprej plačala dunajska družba, obtoženec da sploh nikoli ni imel kave v lasti, ampak je celo njegovo poslovanje obstajalo v tem, da je kavo fakturiral; v resnici se tudi obtoženec ni mogel izgovarjati na kak riziko ali resnično izgubo ali režijske stroške pri kavini kupčiji, da bi opravičil svoj dobiček.

3. Prva instanca se je pri razsodbi radi navijanja cen pri dopustnem dobičku ozirala le na posamezno kupčijo. Najvišje sodišče je razsodbo razveljavilo in odredilo novo postopanje; k vprašanju izračuna dobička

(ozirajoč se na povišane stroške za preživljanje) je izjavilo: Pri vgotovitvi dopustnega dobička se je sicer moralo ozirati na splošno druginjo živil, v kolikor je bil vsled tega tudi obtoženec prizadet. Pri tem pa ni prišla le zadevna trgovina v poštev, ampak obseg obtoženčevega obrata v splošnem, pri čemer je zadevna kupčija tvorila le del splošne njegove trgovine.

4. Zaradi zvišanja cen pri pivu obtožen gostilničar je bil v prvi instanci obsojen; najvišje sodišče je to razsodbo razveljavilo v svrhu preiskave vprašanja, če se obratni stroški obtoženca primerno razdele na oddajo jedil in kako je prodaja pijač in jedil v juniju 1916 različna napram mirovnemu času in času pred junijem 1916; dalje, če je obtoženec s svojo rodbino navezan le na donos gostilne in le tej posveti svoje delo, ali če se tudi iz drugih dohodninskih virov preživlja.

Končno ne bo škodilo, če navedemo še razsodbo dunajskega trgovskega sodišča o izpolnitvi tekočih dobavnih pogodb.

V neki pravdi med dvema večjima industrijskima podjetjema se je imenovalo sodišče glede obveznosti, da se sklenjene dobavne pogodbe izpolnijo, jako značilno izreklo. Alpinska montanska družba je s sklepnimi listi od junija in septembra 1913 prodala delniški družbi Waagner material. Po ustanovitvi komisije za železo v januarju 1917 je montanska družba razveljavila naročila in izjavila, da je dobava odvisna od tega, da se naročiteljica izjavi zadovoljno s tem, da naročila še obstojajo, toda da pa pri izračunu ne veljajo cene, ki so se v sklepnih listih dogovorile, ampak one, ki se bodo ob času izvršitve naročil in oddaje blaga vzele v podlago. Kupovalka se ni vdala razveljavljenju, ampak obstajala na tem, da sklepi še veljajo. Trgovsko sodišče je razsodilo, da so na podlagi sklepnih listov iz leta 1913 sklenjene pogodbe pravno veljavne in da je Alpinska montanska družba vsled tega obvezana, dobaviti tožiteljici naročen material za v sklepnih listih določene cene z vsemi dogovorjenimi rabati in bonifikacijami. Stališče tožene stranke, da so vsled naredbe z januarja 1917 obstoječe pogodbe neveljavne, je nevtemeljeno. Označena naredba bi morala to — že iz vzrokov varnosti trgovskega prometa — izrecno določiti kakor se je to v drugih slučajih pri zaplembi krmil, bombaža in sladkorja zgodilo. Naredba ne razveljavlja že obstoječih pogodb, ampak napravi le način in čas izvršitve pogodb odvisne od oblastvene kontrole. Tudi drugi ugovori niso vtemeljeni. Vse razsodbe najvišjega sodišča izrekajo načelo, da le dobavna nemožnost oprošča izpolnitvene dolžnosti. Princip teh razsodb je, da ostanejo veljavno sklenjene pogodbe v veljavi. Tudi glede cen je toženka vezana na dogovor, zlasti še, ker niti ne trdi, da bi njih izpolnitev pomenila nerazmerno škodo zanjo.

Vpogled v knjige in knjigovodstvo.

Spisal V. Žun.

Gotovo se še nekateri cenjeni čitatelji spominjajo razburjenja, ki je nastalo leta 1913, ko je vlada predložila načrt novele k zakonu o osebnih davkih, v katerem je prvokrat stala določba o obveznem vpogledu v knjige v davčnih zadevah. Po dolgotrajnih razpravah v zbornici se je ta obveznost omejila samo na dohodnino in so se tudi tam postavile razne kavtele, da so se varovali interesi davkoplačevalcev.

Vojna je odločilno posegla tudi v zakonodajstvo o davčnih zadevah. S cesarsko naredbo z dne 16. marca 1917 so se deloma temeljito izpremenile nekatere važne določbe o neposrednih davkih. S to naredbo se je brez omejitve dovolilo davčnim oblastvom, da smejo pri vseh vrstah osebnih davkov zahtevati od davkoplačevalcev, da se jim dovoli vpogled v poslovne in gospodarske knjige. To se seveda sme dogajati le tedaj, če je utemeljen dvom, da navedbe davkoplačevalčeve niso resnične in davčno oblastvo nima na razpolago drugih dokazil, da bi dognalo resnico.

Davčno oblastvo oziroma komisija pozove davkoplačevalca z izrecno pripomnjo, da se bo priredba vršila brez nadaljnega sodelovanja davkoplačevalca na podlagi uradnih pripomočkov, ako ne dovoli v določenem roku vpogleda v knjige. Pa tudi z denarnimi kaznimi do 10.000 K more davčno oblastvo izsiliti vpogled v knjige. Taka prisilna obveznost, da se dovoli vpogled v poslovne in gospodarske knjige, se pa ne razteza samo na poslovne in gospodarske knjige v ožjem pomenu besede, temveč na vse zapiske, ki jih vodi davkoplačevalec o svojem gospodarstvu (gospodarskem obratu ali upravi premoženja) in iz katerih se more dobiti kako pojasnilo o razmerah, ki imajo pomen za priredbo davka, najsi že ti zapiski predstavljajo zaključeno knjigovodstvo ali ne. Pokazati se morajo na zahtevo tudi pogodbe, dolžna pisma, najeminske pobotnice, izvlečki iz kontov, fakture in drugačni računski pripomočki in izkazi. Take izkaze in pripomočke sme davčno oblastvo za vpogled zahtevati tudi tedaj, če davkoplačevalec ne vodi knjig. Če davkoplačevalec ne mara podati pojasnil, ki so v zvezi z vpogledom v knjige, n. pr. ali vodi sploh knjige in katere ali v katerih knjigah se morejo dobiti gotova pojasnila, mu sme istotako davčno oblastvo naložiti enako denarno kazen. Denarna kazen se more zapreti vselej, ko se ponovi zahteva po dovolitvi vpogleda v knjige in se tudi v resnici naložiti, če stranka vnovič ne ugodí zahtevi.

Kakor smo že omenili, se more vpogled v knjige z zažuganjem denarnih kazni zahtevati v priredbenem in prizivnem postopanju; drugače je pa v kazenskem postopanju.

Če se je proti davkoplačevalcu uvedla preiskava radi davčne prikrajšbe ali radi davčne zatajbe in se je davkoplačevalec pozval, da naj predloži v vpogled svoje knjige, pa tega ne stori, more davčno oblastvo kar izdati razsodbo. Vendar pa more poprej svoj poziv ponoviti s pripomnjo, da se bo, če bi se davkoplačevalec vnovič branil predložiti knjige, izdala razsodba na podlagi pripomočkov, ki jih ima davčno oblastvo. V kazenskem postopanju se ne more nikdo z denarnimi kaznimi siliti, da bi predložil svoje poslovne in gospodarske knjige. Davčno oblastvo, ki vodi preiskavo, pa more s posebnim pismenim ukazom odrediti, da odposlanci oblastva tudi proti volji davkoplačevalca vstopijo v prostore, kjer so spravljene knjige in izvršijo vpogled v nje. Seveda se to more ukreniti le izjemoma v važnih kazenskih slučajih, če se le z vpogledom v knjige more dejanski stan ali podlaga kazenske odmere zanesljivo pojasniti.

Davčno oblastvo ali davčna komisija, ki je odredila vpogled v poslovne knjige, more odrediti, da se vpogled spopolni ali obnovi, če smatra, da ugotovitve v zapisniku o vpogledu v knjige še ne zadostujejo, da bi se pojasnili kaki pomisleki. Pri obnovljenem vpogledu veljajo iste zakonite določbe kakor pri prvotnem vpogledu v knjige.

Pri kontingentirani občni pridobnini more vpogled v knjige odrediti predsednik pridobninske komisije ali predsednik pridobninske deželne komisije ozir. komisije same, pri nekontingentirani občni pridobnini davčno oblastvo, v prizivnem postopanju deželna pridobninska komisija ali njen predsednik, pri pridobnini od podjetij, ki morajo podajati javne račune, davčno oblastvo, ozir. finančno ravnateljstvo, istotako pri rentnini na podlagi napovedi, pri dohodnini in plačarini pa davčno oblastvo, cenilna in prizivna komisija in njihovi predsedniki. V kazenskem postopanju pa odreja tak vpogled za vse v zakonu o osebnih davkih in v noveli h temu zakonu našteje davke davčno oblastvo prve stopnje ali pa finančno (deželno) ravnateljstvo.

Vpogled v knjige ima izvršiti predsednik davčnih komisij sam ali pa državni uradnik, katerega za to s posebnim pismenim ukazom določi predsednik komisije ali davčno oblastvo. Samo tedaj, če se davčno oblastvo in davkoplačevalec zedinita na kakega komisijskega uda, ki ni državni uradnik, sme ta ud izvršiti vpogled v knjige. S temi določbami skuša postavodajalec prepričati, da bi konkurentje dobili vpogled v davkoplačevalčevo poslovanje. Komisija ali davčno oblastvo pa sme po svojem prevdarku k uradnemu poslu pritegniti zvedenca v knjigovodstvu, zapriseženega tolmača in uradne pomožne moči. Seveda veljajo za vse te osebe kazenske določbe o molčečnosti glede vsega, kar izvedo pri uradnem poslovanju. Davkoplačevalec sme ugovarjati, če bi se k uradnemu poslu pritegnile osebe, ki so mu konkurentje, ali pa uslužbenci njegovega konkurenta. O takih

ugovorih odločuje končnoveljavno davčno oblastvo, oziroma komisija, ki je odredila vpogled.

Ko davčno oblastvo ali komisija pozove davkoplačevalca, da naj predloži svoje knjige za vpogled, mu mora naznaniti, kdaj se bo vršil vpogled in kdo bo prisostvoval kot zvedenec ali tolmač. Obenem mu mora določiti rok, tekom katerega more ugovarjati proti osebi zvedenca in tudi prositi, da se vpogled v knjige ne izvrši pri davčnem oblastvu temveč v obrtnih prostorih, ozir. v stanovanju davkoplačevalca, ako so poizvedbe zelo obsežne.

Vpogled v knjige se more raztegniti na vse poslovne in gospodarske knjige davkoplačevalčeve, vendar se pa sme vpogledati v zapiske, ki obsegajo izključno le imena odjemalcev, poslovne kalkulacije, izdelovalno postopanje ali pa gospodinjstvo, le tedaj, če je to neobhodno potrebno, da se doseže namen vpogleda v knjige.

O izidu vpogleda v knjige je treba napraviti zapisnik, kjer se morajo navesti vsi z vpogledom ugotovljeni bistveni momenti. Navesti je torej treba zlasti namen vpogleda v knjige in označiti knjige in zapiske, ki so se predložili v vpogled in navesti njihovo zunanjo obliko. Ako se hoče z vpogledom v knjige izkazati čisti donos ali dobiček, treba je zapisniku priložiti prepisa zadnje in predzadnje bilance in tudi zadnjega računa izgube in dobička. V zapisnik je treba sprejeti tudi pojasnila, ki jih poda davčni zavezanec ali njegov zaupnik. Davčni zavezanec ima namreč pravico privzeti si k vpogledu v knjige svojega zaupnika in tudi izvedenca v knjigovodstvu, ki ga mora vzeti iz sodnega imenika zvedencev. Ako davčni zavezanec prosi, da se mu dovoli rok (kvečjemu do 14 dni), da se obsežneje izjavi o materialu, ki ga je spravil na dan vpogled v knjige, treba je to tudi navesti v zapisniku. (Konec prih.)

Vojna pomožna akcija za malo obrt in malo trgovino.

(Poročilo v plenarni seji trg. in obrtne zbornice za Kranjsko.)

Častita zbornica! Že lani se je častita zbornica pečala z vprašanjem vojne pomožne akcije za malo obrt in malo trgovino. Zadeva je sedaj uspela toliko, da je, kakor zbornici naznanja c. kr. deželna vlada za Kranjsko z dopisom z dne 5. decembra 1917 št. 36.211 c. kr. ministrstvo za javna dela postavilo »splošna načela za vojno kreditno pomoč za obrt srednjega stanu«. Po teh načelih je namen te pomoči, manj premožnim imetnikom takih obrtov, ki so si pred vojno ustvarili utrjeno gospodarsko samostojnost, s podporo pri oskrbitvi kreditov ob zlajšanih pogojih dati ono pomoč, ki so je za vzdržanje ali zopetni pričetek obrata potrebni in ki je ne morejo potom normalnega obrtnega kredita doseči. V

poštev pridejo: a) oni obrtni imetniki srednjega stanu, ki so bili poklicani v vojaško službo ali pa so se kot civilne osebe porabljali za osebna dela v vojne namene, b) vdove in nedoletni nasledniki pod a) označenih obrtnikov, ako je dotični imetnik obrta v izvrševanju vojne službe umrl ter se obrt nadaljuje za račun imenovanih oseb po § 56 obrtnega reda in c) izjemoma v posebnega ozira vrednih primerih tudi taki obrtni imetniki, ki sicer niso bil vpoklicani, pa so bli hudo prizadeti vsled izrednih gospodarskih razmer v vojni. Praviloma bo vpoštevati pripadnost k 3. ali 4. pridobninskemu razredu. Višina posojil naj bi praviloma 4000 kron ne presegala. Dajala se bodo proti zadolžnici ali menici. Žena dolžnikova mora na vsak način pristopiti kot sodolžnica. Obrestna mera naj vštrevši stranske pristojbine, 4% ne presega, pri čemer more prvo leto ostati prosto obresti. Posojila je vrniti najpozneje v teku 11 let; dolжник se more prvo leto oprostiti vračila glavnice. Med tem časom posojilo ni odpovedljivo. Za prošnje je določen prekluzivni rok kvečjemu dveh let po vstopu prosilca v pridobitno življenje, oziroma po popolnem dokončanju demobilizacije. Za obrtne imetnike, ki so se že vrnili v pridobitno življenje, se ta neprestopni rok določi kvečjemu na eno leto po splošnem razglasu predmetnih določb.

Sredstva za to pomožno akcijo se vobče pridobi potom kredita. Država, dežele kakor tudi trgovske in obrtniške zbornice imajo pri tem pomagati na ta način, da prevzamejo garancijo za neizterljiva posojila in pa obvezo, če je treba plačati obrestna doplačila v omogočitev poprej navedene ugodnejše obrestne mere. K lokalnim činiteljem se morejo privzeti tudi občine, obrtne združbe in zadruga, deželne komisije za vračajoče se vojake in denarni zavodi, ki se pečajo z obrtnim kreditom.

Država prispeva 75% za izpadke in obrestna doplačila s pogojem, da vsi drugi navedeni činitelji pokrijejo ostalo kvoto 25%.

Nadaljne določbe splošnih načel se nanašajo na organizacijo akcije.

C. kr. deželna vlada je pozvala trgovsko in obrtniško zbornico, da nemudoma sklepa o kvoti, s katero je zbornica voljna, prispevati za izpadno garancijo in obrestna doplačila. Dalje pozivlja vlada zbornico, da skupno z deželnim odborom izdela podroben načrt za organizacijo akcije na Kranjskem, vpoštevajoč v »načelih« obsežene določbe. Združeni odseki so v ta namen izvolili poseben odsek, ki je imel svojo prvo sejo dne 19. decembra 1917 in na katero je zbornica v informativne namene povabila tudi deželni odbor kranjski in mestno občino ljubljansko. Dočim treba za organizacijo še posvetovanj, je odsek sklenil radi nujnega poziva vlade že danes častiti zbornici staviti predlog glede zborničnega prispevka.

Za podlago svojemu predlogu je vzel odsek naslednji račun, ki pa more biti seveda le približen, ker zanesljivih števil kakor radi kratkega časa, ki v njem ni moči izvršiti natančnega štetja tako glede na to, da zbornici niso na razpolago podatki o številu vpoklicanih in padlih, ni mogoče podati.

Za presojo, koliko denarnih sredstev bo treba za akcijo, treba pred vsem vedeti število obrtnikov, ki pridejo v poštev. Tretjemu in četrtemu pridobninskemu razredu je približno primerna druga in tretja trgovska kategorija zborničnih volilcev in druga in tretja obrtna volilska kategorija, k tem bi bilo prišteti še število nevolilcev, to je onih trgovcev in obrtnikov, ki plačujejo pod 5 K pridobnine. Na podlagi zbornici razpoložljivih podatkov bi bilo skupno število vzeti na okroglo 3300 trgovcev in 9700 obrtnikov, skupaj 13.000. Ako vzamemo, da je vpoklicanih ena tretjina, dobimo število okroglo 4300. Ako odračunamo 4—5% padlih, nam ostane okroglo 4100. Če vzamemo kot podpore potrebnih 15%, dobimo število 615. Ako vpoštevamo kot povprečno podporo 1500 K, dobimo kot potrebno glavnico 922.500 K. K temu nam je še prišteti doplačila za obresti. Ako vzamemo zanje 200.000 K, bi dobili skupaj 1.122.500 K. Ako v ta namen, da se zagotovimo za morebiti poprej prenizko postavljene številke, zaokrožimo to vsoto primerno na zgoraj, lahko vzamemo znesek 1.200.000 K kot glavnično potrebsčino. Ker država prevzame 75% garancijo, bi na činitelje v deželi pripadla garancija za 300.000 K. Odsek je bil mnenja, da bi bilo skromnim sredstvom zbornice docela primerno, če od skupne svote 1.200.000 K prevzame garancijo za 3%, to je 12% od 300.000 K, za katere bi garancija pripadla činiteljem v deželi. Čast mi je v imenu odsekovega predlagati častiti zbornici, da blagovoli skleniti: »Zbornica prispeva za izpadno garancijo in obrestna doplačila s 3%. Porabiti je v ta namen zaklad, ki se je v seji dne 6. decembra 1916 ustanovil v namene take pomožne akcije, ter vstaviti v proračun za leto 1918. 5000 K, nadaljnji dve leti pa zbornični kvoti primerne nadaljne delne zneske.«

Raznoterosti.

Nova železniška zveza Dunaj—Trst. Tržaški vladni komisar se je zavzel v pismu na dunajskega župana dr. Weiskirchnerja za novo železniško zvezo Dunaj—Trst. Nova zveza naj bi šla z Dunaja čez Aspang v Ptuj, odtam po najkrajši progi čez Celje, Ljubljano in Vrhniko v Trst. Nova železnica naj bi bila dvotirna prve vrste: brzovlaki bi vozili 75 km na uro ker vozijo zdaj brzovlaki z Dunaja v Trst po voznom redu seveda, 12 do 13 ur, bi po tej železnici vozili 6 ur. Dunajski mestni svet se je zavzel za ta načrt pri železniškem ministertvu in pri vojni upravi.

Jadranska banka. Na izrednem občnem zboru delničarjev Jadranske banke, ki se je vršil 20. januarja je bilo sklenjeno, da

se poviša deln. glavnica od K 12,000.000.— na K 20,000.000.— in je bil v to svrhu pooblaščen upravni svet, da izvede to povišanje po pogojih, ki odgovarjajo današnjim razmeram. V seji upravnega sveta, ki se je vršila po občnem zboru, se je razpravljalo o uspehu minulega poslovnega leta in se domneva, da bode dividenda za leto 1917 znašala vsaj 28 do 32 K po delnici proti 24 K za leto 1916.

Odprava temeljnih taks pri zaračunavanju brzojavnih pristojbin. Od 1. februarja 1918 pričeni se ne bodo temeljne takse za brzojavke nič več zaračunale. Od tega časa naprej se zvišajo v vseh smereh, v katerih je bilo predpisano v smislu brzojavnega tarifa vplačevanje temeljnih taks, dosedanje pristojbine za besede za 4 vin. V prihodnje bo znašala na primer besedna pristojbina na Nizozemsko 20 vin. (doslej 16 vin.); pristojbina za brzojavke 8 besedi v tej smeri 1 K 60 vin. (doslej 60 vin. in 8 krat 16 je 1 K 88 vin.); za brzojavke 12 besedi 2 K 40 vin. (doslej 60 in 12 krat 16 je 2 K 52 vin.). Zvišane besedne pristojbine se bodo pobirale samo ob sebi umevno samo v toliko, v kolikor je promet v posamezne dežele v smislu tozadevno veljavnih predpisov sploh pripuščen. Prometne omejitve, ki obstoje sedaj, ostanejo vzlic tej strogo tarifno-tehnični odredbi nespremenjene.

Označba cen pri živilih. Uradno se razglša: Opazilo se je, da trgovci živila, katerih cen nočejo splošno objaviti, odstranijo iz izložb v napram mnenju, da so potem oploščeni vsake označbe cen. Po obstoječih predpisih mora pa vsak, ki obrtoma prodaja živila, v svoji odjemalcem dostopni prodajalni na vidnem mestu in v dobro čitljivih črkah ali številkah označiti cene za posamezna živila po njih vrsti in z ozirom na njih kvantiteto in kvaliteto. Interesentje se na to izrecno opozarjajo, da se obvarujejo strogih posledic neupoštevanja teh predpisov (kazen, zaplemba, odtegnitev obrtne pravice.)

Občni zbor Avstro-ogrske banke se je vršil dne 8. februarja pod predsedstvom guvernerja dr. Popovicsa. Iz poročila generalnega sveta posnemamo, da je od prve polovice 1915 eskomptni portfeli banke neprestano padal. Med tem ko je 31. decembra 1913 izkazoval 925,9 milijonov kron, je koncem leta 1917 padel na 22 milijonov kron. Zaloga zlata banke je padla od 1240,9 milijonov kron dne 31. decembra 1913 na 265,1 milijonov. Promet z bankovci je znašal leta 1913 2493,6 milijonov kron, leta 1917 pa 18.439,6 milijonov kron. Čisti dobiček za leto 1917 znaša 148,187.414 kron 39 vin. Med akcionarje bodo razdelili 20 milijonov 100.000 K, torej znaša dividenda 134 kron za akcijo. Pri razpravi je v imenu čeških akcionarjev član gosposke zbornice dr. Fořt izjavil: Na zadnjem izrednem občnem zboru začetkom decembra so si akcionarji češke narodnosti pridržali, da bodo zavzeli svoje stališče glede na poslovanje banke v zadnjih treh in pol letih šele na današnjem rednem občnem zboru. Upravičeno smo ogorčeni, da nam je do danes zabranjena udeležba pri upravi te banke. Zato tudi odklanjamo vsako odgovornost. Če predložene računske zaključke presojujemo edino le z vidika akcionarja, potem moramo le pohvaliti štiriletno bančno poslovanje. Drugače pa je, če presojujemo poslovanje banke s stališča državljana. Najodličnejša naloga banke je, da varuje in zagotovi veljavo. Z veljavo je pridobivanje in blagostanje ljudstva v najožji zvezi. Najprej moram ugotoviti, da so mnoge nepravilnosti v denarnem prometu, pomanjkanju drobiža izdaje dve- in enokronskih bankovcev vzbudile mnenje, da je bančna tehnična vojna priprav-

ljenost ob izbruhu katastrofe v velikem delu opustila, kar bi morala storiti. S cesarsko naredbo z dne 4. avgusta 1914. se je odredila delna suspenzacija bančnega statuta in sicer z izključitvijo javnosti. Posledica te naredbe je, da smo danes preplavljeni z bankovci. Neizogibne posledice teh razmer se kažejo v grozni draginji v inozemstvu in v disagiu, ki spominja na dobo napoleonskih vojn. V imenu svojih tovarišev izjavljam, da ne morem glasovati za predloge bančnega vodstva. Pogled v našo gospodarsko bodočnost je žalosten. Stojimo pred najbolj kompliciranimi problemi, v prehodnem gospodarstvu nas čakajo naloge, katere bo mogoče rešiti le z dejanskim sodelovanjem vseh prizadetih faktorjev. V središču teh stremeljenj bo tudi v bodoče stala Avstro-ogrska banka. Zato končam z izrazom upanja, da bi bil današnji občni zbor zadnji, na katerem se je preko naše upravičene zahteve do zastopstva v bančnem vodstvu prešlo na dnevni red. — Poročilo banke in poročilo revizorjev je bilo po končanem govoru guvernerja Popovicsa sprejeto proti glasovom Čehov.

Uredbe ze prehodno gospodarstvo na Ogrskem. Ogrsi so ustanovili posebno ministrstvo za prehodno gospodarstvo in v tem ministrstvu se pripravljajo cela vrsta važnih akcij, ki so v zvezi s prehodom k miru. Priprave se raztezajo v glavnem na to, da se vrnivši se vojaki zopet poprimejo svojega dela kakor v miru in da se cene merodajnih potrebščin znižajo. Dalje so se napravili koraki, da se bodo v službi vojnih potreb se nahajajoči predmeti, ki reprezentirajo vrednost več sto milijonov kron, kakor obleke, kovine, barake, mostovi, male železnice, bolniške naprave, zopet napravijo porabni za produkcijo v miru. Dalje se delajo priprave za nabavo surovin za varstvo ladijskega prostora. Pripravljajo se zakonske predloge o patentnem pravu, o reviziji cestnega zakona, o novih trgovskih pogodbah tako z zveznimi kakor sovražnimi deželami. Vprašanje o centralah se bo temeljito revidiralo in uvedla stroga kontrola.

Kolkovanje vezanih trgovskih knjig. Odredba fin. ministrstva z dne 17. decembra 1917 odreja, da se pri kolkovanju vezanih trgovskih knjig pri nadevanju uradne zapore na obeh koncih vrvice, ki je potegnjena skozi knjigo, porablja namesto pečatnega voska jeklenopločevinaste plombe v premeru 17,4 mm. Te plombe pritrdi urad in jih sklene s kleščami.

Prodajne omejitve pri kmetijskih in gozdnih zemljiščih. Ces. naredba z dne 9. avgusta 1917 je vezala prenos lastnine zemljišča, ki je namenjeno kmetijskemu ali gozdarskemu obratovanju po pravnih poslih med živimi na odločbo posebne komisije za promet zemljišč. Lastninske prenose sme ta komisija dovoliti le, če ne nasprotujejo splošnemu interesu kmečkega stanu. Le če se prenos z ozirom na osebne in gospodarske razmere lastnika v izogib popolnega propada posestva ne da odvrniti, se sme pod vsakimi okoliščinami dopustiti; vedno naj se pa poskuša doseči prodajo, ki odgovarja namenu ces. naredbe. Takšne določbe vsebuje naredba z dne 30. decembra 1917 drž. zak. št. 3 iz l. 1918. Ako komisija za promet zemljišč sklene dovoliti lastninski prenos, ki ga ni mogoče odvrniti, čeprav nasprotuje prenos namenu naredbe o prometu zemljišč, mora pred izdajo sklepa obvestiti posredovalna mesta, ki jih določi poljedelsko ministrstvo. Kot taka posredovalna mesta so mišljena v prvi vrsti kmetijske zadružne zveze. Ako posredovalno mesto tekom štirih tednov

ne oda izjave, je izdati sklep, s katerim se dovoljuje prenos. Če pa posredovalno mesto samo ali od njega imenovan, predpisom naredbe o prometu zemljišč odgovarjajoč kupec sporazumno s prodajalcem pravočasno izjavi, da kupi zemljišče, mora komisija za promet zemljišč lastninski prenos na podlagi prvega pravnega opravila odkloniti ter pritrditi prenosu na posredovalno mesto ali od tega imenovanega kupca. Prenos na podlagi prvega prodajnega opravila je za-
brani tudi tedaj, če se sicer pritrjujev prodajalca ne doseže, toda je kupnina, ki jo posredovalno mesto ali od njega imenovani kupec ponuja, najmanj enaka cenilni vrednosti posestva. Podobne odredbe veljajo za doseg primernega kupca pri prisilnih dražbah. Pri vsaki prisilni dražbi kakega kmetijskega ali gozdarskega zemljišča se mora obvestiti posredovalno mesto s tem, da se mu dostavi en izvod dražbenega razglaš. Ako ponudi ob dražbenem roku pred zaključkom dražbe ravno toliko kakor najvišji ponudnik, se domakne zemljišče posredovalnemu mestu, če bi lastninski prenos najvišjemu ponudniku nasprotoval namenom naredbe o prometu zemljišč. Če posredovalno mesto ne stavi ponudbe, se mora pred izdajo sklepa o domiku izzvati odločbo komisije o prometu zemljišč glede dopustnosti lastninskega prenosa. Ako bi ta nasprotoval namenom naredbe, mora izvršilno sodišče pozvati posredovalno mesto, da se tekom 14 dni izjavi, če hoče kupiti zemljišče na podlagi dražbenih pogojev za najvišjo ponudbo; če pride takšna izjava pravočasno, se domik izvrši posredovalnemu mestu, sicer je izdati sklep o domiku najvišjemu ponudniku. Posredovalna mesta naj skušajo dobiti primer-nega kupca in bodo le izjemoma sama kupila. In če kupijo, morajo kupljena zemljišča čimprej primernemu kupcu naprej prodati; ako se tak prenos izvrši tekom treh let, odpade prenosna pristojbina. Za dobo posesti lahko država da posredovalnemu mestu prispevek za obrestovanje denarja, ki se je porabil za nakup zemljišča.

Računski zaključki in bilance v vojnem ozemlju. Trgovci, trgovske družbe, pridobitne in gospodarske zadrage ter druga javnemu dajanju računov podvržena podjetja, ki imajo svoj sedež v Galiciji, Bukovini, v Dalmaciji, na Primorskem ali v sodnih okrožjih Rovereto in Trient, so do 31. junija 1918 oproščeni podatka računske zaključke (bilance) za poslovna leta, ki so potekla od 1. januarja 1914 naprej. Na vtemeljene predloge pa upravna oblast lahko oprosti navedene dolžnosti tudi trgovce in podjetja, a) ki sicer nimajo v imenovanem ozemlju sedeža, pač pa glavno obratovališče, b) ki imajo v sosedstvu vojnega ozemlja sedež ali glavno obratovališče in c) ki izvršujejo kupčije pretežno s carinskim ali v carinskem inozemstvu ali z imenovanim vojnem ozemljem ali imajo tam znatne dele svojega premoženja, zlasti terjatve. Upravna oblast za presojo takih predlogov je za trgovce trgovsko ministrstvo. Glej državni zakonik št. 496 iz l. 1917.

Obnova trgovskega prometa z Rusijo. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani važne informacije o organizaciji, ki se sedaj dovršuje za zopetni trgovski promet z Rusijo.

Žito iz Ukrajine. Podpredsednik dunajske borze za gospodarske produkte M. Kohn piše o važnosti miru z Ukrajino za prehrano Avstrije. Izvaja, da izpolnitev tega, kar pričakujemo, je odvisna v prvi vrsti od tega, koliko žita je v Ukrajini

na razpolago. Ker je Ukrajina bogata zemlja, pričakujejo trgovci, da morajo biti tam zaloge več žetev, ker se žito vsled prometnih težkoč ni moglo odpravljati v velikem obsegu. Isto se pričakuje od Besarabije, ki je še bolj oddaljena od bojišča. Ako bodo vsruske razmere ugodne, bi prišlo žito v Avstrijo že koncem marca, ali glede dovoza, ki se mora vršiti v glavnem vodnim potom, se treba sporazumeti z Romunijo, ker bi mogla ona transporte na svojem področju uničevati. Ako bi se vršil promet povsem gladko, bi moglo dnevno skozi Zelena vrata okoli 1000 vagonov. Toda najprvo treba pričakati, kdo ima oblast v Ukrajini, koliko je zalog in koliko se more tega žita odpraviti k nam. — Sama kijevska gubernija pridelala na leto okoli 10 milijonov meterskih stotov pšenice, okoli 5 milijonov meterskih stotov ovsa, 1,850.000 meterskih stotov prosa, 1,600.000 meterskih stotov ječmena, ne oziraje se na koruzo, krompir, zelenjavo. Podolje je tako plodovito, da potrebuje zase samo 10 odstotkov pridelkov, ostalih 90 pa izvažala. Istotako bogata je volinjska gubernija, te tri so žitnice Rusije. Ako se pravi, da je v Rusiji lakota, pomeni to, da vsled prometnih razmer ni moglo biti žito odpravljeno v dotične kraje, nikakor pa to ne pomeni, da ni žita.

VII. vojno posojilo. Tega posojila se je podpisalo 6.044,182.800 K in sicer na 40letno amortizacijsko državno posojilo 2.888,286.800 K in na državne zakladne liste 3.155,896.000 K. Uspeh tega posojila je večji kakor vsakega poprejšnjega. Podpisovanja armade pri tem še zaključena niso. — Ogrska je VII. vojnega posojila tudi podpisala čez 3 milijarde kron, torej tudi uspeh, ki ga pri prejšnjih posojilih tako visoko ni bilo zaznamovati.

V opomin davčnim zaupnikom in članom davčnih komisij. Povodom priredbe osebnega davka ali dohodnine za leto 1918. je na mestu, da opozarjamo zaupnike državnih oblasti in komisijske člane na neko okolnost glede dobička pri trgovini, zlasti manufakturi, konfekciji in galanteriji. Davčne oblasti vzamejo za podlago izračunu dohodka promet v trgovini in odstotni dobiček od tega. Promet je bil recimo lansko leto večji kakor pred vojno, odstotni dobiček je bil pa manjši, kajti vsak trgovec je pri kalkulaciji računal s tem, da se mora vsak čas izkazati pri sodišču, s kakšnim dobičkom dela, sicer je bil obsojen radi navijanja cen. Sodniku in drž. pravdniku je vsak dobiček previsok, davčni oblasti pa vsak prenizek. Zato naj se te okolnosti vpoštevajo pri priredbi dohodnine in naj zaupniki kakor komisijski člani nikakor ne predlagajo večji odstotni dobiček, ampak manjši.

Spominska knjiga c. in kr. pešpolka »Cesarjevič« št. 17. Naš domači polk namerava izdati veliko spominsko knjigo, v kateri naj bodo ovekovečena vsa junaštva hrabrih Kranjcev. Čisti dobiček je namenjen »vdovskemu, sirotinskemu in invalidskemu skladu« pešpolka. V knjigi naj bi bila natančno navedena kolikor mogoče vsa junaštva pešpolka in posameznikov. Raditega se naprošajo vsi k polku spadajoči častniki in moštvo, kakor tudi rodbine padlih, pogrešanih, invalidov in vjetnikov, da dajo redakciji te knjige na razpolago ves material, ki ga imajo; predvsem dnevnik, posamezne novice, zanimive vojne poštne karte, poročila o hrabrosti častnikov in moštva, slike odlikovanih, padlih, invalidov, skupinske slike posameznih oddelkov, slike iz fronte, risbe, karikature, nekrologe padlim častnikom, vojaške pesmi, spise o dogodkih na fronti, vojaške

šaljivke in pregovore. Ves na razpolago dani material se pošiljatelju pošlje nazaj. Kdor pa hoče vposlane stvari polku podariti, se vse hvaležno sprejme in pride v muzej polka. Vse pošiljatve se naj pošiljajo na poveljstvo nadomestnega bataljona št. 17 (redakcija spominske knjige) v Judenburgu, Štajersko.

Nov drobiž in bankovci. Težave z drobižem so kljub železnim novcem še vedno iste in zlasti v detajlni trgovini je ta nedostatek zelo občuten. V gosposki zbornici je predlagal pred kratkim vitez Korytovski, naj se čimprej spravijo v promet bankovci po 5 K in drobiž po 2 in 20 vinarjev v zadostnem številu. Dalje naj se, kakor hitro dopuščajo razmere, izda novec po 50 vinarjev ter naj se uvaža izdaja po 5 in 25 vinarjev. Občutni potrebi trgovstva bi se veliko odpomoglo z izdajo bankovcev po 5 K in nasvetovanega drobiža.

Trgovca kot vzor. Minister dr. Mataja je bil v mladih letih zaposlen v trgovini in je v svojem uradniškem poslovanju vedno podpiral trgovska prizadevanja. V svojem pozdravilnem pismu kot minister za socialno oskrbo na podrejeno uradništvo se je spominjal tudi trgovca, ki ga je postavil kot vzor glede občejanja s strankami. O tem pravi: »Občejanje s strankami naj bo pod izogibom težko razumljivega sloga in dolgovernosti prosto kolikor mogoče po vzorcu trgovca, ki hoče vstreti svojim odjemalcem: priprosto v občejalnih formah, jasno v izrazu, hitro v sklepu.« Dalje pravi, da za uradnika ne zadostuje, če akte točno in vestno reši, ampak uradnik mora na znotraj zrasti z nalogami, ki se mu izročijo. Priporoča tudi omejitev pismenega občejanja in porabo telefona.

Varstvo odjemalcev zoper prevare v blagovnem prometu. Te dni izide ministrska naredba, ki vsebuje odredbe, ki naj od emalca ščitijo pred prevarami o kakovosti in načinu izdelave blaga. Okolnost, da so se v zadnjem času večkrat ničvredni predmeti, zlasti na polju nadomestkov pod varljivim nazivanjem ali označbo spravili v promet, je dalo občinstvu česče povod do upravičenih pritožb. Vlada je vsled tega na eni strani prepovedala taka nazivanja in označbe blaga, ki so sposobne, da varajo odjemalca o kakovosti ali načinu izdelave na drugi strani je stavila to prepoved ob namenoma ali lahkomišelnem izvršenem nasprotovanju pod kazni. Določbe te naredbe se porabljajo na vse vrste blaga.

Osebni promet v zasedeno ozemlje Italije. Ker se še vedno dogaja, da potujejo civilne osebe iz monarhije v zasedeno ozemlje Italije brez predpi anih potovalnih dokumentov, se potujoče občinstvo opozarja, da je treba poleg od politične oblasti izgotovljenega potnega lista, še posebno dovoljenje od vojaške oblasti, katero izgotovi edino-le urad za izdajo prehodnih listov (Passierscheinstelle) pri c in kr. poveljstvu F. M. pl. Borojevič (k. u. k. Heeresgruppenkommando F. M. v. Borojevič) vojna pošta 239. Civilne osebe, ki žele potovati v zasedeno ozemlje, morajo tedaj prositi najprej z navedbo vzrokov in predložitvijo potnega lista dovoljenje za potovanje pri uradu za izdajo prehodnih listov (Passierscheinstelle) v bodoče bodo osebe, ki se jih zasledi v zasedenem ozemlju brez tega dovoljenja zaradi prestopka potnih predpisov kaznovane, in se bodo morale nemudoma vrniti: slučajno v njih posestvu nahajajoče se blago, jim bode brezobzirno odvzeto.

Oprostitev nadaljne tretjine zapori podvrženega bombaževga blaga in perila za nadrobno prodajo in obrtno predelovanje. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opo-

zarja na naslednje odredbe trgovskega ministrstva: Za čas od 1. februarja do 1. maja 1918 se oprošča nadaljna tretjina bombaževga in perilnega blaga, ki je podvrženo zapori, pa izvzeto od oddajne obveznosti. To pooblastilo velja za one množine, ki jih sploh ni bilo treba oddati, pa tudi za tako blago, za katero je trgovsko ministrstvo vsled prošnji odobrilo izvzetje od oddajne obveznosti. — Kdor uporabi pooblastilo na nadrobno prodajo zapori pa ne oddaji podvržene množine blaga, je po ministrski odredbi z dne 31. avgusta 1916 dolžan: 1. Posameznemu neposrednemu porabniku ne več prodati kakor kvečjemu 20 m blaga ali pol dučata perila. 2. Prodajne cene ne nastavitvi višje, kakor so se pred 31. avgustom 1916 dosegale v nadrobni prodaji. 3. Voditi o teh prodajah posebne zapiske, v katere se mora nadzornikom trgovskega ministrstva vsak čas dovoliti vpogled. 4. Izpolnjevati določbe, odredbe z dne 21. septembra 1917 o potrditih potrebe porabnikov. Zadnja navedena obveznost velja tudi za predelovanje blaga, ki je obrtnikom dopuščeno za konfekcijske namene. Obrtniki so pooblašteni, se smejo tretjino svoje sedanje zaloge podlóg, pridakov in pomožnega blaga predelati v času od 1. februarja do 1. maja 1918. Pri tem pa se morajo ravnati po odredbah, ki prihajajo za to v poštev. To na ta način za predelavanje prepuščeno tretjino je izračunati od one množine blaga, ki je bila po ministrski odredbi z dne 30. oktobra 1917 izvzeta od oddajne obveznosti (50% zaloge dne 30. oktobra 1917), kolikor se je tega blaga 1. februarja še nahajalo v posestvu obrtnika; razen tega je v množino, od katere je izračunati tretjino, vračunati ono blago, katero je bilo vsled prošnji dovoljeno izvzeti od oddajne obveznosti.

Vojaški dopusti za napravo in popravo kmetijsk. orodja. Vojno ministerstvo je odredilo, da morejo dobiti v svrhu naprave in poprave kmetijskega orodja za spomladansko kmetijsko delo kolarji, kovači ključavničarji, kleparji sodarji itd. in je pooblastilo vsa poveljstva, naj jim poskrbe kolikor mogoče dolge dopuste. Vse potrebne naprave in poprave se imajo izvršiti nemudoma.

Tajniška mesta pri cenzo r n i h kolegijih vojnokreditnega zavoda. Opozarjamo ponovno na tajniška mesta, ki so razpisana pri cenzo r n i h kolegijih vojnokreditnega zavoda ki ima svoj sedež v Celovcu. Cenzo r n i kolegiji so v deželah Dalmaciji, Koroški. Kranjski, Istri, Tirolski, Goriško - Gradiščanski in v Trstu. Tajniki morajo biti pravovedci (doktorji prava ozir pravniki z vsemi izpiti) in zmožni nemškega jezika ter onega deželne ga jezika v govoru in pi-avi, ki prihaja v poštev pri dotičn i h cenzo r n i h kolegijih. P o- n u d b e na nasloy: vojno - kreditni zavod (Kriegskreditanstalt) za vojno ozemlje v Celovcu. Službe so trajne, materialna preskrba dobra, kdor je v vojaški službi more biti oproščen. Neobhodno potrebno je, da pridejo v naših deželah na omenjena tajniška mesta Slovenci.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 ko-respondent, 1 poslovodja, 3 pomočniki mešane stroke, 1 učenec in 1 učenka. — Službe išče: 1 praktikant, 9 pomočnikov, 1 kontoristka, 26 prodajalk, 6 učencev in 2 učenki. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

== Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani ==

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10.000.000.—. Rez. zaklad K 1.500.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

— Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. —

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

== kupi ==

vsako množino tvrdka

Ljubljanska
industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah.

— C. in kr. dvorni založniki —

A. ZANKL SINOVI

tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%.
— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4%
obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVC

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina :

- 1.) Učinki naredbe zoper navijanje cen.
- 2.) Vpogled v knjige in knjigovodstvo. (Konec.)
- 3.) Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko ob zaključku l. 1917.
- 4.) Premoženjska oddaja in trgovina.
- 5.) Raznoterosti :
Jamstvo pošte za zmote pismonoš. — Pospešeno postopanje pri poštnih odškodninah. — Borza in mir. — Prepoved pošiljanja cenikov poveljstvom in vojaškim

četam. — Poletni čas. — Crnovojniško službovanje in učna doba. — Zvišanje zavarovalne vrednosti šip. — Branjevci so trgovci z mešanim blagom. — Sukanec in navijalci cen. — Namizno in posteljno perilo ter brisače so podvržene kartam. — Letošnje cimentiranje posod. — Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Terjatve napram romunski državi in romunskim občinam. — Uravnava nedeljskega počitka pri obrtih in trgovinah. — Zaznamba blaga za izvoz. — Tvrdek, ki smejo izdelovati kavine surogate.

6.) Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petiti vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

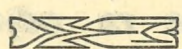

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. marca 1918.

Štev. 3.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“

v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.

II. del: Cena vezani knjigi 2 K.

III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodelavniku nujno potrebne.

Kmetska posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

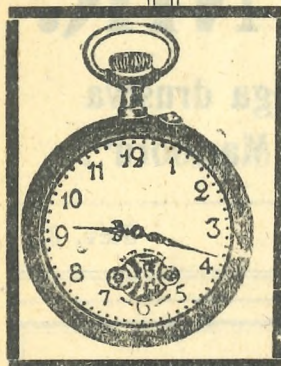
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine

po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdka.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
terege dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

Lasna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izborno zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

**Škatlje
Kartoni**

za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.

za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!
zahtevajte povsod
vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan
v Ljubljani.

**Riunione Adriatica
di Sicurta.**

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan
v Ljubljani.

1883

c

3000.18196, 3

SLOVENSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. marca 1918.

Štev. 3.

Učinki naredbe zoper navijanje cen.

Omenili smo že večkrat, kako je naredba zoper navijanje cen imela včasih ravno nasprotno učinke kakor se je od nje pričakovalo. Ima sicer svoje dobre strani, toda njena uporaba pri sodiščih je bila različna in se je interpretirala vse drugače kakor bi se praktično morala.

Trgovskopolitična komisija se je na zadnjem občnem zboru pečala s tem vprašanjem in razmislili so tu o učinkih te naredbe. Prvi poročevalec je bistveno izvajal o tem: Izkušnje, ki so se napravile z naredbo o navijanju cen, so bile v toliko ugodne, da je vgotovitev gospodarskih razsodbenih podlag po preskuševalnicah cen dovedla v splošnem do neoporečne judikature. Pri preskuševalnicah cen je pa v njih ustroju obžalovati premalo vpoštevanje različnih obrtnih in trgovskih strok in nedostajanje strokovno orientiranih zastopnikov konzumentov. Ravnalne cene so se izkazale za dobre, če so se določile na podlagi gospodarske preskušnje, v drugih slučajih pa, kjer so se določile na pomanjkljivih predpogojih in držale v pretesnem okviru, so učinkovale škodljivo na preskrbo potrebščin. V takih slučajih se je blago zadrževalo in dovajalo potom tihotapske trgovine premožnim konzumentom, ali pa odvedlo v inozemstvo, zlasti na Ogrsko, kjer se je kljub enakim odredbam na polju določitve cen vendar dalo prostost gospodarskemu razvoju. Preskrbo so pa pospeševale ravnalne cene, ki so se določile po natančnih poizvedbah proizvajalnih stroškov, na katere so vplivale izredne razmere surovinskega in delavskega trga; okolnosti, na katere se je tudi državna uprava monopolov po pravici sklicevala pri zvišanju tabačnih cen. Za presojo določitve cen je pritegniti v prvi vrsti tudi neugodno se razvijajoče razmere valute, preobilica bankovcev itd.

Glede znižanja cen so preskuševalnice cen videle svojo nalogo predvsem v tem, da so zatrle ekscese cen in ovirala zvišanje cen, ki so bila le izraz brezvestne dobičkaželjnosti. Zlasti se je delalo na to, da so se vpošte-

vali oni momenti, ki že naravno učinkujejo na zvišanje cen, n. pr. odstotni izračun brutto pribitkov, ki ima za posledico, da dobiček neupravičeno rase kakor cena surovin in da padanje surovinskih cen ne najde primerne vpoštevanja v ceni izdelka. Nadaljno korekturo so potrebovale obustavljene cene v toliko, da se niso sprejemale nezakonite podlage izračuna cen, zlasti nakupne cene, ki so izhajale iz verižne ali tihotapske trgovine.

Čeprav se torej, odkar so se ustanovile preskuševalnice cen, ni doseglo znižanje cen, kar je večinoma pripisovati učinkom vedno ugodnejših vojnih razmer, se je vendar večkrat doseglo stabiliziranje cen. Najvestnejša prizadevanja zapriseženih sodnikov preskuševalnic so pa takrat odrekla vsled nezadostne izvršitve. V tuzemskem prometu manjka zadostno število kontrolnih organov, vrzel, ki naj se izpolni po prostovoljni prehranjevalni službi. Izvozu, ki izhaja le iz namena navijati cene, se bo napravilo konec s predpisi o navijanju cen na Ogrskem, ki so že stopili v veljavo; seveda če se bodo ti predpisi izvrševali z isto resnostjo kakor pri nas. Da je izvršitev odrekla, so pa deloma krivi tudi konzumenti, ki ne sodelujejo kakor bi morali. Zlasti so premožni konzumenti, s tem da so podpirala tihotapstvo, zelo oškodovali preskrbo revnejših slojev. Tihotapska trgovina, ki se ne ozira ne le na uradne cene, ampak tudi na vse omejujoče prometne in porabne predpise, uspeva le v sporazumu s konzumenti in zato se jo more pobijati uspešno le z njih sodelovanjem. Zlasti se ne more pogrešati sodelovanje dnevnega časopisja. Osrednja komisija za preizkušanje cen si je zdaj zagotovila sodelovanje konzumentov z ustanovitvijo vojnega odiruškega odbora. Poučevanje prebivalstva o razvoju cen in njih vzrokih bi bilo preskrbi prav tako koristno, kakor energične vladne odredbe za pospeševanje produkcije in za poizvedbe ter zagotovitev blagovnih zalog.

Drugi poročevalec je pripomnil, da v določitvi kazni ne more videti primerne sredstva, da se zabrani zvišanje cen. Po njegovem mnenju je nemogoče, določiti ravnalne cene, ki so pravične in bi zadovoljile tako producente kakor konzumente. Ravnalne cene

imajo podobni učinek kakor maksimalne cene, ker postanejo minimalne cene. Kljub temu da naredba o navijanju cen ni mogla zabraniti nadaljnje zvišanje cen, vendar ni priporočati, da bi se jo sedaj razveljavilo. Po pravici bi se pa lahko zahtevalo, da bi njena uporaba odgovarjala trgovskemu duhu in gospodarskim načelom. Znižanje cen pojde tem hitreje in lažje naprej, čim manj umetnih sredstev se bo porabljal. Prehodna doba od vojnega na mirovno gospodarstvo se ne sme podaljšati z nadaljnimi ustanovitvmi prisilnih organizacij (central) in treba se bo prizadevati, da se po končani vojni čimprej ustvari one razmere, ki so obstojale pred vojno. Z nastopom normalnih razmer bo avtomatično nastopila regulacija cen.

Tretji govornik je izjavil, da stoji še vedno na stališču, ki ga je zavzel ob razglasitvi naredbe o navijanju cen, da se po naredbi nameravana svrha ne bo dosegla. Njene določbe so take, da je tudi najdostojnejši trgovec v nevarnosti, da pride z zakonom navskriž. Preskuševalnice cen imajo le tedaj opravičen obstoj, če bi v prvi vrsti vgotovile cene za prazdelke in polizdelke.

Predsednik gremija dunajskih trgovcev je izvajal, da je naredba o navijanju cen sposobna, da spravi najgoljufivejše elemente trgovstva na površje in izključi pošteno trgovino. V trgovini bodo šele s svobodno konkurenco nastopile znosne razmere. Negotovost, ki je trgovce prevzela, je imela za posledico, da jih je mnogo opustilo v Avstriji obrate in se etabliralo na Ogrskem. Pri obnovitvi gospodarstva se morajo trgovci in konzumenti združiti.

Nadaljni govornik je rekel, da naredba o navijanju cen ni rešila problema boljše preskrbe prebivalstva z nepogrešnimi potrebščinami. Kljub vsem nasprotnim trditvam ima zakon v povpraševanju in ponudbi tudi v vojni najpopolnejši učinek. Sedanje cene je povzročilo veliko pomanjkanje blaga in pomnoženo povpraševanje. Olajšanje bo nastopilo, če se zviša produkcija. Takšno pospeševanje produkcije pa zahteva poleg surovin tudi oproščenje za fronto nesposobnih oseb od vojaškega službovanja, ki so zmožne industriji, obrtu in trgovini znatno pomagati.

Vsa izvajanja na tem zborovanju lahko vsak trgovec podpiše.

Vpogled v knjige in knjigovodstvo.

Spisal V. Žun.

(Konec.)

Zakonodajalec skuša še z eno določbo preprečiti, da bi poslovnih tajnosti ne zvedeli udje komisije, ki so morda konkurentje davkoplačevalca, pri katerem se je izvršil vpogled v knjige. Kadar davčno oblastvo namreč sporoči uspeh vpogleda v knjige komisiji, ne sme nazna-

niti tudi imen kupčijskih prijateljev, dobavnih virov in odjemalcev, razen če je treba poznati ravno ta imena, da se mora razsoditi, ali gre poslovnim knjigam dokazna moč. Vendar pa sme v takih slučajih davkoplačevalec zahtevati, da se uspeh vpogleda v knjige sporoči le posebnemu odboru, ki se sestavi iz komisije, tako da v tem odboru ni uda, ki bi mogoče bil radi konkurence nevaren davkoplačevalcu.

O uspehu vpogleda v knjige presoja davčno oblastvo ali komisija po svojem prostem, iz vestnega presojanja vseh okolišnosti dobljenem prepričanju. Izrečno pravi izvršitveni predpis k cesarski naredbi o vpogledu v knjige, da se ne more komisija ali davčno oblastvo brez ovinkov izjaviti, da se je izjalovil knjižni dokaz, kadar davčni zavezanec ne predloži popolnoma v redu pisanih knjig ali nima popolnega knjigovodstva, temveč piše le posamezne knjige ali zapiske. To velja zlasti pri nepopolnih trgovcih posebno tedaj, ako se ne sestavljajo inventure in bilance.

Knjige, ki se točno in natančno vodijo, so najboljši pripomoček za davčna oblastva in komisije, da davek odmerijo pravično, in najbolje sredstvo za davkoplačevalce, da z njimi izpodbijajo pomisleke davčnih oblastev o pravilnosti napovedi.

Kdor vodi o svojih dohodkih in izdatkih natančne račune, njemu se ni bati, da bi se mu pri odmeri davka godila krivica, kajti davčne komisije bi pač morale imeti prav posebne vzroke, da bi ocenile dohodke drugače, kakor jih kažejo knjige. Pa tudi sicer je dobro in natančno knjigovodstvo tisti faktor v vsakem obratu, ki mu ni pripisovati manjšega pomena kakor drugim činiteljem v obratu. Saj se šele s tem, da se otvorijo knjige o imovini, more dobiti natančni pregled o stanju imovine ob času, ko se začne voditi knjige. In pozneje se zopet od časa do časa lahko prepričujemo na podlagi natančnih vpisov v knjige, ali uspeva naše poslovanje ali ne, kateri del poslovanja morda nazaduje, kateri del pa kaže napredek. Iz tega lahko potem izvajamo posledice za nadaljnje poslovanje. Če pridemo v denarne težkoče, bomo na podlagi točnih vpisov v poslovne knjige lažje dokazali, da nismo sami zakrivali razmer, da ne moremo poplačati svojih upnikov. In po smrti ne bodo morda trpeli naši dediči radi tega, ker se iz knjig ne more razvideti stanje naših terjatev in naših dolgov. Njim ne bo treba plačevati dolgov, ki v resnici ne obstoje, istotako bodo pa lahko s knjigami dokazali, da imajo te terjatve itd. Še večjega pomena je točno in redno knjigovodstvo pri raznih združbah ali asociacijah. Saj si ne moremo niti predstavljati, da bi združbe mogle uspevati, če se ne vodijo v redu knjige o družbenem obratu in se redno ne sklepajo knjige.

V dobi, ko vsa obrtna in trgovska podjetja morajo toliko trpeti vsled konkurence, kar smo videli pred svetovno vojno in bomo čutili istotako po vojni, more obrt-

nika in trgovca le točno knjigovodstvo, iz katerega vsak hip lahko povzame svoje imovinsko stanje, usposobiti za uspešen boj proti konkurenci. Kakor je znano, je pri obrtniku in trgovcu pričetek in konec vsemu uspešnemu poslovanju redna kalkulacija. Vsak obrtnik in trgovec naj vsak čas na podlagi svojih vpiskov more ugotoviti ali natanko določiti, katere stroške zahtevajo njegovi izdelki, iz česa se sestavljajo ti stroški, kateri drugi posebni in splošni stroški so združeni z izdelki in kak znesek naj pribije pri gotovem izdelku k tem stroškom, da more ne samo obstajati temveč tudi uspešno napredovati. (O sedanjih izrednih razmerah in oblastveno določenih cenah ne govorimo, omenjamo pa le takozvane vodilne ali ravnalne cene).

Pri mnogih podjetjih še dandanes ne moremo govoriti o primernem knjigovodstvu. Zlasti pri mnogih obrtnikih, katerih podjetje že davno ni več navadni rokodelski obrt, še vedno opazujemo, da se ne vodijo niti najpotrebnejši zapiski. In ravno obrtnik prav posebno še potrebuje rednega knjigovodstva. Pomislimo le na odprte terjatve pri odjemalcih, odprte račune pri dobaviteljih, bančni kredit (eskontiranje odprtih književnih terjatev) itd. Samo če podjetnik vodi dobre knjige, si bo mogel preskrbeti neposredni bančni kredit, ker bo mogel na podlagi svojih zapiskov razložiti svoje imovinsko stanje.

Zistem in uvedba knjig v podjetju se pa mora vedno prilegati dotičnemu podjetju samemu. Zato naj vsako podjetje, ki še ne vodi knjig, pa jih hoče uvesti nanovo, skrbi, da dobi res strokovnjaka, ki bo poznal obrat in organizacijo knjig uredil tudi obratu primerno. Če se dela tu po šabloni, lahko podjetje bridko občuti neprevidno organizirano knjigovodstvo. Posebno pri malih trgovskih in obrtnih podjetjih se v tem oziru precej greši. Za enostavna podjetja ni zamotano knjigovodstvo; tu je treba tudi enostavnih knjig ali vpiskov.

Ker spredaj omenjena cesarska naredba določa, da smejo davčna oblastva pri vseh vrstah neposrednih osebnih davkov zahtevati vpogled v knjige, in ker zahtevajo davčna oblastva večkrat podrobni izkaz izdatkov, bodo obrtna in trgovska podjetja z enostavnim knjigovodstvom pač morala nekoliko spopolniti svoje knjige. To se najlažje napravi tako, da se napravi posebna razdelilnica za izdatke in odbitke» morda po tem-le primeru:

Razdelilnica za izdatke in odbitke.

Surovine	Blago za nadaljno prodajo	Mezde	Drugi izdatki in pomožne snovi	Kurjava in razsvetljava	Sila	Popravila	Zavijanje in prevajanje	Obrestiti	Rabati in odbitki	Zavarovalnine

Seveda se morejo napraviti še nadaljnji razpredelki, n. pr. za davke, najemščino, plače, provizije, posebne (tajne) izdatke, dvomljive terjatve, odpise itd.

V napovedih in pojasnilih za davke je treba ponajvečkrat izdatke podrobno, po posameznih vrstah izkazati, kar se pri enostavnem knjigovodstvu z veliko težavo izvleče iz knjig, ako nismo napravili posebne razdelilnice, kakor jo vidimo zgoraj. Ako napravimo tako razdelilnico, vstavimo posamezne številke iz blagajnične knjige ali iz dnevnika (prima nota, štraca, žurnal, memorial itd.) v posamezne razpredelke razdelilnice. Najboljše je, če posamezne razpredelke vsak mesec seštejemo in svoto prenesemo na prihodnji mesec. Na koncu leta dobimo tako skupno vsoto vseh izdatkov (odbitkov), ki jo moremo porabiti pri davčnih napovedih in drugih izkazih, ki jih je treba napraviti za davčna oblastva.

Kdor pa doslej ni imel rednega knjigovodstva, naj uvede, če to le more prenesti njegovo podjetje, dvojno knjigovodstvo po ameriškem sistemu, ki mu bo bistveno pomagalo, da bo mogel davčnim oblastvom na vsako vprašanje točno odgovoriti, ker bo tudi sam ob vsakem času natančno poučen o stanju svoje imovine in ob obratnem uspehu gotove dobe.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko ob zaključku l. 1917.

(Poročilo predsedstva v seji 12. decembra 1917.)

Danes, gospoda moja, ste se prvič v zborničnem posloplju zbrali k plenarni seji. Ob obstoječih razmerah Vas ne morem pozdraviti v prostorih, odetih v slovesno obleko in obliko, kakor je to spodobna navada za take pomembne prilike. Ampak ob nedostatku vnanje slovesnosti je tem iskrenejša moja želja, da bi naša zborovanja v teh prostorih rodila enake in še večje uspehe kakor v dosedanjih. Izpolnujem pa le prijetno dolžnost, če ob tej priliki izrečem toplo zahvalo mestnemu magistratu, ki nam je toliko let drage volje dajal na razpolago svojo dvorano.

Pred zaključkom leta smo. Če smo lani skoraj pod vtisom velikih zmag v Rumuniji zrl z boljšimi nadami v prihodnost nego prejšnja leta te grozovite vojske, nas dogodki zadnjega časa nagibajo k prepričanju, da ne more biti dolgo več, ko zopet zavladá mir na zemlji. Na severni in vzhodni fronti miruje orožje in gre za to, da se odloži popolnoma. Z veseljem zaupanjem more naša država gledati v bodočnost. Skoro docela prosta je sovrážnika, oproščeno pa je zlasti s krvjo iz dvanajstih strašnih bitk namočeno ozemlje sosednje nam Goriške. Naše in zavezniške čete so daleč preko mej pognale sovrážnika in vedno še prihajajo poročila o zmagovitem njih napredovanju. Sláva in hvala Njegovemu Veličan-

stvu cesarju Karlu, pod čigar osebnim vodstvom se je izvršila čudovita uspešna ofenziva, iskrena hvaležnost veljaj junaškim četam, ki so v kratkem času položaj premenile tako korenito, da je kranjska dežela iz ožjega ozemlja, ki ga je že ogrožal sovražnik, postala zaledje.

Zbornica se je obrnila do vlade s prošnjo, da se kranjska dežela, ki je toliko časa s patriotično udanostjo nosila neizogibna bremena in velike težave, združene z ožjim vojnim ozemljem, izloči čimprej iz njega. Tudi deželni odbor se je, podpirajoč zbornično prošnjo, obrnil do vseh odločilnih činiteljev. Pred kratkim se je kranjska dežela izvzela iz vojnega okoliša. S tem pa je napočila trgovini, industriji in obrtu doba enake prostosti gibanja, kakor jo uživajo notranjeje dežele.

Ob nad vse razveseljivi izpremambi položaja je umevno, da se je industrija, trgovina in obrt podpisovanja vojnega posojila udeležila tudi to pot po najboljših svojih močeh, tem raje, ker ve — ko je dežela tako dolgo bila v bližini fronte — tem bolje, kakšno vrednost ima varna obramba hrabrih naših čet. Trgovska in obrtniška zbornica je, kakor pri prejšnjih posojilih, tudi pri sedmem vojnem posojilu za račun pokojninskega zaklada podpisala 10.000 K 40 letnega davka prostega 5½% nega amortizacijskega državnega posojila.

Če sem rekel prej, da bodo sedaj, ko je dežela v zaledju, pridobitnim krogom roke prostejše, vendar na drugi strani dolgo trajanje vojske ustvarja trgovini, industriji in obrtu čim dalje težji položaj. Ovire v železniškem prometu so težke. Trgovino in obrt omejujoče odredbe slede druga drugi, strožja strogi.

Zbornici narašča informativno in posredovalno delo, majhna množina razpoložljivega blaga pa je zbornici naložila tudi neposredno delo za preskrbo trgovine in obrta. Kakor je častiti zbornici znano, obstoja pri zbornici že od meseca julija 1916 Razdeljevalnica za usnje, ki daje obilo posla, dasi dobimo le pičlo množino usnja za razdeljevanje. V prvem letu obstoja, to je od julija 1916 do konca junija 1917 je Razdeljevalnica prejela usnja za podplate 13.227.5 kg, odpadkov usnja 3386 kg in gornjega usnja 3062.15 kg. Nadaljnjih pet mesecev je prejela 6055.65 kg usnja za podplate, 1966 kg odpadkov usnja in 1915.95 kg gornjega usnja. Zlasti meseca oktobra in v prvi polovici meseca novembra so došle Razdeljevalnici le neznatne množine usnja, kar je pač pripisovati velikim prometnim oviram. Zbornica se je zategadelj obrnila na pristojno mesto s prošnjo za izposlovanje večjih množin usnja za civilno prebivalstvo, kakor so mu doslej bile dane na razpolago, ter za posredovanje, da se pošiljatve usnja kolikor mogoče hitro odpravijo po železnici.

K Razdeljevalici za usnje pristopi v bližnji bodočnosti še Razdeljevalnica za sukanec. C. kr. trgovinsko ministrstvo se je namreč odločilo, zbornicam prepustiti razdelitev sukanca, ki se bo uradno oskrbel za civilne

namene. Zbornica je v ta namen že izvršila priprave. Razdeljevalnica sukanca začne poslovati takoj, ko se ji dopošljejo prve množine sukanca, kar pričakujemo v najbližnjem času. C. kr. trgovinsko ministrstvo je zbornici prepustilo v splošnem način razdelitve, izreklo pa je željo, da se po možnosti pri tem vpoštevata trgovina. Pred vsem pa polaga ministrstvo važnost na to, da se ustvarijo take kavtele, ki na vsak način izključijo zlorabo zbornici v razdelitev prepuščenega sukanca in nudijo jamstvo za to, da se ta sukanec dejansveno porabi za one namene, za katere je določen. Z odkazanimi množinami sukanca bo zbornici pokriti vso potrebščino Kranjske, torej potrebščino obrtnih predelovalcev, kakor krojačev, izdelovalcev perila, šivilj na domu, modistnega obrta itd., dalje popravljalnic obleke in perila, ki bi se eventualno ustanovile, in naposled privatnega konsuma. Za vojaške namene, in za namene ljudske oblačitve je posebej skrbjeno. Zbornici prepuščen sukanec se razdeli na naslednji način: Dežela bo razdeljena v razdelilne okraje, v katerih se enemu ali več nadrobnim trgovcem v krajih, ki so za razdelitev najugodnejši, dopošlje sukanec za podrobno prodajo na vse, v dotičnem okraju nastanjene in v poštev prihajajoče obrtnike. Vpoštevane vse zadevne nadrobne trgovce je kakor z ozirom na nevelike množine sukanca, ki bo na razpolago, tako glede na težko izvedljivo kontrolo izključeno; težnja pa bo, kolikor mogoče veliko trgovcem poveriti prodajo. Porazdelitev na posamezne razdelilne okraje se izvrši po posebnem ključu, določenem po številu prebivalstva in obrtnikov. Sukanec se bo obrtnikom smel prodajati le proti posebnim nakaznicam in proti potrdilu o prejemu in o plačani ceni. Kar se tiče oddaje sukanca za privatni konzum, se bo zbornica na pobudo ministrstva poslužila obstoječe organizacije za ljudsko oblačitev. Za ta namen pride ena tretjina za Kranjsko odmenjenega sukanca v poštev. Nadrobna cena sukanca bo za en vitel »mako«-sukanca (150 m) 40 h, za en vitel ameriškega sukanca (150 m) 36 h in za en vitel samo za zasebno porabo namenjenega ameriškega sukanca (50 m) 16 h. Zbornica je predložila c. kr. trgovinskemu ministrstvu načrt za razdelitev sukanca in pričakuje, kakor rečeno, skorajšnje doposlatve sukanca.

Vsled težav, ki so v deželi nastale v prometu z vinom, je zbornica dne 12. novembra 1917 sklicala vse večje trgovce z vinom ter Deželno zvezo gostilničarskih zadrug na Kranjskem in Zadrugo gostilničarjev v Ljubljani na posvetovanje ter je na podlagi tega posvetovanja predložila c. kr. deželni vladi v nadaljnjo predložitev na pristojno mesto predlog glede ureditve in višine cen za kranjsko vino. Zadeva je bila te dni rešena, pa žal ne v našem smislu.

Dne 30. junija 1917 je v svojem 95. letu preminil gospod Albert Samassa, bivši šef tvrdke Samassa. Pokojnik je zavzemal v kranjski industriji odlično mesto

ter je bil dolga leta marljivo, delujoč član naše zbornice. Zaslužnemu pokojniku ohrani zbornica najčastnejši spomin!

Deželni komisiji za preskrbo vračajočih se vojakov je zbornica prispevala za prireditve trgovskega in zadružnega tečaja za podčastnike in prostake, ki so postali za vojno službo nesposobni, znesek 300 K, za kar prosim naknadne odobritve. Istotako prosim odobritve izplačila prispevka 50 K za Odilijin zavod za slepe vojake v Gradcu.

C. kr. trgovinsko ministrstvo je z razpisom z dne 27. septembra 1917, št. 23.44/IV odobrilo zbornični računski zaključek za leto 1916.

Z velikim obžalovanjem mi je sporočiti častiti zbornici, da je zbornični tajnik gospod dr. Fran Windischer meseca junija 1917 težko obolel ter moral oditi zdraviti se v Švico. Izrekam srčno željo, da bi se neumnemu delavnemu našemu sodelavcu kmalo vrnilo popolno zdravje.

Vodstvo pisarne zbornične je s 1. oktobrom zopet prevzel na zbornično prošnjo vojaščine oproščen I. tajnik gospod dr. Viktor Murnik.

K sklepu predlaga predsedstvo v seji združenih odsekov sklenjeno povišanje draginjskih doklad za zbornične uslužbence. Predlagajo se iste doklade in priboljški, kakor jih je država določila za državne uslužbence. Sprejeto.

Premoženjska oddaja in trgovina.

Kakor znano se je v državnem zboru izvolil finančni odsek za anketo o enkratni izredni oddaji premoženja. Ta odsek je razposlal na vse korporacije in stanovske zastopnike vprašalno polo z 51 vprašanji in tudi zastopniki trgovine se bodo potom trgovskih zbornic izjavili o tem. Upamo, da bomo, ako stvar ni tajna, o izjavi naših trgovskih korporacij — tudi Merkurjev odbor bo zavzel svoje stališče — lahko v listu poročali, kajti zadeva bo živo zarezala v vse stanove.

Dobro pa je, da v listu že naprej razpravljamo o tem vprašanju in zato ne bo odveč, ako iz nekega trgovskega lista posnamemo misli in nasvete trgovca, ki je razpravljal, kakšen pomen ima oddaja premoženja za trgovino in kakšne želje in pričakovanja splošne narave je trgovec upravičen imeti pri izvršitvi te oddaje.

Trgovec mora takorekoč primerjati to akcijo kot potrebno ozdravljenje kupčijskega velepodjetja, ki je zašlo v plačilne težkoče in pri katerem imajo upniki velik interes na tem, da obstoj podjetja za bodočnost zasigurajo in ker je tudi usoda upnikov odvisna od nadaljnjega obstoja tega podjetja. Po tej sliki bi bil upnik državna finančna uprava, dolžno podjetje pa splošno narodno-gospodarsko življenje v državi, kate-

rega zelo važen član je trgovina. Da se ta obdrži in ojači, mora državna uprava prav posebno skrbeti.

Zdaj v vojnem času država ni tega storila, nasprotno skoro popolnoma je izključila legitimno trgovino od delovanja. Z zadoščenjem pa mora trgovec konstatirati, da je imela ta nepravna politika žalostne posledice. Tihotapski trgovini so se vsled tega odprla na stežaj vrata in nezadovoljnost je zavladala pri vseh: pri konzumentih kakor pri prizadetih, namreč nezadovoljnost z nadomestnimi napravami t. j. centralami.

V prvi vrsti je potrebno, da poznamo vse premoženjske vrednosti podjetja, ki je zašlo v plačilne težkoče. Interesirani moramo biti na tem, da država zagabi vse premoženjske vrednosti in da so odredbe potrebne, ki zabranijo zatajitev vrednosti. Namen oddaje premoženja, ki naj povrne obratnim sredstvom države nakupno moč v tu- in inozemstvu, se lahko doseže le, če pozna državna uprava vse premoženjske vrednosti, mi pa kot skupina lahko zahtevamo glede načina izvršitve tem večje in obsežnejše vpoštovanje, čim popolnejše in pravilnejše se bo v državi izvršil popis premoženjskih vrednosti. Ni na mestu, da bi se na eni strani zatajile premoženjske vrednosti, na drugi strani pa zahtevalo polno vpoštovanje za posamezne interesne skupine. O tem si moramo biti na jasnem, da mora država zaznati za vse vrednosti brez ozira na to, če in v kakšnem obsegu so te primerne za premoženjsko oddajo. Na ta način se pride do razdelilnega ključa, ki odgovarja potrebi in ki bo tudi izključil gotove vrednosti, katerih obdačenje bi bilo posebno občutno, kakor n. pr. pohišstvo in oprava sploh.

Za trgovino bi prišle v poštev naslednje želje. Glede časa, v katerem naj bi se oddaja izvršila, bi bil popis premoženja pri kupčijskih podjetjih še med vojno zelo pogrešna odredba. Vse premoženjske vrednosti, vtešvši obratno glavnico v gotovini, so pod danimi razmeroma absolutno nesposobne, da bi se jih moglo oceniti. Ocenitev po razmerju pred vojno, kakor je tudi v vprašalni poli, bi bila brez dvoma namenu nasprotna podcenitev, nasprotno bi pa ocenitev po sedanjih vrednostih, neglede na to, da je nemogoče, dovedla do nepreglednih diferenc. Danes je v praksi izključeno, navadno vrednost kake potrebščine tako ugotoviti, da bi se moglo vsaj za približno pravilnost mnenja jamčiti. Pa tudi med in neposredno po vojni se nahajajočo gotovino trgovca bi bilo ne glede na vprašanje valute presojati na njeno oddajno zmožnost šele takrat, ko bi se trgovina takorekoč zopet postavila na noge in bi se zopet nabavilo blago in druga obratna sredstva, ki so potrebna za nadaljevanje podjetja. Pri tem se zlasti ne sme pozabiti, da bodo v prehodnem gospodarstvu in morda tudi kasneje krediti, ki so bili pred vojno pri večini kupčijskih podjetij glavni činitelj obratne glavnice, popolnoma nič ali le malo prišli v poštev in da

se bo trikrat, petkrat več gotovine potrebovalo kakor pred vojno za vzpostavitev prejšnjega kupčijskega podjetja. Da se torej življenjska zmožnost podjetij ne zatre, je gotovo treba navedeno vpoštevati in ne po šabloni določiti premoženjske vrednosti trgovca. Prirastek premoženja pri trgovcu med vojno je treba presojati s stališča, da se je iznebil vsega blaga in drugih prometnih sredstev in da bo torej tem več gotovine rabil v prehodnem gospodarstvu.

Da naj se čas popisa premoženjskih vrednosti odloži na konec vojne, govori poleg navedenega tudi okolnost, da je danes vsled tega, ker se ne more mirujoča glavnicca izpremeniti v delajoče obratno premoženje, zatajitev premoženjskih vrednosti v gotovini gotovo veliko lažja kakor pozneje, ko se bodo glavnice po večini izpremenile v vidne obratne vrednosti in se ne bodo mogle odtegniti davčni oblasti.

Točka 12. vprašalne pole govori o tem, če naj oddaja zadene posamezne vrste premoženja po njih različni naravi na različen način in omenja v tej zvezi izrecno obratno premoženje industrijskih in trgovskih podjetij ter glavnično imovino. Nato je treba odgovoriti, da so taka razločevanja za presojo premoženjskih vrednosti v splošnem kakor za trgovino posebej neobhodno potrebna. Samo na sebi se mora zahtevati, da je za izračun premoženja pri kupčijskih podjetjih vzeti v podlago bilance, sestavljene po določbah trgovskega zakonika. Le trgovska bilanca more dati resnično sliko za oddaje zmožne premoženjske vrednosti, pri čemer se mora kajpada povdarjati, da se v podlago ne sme vzeti navadna (prodajna) vrednost posameznih premoženjskih sestavin, zlasti že zato ne, da se izogne dvojnemu obdačenju.

Da se ta operacija hitro in temeljito izvrši, ima premoženjska oddaja naslednje dobre strani.

Predvsem bi se namen premoženjske oddaje t. j. dvig nakupne vrednosti v tu- in inozemstvu z enim udarcem pokazal — učinek, ki bi se pri oddaji na obroke oslabil — in že iz tega vzroka bi odtehtal škodo nenadne odtegnitve delnega premoženja. Tudi za državo bi bila ta pot najcenejša, ker bi ji ne bilo treba leta in leta imeti drag aparat za pobiranje. Tudi bi potem ne bilo obresti in vsi ti prihranki bi že vnaprej prišli v dobro vsem vdeležencem. Poleg tega bi pri deljeni oddaji premoženj nastopila premikanja in zakrivanja, ki bi se ne mogla kontrolirati. Gotovo pa je, da je trgovcu v prid, da ima čisto mizo in bi deljena oddaja premoženja le obremenila izposojeno glavnicco in bi država še različne sigurnosti zahtevala do popolnega odplačila premoženja. Na manjša premoženja od 60.000 K navzdol bi se morale še posebej ozirati in odstotek čim najnižje določiti, da se po možnosti ščiti manjše eksistence.

Za popolnoma nedopustno je smatrati v točki 20 označeno materielno ocenitev odjemalcev in vseh drugih idealnih vrednosti, zlasti če se vpoštevata, da je večina teh vrednosti ravno vsled vojne zelo izgubila na pomenu. Pod danimi in po vojni nastalimi razmerami ne bo krog odjemalcev dosti ali nič vreden, ker bodo konzumenti z ozirom na to, da povpraševanje daleko presega ponudbo, brez ozira na prejšnje kupčijske zveze zagrabili za vsako priliko, ki se jim bo nudila, da bodo svoje potrebščine pokrili. Takšna ocenitev bi tudi nasprotovala pojmu trgovske bilance.

Po teh izvajanjih prihaja pisatelj do zaključka, da se morajo vse premoženjske vrednosti popolnoma in pravično pritegniti v oddajo premoženja in da se mora poslednja izvršiti vsa naenkrat, ne pa deljeno. Enkratna resnična napoved premoženja bi morala biti obvarovana naknadnih obdačenj, ako bi se izkazalo, da so prišle po tej napovedi na dan premoženjske vrednosti, katerih se poprej ni dovolj pritegnilo v obdačenje. Le pod tem pogojem bi se dalo odgovoriti tudi na točko 33 vprašalne pole glede razširjene dolžnosti, dajati pojasnila, od strani hranilnic, bank, menjalnic, odvetnikov in notarjev.

Treba je v kupčijem zmislu tudi zahtevati, da se porabi oddaja premoženja za odplačilo najbolj nujnih državnih dolgov, ne pa za pokritje tekočih izdatkov.

Raznoterosti.

Jamstvo pošte za zmote pismonoš. Najvišji sodni dvor je izdal za vse kroge važno razsodbo, v kateri je ravno sedaj, ko se mora pošta poslužiti neizurjenih in nezanesljivih ljudi, izrekel načelo, da mora erar jamčiti za škodo, ki nastane stranki vsled nepravilne dostavitve od strani pismonoš. Pošta je namreč odklonila jamstvo z ozirom na določbo § 2 pisemskopoštnega reda iz leta 1858: »Pošta ne prevzame nikakega jamstva za posledice pomotne dostavitve,« in na nadaljnje besedilo: »Končno ne prevzame pošta pri v zmislu § 35 vsakemu naslovniku pristoječi osebni odnesitvi pošiljatev, ki pridejo pri pošti na njegov naslov, nikakega jamstva za posledice morebitne pomotne naročitve pisemskopoštnih pošiljatev.« Najvišje sodišče izvaja v razsodbi: V § 2 pisemskopoštnega reda se navajajo oni slučajji, v katerih pošta ne prevzame jamstva; iz te določbe izhaja, da nosi v drugih slučajjih nastopivše škode pošta jamstvo za to škodo. Nadpis § 2 sicer v splošnem pravi, da je jamstvo za posledice pomotne dostave izključeno; iz nadaljnje besedila določbe same pa izhaja, da velja ta jamstvena izključitev le za osebne odnesitve pri pošti, ne pa za dostavitve po pismonoših. Sploh se pa jamstvo za vedoma pregrešno dostavitev ne more izključiti, ker bi to nasprotovalo naravnim pravnim načelom in od zakonodajalca vobče vgotovljeni tendenci jamstva za veliko krivdo.

Pospešeno postopanje pri poštnih odškodninah. Da se izenostavi ne pospeši postopanje pri odškodninskih zahtevkih, so erarične pošte pooblašene, v onih slučajjih, v katerih je

odškodninska dolžnost pošte brezdvomno dognana in se lahko tudi višina odškodnine, ki jo je dati po poštnem redu, da določiti in ki ne presega 50 K v posameznem slučaju, da od 1. marca 1918 naprej odškodnino za poškodovane ali zmanjšane zavoje v tuzemskem poštnem prometu same odmerijo in prejemniku če mogoče takoj izplačajo, če je zadovoljen z odmerjeno odškodnino. Izvzeti so iz tega postopanja taki zavoji, ki se jih pošlje poštne prosto, dalje v kurzu stoječi, na imetnika se glaseči papirji ali drugi efekti in listine (vložne knjižice, menice, zadolžnice itd.).

Borza in mir. Sklep miru z Rusijo in Romunijo je borza sprejela hladno kakor bi se nič ne zgodilo. Nobene kupčije ni in borza miruje kakor že dolgo ne. Borzni senzali so se morali pred kratkim pomnožiti, ker prejšnji niso mogli obvladati naročil; zdaj pa stoje tu brez posla in le v kulisah se še napravi kak sklep. Več tednov je spekulacija igrala med seboj, a zdaj je to nehalo, kajti ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem se je uravnalo in — občinstvo je izostalo. Občinstvo je v zadnjih mesecih imelo občutne izgube, ki so mu odvzele veselje do spekulacij. Zdaj sedi na papirjih in čaka zvišanja kurzov, da zmanjša stanje svojih efektov. Zato se pa izrabi vsak mimoidoči dvig kakega papirja, da se nekoliko izravna izguba. Banke in komisijske firme imajo polno naročil za prodajo, a jih radi nizkih kurzov ne morejo izvršiti. Treba bo res močne pobude, da se zopet oživi borzna kupčija. Čim bližje prihajamo splošnemu miru, tem manjše je nagnenje industrijcev in trgovcev, da bi razpoložljivi denar nalagali v efektihi, ki jih bi morali ob nepravem času potem prodati. Poleg tega hoče borzno občinstvo tudi počakati na računске sklepe industrijskih podjetij in na višino dividend. Dividende po našem mnenju ne bodo visoke, kajti nejasnost gospodarskega razvoja in razstoča davčna bremena morajo imeti za posledico, da bodo tudi podjetja, ki so dobro zaslužila, primerno visoke zneske odpisala in manjše dividende delila. — Če se je mir z Rusijo in Romunijo v splošnem sprejel hladno, se ni toliko čuditi, ker malokdo veruje v iskrenost miru, ki se ni sklenil sporazumno, ampak pod pritiskom meča. Da pa je celo borza ostala hladna, je več kot čudno.

Prepoved pošiljanja cenikov poveljstvom in vojaškim četam. Razne tvrdke pošiljajo poveljstvom in četam cenike, ki jim prilagajajo formularje naročilnih seznamov, kateri naj bi krožili pri omenjenih vojaških mestih. Trgovska in obrtniška zbornica (opozarja, da je armadno višje poveljstvo take cenike prepovedalo pri armadi na bojnem polju.

Poletni čas se bo tudi letos pri nas in v Nemčiji uvedel in sicer prične s 1. aprilom in neha z 29. septembrom. Iz Berlina pa poročajo, da se bo poletni čas uvedel s 1. aprilom in nehal s 1. oktobrom.

Črnovojniško službovanje in učna doba. Zakon z dne 14. januarja 1918 določuje, da velja učna doba onih vajencev, ki so se v sedanji vojni pred naborno dolžnostjo kot črnovojniki pritegnili v črnovojniško službovanje, kot končana, ako se je vajenec ob dnevu odhoda k vojakom najmanj dve leti učil.

Zvišanje zavarovalne vrednosti šip. Kakor znano se je steklo podražilo za 100 odstotkov, zato je priporočati, da se zavarovalna vrednost zavarovanih šip zviša, kajti zavarovalna družba

za steklo jamči le do višine zavarovane vrednosti vsake šipe, ne pa za zvišano ceno, ki bi šipa sedaj veljala. Zavarujte torej šipe za višje zneske!

Branjevci so trgovci z mešanim blagom. Upravno sodišče je pred kratkim razpravljalo o pritožbi neke branjevke zoper pridobinski davek. Branjevka prodaja jedila in druge predmete. Davčna oblast jo je ocenila z večjim donosom kakor ga je sama napovedala. V pritožbi se uveljavlja, da je davčna oblast neutemeljeno označila obrt kot trgovino z mešanim blagom, dočim ima prizivnica le branjarijo in trgovino s pivom v steklenicah in sicer v majhni leseni lopi s prav majhnim obsegom. Davčna oblast pa tem okoliščinam ni verjela. Upravno sodišče je pritožbi ugodilo, ker davčna oblast ni vršila poizvedb o podatkih, ki jih je navedla prizivnica in jih tedaj tudi očitata ni. Kar se pa tiče naziranja glede nepravilne označbe trgovine, bi bila ta okoliščina, ko bi jo davčna oblast tudi res rabila, za vprašanje o višini obdavčenja irelevantna. Kajti v izvršitvenem predpisu k občni pridobitini so trgovci z mešanim blagom t. j. branjevci, kramarji, trgovci z živili enaki.

Sukanec in navijalci cen. V zadnjih dveh mesecih je bil trg takorekoč poplavljen s sukancem. Znano je, da se koncem prejšnjega leta za nikak denar ni dobilo sukanca. Kakor zaklad je vsakdo čuval ta predmet. Vlada je zaplenila oziroma rekvirirala sukanec in centrala ga je spravljala na kup. Vsled tega so tudi veletrgovci v velikih mestih potegnili sukanec iz prometa in nič več ga ni bilo dobiti. Po dolgem času je začela vlada razdeljevati sukanec trgovskim zbornicam in drugim korporacijam. Zdaj je skriti sukanec kar naenkrat prišel na dan. Iz vseh kotov so ga izvlekli in vsak tucat je šel skozi več rok in je bila cena vitlju za 1000 yardov 30 K! In kako so ga ljudje kupovali; prodalo se ga je na tisoče in tisoče vitljev na Kranjskem po tej ceni. Prodajali so ga dijaki, gostilničarji, otroci so hodili od hiše do hiše in vsak je hotel zaslužiti vsaj eno krono pri vitlju. Navijalci cen so ga nakupili na Dunaju ter pripeljali v Ljubljano ali drugam na Kranjsko in ti so se velikodušno zadovoljili najmanj s 5 K dobička pri vitlju. Vprašamo, ali so to zdrave razmere? Kdo je kriv draginji sukanca? Vlada s svojimi centralami, ki so zaplenile manjši del, večji del se je pa poskril in prišel 1000 odstotkov dražji na trg. Prepričani smo, da bi se to ne zgodilo, če bi sukanec ostal v svobodnem prometu. Ne, konkurenca trgovcev se izključi in zato pa nastane draginja in obogateneje elementov, ki nikoli niso bili trgovci. To je majhen pa grozen primer, kam nas dovede tako gospodarstvo in kdo povzroči draginjo! Pa vendar se še vedno ustanovljajo nove centrale!

Namizno in posteljno perilo ter brisače so podvržene kartam. Z razglasom z dne 10. februarja 1918 je trgovinsko ministrstvo odredilo, da so namizno in posteljno perilo ter brisače pri nakupu podvržene izkaznicam, da jih kupec res potrebuje. Trgovci smejo torej te vrste blaga prodati le proti izkaznicam, razen če omenjeni predmeti niso iz blaga, ki ni podvrženo izkaznicam o potrebnosti.

Letošnje cementiranje posod. V letu 1918 se morajo nanovo cementirati vse dolgotne in otle mere, petrolejski aparati, tekočinske mere, vrči za mleko in sodi, ki so bili leta 1915 ali poprej cementirani, dalje vsi vozovi in uteži, lesene tekočinske posode in sodi za pivo, ki so bili leta 1914 ali poprej cementirani.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o

ogrskem zakonu zadevajočem davku od pridelovanja vina ter o določbah, najvažnejših za avstrijske vinotirčice; o vinski kupčiji na Švedskem in o izvozu vina iz Avstrije na Švedsko; o ureditvi izvoza obleke in čevljev v zasedeno ozemlje; o obnovitvi trgovinskih zvez z Rusijo; o ureditvi uvoza v Rigo, o uspehu tekme, razpisane po nemškem deželnem uradu za pospeševanje obrta v Brnu za sredstva v prihranitev premoga; o „nemški razstavi vlaknin“ („Deutsche Faserstoff-Ausstellung“) v Berlinu, ki se je svoj čas nameravala prenesti tudi na Dunaj in ki ji je namen, predložiti pridobivanje in plemenitenje domačih vlaknin (staničnine, konoplje, lanu, koprive itd.) in tehnične pridobitve za njih predelovanje ter vzbuditi in zvišati zanimanje prebivalstva za pridelovanje in mnogostransko porabo teh vlaknin. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno. Dalje se lahko informira:

O odredbi urada za ljudsko prehrano z dne 4. marca 1915, drž. zak. št. 85, zadevajoči uravnavo prometa s sladkornim blagom in slaščicami; o izpolnitvi, oziroma premembi min. odredbe z dne 18. maja 1917, zadevajoče prepoved izvoza in prevoza raznih predmetov, med drugim: svežih sliv, orehov lešnikov, cementa tarife št. 390, čistega zlata in srebra, legiranega zlata in srebra v denarju in šibicah (doslej v potovalskem prometu do najvišjega zneska 20 K, dovoljen izvoz srebrnega denarja in je dosedaj docela prepovedan), izdelkov in polizdelkov iz zlata in srebra, juvelirskega blaga, zlahtnih kamnov, biserov itd. (ministrska odredba z dne 8. februarja 1918, drž. zak. št. 54); o osrednjici za blagovni promet (Warenverkehrszentrale) v Lublinu, ki ji je namen posredovati, urejati in pospeševati trgovski promet med monarhijo in inozemstvom ter vojaškim upravnim okolišem na Poljskem; o kontroli potnikov in predpisih za potne liste na Švedskem; o svetovnem trgu za srebro l. 1917.; o problemih železniške industrije v Italiji po vojni; o kovinskem trgu v Švici; o švedskem lesnem trgu; o švedski stavbni industriji (izvoz izgotovljenih lesenih hiš na Francosko, v Belgijo in Italijo); o papirnem trgu na Švedskem; o položaju na švedskem trgu za lesno gmoto (Holzmasse); o izdelovanju papirne preje in papirnega blaga na Švedskem; o brzovoznem blagovnem prometu v Švedsko; o prepovedi izvoza raznega blaga iz Švedske in Norveške; o prometu z Rusijo in Ukrajino; o gospodarsko-političnem položaju na Ruskem; o denarnem prometu z Rusijo in o nameri v Rusijo uvesti zahodnoevropsko štetje časa; o izvozu kos na Rusko; o pogajanjih med Ameriko in Norveško; radi uvoza raznega blaga na Norveško; o ruski zunanji trgovini leta 1917.; o uvozu in izvozu železa na Švedskem. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

*

Terjatve napram romunski državi in romunskim občinam. Terjatve napram romunski državi kakor tudi napram vsem mestnim in krajevnim občinam v zasedenih okrajih Romunije, ki so za dohabe pred romunsko vojno napovedjo ali pozneje zapadle, je čimprej z navedbo vseh pojasnil zglasiti pri Schutzstelle für Östr. Vermögen im Auslande (Wien I., Stubenring 8, Handelskammergebäude); pridejati je avtentične dokaze, s katerimi je mogoče obstoj terjatve brez dvoma dokazati. Za že vložene zglasitve je dokaze čimprej doposlati. Kot veljavni dokazi pridejo v poštev: Pravomočne razzodbe, priznalnica, duplikati voznih listov, poštni prejemni recepti, poverjeni računski izvlečki, poverjeni prepisi pogodb in rekvizicijski listi. Prepisi faktur, ki se predložijo brez primernih: predlog, se ne morejo smatrati kot avtentične dokazilne listine, isto velja o nepoverjenih računskih izvlečkih. Vendar je te vsekako priložiti zglasilnici. Tudi vse druge zahteve napram romunski državi oziroma njenim oblastvam je čimprej zglasiti, torej terjatve radi po romunskih oblastih zaplenjenih transitnih pošiljatev (dokaz o izvršeni zaplembi), terjatve radi previsoke vozne iz za previsoko zaračunane carine, radi z zlatom plačane izvozne takse, radi zaplembe blagajničnih zalog in povzetij, radi pri

rumunskih oblastvih vložene varščine (Kassa de Depuneri), radi poštini povzetij, zahteve plač in pokojnin napram rumunski državi končno tudi odškodninske zahteve za škode, ki so jih trpeli pripadniki centralnih držav vsled izgrediv ali interniranja, ali sekvestiranja (prisilne uprave). Tem zglasitvam je pridejati vse priloge, korespondenco, natančne navedbe o postanku terjatve, eventualno priče (ime, natančni naslov). V primerih, da se je zglasitev in in pošiljatev prilog pri pristojni trgovski in obrtniški zbornici ali pri obrambnem mestu (Schutzstelle) morda že izvršila, je ponovitev nepotrebna. Namesto predložitve izvidnih listin, se priporoča poslati poverjene prepise.

*

Uravnavanje nedeljskega počitka pri obrtih in trgovinah. Poslanski zbornici je vlada predložila predlogo, ki določuje, da bi se za dobo vojne dosedanje določbe o nedeljskem počitku v toliko razveljavile, v kolikor je delo ob nedeljah v interesu države, preskrbe prebivalstva s potrebščinami ali v kakem drugem splošnem interesu potrebno. Imetniki obrtov, ki bi delali ob nedeljah, so obvezani, pred pričetkom teh del naznaniti obrtni oblasti. Ako nastopi potreba pričetka ali nadaljevanja dela šele v nedeljo, se mora naznanilo vposlati obrtni oblasti najkasneje drugi dan. Oddaja naznanila pri pošti velja kot na obrtno oblast oddano naznanilo.

*

Zaznamba blaga za izvoz. Trgovinsko ministrstvo je ustanovilo v varstvo koristi izvozne trgovine strokovni odsek izvoznih trgovcev (Fachausschuss der Exporthändler) na Dunaju IX. Berggasse 16, telefon 15215). Ta odsek ustanovi evidenčno mesto, ki bo zabeleževalo v tuzemstvu se nahajajoče ne potrebovano blago, tvarine, odpadke in ostanke in tako blago, ki se je izdelalo za izvozne namene in leži v tu- ali inozemskih lukah. Pojasnila o tem bo dajalo domačim eksportnim interesentom. Odsek pri tem nima nobenega pridobitnega namena. Kupčijski dogovori, ki bi jih potreboval, so prepuščeni zedinjenju interesentov samih. Posestniki takega blaga naj blagovolijo strokovnemu odseku pismeno ali ustmeno naznaniti splošne, neobvezne podatke o vrsti in množini vpoštevne blaga in približno njegovo fakturno vrednost, če raje ne podajo podrobnih podatkov. Pojasnila o blagovnih zalogah bo odsek dajal strogo zaupno samo domačim eksportnim interesentom.

*

Tvrške, ki smejo izdelovati kavine surogate: Adolf Glaser & Co., Praga, sadna kava „Vita nova“ po 3 K 20 v kg. Karl Kuhlemann, Dunaj, tovarna za imperijalno figovo kavo „Korona“ (kavin nadomestek kg po 3 K 80 v. Rudolf Schvarz, „Reindorf“ kavin nadomestek kg po 2 K 80 vinarjev. Ch. Kraus, Dunaj, „Cehaka“ kg po 3 K 80 v. Jožef Krejčar, Dobruška, tečna kava kg po 2 K v papirnatem ovoju, v lesenem 2 K 20 v. Th. Günter, Klatava, „Böhmerwaldkaffee“ kg po 3 K 40 v. Feliks Wimmer, Dunaj, „Herkules“ kavni nadomestek kg po 3 K 40 vin. Dr. F. Zatká, Praga, „Praška mešanica“ kg po 3 K 40 vinarjev. Ignacij Holänder, Prézava, „Kawara“ kg po 3 K 40 vin. Vencel Sloup, Wršovice, kg po 3 K 40 vinarjev, ter Henrik Ad. Dietrich, Dunaj, „Cikorin figova kava“ kg po 3 K 40.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 korespondent, 1 pomočnik železninske stroke, 1 prodajalka, 1 učenec in 1 učenka. — Službe išče: 1 praktikant, 12 pomočnikov, 33 prodajalk, 8 učencev in 3 učenke. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Ljubljana.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska.

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4%,
obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Novemu času naproti!
- 2.) Načela naše bodoče trgovine.
- 3.) Olajšave pri nastopu in nadaljevanju obrtov.
- 4.) Promet z nadomestki živil.
- 5.) Raznoterosti:

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 8. marca 1918, št. 6979, o priglasitvi zaloge lesa. — Kako se pridobi večji dohodek z rentnim zavarovanjem? — Detajlna trgovina po vojni. — Razstava surogatov na Dunaju. — Gospodarski pomen Ukrajine. — Prejemna pravica delničarjev do novih delnic. —

Minimalna plača za trgovske nastavljenice in vojne doklade za zasebne uradnike. — Razširjenje deželne poštne prometa v Romuniji. — Poskusno službeno razmerje postane po preteku primerne časa stalno. — Prepoved dražbe potrebščin. — Službeno razmerje pri prehodu obrta. — Pri zopetnem vstopu v isto službo po kratkem prekinjenju je domnevati, da veljajo enaki pogoji, ki so se pri prejšnjem službenem razmerju dogovorili. — Poštna povzeta. — Omot in zavor vrednostnih pisem in zavitkov v tuzemskem prometu. — Sprejemanje zavitev na poštah. — Zaloge lesa.

6.) Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. — Darilo.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petiti vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. marca 1918.

Štev. 3.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.

Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“

v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.

II. del: Cena vezani knjigi 2 K.

III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodniku nujno potrebne.

Kmetska posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

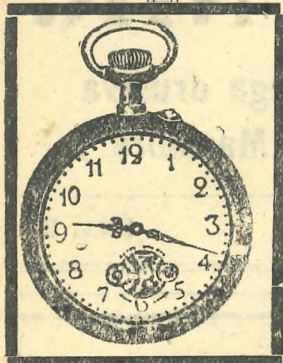
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdnica.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
terege dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izborna zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.
Kartoni za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tovarnici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri trdnici

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

trdnica

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883
300018196, 4

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva
v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1918.

Štev. 4.

Novemu času naproti!

V času smo, ko sestavljajo in priobčujejo naše banke, naše hranilnice in posojilnice ter gospodarske zadruge svoje računske zaključke za preteklo leto. Kljub večletni vojni dobi stoji danes naša gospodarska organizacija trdno in neomajno, moč združbe in zadružništva je preostala vse viharje in trdno smo prepričani, da tudi bodočnost more le še spopolniti in okrepiti to moč, ne je pa oslabiliti.

Splošno opazamo pri bankah in drugih denarnih zavodih, da so se hranilnice in tekoče vloge neprimerno zvišale, ker morejo denarni zavodi nalagati svoje denarje le v vrednostnih papirjih, gledajo predvsem na to, da se konsolidirajo na znotraj, da zvišujejo svoje premoženje, svojo delniško imovino in svoje rezervne zaklade. Tudi obe naši banki, ki najbolj intenzivno posegata v gospodarsko življenje avstrijskih Jugoslovánov, Ljubljanska kreditna in Jadranska banka, zvišujeta za več milijonov svojo glavniško imovino. Procvitanje naše industrije in naše trgovine v bližnji bodočnosti bo ozko spojeno s tema dvema denarnima zavodoma, ki imata svoje podružnice razpredene že sedaj po vseh avstrijskih jugoslovanskih pokrajinah, ki se bosta pa tudi s fuzijami, s snovanjem podružnic itd. gotovo po vsej habsburški Jugoslaviji razširili tako, da bosta v zvezi z drugimi domačimi zavodi lahko izpodrinili razna tuja več ali manj raznarodovalnim namenom služeča podjetja.

Tudi naše zadružništvo se mora koncentrirati in če nas znamenja ne varajo, delajo se za to že priprave. Zadružne centrale, ki obstoje v avstrijskih jugoslovanskih deželah, se bodo morale primerno zvezati v eno zadružno centralo, pri čemer bodo seveda posamezne dosedanje Zveze obdržale svoj delokrog. Toda ravno milijoni in milijoni denarja, ki ga upravljajo zadruge, ti milijoni, ki bodo kakor blagodejni dež izsušeno zemljo po vojni zopet oživili naše gospodarsko življenje, ti milijoni, da, stomilijoni upravljanega denarja zahtevajo še večje koncentracije, če hočejo uspešno tekMOVati z milijonskimi tujimi podjetji in biti največja gospodarska opora naše demokratične jugoslovanske države. Saj v tej državi ne

bo tistega ogromnega razločka med stanovi, kakor ga opazujemo v starih fevdalnih državah, v naši državi bo zadružništvu poleg delniških družb poverjena še posebna naloga, da osvobodi jugoslovanskega malega moža, jugoslovanskega delavca, kmeta, rokodelca tlačanstva tujih podjetij.

V zvezi z našimi bankami in zadrugami pa bo v naši Jugoslaviji pričel tudi naš trgovec in industrijec novo življenje. Pričetek je storjen: velika večina naših trgovcev je uspešno prebila vojno dobo in si ustvarila podlago, da svoja podjetja še bolj razvije in jih razširja preko sedanjih mej. Za to se bo nudila najboljša prilika. Padle bodo tiste umetne meje med avstrijskimi jugoslovanskimi deželami, ki so doslej toliko škodovali našemu narodnemu trgovcu. Saj so zlasti na Koroškem in na Štajerskem gnale našega kmeta v naročje ponemčenega trgovca, na Primorskem v roke Italijanu. Padle bodo meje dualizma, pravna varnost prometa s Hrvatsko in Ercegbosno bo poleg drugih udobnosti znatno približala odjemalce dosedanje to- in onostranske državne polovice. Boj proti židovskim podjetjem v Bosni bo moral biti splošen. En jezik, eno ljudstvo, eno pravo, enotni tarifi, slovansko srce bo vladalo v bodočih gospodarskih razmerah državljanov naše Jugoslavije.

Da se mora vojna v kratkem končati, tega mnenja je ves svet, da se more končati le na ta način, da vsak narod dobi svoje pravice, o tem je tudi prepričano ali bo moralo kmalu biti prepričano do malega vse. Da je naša Jugoslavija neobhodno potrebna, če hočemo priti do miru, ker se le na ta način ustvarijo zdrave razmere na avstrijskem jugu, o tem kmalu ne bo dvomil nihče. Ravno zato pa kličemo našim trgovcem, tem zbiralcem narodnih zakladov in pionirjem narodne prosvete, še posebej: Neutrudno naprej! Ni končan delavni dan, ne, pričenja se šele doba dela, dela posameznikov, zbiranje zakladov za rodbino, zbiranje bogastva za narod.

Obzorje trgovčevega je in mora biti vse drugače kakor je obzorje kmeta, ki je navezan na svojo zemljo. Trgovec mora poznati svet, on mora imeti najtanji sluh za vse gospodarske dogodke in seveda za vse politične

pojave, ki jim slede veliki gospodarski dogodki. Slovenski, jugoslovanski trgovec, na razputju si! Pred teboj se odpira daljnje, daljnje polje, tvoje, čeprav dalekovidno oko, ga ne more pregledati. Nov čas vstaja za Te in Tvojo podjetnost. Carizma prosta je Rusija, od tam boš dobival surovine, prosta ti je pot med jugoslovanske brate, Slovence, Hrvate in Srbe. Krepko nastavi! Z junaki je sreča!

Načela naše bodoče trgovine.

Spisal dr. R. M.

Še smo v vojni, toda slovenski trgovec mora že zdaj misliti na prehodno dobo po koncu vojne in na vzpostavitev starih rednih razmer. Ustvariti si pa mora tudi gotova načela in pravo smer za bodočnost, kajti pogoji, pod katerimi se je izvrševala trgovina pred vojno, najbrž ne bodo isti in bo zlasti v prehodnem gospodarstvu ostalo in veljalo mnogo naredb in ustanov vojnega gospodarstva, ki sicer ne bodo v kleščah držale svobodnega prometa, a ga vendar silno omejevale.

Pazno zasledujoč razvoj slovenske trgovine zadnjih dvajsetih let sem imel vpogled v vse njene prednosti in tudi njene slabosti. Ker nisem od stroke, se lahko primeri, da moja naziranja v naslednjih izvajanjih ne bodo povsod pravilna, zato bi me le veselilo, če dobim iz krogov slovenskih trgovcev popravke in popolnejša navodila; še bolj me bo pa veselilo, če dobim nove misli, nove pobude v prosep slovenske trgovine po vojni. Več oči več vidi, strokovnjaške oči pa največ, zato prosim čitatelje za nova izboljšanja na polju specielno slovenske in jugoslovanske trgovine, kajti oči in misli nam morajo v današnjih okoliščinah segati izven mej ožjega slovenskega ozemlja.

Namen te razprave ni, da bi imela strogo strokovni značaj; razprava se je rodila pod vplivom današnjih razmer. Zahteve narodov po samoodločbi in osamosvojitvi so politične, a so tudi gospodarske. Politična samostojnost, toda gospodarska odvisnost je na pesku zidana zgradba ali docela na dolg kupljeno posestvo. Krepko narodno gospodarstvo da politični samostojnosti pravo podlago, ji da živlensko kri in možnost eksistence. Zato moramo zgraditi narodno gospodarstvo na temeljih političnega gospodarstva in organizacija prvega mora iti roko v roki z drugim. Pismouki narodni gospodarji moramo tedaj svoje teoretično znanje ravno v sedanjih časih razširiti in dostopno napraviti rojakom; poučiti jih moramo, da ta panoga naše kulture ni tako slaba in majhna, čeprav se je premalo ali skoro nič ne neguje.

Naslednja razprava je narodnogospodarska s posebnim ozirom na trgovino. Je nekak pregled preteklosti, sedanjosti in ozira se v bodočnost ter kaže na pomanjkljivosti, ki jih je treba v bodoče odpraviti. Dotika se tudi obrta in trgovine, ker sta ti stroki precej tesno zvezani s trgovino.

I. Osebne in denarne zmožnosti.

Slovenec ima izvrstne zmožnosti za trgovca, temu ni še nihče oporekal. Najboljši dokaz, ki se nanj vedno kaže, je ta, da se poleg Slovencev niso mogli Židje vgnezditi. Na Hrvaškem je trgovine skoro do polovice v židovskih rokah, dasiravno so se ti Židje tudi po večini že pohrvatili. Srbi so boljši trgovci od Hrvatov, kar nam najbolje kaže to, da so med veletrgovci v Trstu in Dalmaciji v lepem številu zastopani Srbi.

V polpretekli dobi nismo imeli skoro nikakega slovenskega meščanstva. Zakaj? Ker nismo imeli slovenskih trgovcev! Če je dal naš kmet studirati sina, je storil to z namenom, da postane duhovnik ali uradnik. Po deželi so bili slovenski trgovci, toda napol kmetije, napol obrtniki, napol trgovci. Manjkala jim je vsaka trgovska izobrazba. Kljub temu so se vsaj praktično izvežbali in pošiljali sinove k nemškim trgovcem v mesta kot vajence. Ko so se poslednji izučili, so se, če le mogoče, etablirali v mestu in počasi je prišla nadrobna trgovina po mestih v slovenske roke, tako v Ljubljani, Kranju, Novem mestu in sploh po kranjskih mestih. Isto se je izvršilo pri obrtnikih in od te dobe imamo slovensko meščanstvo in od te dobe se pričinja razvoj slovenske kulture na narodnogospodarskem polju. Dobili smo svoj srednji stan, ki je bil že materielno tako trden, da je vzdrževal in podpiral slovenska kulturna društva. Ob istem času se je vzbudila zavednost uradništva, ki je našla oporo v slovenskih strankah, in gospodovanje Nemcev na Kranjskem je bilo omejeno. Drugače je to v drugih slovenskih deželah. Goriska je dobra in tudi v Gorici sami bi se naravni proces razvil brez vojne tako, da bi prišla Gorica v slovenske roke, ker bi ravno množično se slovensko trgovstvo in obrtništvo to doseglo. Upamo, oziroma smo zagotovljeni, da se bo to zgodilo po nastopu miru še poprej, ako ne bo pritisk — od severa — drugačen, kajti grabežljive roke steza po Gorici drug energičnejši sovražnik.

V Trstu je bilo pred vojno vsako leto bolje. Vedno več slovenskih trgovcev je postalo samostojnih in tudi veletrgovina je imela v Slovencih prav mnogo zastopnikov. Vso pozornost na gospodarskem polju bo treba v bodoče obračati na Trst in Gorico, kajti tu imamo dvojnega nasprotnika in sigurno je, da se bodo Nemci najbolj silovito zagrizli v ti mesti, da zgrade most do Adrije.

Slabše je na Štajerskem. Proces, ki smo ga omenili na Kranjskem, se tu ni mogel hitro vršiti, ker so vse oblasti zatirale Slovence in naš jezik še do danes ni dobil tiste veljave pri uradih, ki mu gre. Povsod se je protežiralo le nemštvo in od strank odvisni trgovec in obrtnik si v mestih ni upal pokazati svoje barve, nasprotno je postalo največ teh renegatov in ti janičarji so najbolj trdna opora nemškutarstva v spodnještajerskih mestih. Vendar se je tudi v tem oziru od leta do leta boljšalo slovensko stanje in če izvzamemo Maribor, ki nikakor ne bo napredovati, ampak je posestno stanje ostalo skoro

isto, je v drugih mestih in trgih zaznamovati lep napredek. Edina pomoč, da se vsa ta mesta s popolnoma slovensko okolico iztrgajo Nemcem iz rok, je slovenska avtonomija, kajti dokler je Spodnje Štajersko odvisno od Gradca, je skoro ves trud zaman.

O Koroški je prežalostno govoriti. V vsem slovenskem delu je komaj deset slovenskih trgovcev. Tu ni prav nič napredka in le na polju zadružništva je zaznamovati prav lep napredek. Rešitev je dana tudi le pod poprej omenjenim pogojem.

Da se vrnem k nadpisu tega poglavja, moram povdarjati, da imamo Slovenci najboljše zmožnosti za trgovino in da imamo tudi dober naraščaj, kolikor ga ni kruta vojna ugrabila. Prav nič se nam ni bati, da bi ne zasedli vsa mesta z zmožnimi ljudmi, kadar dosežemo politično samostojnost. To velja za nadrobno trgovino. Glede veletrgovine pa še na Kranjskem ne zavzemamo tistega mesta, ki bi ga morali. Temu je vzrok premajhna trgovska izobrazba, ki šele da podjetnemu trgovcu tisti polet, ki je potreben za obsežnejši delokrog. Tu bo treba poučevati in opozarjati, da sinove za duhovnike in uradnike študirati ni nič. Oboji so reveži svoj živdan, kar se je najbolj tekom vojne pokazalo. In ravno naši najpremožnejši ljudje naj svoje otroke silijo za višji trgovski studij, kajti ti jih bodo potem lažje materielno podpirali. Skrbeti moramo v prvi vrsti za naraščaj iz najpremožnejših slojev. Trgovina je največji vir narodnega bogastva, in kadar bo ta resnica prešinila slovenske starše, se bodo tudi najnadarjenejše glave posvetile trgovskemu stanu.

Ne bo odveč, ako za najboljši vzgled postavim Angleško in Nemčijo. Pri Angležih stopajo sinovi prvih rodbin, potem ko so pridobili najvišjo narodno izobrazbo, v stan veletržcev, bankirjev in kolonialnih podjetnikov. Anglež je prvi trgovec na svetu, zato je tudi Angleška prva gospodarska in politična velesila, kar je postala le po trgovini in industriji. To je vedela tudi Nemčija in zato je vsa njena gospodarska politika silila na to, da se razširi njena trgovina in industrija po celem svetu, da postane konkurentinja Angležem. In res je dosegla pred vojno prvo mesto za Angleško. In današnji svetovni boj se bje pravzaprav le med tema dvema državama; obema gre za gospodarsko premoč, kajti bili sta že prehudi konkurentinji, da bi si ne skočili v prvem večjem povodu v lase.

Navedel sem to le kot najočividnejši in danes najbolj krvavi vzgled, kakšnega velepomena je gospodarska in politična moč, pridobljena le vsled trgovine in industrije. Tukaj torej moramo zastaviti vse sile, da si pridobimo gospodarsko moč in blagostanje.

Kakor zgoraj rečeno, želimo za bodočnost večjo udeležbo pri veletrgovini. Le za deželne pridelke je veletrgovina domalega v naših rokah, toda ne v onem obsegu kakor bi morala biti. Je po večini to posredovalna trgovina, kajti naš veletržec ne prodaja blaga direktno v

deželo, kjer se konsumira, ampak najprej komu drugemu. Praktični vzgledi nam to najbolje povedo. Naše gobe, žalski hmelj gre najprej na Češko in odtam se šele eksportira v inozemstvo. Naš les se prodaja najprej Italijanom in ti ga izvažajo v Egipt, Levanto in sploh v orient. Ali ne bi bilo boljše, da bi naš veletržec sam direktno eksportiral, bodisi da osebno poišče v inozemstvu stike ali da si ustanovi podružnico tam. Zadovoljiti se le s posredovalno trgovino, je zelo pogrešno in kramarsko, saj je vendar bolje, da ves dobiček sam vtakne v žep. Le iz tega vira, da se prihranijo potovalni stroški ali stroški za podružnico, igrati vlogo posredovalca, je malenkostno in tega se mora naš veletržec otresti. Isto velja za industrijo, kolikor je imamo.

Materielna podlaga pri naših trgovcih tudi ni slaba. Imamo v tem oziru že precej blagostanja v trgovskem stanu in le želim, da bi ga bilo še več, ker bo to za celokupen narod bolje. Da naši trgovci tudi med vojno niso mižali, je gotovo; večina je izrabila ugodno priliko zaslužka in tudi mlajši ljudje, ki so bili pred vojno uslužbenci brez kake glavnice, so si pridobili več ali manj lepo premoženje. Še enkrat rečem: prav je tako, kajti po vojni bo rabil trgovec veliko glavnico, da si bo nabavil blago in zaloge, ki so danes povsem izčrpane. In če ne bo zadostovalo, bo naš trgovec dobil povsod kredit. Imamo dobro fundirane banke in veliko bogatih hranilnic in posojilnic, da ne bo treba kredit pri tujih denarnih zavodih iskati, ampak bodo zopet naši domači denarni zavodi zaslužili in bo ta zaslužek doma ostal. V prvi vrsti bo naloga denarnih zavodov, da povzdignejo slovensko industrijo in jo podpro. Kramarski ne bodo smeli biti že v splošnem interesu, da se tako politično kakor gospodarsko osamosvojimo.

Mislím torej, da ne bomo kot siromaki pričeli gospodarske samostojnosti, ko dosežemo politično, ampak da je tudi materielna podlaga dana. Zato proč z vzdihovanjem, da smo Slovenci reven narod brez blagostanja. Jadikovanje o naši revščini bo samo prešlo, ko se bomo čutili proste, in takrat bomo šele videli, kaj imamo! Ko se razbijejo verige svobodnega pokreta, ki so nam bile ovira za kulturni kakor gospodarski napredek, pride samo po sebi spoznanje, da Slovenci nismo le kulturno, ampak tudi gospodarsko zmožni za politično samostojnost.

(Dalje.)

Olajšave pri nastopu in nadaljevanju obrtov.

Gospodarska zbornica je že meseca decembra l. l. sprejela zakonito naredbo, ki vsebuje povodom vojne potrebne izjemne določbe v svrhu olajšanja nastopa in nadaljevanja obrtov. Te določbe navajamo dobesedno.

§ 1. Pri izračunu porabne ali delovalne dobe, ki je predpisana za nastop kakega obrta ali za doseg obrtnega spregleda, je vračunati čas vojaškega službovanja

med sedanjo vojno bodisi v skupni vojski, v vojni marini, v domobranstvu ali črni vojni, če je bil prosilec pred vstopom zaposlen na način, ki pride za donos sposobnostnega dokaza ali dosego spregleda v poštev.

Določbe predstoječega odstavka se porabljajo na civilne osebe, ki so se pritegnile za osebne dajatve v vojne svrhe ter one, ki so se porabljale za prostovoljna dela za vojne svrhe.

§ 2. Čas, ki so ga vojni poškodovanci prebili v kaki od obrtne učne uprave urejeni ali izrecno priznani invalidni šoli, je smatrati kot porabo v obrtu.

§ 3. Politična deželna oblast se pooblašča, da spregleda vojnimi poškodovancem donos sposobnostnega dokaza, ki je predpisan za nastop kakega rokodelskega obrta, in sicer:

1. Vojnim poškodovancem, ki so pred vstopom kak drug rokodelski ali na dokaz posebne sposobnosti vezan koncesioniran obrt kot imetnik, zakupnik ali namestnik (poslovodja) izvrševali, proti dokazu za izvrševanje dotičnega obrta zadostujoče zmožnosti; ta dokaz odpade pri prošnjah za spregled za soroden rokodelski obrt;

2. vojnimi poškodovancem, ki so pred vstopom v vojaško službovanje najmanj štiri leta izvrševali prost produkcijski obrt ali na sposobnostni dokaz vezan trgovski obrt kot imetniki, zakupniki ali namestniki (poslovodje), proti dokazu za izvrševanje dotičnega obrta zadostujoče zmožnosti;

3. drugim vojnimi poškodovancem proti dokazu za izvrševanje dotičnega obrta zadostujočih zmožnosti in najmanj štiriletnega delovanja v kakem rokodelskem ali drugem na dokaz posebne sposobnosti navezanem koncesioniranem obrtu.

Dokaz za izvrševanje dotičnega obrta zadostujočih izurjenosti se lahko donese:

z izpričevalom o še pred vstopom v vojaško službovanje dovršenem absolviranju tozadevnega državnega ali s pravico javnosti zvezanega obrtnega učnega zavoda,

ali z izpričevalom o uspešnem obisku od obrtne učne uprave urejenega ali izrecno priznanega poučnega tečaja,

ali z od zadruga potrjenim izpričevalom opravičenih obrtnikov.

§ 4. Oslepele vojni poškodovanci so pri nastopu obrta pletenja košar in krtačarstva oproščeni donosa sposobnostnega dokaza.

§ 5. Politična deželna oblast se pooblašča, da spregleda vojnimi poškodovancem donos sposobnostnega dokaza za koncesionirane obrte, izvzemši stavbne obrte v zmiselni porabi določb § 3.

§ 6. Obrtna oblast prve stopnje lahko vojnimi poškodovancem spregleda sposobnostni dokaz za nastop na ta dokaz navezanega trgovskega obrta, če je bil prosilec najmanj tri leta zaposlen na način, ki pride za donos za trgovske obrte predpisanega sposobnostnega dokaza ali za dosego spregleda tega dokaza v poštev.

Politična deželna oblast se pooblašča, da izjemoma spregleda vojnimi poškodovancem donos za trgovske obrte predpisanega sposobnostnega dokaza, ako prosilec z izpričevalom o pred vstopom dovršenem absolviranju kakega državnega ali s pravico javnosti priznanega komercialnega učnega zavoda ali o uspešnem obisku kakega od učne uprave urejenega ali izrecno priznanega poučnega tečaja dokaže za izvrševanje dotičnega obrta zadostujoče strokovno znanje.

§ 7. V posebnih ozira vrednih slučajih lahko trgovsko ministrstvo na predlog politične deželne oblasti spregleda vojnimi poškodovancem, ki ne morejo zadostiti pogojem v §§ 3, 5 in 6, donos obrtnega sposobnostnega dokaza.

§ 8. Pred podelitvijo spregleda v § 3, 5 in 6 je pozvati trgovske in obrtniške zbornice in dotično zadrugo, da izrečejo najdlje tekom osmih dni svoje mnenje.

Določbe § 116 a obrtnega reda o prizivni pravici za drug se pri podelitvi spregleda v zmislu tega zakona ne porabljajo.

§ 9. Kot vojne poškodovance je smatrati one v aktivnem službovanju v skupni vojski, v vojni marini, v domobranstvu ali črni vojski porabljene osebe, ki so si med ali vsled izvrševanja vojaškega službovanja pridobili kako bolezen ali hibo, ki jih ovira v njih pridobitni zmožnosti. Dokaz je donesti z vojaško- ali državno-zdravniškim izpričevalom.

Enako kakor z vojnimi poškodovanci je postopati z onimi civilnimi osebami, ki so se pritegnili za osebne dajatve za vojne svrhe ali porabljale za prostovoljna dela ali službe v vojne svrhe in ki so si med ali vsled teh dajatev pridobili kako bolezen ali telesno hibo, ki jih ovira v pridobitni zmožnosti.

Določbe § 56, odstavek 4 in 5 obrtnega reda glede nadaljevanja obrta na račun vdove ali k dedščini opravičenih mladoletnih descendentov (otrok ali vnukov) kakega obrtnika, je zmiselno porabljati tudi tedaj, če je soprog ali oče po opustu obrta umrl med ali vsled vojaškega službovanja v sedanji vojni (§ 1, odst. 1.).

Obrtna oblast lahko v ozira vrednih slučajih ascendente (starše ali stare starše) takih vojaških oseb, ki so pred vstopom v vojaško službovanje izvrševali koncesioniran ali na sposobnostni dokaz navezan trgovski obrt in med ali vsled vojaškega službovanja v sedanji vojni umrli, pripusti k izvrševanju obrta umrlega descendentu, če ni nobenih za nadaljevanje obrta opravičenih oseb ali če se te osebe nočejo poslužiti pravice, ki jim gre po določbah § 56 odst. 4 in 5 obrtnega reda ali po določbah predstoječega odstavka.

Določbe predstoječih odstavkov se porabljajo tudi na vdove, na k dedščini opravičene mladoletne descendente in na ascendente onih civilnih oseb, ki so se pritegnili k osebnim dajatvam za vojne svrhe ter porabile za prostovoljna dela ali službe za vojne svrhe in so med ali zaradi teh dajatev umrle.

§ 11. Vlada se pooblašča, da naredbenim potom določi, če in v koliko naj se porabljajo določbe tega zakona na pripadnike kake druge, oborožene sile.

§ 12. Veljavnost tega zakona ugasne štiri leta po mirovnem sklepu.

§ 13. Ta zakon stopi z dnem razglasitve v veljavo; istočasno se razveljavi cesarska naredba z dne 7. decembra 1915, drž. zak. št. 364, s katero so se povodom sedanje vojne izdale izjemne določbe za olajšanje nastopa in nadaljevanja obrtov.

V teh določbah, ki smo jih zgoraj priobčili, opozarjamo zlasti na § 6 in drugi odstavek § 10, ker se te določbe tičejo trgovskih obrtov.

Promet z nadomestki živil.

Naredba z dne 31. marca t. l., ki urejuje promet z nadomestki živil, je zelo važna za trgovce kakor tudi za izdelovalce nadomestkov. Koristno je, da jo navedemo v celoti.

§ 1. Nadomestki živil se smejo, izvzemši izjemo v § 2. te naredbe, spraviti v promet le po izrecni dopustitvi urada za ljudsko prehrano in le pod pogoji, ki jih je v tej naredbi določil urad za ljudsko prehrano.

Kot nadomestki živil v zmislu te naredbe veljajo vse za človeško prehrano določene snovi in izdelki, ki naj se namesto običajno rabljivih, v Codex-u alimentarius austriacus kot dopustne označenih živil (hranila ali živila), porabljajo ali sami ali kot pridelek k živilom ali pri pripravljanju živil. V Codex-u alimentarius austriacus obravnavana živila (hranila in živila) so razvidna v dodatku te naredbe.

§ 2. Zaloge nadomestkov živil, ki so bile dokazno že pred uveljavljanjem te naredbe v prometu, se lahko, ako sicer odgovarjajo obstoječim zakonitim predpisom, prodajajo do 15. junija 1918 brez oblastvene dopustnosti; po tem dnevu se mora za to zaprositi.

§ 3. Za dopustnost je prositi pri uradu za ljudsko prehrano, in sicer če se nadomestek živil izdeluje v tuzemstvu, prosi izdelovalec, če se nadomestek uvaža iz inozemstva, prosi v tuzemstvu postavljeni pooblaščenec inozemskega podjetja ali, če bi ta ne bil postavljen, prosi tuzemska stranka, ki hoče uvažati.

Ako se vpoštevni nadomestki živil v tuzemstvu ne izdelujejo več ali iz inozemstva ne uvažajo, lahko tudi trgovci, ki imajo zaloge takih nadomestkov, prosijo za dopustnost, toda le najkasneje do 15. junija 1918.

§ 4. V prošnjah je navesti:

- označbo, pod katero naj se nadomestek živil spravi v promet; ta označba mora splošnoumevno in resnično navesti način, svrhu in kakovost nadomestka živil. Vsaka označba, ki je sposobna, da vara ali premoti kupca, je prepovedana;
- ime (firmo) in obratovališče izdelovalca, ali če izvrši priglasitev trgovec (§ 3 odst. 2), ime (firma)

in obratovališče onega, od kogar je dobil nadomestek živil.

Prošnji je dalje priložiti:

1. dve originalni poskušnji nadomestka živil v najmanjši množini, ki je določena v pristojbinski tarifi državnih preskuševališč za živila;

2. opis izdelovanja ali pripravljanja nadomestka živil, iz katerega so razvidni njegovi sestavni deli poleg načina in množine pri izdelovanju (pripravljanju) porabljenih surovin;

3. po dva kosa zunanjega, v detajlnem prometu rabljivega ovoja nadomestka živil in tiskovin, ki so ovojem pridejane ali določene za razglaševanje, zlasti napis ovoja (§ 5);

4. izkaz izdelovalnih stroškov nadomestka živil;

5. poštournadno potrdilo, da se je v varstvo pokritja stroškovnotehniške preiskave vplačal znesek 50 K v nakaznem prometu poštne hranilnice na urad za ljudsko prehrano.

Tehniški izvidi, ki jih stranka sama predloži prošnji za dopustnost, morajo biti izdani od državnih ali držvno-priznanih preskuševališč, ozirajoč se izrecno na določbo § 6 te naredbe.

§ 5. Napis zunanjega ovoja v detajlnem prometu (§ 4 odst. 2, točka 3) mora vsebovati:

- označbo nadomestka živil po predpisu § 4 točka a);
- ime (firmo) in obratovališče izdelovalca;
- detajlno ceno v kronski veljavi.

Dovoljeno je, da se razen predpisanega napisa na zunanjem ovoju detajlnega prometa tudi varstvena znamka napravi, vendar pa vsled tega ne sme biti prikrajšana natančna označba predpisanega napisa. Nedovoljena je varstvena znamka tudi tedaj, če se vsled tega lahko odjemalec v zmotu pripravi.

Varstveno znamko je predložiti s prošnjo za dopustnostno dovoljenje, ako naj se predpisani napis sprejme v znamko samo, dalje če je besedna znamka ali če vsebuje za razločevanje primerno besedo, ki bi se v prometu lahko smatrala kot označba nadomestka živil.

Če je varstvena znamka, ki se ima predložiti, že registrirana, je priložiti prošnji izpričevalo o registriranju.

§ 6. Odločbo o tem, če in pod katerimi pogoji in tudi za katero dobo se dopusti nadomestek živil, izda urad za ljudsko prehrano po svobodni presoji, potem ko je dobil strokovno mnenje in če je treba strokovnotehniški izvid.

Kot pogoj za dopustnost velja zlasti:

- zdravstvena neškodljivost;
- čistost in nepokvarjenost
- svrhna pomembnost;
- primernost označbe, zlasti v tej smeri, da ne da povoda za pomote o resnični kakovosti nadomestka živil ali za zamenjavo z živilom, ki ga je nadomestiti;

- e) primernost cene;
- f) prodaja v zavitem stanju.

O dovoljeni dopustnosti ali zavrnitvi je prosilca obvestiti.

§ 7. Za promet dopušteni nadomestki živil se vpišejo pri uradu za ljudsko prehrano v seznam pod tekočimi številkami. Priglasitelju se naznani njegova številka ob obveščanju dopustnosti; to številko je razvidno napraviti na zunanem ovoju detaljnega prometa (§ 5.).

V uradni seznam vpisani dopušteni nadomestki živil se od časa do časa objavijo v uradnem listu »Wiener Zeitung«.

§ 8. Urad za ljudsko prehrano je pooblaščen, da od slučaja do slučaja spregleda v § 4, odst. 2, točka 3, § 5 in § 6 lit. f), določene zahtevke in pogoje.

§ 9. Stroške strokovnotehnične preiskave nosi priglasitelj nadomestka živil; odmerijo se v izmeri, ki je določena v pristojbinski tarifi državnih preskuševališč.

Ako presega za strokovnotehniško preiskavo znesek po 50 K (§ 4, odst. 2, točka 5) tarifno preiskovalno pristojbino, vrne stranki ostanek urad za ljudsko prehrano.

§ 10. Urad za ljudsko prehrano lahko vsak čas odredi novo periodično ali slučajno strokovnotehniško preiskavo nadomestkov živil, ki so dopušteni v prometu, in to v to svrhu potrebno odvzete poskušnje.

Oblastveni nadzorovalni organi, organi preskuševališč in od urada za ljudsko prehrano v to pooblaščen osebe so opravičene, da smejo v vseh prostorih, v katerih se nadomestki živil izdelujejo, pripravljajo, prodajajo ali shranjujejo, izvršiti preiskave ter odvzeti poskušnje od nadomestkov živil in surovin, ki so v teh prostorih.

Osebe, ki izdelujejo in pripravljajo nadomestke živil, so obvezane, da dajo na zahtevo uradu za ljudsko prehrano in v prejšnjem odstavku označenim organom pojasnila o načinu izdelovanja (pripravljanja) in o surovinah, ki se v to porabljajo.

Nadzorovalni organi morajo — izvzemši službeno poročevanje in ovadbe protizakonitosti — varovati tajnost o dejstvih in napravah, ki jih izvedo v izvrševanju svojih kontrolnih pravic.

Če je izvršena tehniška preiskava dala povod za pravoveljavno obsodbo (§ 12, odst. 1), nosijo stroške preiskave obsojene osebe. (Konec prih.)

Raznoterosti.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesente dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o uravnavi prometa s cikorijskim koreninjem iz letine 1918 ter o prevzemnih cenah (odredba z 8. marca 1918, drž. zak. št. 88); o osnovi strokovnega oddelka trgovcev s kovinami (odredba z 7. marca 1918, drž. zak. št. 89); o razpisih za dobavo službenih oblek in uniformskih predmetov za bos.-hercegov. deželne železnice (ponudbe je vložiti do 1. aprila pri ravnateljstvu b. h. dež. železnic v Sarajevu); o iznajdbi novega aparata za snaženje kotlov; o peterih podjetjih v Rumuniji, ki se bodo

prisilno likvidirala; o osnovi c. in kr. izdavalnice prehodnih listov v Gorici (k. u. k. Passierscheinstelle in Görz); o angleškem trgu za les in papir; o neki spedijski tvrdki v Varšavi; o neki amsterdamski agenturni in komisijski tvrdki; o položaju kemične industrije na Francoskem; o gospodarskem položaju v Švici; o švedski industriji za okensko steklo (spojitev vse te industrije v trust; o novi odredbi urada za ljudsko prehrano, zadevajoči uravnavo prometa s kavinimi nadomestki (odredba z dne 14. marca 1818, drž. zak. št. 96); o odredbi z 11. marca 1918, drž. zak. št. 97, katere preminja določitev cen za sveče; o razglasu c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 8. marca 1918, št. 6979 o priglasitvi zaloge lesa; o ravnalnih cenah za železo; o iznajdbi za izdelovanje koksa, plina in postranskih produktov iz šote; o ravnalnih cenah za ovčji sir inozemskega izvora; o podaljšanju veljavnosti dovolitve prevoza skozi Nemčijo v severne države in v Nizozemsko za 6 mesecev; o ukrajinskem listu, ki mu je med drugim namen, pospeševati zopetne trgovinske zveze med Avstrijo in Ukrajino; o angleškem montanskem trgu; o švedskih izvoznih prepovedih; o položaju na svetovnem trgu za volno; o osnovi švicarske trgovske zbornice v Parizu; o gospodarskih razmerah v Macedoniji; o osnovi borze za les v Bernu; o ravnalnih cenah za sukno in blago za obleke v prodaji na debelo in na drobno; o ministrski odredbi z 22. marca 1918, drž. zak. št. 107, zadevajoči promet z orožjem in municijskimi predmeti za strelno orožje; o vinski trgovini na Švedskem; o gospodarskem položaju v Smirni; o novih med vojsko nastalih montanskih podjetjih v Bosni; o neki tvrdki v Stockholmu, s katero bi bilo v raznem blagu (kemikalijah vsake vrste, barval, barvilih, dalje strojih vsake vrste, orodju itd.) možno stopiti industrijalcem med in po vojski v kupčijsko zvezo; o ministrski odredbi z dne 31. marca 1918, drž. zak. št. 125 zadevajoči promet z nadomestnimi živil; o neki tvrdki v Berlinu, ki po anoncah v avstrijskih časopisih ponuja posojila (svarilo!). Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 8. marca 1918, št. 6979, o priglasitvi zaloge lesa. Na podlagi § 9 ministrskega ukaza z dne 10. aprila 1917, drž. zak. št. 160, o uredbi prometa z lesom morajo gozdni posestniki ter hranilci lesa vsled odredbe c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 2. avgusta 1917, št. 33.130, odnosno 7. januarja 1918, št. 442, priglasiti svoje zaloge lesa in o prometu lesa prijavljati naznanila od slučaja do slučaja. Zglasitev lesnih zalog se mora izvršiti po sledečih predpisih: 1. K zglasitvi so obvezani: Gozdni posestniki in drugi lastniki lesa (žagarski podjetniki, trgovci, les podelujoče industrijske tvrdke, rudniki itd., ki imajo v gozdu na skladiščih ali pri svojih podjetjih v zalogi ali spravljen les pod točko 2 omenjene vrste in navedene najmanjše množine. 2. Dolžnost prijavitelja velja za zaloge ležčega okroglega lesa, obtesanega in klanega lesa in kosmatega (ne pooblanega) razžaganega blaga. Priglasiti je samo take zaloge, ki obsegajo najmanj 300 polnih kubičnih metrov lesa za podelavo ali najmanj 300 prostornih metrov lesa za kurjavo. 3. Zalog, zaseženih po vojaštvu, s katerimi posestnik ne more razpolagati, ni treba priglasiti. Ravnotako ni priglasiti zalog, ki so v posesti države, vojaške uprave in javnih transportnih podjetij. 4. Prijave je sestaviti s pomočjo predpisanih vzorcev, ki jih je izdalo gospodarsko mesto za les, po stanju z dne 31. marca 1918 in poslati najkasneje do 8. aprila 1918 na gospodarsko mesto za les na Dunaj (Holzwirtschaftsstelle, Wien, ReichsratsstraÙe 11). Vzorce je zahtevati pri pristojni okr. politični oblasti, oziroma pri mestnem magistratu ljubljanskem.

5. Kdor nima lesa natančno izmerjenega, mora v prijavi navesti kolikor mogoče natančno cenitev množine lesa. 6. V slučajih, ko bi priglasitelj ne bil obenem lastnik prijavljenih zalog, se mora ime in naslov lastnika navesti. 7. Priglasitve zalog se morajo na isti način vsako četrletje, in sicer po stanju zaloge z dne 31. marca, 30. junija, 30. septembra in 31. decembra vsako leto vlagati in vselej do 8. prihodnjega meseca vpošiljati gospodarskemu mestu za les. Drugo prijavo v zmislu tega razglasa je torej po stanju z dne 30. junija 1918 najkasneje do 8. julija 1918 vposlati. 8. Kdor bi predpisano prijavo opustil ali v kaki prijavi vpostavil neresnične podatke, zapade kazni po § 13 ministrske naredbe z dne 10. aprila 1917, drž. zak. št. 16. — Za c. kr. deželnega predsednika: L a s c h a n l. r.

Kako se pridobi večji dohodek z rentnim zavarovanjem? Neznosna draginja zadnjih let je zlasti tudi zadela samske osebe, ki morajo živeti od obresti manjše glavnice. Te obresti jim ne zadostujejo za pokritje življenjskih potrebščin, zato so primorane, poiskati si sredstva in pota, kako bi si dohodek zvišale. Kdor nima nikogar, ki ga hoče po smrti osrečiti, nima povoda, da bi si v življenju nalagal žrtve in da bi se po njegovi smrti gotovi ljudje smejali »šparovcu«. Zato ni napačno, če se starejši samci zavarujejo z življenjsko rento, da dajo namreč zavarovalnici svojo glavnico in ta jim do smrti izplačuje rento, ki znaša še enkrat toliko kakor so obresti glavnice znašale. To je posebno priporočati starejšim ženskam, ki so celo življenje varčevale in zdaj od obresti ne morejo živeti, glavnice si pa ne upajo dotakniti.

Detajlna trgovina po vojni. Zdi se nam, da se ogrska vlada bolj briga za prehodno gospodarstvo, kakor naša, ker je za to nastavila posebnega ministra. Ta je pozval detajliste, naj mu sporoče svoje želje za čas po vojni. Društvo detajlistov je priredilo o tem predavanje, v katerem je poročevalec predvsem poudarjal, da mora po vojni principiarno vladata popolna trgovinska prostost, ako se noče ogrožati gospodarski razvoj dežele. Ker pa iz valutopolitičnih vzrokov država, zlasti v prvi periodi po vojni, ne bo mogla dati iz rok importne direktive, bo treba nekaj časa potrpeti in si od države prideliti valuto. Najprimernejše bi bilo, ustanoviti popolnoma avtonomne, le po interesnih zastopane altruistične vvozne in razdelilne sindikate, dočim bi država le nakazala valuto in skrbela za red. Razdelitev blagovnih zalog, ki bodo ostale vojni upravi, naj bi tudi ta institucija preskrbela, dočim naj bi tuzemsko blago in domači industrijski predmeti ostali v prostem prometu in trgovini in bi ne spadali v kompetenco sindikatov. Poročevalec je dalje želel vgotovitev preferencialne liste, uravnavo kredita glede vrnivših se trgovcev, državno kompenziranje zastalih najemščin za trgovske lokale vpoklicanih, dalje poplačilo po mirovnem sklepu zapadlih blagovnih dolgov iz časa pred vojno, katerih valuta naj bi se regulirala po tedanjih kurzi, dalje tudi odpravo central in vojnih naredb.

Razstava surogatov na Dunaju. Na predlog nižjeavstrijskega obrtnega društva se bo dne 1. maja t. l. otvorila v dunajskem Kaisergartnu razstava nadomestkov vsake vrste.

Gospodarski pomen Ukrajine. Ukrajina je bila gospodarsko najdragocenejši del ruske države. Preko nje vodi zveza k Črnemu morju, do katerega gre 70 odstotkov ruskega izvoza in po katerem prihaja 33 odstotkov ruskega uvoza. Najkrajša pota v Kavkaz, Perzijo in Indijo gredo čez Ukrajino. Pridelovala je letno 250 milijonov met. stotov žita in skoro prav toliko poljskih sadežev. Pet šestin ruskega sladkorja, dve

tretjini ruskega tobaka je proizvajala Ukrajina. Tudi danes so še sladkorne zaloge tam zelo velike in te tvorijo glavno pokritje novega ukrajinskega papirnatega denarja. V Ukrajini je tudi veliko gozdov z dragocenim lesom. Stanje govedi se je v miru cenilo na 30 milijonov kosov. 70 odstotkov ruskega premoga se je tam pridobilo ter 18 odstotkov splošne svetovne produkcije manganovih rud. V zadnjem mirovnem letu je izdelala 1,7 milijonov ton surovega železa in 1,3 milijone jekla. Edini rudnik živega srebra v vzhodni Evropi leži tam. Produkcija soli znaša 1 milijon ton.

Prejemna pravica delničarjev do novih delnic. Upravno sodišče je pred kratkim razsodilo o tem vprašanju in sicer, če je pravica delničarjev do novih delnic za pod dnevnim kurzom stoječo emisijsko ceno davku podvržen dohodek ali ne. Predsednik neke dohodninske prizivne komisije se je pritožil proti izreku prizivne komisije, ki je izrekla, da pravica delničarjev do nakupa delnic pod dnevnim kurzom ni davku podvržena. Upravno sodišče je pa izreklo, da je ta pravica davku podvržen dohodek in sicer vseeno, če se delničar sam posluži prejemne pravice ali pa to pravico komu drugemu za plačilo odstopi. Upravno sodišče je šlo s stališča, da je prejemna pravica nekaj donos delnice in sicer v onem znesku, če delničar to pravico proda, ki jo je dobil od tretje osebe. Če se pa sam posluži pravice, velja kot dohodek znesek, za katerega je dobil nove delnice cenejši kakor nedelnar. Ako delnice po odpadu prejemne pravice v kurzu padejo, se ta kurzna izguba všteje kot odbitek, toda le, če gre za nove delnice. Glede starih delnic se kurzna izguba ne vpošteva.

Minimalna plača za trgovske nastavljenice in vojne doklade za zasebne uradnike. V poslanski zbornici je v razpravi predlog, ki stremi za tem, da se sotrudniški zakon izpremeni zlasti glede plač delojemalcem. Po tem predlogu naj bi dobivali uslužbenci, če ni dogovorjena višja plača, naslednje zneske: Knjigovodja do 18 let najmanj 170 K, od 18 do 20 let najmanj 200 K in čez 24 let najmanj 100 K. V istem razmerju so plače pomožnih knjigovodij. V krajevnem razredu I (Dunaj) mora imeti glavni knjigovodja čez 24 let star najmanj 500 K. Plače korespondentov, ki delajo po navodilih, se stopnjujejo od 170 do 265 K, samostojnih korespondentov od 200 do 350 K, korespondent v tujih jezikih brez ozira na starost 430 K. Blagajnik v odprti prodajalni naj bi imel 200 K, če je pod 18 leti, dalje 250 K od 18 do 20 let in najmanj 350 K, če je čez 24 let star; pri industriji in veletrgovini 290 K do 20 let in najmanj 430 K čez 24 let; v bankah in hranilnicah 420 K oziroma najmanj 500 K. Lageristi bi dobili po starosti od 170 K do najmanj 300 K, ekspedient najmanj 350 K, strojepisci in stenografi, če pišejo po diktatu, po starosti najmanj 190 K do najmanj 300 K, če samostojno delajo 250 K do najmanj 350 K. Prodajalci za specerijo in enako blago po starosti od 170, 200 in 265 K, drugi prodajalci 170, 220 in 350 K, izložbeni aranžerji najmanj 230 do 430 K, potniki od 350 do 500 K. — Dalje je v razpravi predlog glede dovoljenja vojne doklade zasebnim uradnikom potom zakona. Vlada se pozivlja, da naj v najkrajšem času predloži drž. zboru zakonski načrt, s katerim se delodajalcem nalaga dolžnost, da dajo za dobo vojne in za dobo obstoječe draginje svojim uradnikom in nastavljenecem draginji primerno doklado. V predlogu se opozarja na eksorbitantne življenjske razmere, na nezanesljivost in nedostatno razumevanje množestvilnih podjetnikov za položaj njih nastavljenecov. Predloga sta se odkazala socijalnopolitičnemu odseku.

Razširjenje deželnega poštnega prometa v Romuniji. Po naznanilu, došlem trgovski in obrtniški zbornici, se je deželni poštni promet v Romuniji razširil tudi vzhodno in severovzhodno okoliša vojaške uprave v Romuniji in sicer novi okoliš na severu vobče omejujeta reki Susita in Seret, na vzhodu pa Donava. Potemtakem so mesta Braila, Focsani in Odobesti znotraj, Galac pa zunaj tega okoliša.

Poskusno službeno razmerje postane po preteku primerne časa stalno. Neka blagajničarka je bila sredi decembra 1913 sprejeta v službo proti mesečni plači 20 K in hrani brez dogovora odpovednega roka. 3. januarja je bila brez zakonito dopustnega odpovednega vzroka odpuščena iz službe. Zato zahteva 66 K kot odškodnino za 14 dni odpovednega roka. Tožbenemu zahtevku se je ugodilo, ker se iz soglašajočih izjav obeh strank razvidi, da je bila sprejeta blagajničarka na poskus brez določitve gotove poskusne dobe. Po mnenju obrtnega sodišča je treba za sprejem na poskus dogovoriti primerno dobo; tožena firma se je lahko v prvih 14 dneh službenega razmerja, pravzaprav še v krajšem času prepričala o sposobnosti tožiteljice, vsled česar se službeno razmerje radi nedogovorjene poskusne dobe ni moglo več smatrati kot poskusno.

Prepoved dražbe potrebščin. Naredba skupnega ministrstva prepoveduje dražbo potrebščin, isto velja tudi za pismeno oddajo potrebščin najvišjim ponudnikom. Kot potrebščine veljajo premičnine, ki posredno ali neposredno služijo življenjskim potrebam ljudi in domačih živali, dalje sadje na drevju in neposekan les. Predno javni uradi ali za vršitev javnih dražb upravičeni uradniki in zavodi razpisujejo dražbo potrebščin, morajo predmete, ki se imajo zdražiti, naznaniti in sicer živila in krmila prehranjevalnemu uradu, premog, koks in brikete ministru javnih del, živino in les ministru za poljedelstvo, vse druge potrebščine trgovskemu ministru. Za prevzem je določiti rok štirih tednov, pri pokvarljivem blagu pa krajši rok. Dražba se sme vršiti šele tedaj, če se potrebščine od zgoraj označenih mest med določenim rokom niso prevzele.

Službeno razmerje pri prehodu obrta. Če se kaka trgovina proda, se največkrat nastavljeni tudi prevzamejo od novega lastnika, ne da bi se o službenem razmerju sklenili posebni dogovori. Pri tem pa vedno nastopi vprašanje, ali veljajo pogoji prejšnjega lastnika obrata ali zakoniti. V pravkar razsojenem slučaju je obrtno sodišče izreklo, da veljajo pogoji pri starem lastniku le takrat za novega lastnika, če se je to izrecno dogovorilo. Med prejšnjim lastnikom in delojemalci je bilo dogovorjeno, da je odpoved izključena; na to se je skliceval novi lastnik kljub temu, da pri prevzemu ni bilo govora, da je odpoved izključena. Zato je obrtno sodišče izreklo za nedopustno, da bi se poprej obstoječi delovni pogoji uporabljali na novo službeno razmerje.

Pri zopetnem vstopu v isto službo po kratkem prekinjenju je domnevati, da veljajo enaki pogoji, ki so se pri prejšnjem službenem razmerju dogovorili. Tožitelj je svoj čas vstopil v službo proti tedenski plači 45 K in proti pismeno določenemu pogoju, da velja za oba dela vsakočasna razdružitve službenega razmerja brez ozira na zakoniti odpovedni rok. Deset dni potem, ko je izstopil iz službe, je tožitelj zopet vstopil v službo, ne da bi bil govor o kakih novih mezdah ali odpovednih pogojih, in je dobival tedensko 45 K. Dne 16. julija je bil brez odpovedi odpuščen, zato je tožbenim potem zahteval povračilo mezde, ki odpade na 14dnevni odpovedni rok, v znesku 30 K. Obrtno sodišče je tožbo zavrnilo, ker je smatralo, da je službena pogodba molče dalje veljala, ker pri zopetnem vstopu tožitelja ni bilo kakega govora o izpremembi poprej dogovorjenih pogodbenih pogojev.

Poštna povzetta. Označba vrednosti in višina povzetta, do katere je dopustno dostavljanje zavitek, se razširi od 100 do všteti 600 K.

Omot in zatvor vrednostnih pisem in zavitek v tuzemskem prometu. Na podlagi poštnega reda se določa za čas, dokler trajajo vsled vojne povzročene izvanredne razmere sledeče: 1. Vrednostna pisma in zavitki, ki se morajo sicer s pečati zatvoriti, se lahko zatvarjajo z odtiski iz takozvanega brezsmolnatega, n. pr. iz asfalta napravljenega pečatnega voska. Za omot rabljeni papir naj bo v takem slučaju posebno raskav. — Uporaba pečatnih znamk pa v slučajih,

kjer je zatvor s pečatnim voskom predpisan, slej kot prej ni dovoljena. Ravnotako ne morejo pločevinaste, lepenkaste in podobne plombe nadomestiti predpisanega zatvora s plombami iz pečatnega voska ali svinca. 2. Ako se uporablja za prevezanje zavitka papirni motvoz, mora biti isti dobro zavrt in močnejši, kakor pa motvoz iz konopelj, ki se rabi sicer v takem slučaju. Pri zavitkih z denarjem itd. so pa motvozi iz papirja slej kot prej nedopustni.

Sprejemanje zavitek na poštah. Na podlagi poštnega reda se odreja z ozirom na prometno težkočo v tuzemskem poštnem prometu pričenši od 22. marca 1918 do preklica sledeče: Tudi za sprejem nujnih zavitek veljajo iste omejitve, kakor za zavitke v obče. Isti se sprejemajo torej samo v kolikor dopuščajo prevozna sredstva. Obvezno takojšnje dostavljanje nujnih zavitek odpad. Odpošiljateljem je na voljo dano, da zahtevajo takojšnjo dostavitev in se mora pristojbina za nujno dostavitev samo v tem slučaju plačati, oziroma zavitek takoj dostaviti. Pri drugih zavitkih razen nujnih je zahteva po takojšnji dostavitvi nedopustna. Označba vrednosti nad 600 kron je pri neuradnih zavitkih dovoljena samo tedaj, če vsebuje isti bankovce, kovani denar, vrednostne listine, kovano ali nekovano zlato, srebro, zlato, oziroma srebrne predmete ali dragulje. — Označba vrednosti pri nujnih zavitkih je nedopustna. Najvišja teža navadnih in rekomandiranih pisem, izvzemši uradna pisma, je določena na 250 gramov. V času od 22. marca do všteti 1. aprila 1918 se morajo v celem tuzemskem prometu pristojbine za zavitke takoj pri predaji vplačati. — Izvzeti so zavitki, ki jih pošiljajo poštarine oproščene oblasti na prejemnike, ki so zavezani k plačevanju poštnih pristojbin.

Zaloga lesa se morajo prigrasiti. Na podlagi § 9 ministrskega ukaza z dne 10. aprila 1917, drž. zak. št. 160, o uredbi prometa z lesom morajo gozdni posestniki in lastniki ter hranilci lesa vsled odredbe c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 2. avgusta 1917, št. 33.130, odnosno 7. januarja 1918, št. 442, prigrasiti svoje zaloge lesa in o prometu lesa prijavljati naznanila od slučaja do slučaja. Zglasitev lesnih zalog se mora izvršiti po predpisih, ki jih objavlja uradni list, in sicer najkasneje do 8. aprila, oziroma 8. julija.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 knjigovodja, 1 potovalni uradnik, 2 prodajalki, 3 kontoristke, 1 blagajničarka, 1 učenec in 1 učenka. — Službe iščejo: 4 kontoristi, 1 potovalni uradnik, 9 pomočnikov, 1 kontoristka, 34 prodajalk, 5 učencev in 4 učenke. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Gospa Marija Kramaršičeva je v spomin svojega umrlega brata gospoda Avgusta Jagodiča, dolgoletnega člana našega društva, darovala našem društvu znesek 200 kron. Pri srčna hvala!

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Gustanj.

Kupim vse vrste steklenice in zamaške.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10.000.000.—. Rez. zaklad K 1.500.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo,
lak za usnje, vazelino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

kupi

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriki
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Görlingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

priporočajo:

vse vrste olj, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, kristni kranjski, mavec (Gyps),
olja za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog **K 66,800.000—**
hipotečnih in občinskih posojil **K 27,600.000—**
rezervnega zaklada **K 2,500.000—**

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%.
— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4%
obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštnine prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Južnoavstrijska trgovska delniška družba.
- 2.) Pravica upnikov do dolžnikovega življenjskega zavarovanja.
- 3.) Promet z nadomestki živil.
- 4.) Reserviranje blaga in kazniva odreka oddaje tega.
- 5.) Predlogi centralne preskuševalne komisije cen za odpravo vojnega oderuštva.
- 6.) Avstrijska poklicna statistika.
- 7.) Raznoterosti:

Bodimo res slovanski trgovci! — Gremij trgovcev. — Zastori in preproge niso luksurijsni predmeti. — Zavijanje in zapiranje vrednostnih pisem in zavojev v tuzemskem prometu. — Resolucija državne organizacije trgovcev proti centralam. — Kolkovanje. — Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Pridelek na okupiranem italijanskem ozemlju. — Tobak iz Bolgarije. — Italijanski vojni stroški. — Izkoriščanje srbskega poljedelstva. — Odprava central. Sleparki v centralah. — Zračni promet po vojni. — Odposlanstvo trgovcev pri ministrskem predsedniku.

8.) Društvene vesti.

XVII. redni občni zbor našega društva. — Darilo. — Izkaz društvene posredovalnice.

===== Izhaja petnajstega dne vsakega meseca. =====

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petiti vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

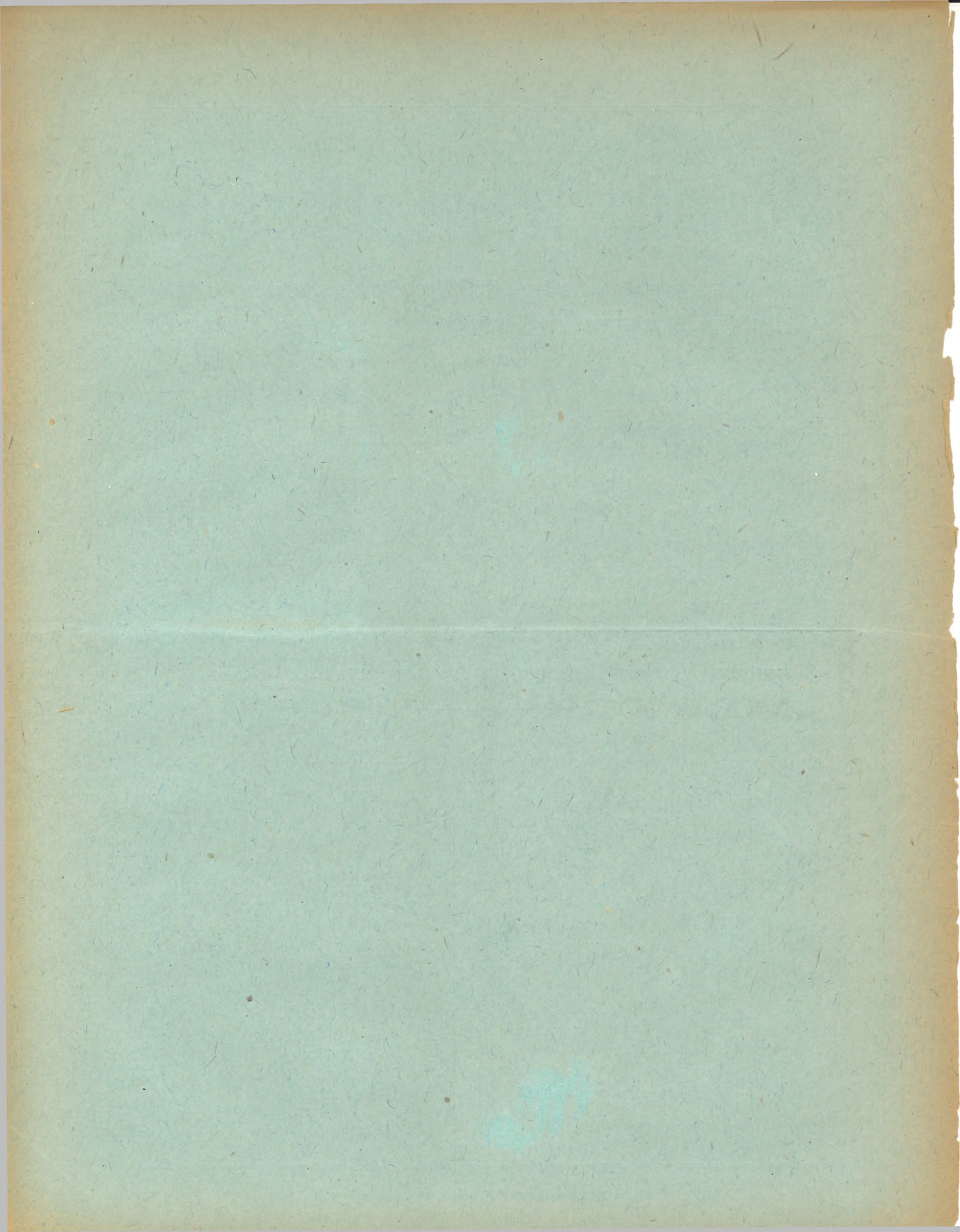
Uredništvo in upravišstvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. maja 1918.

Štev. 5.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spiljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“

v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.

II. del: Cena vezani knjigi 2 K.

III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodrniku nujno potrebne.

Kmetška posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

R. Z. Z. N. Z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

A detailed illustration of a vintage pocket watch. The watch has a large, ornate ring at the top for a chain. The face is circular with a black dial and white numbers from 1 to 12. The hands are black and the watch has a dark, possibly leather or metal, case. The illustration is in a classic, engraved style.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdnica.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
tereja dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

„IRO“ Tovarniška **„IRO“**
znamka

Izdelovateli cerkvenih oken po nizkih cenah.

vžigalice

v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

v Ljubljani.

1883

300018196, 5

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. maja 1918.

Štev. 5.

Južnoavstrijska trgovska delniška družba.

(Misli slovenskega trgovca.)

Že nekaj časa motrim nove razmere na slovanskem jugu in opazil sem, da se je tudi na gospodarskem polju začelo gibanje.

Posebno me je razveselilo dejstvo, da so se začele naše banke tako lepo zavzemati za razširjenje industrije, trgovine in brodarstva. Ne morem si kaj, da bi po razmišljanju teh okoliščin, ki nam obetajo boljše bodočnost, ne izrazil svojih nazorov, ki mi stopajo pred oči kot dopolnilo k zgoraj omenjenim načrtom naših bank glede osvoboditve in povzdige našega trgovstva.

Nahajam se že več let v službi velike trgovske družbe, ki ima svoje centralne pisarne v Gradcu in ima po Štajerskem, Koroškem in Hrvaškem več podružnic. Je to sicer specijalna tvrdka s petrolejem, mineralnim oljem itd., toda nakupila si je dosedaj velike specerijske trgovine v Beljaku in Radgoni, tako da se bavi danes že z vsemi v specerijsko in kolonijalno stroko spadajočimi predmeti in se torej ne more več smatrati kot specijalna trgovina. Ima pa tvrdka namen, ustanoviti takoj po vojni še več podružnic ter pokupiti po južnem Avstrijskem še več trgovin, tako da si bode sčasoma okupirala v tem (južnem) delu države kolikor mogoče ves veletrgovski trg.

Ker mi je na srcu slovensko trgovstvo, katero je bilo dosedaj že tako neizrečeno izkoriščano po tuji veletrgovini, posebno med vojno, in ker me skrbi tudi bodočnost našega naroda, katerega velevažen faktor je neovržno močno in neodvisno narodno trgovstvo, sem prišel po temeljitem preudarku do prepričanja, da bi bilo nele umestno, temveč prepotrebno in naravnost rešitev slovenskega trgovstva, ako bi se isto postavilo na lastne noge in si ustanovilo veliko, vse naše ozemlje obsegajočo trgovsko delniško družbo z milijonskim kapitalom.

Centrala naj bi bila v Ljubljani ali v Trstu, v vseh večjih mestih slovenskega ozemlja pa bi morale biti

podružnice, ki bi oskrbovale vsaka v svojem okolišu malega trgovca z blagom in mu odvezemale poljske in druge pridelke. Baviti bi se namreč moralo podjetje z nakupom in prodajo vseh v trgovsko stroko spadajočih predmetov. Zainteresirati bi bilo treba za tako podjetje vsakega slovenskega trgovca, malega in velikega, in mislim, da bi se dalo to doseči najbolj na ta način, da se oddajo delnice (več ali manj) vsem trgovcem, eventualno tudi gostilničarjem, ker bi zadnji bili gotovo dobri odjemalci za vino, žganje, delikatese, mineralne vode, steklenino, porcelan itd. Organizacija, ki bi slonela le na velikih trgovcih, bi svojega namena ne dosegla popolnoma, ker bi potem mali trgovec na takem podjetju ne bil dovolj zainteresiran.

Upoštevati se tudi mora, da bi bile pri ustanovitvi take družbe z grosisti mogoče kake težave, ker so oni navajeni prejemati nekatere vrste blaga naravnost iz tovarov; v zgorajšnjem slučaju bi se pa na vsak način morali podvreči tvrdki kot dobaviteljici, kar izgleda le na prvi pogled težavno. Saj pri vagonih, ki bi se dirigirali iz tovarov naravnost na kakega trgovca, bi družba itak ne reflektirala na nikak dobiček, razun nekake, recimo 2% provizije, kar bi pa bilo že s tem pokrito, ker bi družba zamogla sklepati večvagenske kupčije, katere bi bile brezdvomno mnogo ugodnejše, kot pa kupčije, katere sklepa vsak trgovec za se.

Tudi ni izključeno, da bi smatrali slovenski veletrgovci, katerih je itak malo, družbene podružnice kot nekake konkurenčne zavode, čemur bi se pač moralo priti na nekak način v okom. Najboljša pot bi bila ta, da bi potniki družbe oddajali nekaj naročil veletrgovcem v izvršitev; saj se more po drugi strani računati z veliko pridobitvijo s tem, da odpade vsa nemška in laška konkurenca, ker bi bila stvar tako organizirana, da bi naš trgovec sploh ničesar ne kupil po kakem tujem potniku.

Smoter cele naprave naj bi ne bil kupičiti družbi veliko premoženje, temveč preskrbovati našega velikega in malega trgovca po ugodnih cenah z blagom, na drugi strani pa prevzemati od istih in prodajati naprej razne poljske in druge pridelke in na ta način postaviti naše,

od tujcev toliko izkoriščano trgovstvo na trdne noge. Nadalje bi bilo treba skrbeti za trgovski naraščaj in njega izobrazbo ter mu pomagati do osamosvojitve, saj bi se dala pridobiti potem marsikaka nemška, nemškutarska ali laška trgovina. Brezdvomno dejstvo je, da bi tako podjetje postalo v narodnem oziru, posebno v naših obmejnih krajih, velevažen in za naš narodni in gospodarski razvoj najučinkovitejši faktor.

Posebno priporočljiva pa bi bila ustanovitev take družbe še zategadelj, ker bode po vojni pritisk od nemške veletrgovine še mnogo večji kot do sedaj, kajti znano mi je, kaj se od te strani vse namerava — posebno od tvrdke kateri služim in od neke druge od sedmih tukajšnjih (graških) trgovcev ustanovljene družbe. Toda za danes o tem molčim, ker ne vem, kakšen odmev bode imel moj predlog med merodajnimi osebnostmi, zlasti v Ljubljani.

K dobremu uspevanju takega podjetja bi služila tudi bližina trgovskega pristanišča in, če bi vodili podjetje izkušeni možje s širokim trgovskim obzorjem v zvezi z dobrim strokovnim osebjem in bi se delovanje vsega prizadetega trgovstva dobro nadziralo in vsestransko z nasveti itd. podpiralo, bi bil uspeh popoln; kar sem že doslej v svoji službi uvidel. Vse to podjetje bi se moglo seveda raztegniti tudi na Hrvatsko.

Naj bi se tako podjetje ustanovilo takoj, ko bodo za to dani pogoji, saj delnice bi se dale lahko oddati, ker se je med vojno med ljudstvom itak nakopičilo mnogo denarja. Le čakati ne predolgo, ker pozneje, ko bode razočaranje od druge strani tukaj, bodo protiukrepi zelo težavni...

Avstrijski Nemci se pridno pripravljajo, da nas po vojni kolikor bi se dalo izkoristijo. Svojih naklepov nič ne prikrivajo in veliko je število tozadevnih razprav po nemškem časopisju, ki vse merijo za tem, da nas trgovsko majorizirajo. Nič manj se za naš jug zanimajo trgovci iz Nemčije. Kaj imamo torej pričakovati od ogromnih podjetij, kritih s stomilijoni, če se ne pripravimo, da ubranimo njih namere. Naša javnost — trgovska — ki je doslej bila odeta v togo molčanja, bi nam tu pač mogla kaj odgovoriti...

Pravica upnikov do dolžnikovega življenjskega zavarovanja.

Zavarovanec hoče s tem, da se zavaruje za življenje, za slučaj zgodnje smrti varovati svojo rodbino pred bedo in pomanjkanjem. Zlasti trgovec in obrtnik, čigar premoženjske razmere so podvržene večjim valovanjem, se bo vprašal, kako naj svojo rodbino tako zavaruje, da mu upniki ne bodo zasegli zavarovanja in vsled tega uničili glavni njegov namen. Zato je umestno, da govorimo na tem mestu o tem. Po § 133 zakona o zavarovalni pogodbi z dne 23. decembra 1917 je zavaroval-

nino za slučaj smrti vzeti v prid imetnika ali prinesitelja zavarovalne police v zapuščino zavarovanca, če je ta opustil razpolaganje o polici med živimi in za slučaj smrti. Ako se v zmislu § 150. izvede izvršba na zavarovalno pravico še med življenjem zavarovanca ali če se otvori konkurz o njegovem premoženju, sme imenovana označena ugodnostna oseba s privoljenjem zavarovanca stopiti v zavarovalno pogodbo proti temu, da založi vzvratni odkupni znesek za polico v prid poganjajočemu upniku ali konkurzni masi. Ako ni ugodnostne osebe ali če ni imenoma označena, imajo isto pravico žena in otroci zavarovanca. S tem je dana ženi in otrokom prednost, ki ima zlasti tedaj posebno vrednost, če zavarovanca radi slabega zdravja nobena druga življenska zavarovalnica ne sprejeti.

Ako pa hoče zavarovanec vso ugodnost svojega zavarovanja obrtniti v prid žene in otrok in biti absolutno varen, mu ne ostane drugega, nego da se že pri življenju odreče vsakemu razpolaganju z zavarovalno pogodbo. Ako se v tem slučaju otvori konkurz o premoženju zavarovanca, ne pride pravica do zavarovanja v konkurzno maso.

Sicer je zakon temu, da bi nereelni zavarovanec, ki vidi gospodarski polom pred seboj, pravico zavarovanja naglo cediral, počakal konec konkurznega postopanja in si potem nazaj dal cedirati zahtevek, odpomogel. Ako je očitno, da se bo pravica potem nazaj prenesla, je vsa česija le navidezna kupčija, ki je pravno neveljavna. Sicer se bo v največ slučajih težko donesel dokaz, da je to le navidezna česija. Toda kjer ni tega dokaza, se še vedno lahko vporabljajo predpisi konkurznega reda, ki dajo oškodovanemu upniku pravico izpodbijanja. Zavarovanec bo torej v splošnem z odstopom le takrat dosegel namen, če so ob času odstopa njegove premoženjske razmere še redne in še ni konkurza pred pragom.

Ako je zavarovanec sicer nameraval svojim dedičem dati prednost in če je ob času smrti prezadolžen, da se o njegovi zapuščini otvori konkurz, in če ni v zavarovalni pogodbi njegovim dedičem priznana ugodnost, pride zavarovalna vsota v konkurzno maso. Iz tega vzroka je vsakemu zavarovancu priporočati, da se posluži pravice, imenovati v zavarovalni pogodbi svoje dediče, oziroma z imenom označiti gotove osebe, ki jim naj pripade ob smrti zavarovalnina.

Ako pa hoče kdo že pred smrtjo zavarovanje obvarovati pred upniki, ni še dovolj, da se označi tretja oseba kot upravičenka zavarovalnine. Zavarstvo zavarovanja se tu kakor sicer doseže le tako, da se pravica iz zavarovalne pogodbe tako prenese na tretjo osebo, da je ta pravica sploh izločena iz premoženja zavarovanca. Možnost, skleniti pogodbo v prid tretje osebe tako, da uveljavljanje pravice iz pogodbe ne pristoji pogodniku, pač pa direktno tretji osebi, je dana po veljavnih za-

konih. Takšen namen pa mora pri življenjskem zavarovanju absolutno jasno priti do izraza. Po veljavnem pravnem naziranju se taka samostojna pravica tedaj utemelji, ako izreče zavarovanec označbo prejemnika kot nepreklicno. S tem, da se odreče nadaljnemu razpolaganju s pravico iz zavarovalne pogodbe, t. j. do zavarovalnine sploh, nima potem več pravice ne on, ne konkurzna masa in nihče drugi razen oseba, ki je označena v zavarovalni pogodbi kot prejemnica.

Pri tej priliki naj še omenimo, da zavarovalna polica sploh ne zapade, če je bila vsaj tri leta v veljavi. Zavarovalni regulativ iz marca 1896 določuje namreč izrecno, da se police, ki so bile najmanj tri leta v veljavi, če se je plačevanje premij potem ustavilo, nikakor ne smejo brez odškodnine zavarovancu stornirati in da mora ta odškodnina obstajati najmanj iz premij proste, po predpisih § 12., odst. 4. zavarovalnega regulativa izdane police. Rok za uveljavljanje zahtevka do premij proste police ni normiran v zavarovalnem regulativu, zato se lahko izpodbijajo roki, ki jih zavarovalnice same določijo za uveljavljanje pravic, ker so v nasprotju z zavarovalnim regulativom. Ako se torej zavarovancu, ki je tri leta plačeval premije, potem pa opustil plačevanje, odreče premij prosta polica, naj jo pravnim putem zahteva.

Promet z nadomestki živil.

(Konec.)

§ 11. Dano dopustnost se lahko odtegne, ako niso pogoji za dopustnost (§ 6) v promet spravljene živilskega nadomestka več dani ali če se proti predpisom te naredbe v promet spravi ali ponuja.

Ako se dopustnost nadomestka živil odtegne, sme urad za ljudsko prehrano prodajo v prometu se nahajajočih množin tega nadomestka živil še tekom od slučaja do slučaja določenega roka dovoliti, ako odgovarja blago pogojem, navedenim v § 6 črka a, b in c. Preklic dopustnosti kakega nadomestka živil se objavi v uradnem listu »Wiener Zeitung«.

§ 12. Kdor spravi nadomestke živil proti predpisom te naredbe v promet ali nasprotuje predpisom §§ 7 in 10, se od politične okrajne oblasti kaznuje z denarno kaznijo do 2000 kron ali z zaporom do šestih mesecev, ako ni prestopok podvržen strožji kazni. Te kazni se pri obteževalnih okoliščinah nalože lahko tudi druga poleg druge.

Enakim kaznim kakor storilec je podvržen, kdor kakega drugega pregovori k enemu teh dejanj ali pri njih izvršitvi sodeluje.

§ 13. Povodom kaznovanja se nadalje, če se je prestopok izvršil v obratu kakega obrta, spozna na izgubo obrtne pravice za vedno ali za gotov čas.

Pravtako se lahko povodom kazenskega postopanja izreče, da zapade nadomestek živil, surovine ali zavoji, na katere se nanaša kaznivo dejanje, ali, če se jih ne more več doseči, njih skupilo v prid države.

Pri očitivnih protidejanjih proti tej naredbi se lahko poleg kaznovanja izreče, da zapadejo predmeti ali njih skupilo v prid države.

Zapadli predmeti ali njih skupilo se porabijo za prekrbo prebivalstva.

§ 14. Politične okrajne ali deželno knežje policijske oblasti lahko v zavarstvo zapadlosti ukrenejo potrebne varnostne odredbe, proti katerim ni pritožbe.

Zavarovani predmeti se lahko, ako nastanejo z njih oskrbo stroški ali če so v nevarnosti, da se pokvarijo, še pred izrekom zapadlosti prodajo od oblasti, ki je za zavarstvo opravičena.

§ 15. Ta naredba se ne dotika že obstoječih zakonov in naredb, v kolikor uravnavajo promet z gotovimi nadomestki živil.

§ 16. Ta naredba stopi s 15. majem 1918 v veljavo.

Dodatek.

Codex alimentarius austriacus vsebuje opis lastnosti in načel za presojevanje naslednjih živil:

I. zvezek.

1. Žito (str. 17).
2. Stročni sadeži (str. 39).
3. Kruh in pekarije (str. 49).
4. Kuhinjska sol (str. 57).
5. Sveže sočivje (str. 63).
6. Navadne vžit. gobe (str. 107).
7. Sadje in južno sadje (str. 135).
8. Suho sadje (str. 177).
9. Suho sočivje (str. 185).
10. Začimbe (str. 189).
11. Čaj (str. 257).
12. Štorja (str. 267).
13. Kava (str. 271).
14. Kavni nadomestki (str. 281).
15. Kakao (str. 287).
16. Sladkorne vrste (str. 301).
17. Slaščice in marcipan (str. 323).
18. Pivo (str. 339).
19. Grozdni mošt (str. 363).
20. Vino (str. 373).
21. Sadno in jagodno vino (str. 397).

II. zvezek.

22. Sodavica in druge umetno napravljene pijače z ogljikovo kislino (str. 1).
23. Ogljikova kislina (str. 9).
24. Moka in drugi mlevski izdelki žitnih vrst in stročnic (str. 15).
25. Škrob (str. 89).
26. Testenine (str. 97).
27. Meso in mesenine (str. 97).
28. Ribe (str. 135).

29. Mleko in mlečni preparati (str. 265).
30. Drože (str. 329).
31. Testo (str. 341).
32. Pecivni prašek (str. 343).
33. Mesni ekstrakti in podobni preparati (str. 345).
34. Ribje konzerve in sorodni izdelki (str. 363).
35. Vložene vžitne gobe (str. 373).
36. Trdne mesne konzerve, sočivne konzerve in takozvane trdne armadne konzerve (str. 375).

III. zvezek.

37. Pitna voda in led (str. 1).
38. Hmelj in slad (str. 49).
39. Krkoni in plazivke (str. 63).
40. Košarji in mehkužci (str. 67).
41. Jajca (str. 97).
42. Surovo maslo (str. 107).
43. Jedilna mast, vštevši margarin in margarinovo maslo (str. 129).
44. Sir vštevši margarinov sir (str. 171).
45. Jedilno olje (str. 195).
46. Med, medni nadomestki in meta (str. 215).
47. Spirituozne (str. 229).
48. Mezge in podobni izdelki (str. 281).
49. Sadni soki (str. 301).
50. Kis (str. 321).
51. Otroška hranila in dietetični preparati (str. 337).

Reserviranje blaga in kazniva odreka oddaje tega.

Želja je upravičena, da se takozvano »nastavljanje« za živila in drugo redko blago kolikor mogoče omeji, dalje da se omogoči ljudem, ki se iz različnih vzrokov ne morejo »nastaviti«, nabavo blaga in obrtnikom da možnost, da vzdrže zvezo s starimi odjemalci. Večkrat pobijano rezerviranje blaga v maloprodaji se mora torej trpeti. To rezerviranje je dobilo tudi pravno priznanje v več odločbah najvišjega sodnega in kassacijskega dvora n. pr. razsodbe z dne 8. junija 1915, 25. januarja 1916 in 21. septembra 1916.

Te določbe se upirajo naziranju, da bi kazenska določba § 482 kaz. zak. zoper trgovce, ki blagovno zalogo potrebnih življenjskih potrebščin zataje ali se branijo jih prodati, prepovedala rezerviranje blaga, temveč zastopajo stališče, naj se po § 482 kaz. zak. varuje le pravica prebivalstva do zasiguranja dnevnih potreb napram takim trgovcem, ki razpolagajo še s prostimi zalogami blaga. Ako se trgovec ozira na stalne odjemalce ter jim dnevni potrebi odgovarjajoče množine rešervira, se njegova odreka, rezervirano blago oddati drugim odjemalcem, ne more smatrati kot protizakonita.

Tudi pravosodno ministrstvo se je na tozadevno vprašanje dunajskih trgovcev s kurivom izreklo v tem zmislu, toda pri tem, da se zloraba omeji, izrecno opozorilo, da se bo morala vsaka odreka oddaje potrebščin dnevnega preživljenja, ki je vtemeljena s pomanjkanjem nereserviranega blaga, v vsakem posameznem slučaju preiskati v toliko, če se je izvršilo rezerviranje res za gotove odjemalce in če se izgovorjeno rezerviranje ne rabi le kot izgovor, da se blago odda takim odjemalcem, zlasti v množinah, ki presegajo dnevno potrebo.

Če se hoče torej oškodovanje konzumentov z navideznim rezerviranjem odpraviti, je veliko na tem, da se pokliče varstvena oblast na pomoč zoper trgovca, ki odreče oddajo potrebščin, in da takoj preišče, če je rezerviranje vtemeljeno in če ni le navidezno.

V tej zvezi bi bilo tudi dobro opomniti, da se § 482 kaz. zak. ne tolmači v tem zmislu, da bi bila le odreka oddaje živil kazniva. Temu naziranju nasprotuje razsodba najvišjega sodišča z dne 12. februarja 1918, ki izjavlja, da se je kršil zakon, ko se je oprostilo trgovko s kurivom po tem naziranju. Razsodba se vtemeljuje s tem, da govori nadpis § 482 kaz. zak. iz l. 1852 o zalogi blaga potrebnih življenjskih potrebščin, dočim se glasi nadpis odgovarjajočega § 230 kaz. zak. iz l. 1830: Kazen proti obrtnikom, ki zatajijo zalogo živil ali odrečejo njih oddajo.

Iz te izpremembe v nadpisu se da sklepati, da je kazenski zakonik iz l. 1852 razširil krog blaga in opustil omejitev na živila v ožjem zmislu. Pojemovna določba

je ostala v sestavi § 482 kaz. zak. ista kakor ona § 230 iz l. 1803. Pogoj je tedaj tudi po veljajočem zakonu ta, da gre za potrebne potrebščine dnevnega preživljenja. Za to razlago je merodajna tudi določba § 56 ces. patenta z dne 20. decembra 1859 drž. zak. št. 227, s katerim se je izdal obrtni red, v katerem se rabijo iste besede kakor v § 482 kaz. zak., dalje § 55 istega zakona in § 51 zak. z dne 15. marca 1883 drž. zak. št. 39 glede izpremembe in popolnitve obrtnega reda. Z odstranitvijo besede »živila« v nadpisu § 482 k. z. je za pojem potrebščinam dnevnega preživljenja služočega blaga odpadla omejitev, ki je veljala v zakonu iz l. 1803. Pojem je torej razlagati po jezikovnem pomenu rabljenih besed in po namenu določbe.

K potrebščinam dnevnega preživljenja pa ne spadajo le hranila in živila, ampak tudi kurivo, ki je potrebno za pripravljanje jedil ter za potrebno kurjavo pozimi. Sicer bi se pa varstvo konzumentov v kaz. zak. tudi glede živil preprečilo, če bi smel trgovec z drvni in premogom odreči oddajo kuriva, ki je potrebno za pripravljanje živil, da so za človeka vžitna. V tem zmišlu spadajo tudi za kurjavo neobhodno potrebne kurivne snovi k dnevnemu preživljenju, ker so v to določene, da dajo človeškemu telesu toploto, ki je potrebna, da se vzdrži in lahko izvršuje svoje posle.

Ker postavlja tedaj najvišji sodni dvor oddajo kuriva ne samo radi tega, ker služi za kuhanje jedil, ampak tudi ker se z njim kurijo stanovanja, pod varstvo § 482 kaz. zak., je gotovo treba smatrati, da se varstveni krog § 482 razteza tudi na vse drugo blago, ki služi dnevnim potrebščinam ljudi glede toplote, luči, snaznosti in obleke.

Predlogi centralne preskuševalne komisije cen za odpravo vojnega oderuštva.

Centralna preskuševalna komisija cen, o kateri smo v lanskem letniku našega lista že govorili, je otrok vojne. Velikanska draginja na vseh poljih dnevnega življenja, cene, ki so za konzumenta dosegle naravnost nedosegljivo višino, so glasno zahtevale odpravo tega. Zato se je poklicala v življenje centralna preskuševalna komisija cen, ki bi z določitvijo najvišjih in ravnalnih cen varovala na eni strani konzumenta pred izkoriščanjem, na drugi strani pa tudi za producenta ustvarila lažje produkcijske pogoje. Ta komisija, ki je podvržena notranjemu ministrstvu in je v tesni zvezi z uradom za ljudsko prehrano, ni, kakor je splošno znano, izpolnila svoje naloge, čeprav je preventivno precej dobrega napravila. Ker pomenjajo za široko splošnost visoke cene direktno eksistenčno in živlensko vprašanje, je ta komisija že dalj časa cilj in predmet silnih in strastnih napadov. Važno je torej, da opozarjamo na njen postanek ter na

njene najnovejše predloge glede energičnega pobijanja vojnega oderuštva in izdaje uradnega cenika.

Komisija je, kakor omenjeno, nastala iz vzroka, da izvrši znižanje cen in da štiti konzumenta pred brezmejnimi oderuštvi. Pa tudi producenti, kmetovalci, trgovci in obrtniki so bili vzrok, da se je ustanovila, kajti naredba o navijanju cen ima toliko nejasnih točk in pravdorek je bil tako omahljiv, da je nastala splošna negotovost. Producenti so torej v lastnem interesu zahtevali ustanovitev poslovalnice, ki naj višino cen jasno in sigurno fiksira, da se lahko po tem ravna. Ta poslovalnica je dobila lepo ime osrednja preskuševalna komisija cen in njene odločbe so merodajne tudi za pravosodne oblasti.

Komisija obstoji iz 240 članov in ima sedež na Dunaju, dočim obstoji v celi monarhiji kakih 70 preskuševalnic cen. Kot svojo najvažnejšo nalogo smatra komisija odpravo vojnega oderuštva, ki pa ne gre kar z enim udarcem. V tej smeri namerava sistematično nastopati in hoče v to svrhu nele pri izdelovalcu natančno kontrolirati izdelavo in predelavo blaga, ampak tudi pri vsaki predelovalnici, potem naravnost pri konzumentu in končno naj bi se tudi strogo nadzorovalo trgovino, promet in transport. Kazni naj tvorijo le zadnjo misel, toda potem naj bodo neizprosno stroge. Najvažnejše je, vsa sredstva združeno uporabiti, da se zlo vojnega oderuštva zgrabi pri korenini.

Da se pa konzumentu, ki se po sebi umevno ne spozna v preobilici maksimalnih in ravnalnih cen, nudi praktično navodilo, da more označeno mu ceno takoj kontrolirati, namerava komisija izdati za konzumente uradni cenik, ki se za ceno 4 vinarjev dobiva v vsaki trafiki in kupca natančno seznani z vsemi uradno določenimi cenami. Teoretično je stvar zelo zmiselno mišljena, praktično bo pa imela zopet kljuko, da prodajalec dotičnega blaga sploh ne bo več prodajal, da uide kaznovanju v slučaju prestopka, s čimer seveda ni nič pomagano konzumentu.

Doslej je bil pri prekoračenju maksimalnih cen kazniv le prodajalec, kupec je ostal brez kazni, ker se bi sicer moralo bati, da potem noben kupec ne bo napravil kakšne ovadbe. Sedaj se je v prehranjevalnem svetu stavil predlog, da se tudi kupca kaznuje, in to je skoro najbolj pravilno. Če se bodo kazni res z drakonično strogostjo vporabljele, si bo marsikak kupec premislil, zahtevano čezmerno ceno plačati. Ako se potem še posreči, da se zajame in spravi skupaj vse blago in dovede v državno gospodarstvo, potem je bila smrtna ura vojnemu oderustvu.

Od tega smo seveda še daleko, toda krepki početki za pobijanje vojnega oderuštva so že dani in ako vsi vpoštevani činitelji razumno sodelujejo, smo se za dobršen kos približali zaželenemu cilju in najtežje se bo izvršilo s skupnim delovanjem.

Avstrijska poklicna statistika.

Po izidu ljudskega štetja z dne 31. decembra 1910 šteje Avstrija 28,570.800 prebivalcev. Po poklicih spadajo ti prebivalci k kmetijstvu in gozdarstvu 8,506.466, k industriji in obrtu 3,627.816, k trgovini in prometu 1,576.623 ter k javnim družbam, prostim poklicem in drugim 2,309.500 duš. Posamezniki se zopet razdelijo v samostojne (5,333.564), najemnike in kolone (76.707), uradnike in višje nastavljenke (620.493), delavce (4,643.674), vajence (335.260), dninarje (854.918), sodelujoče rodbinske člane (4,155.789), pripadnike brez pravega glavnega poklica (12,080.323) in domačo služinčad ter uslužbenke (470.072). Značilno je visoko število delavcev, ki tvorijo takoj naslednjo socialno plast. Večina teh je zaposlenih v industriji in obrtu, 1,332.149 pa v poljedelstvu in gozdarstvu.

Glede poklicnih razredov je nastopila od zadnjega ljudskega štetja znatna izprememba, vsled katere večina avstrijskih prebivalcev ne spada več k kmetijstvu in gozdarstvu. Premaknitev k obrtnim in mestnim poklicem se je zlasti doigrala v delavstvu. Zato pada zlasti delavstvo glede gospodarskega razvoja od dne do dne. Število samostojnih delavcev je pa razmeroma naraslo. Drugače se pa pokaže razvoj pri industriji in obrtu.

Ves drugačen je razvoj v industriji in obrtu ter v trgovini in prometu; tukaj samostojni sicer niso nazadovali, toda pomnožile so se nesamostojne gospodarske enote (delavci, vajenci, dninarji itd.).

V vojnem gospodarstvu tako važno postalo žensko delo je imelo v letu 1910 pomen domačega dela. Največ žensk je bilo zaposlenih pri kmetijstvu. Od 6,769.763 zaposlenih žensk je sodelovalo 2,746.956 v kmetijstvu, vinogradništvu ter vrtnarstvu. Zelo močno so ženske zastopane tudi kot služkinje. Kot uradnice in višje nastavljene je med sto osebami 21 žensk.

Posebno je treba osvetiti položaj glede razmerja v rodbini, starosti, veri in občevalnem jeziku. Od 16,620.405 zaposlenih je bilo 9,250.642 moških in 6,769.763 žensk, od katerih je 3,954.927 moških samcev, 4,882.373 oženjenih in 413.342 vdovelih in ločenih. Število zaposlenih samskih žensk znaša 2,821.433, omoženih 2,905.494, bivših omoženih pa 1,042.836. Od svobodnih poklicev t. j. javnih uradnikov, pri žandarmeriji in straženju zaposlenih oseb ter odvetnikov in notarjev je pripadalo od 705.144 ljudij 274.372 oseb.

Glede premembe poklica je omeniti, da se izprememba izvrši ponajveč med 16. in končanim 21. letom.

Raznoterosti.

Bodimo res slovanski trgovci! Trгоvec na deželi g. L. iz L. nam piše: »Z ozirom na prva dva članka v zadnji številki »Slov. Trgovskega Vestnika«, ki sta zelo dobra, mi dovolite nekaj opomb in nasvetov. Pred časom sem bil naročen na list »Der österr. Kaufmann«, v katerem je mnogo dobrih trgovskih stvari in so zlasti inserati za malega trgovca velike vrednosti, ker je vsaj vedel, kje lahko kako blago kupi. Z ozirom na izpremembo razmer v zadnjem času in ker moramo vsi mali in veliki trgovci gledati na to, da se res osamosvojimo in da se združimo na gospodarskem polju, sem omenjeni list opustil ter naročil naš Vestnik. V njem pa pogrešam inseratov, zlasti o različnem blagu in novostih na polju trgovskega prometa. Priporočam zato, naj bi se delalo na to, da bi naši veletrgovci inserirali v »Slov. Trg. Vestniku«, zlasti novejšie predmete. Morda bi se pridobilo tudi hrvatske in češke trgovce, seveda le reelne, ne pa kakšne sleparje, ki jih je danes jako veliko pri trgovini. To posebno poudarjam, kajti izkušnja nas uči, da smo bili večkrat zaradi narodnosti oškodovani. Reče se, ta je narodni trгоvec, toda zgodi se, da dotični narodnost izkorišča, bodisi da so cene pri njem višje ali pa blago slabše. Posebno v malih krajih smo trgovci, če imamo konkurenta, ki morda drugod cenejše in boljše kupi, zelo na slabem. Če se hočemo torej osamosvojiti na gospodarskem polju, morajo veletrgovci nuditi res dobro blago in za isto ceno kakor se dobi pri tujcih, potem se bomo trgovci na deželi obračali le na naše trgovce. Priporočam torej veletržcem, da inserirajo v našem »Vestniku«, ki ga po večini vsak slovenski trгоvec čita, oziroma si ga bo tem rajši naročil, čim bo izvedel, da vsebuje trgovske ponudbe. Na ta način bi se tudi naše trgovsko glasilo vse bolj razširilo in postalo res last vsega slovenskega trgovstva. Prosim, da bi se uvaževali moji nasveti«.

Gremij trgovcev opozarja svoje člane na sledeče: V smislu § 26. min. naredbe z dne 21. septembra 1917 štev. 383 drž. zak. morajo vsi trgovci odposlati pričetkom vsakega meseca vse izkaznice o potrebi, glaseče se na blago, obleko, čevlje itd. deželni poslovalnici. Trгоvec mora vsako izkaznico preluknjati in nanjo pritisniti svoje ime ozir. ime tvrdke. Zato se opozarja člane, da morajo voditi natančno blagovno knjigo v zmislu določil § 13. cit. naredbe.

Zastori in preproge niso luksurijsni predmeti. Osrednja preskuševalna komisija cen je objavila važno razsodbo kasacijskega dvora. Dež. sodišče v Gradcu je obsodilo nekega trgovca radi prešopka navijanja cen. Ta je v pritožbi na kasacijski dvor zastopal stališče, da preproge in zastori, zaradi katerih prodaje je bil obsojen, niso potrebni, ampak luksurijsni predmeti. Kasacijski dvor je ničnostno pritožbo zavrnil ter utemeljil razsodbo: Naziranje pritožnika, da zastori in preproge niso sposobni, zadovoljiti kakšno življensko potreščino, ampak le razveselijo čut lepote in služijo večji udobnosti, se v splošnem ne more pritrditi. Kot »življenske potreščine« je gotovo v prvi vrsti razumeti potreščine telesa; kar to presega, pa potrebuje človek pri današnjem stanju kulture gotove druge naprave, ki mu omogočijo življenje primerno današnjim razmeram in stališču. Tako tudi ne more pogrešati stanovanja, ki zadovoljuje njegovim zdravstvenim zahtevam in zato ni dvomiti, da spadajo k takemu stanovanju v splošnem tudi zastori in preproge, v kolikor izpolnjujejo namen, da ovirajo prihod prevelike svetlobe ter vročega ali mrzlega zraka.

ter zabranijo nepoklicanim vpogled v stanovanje kakor tudi odstranjujejo mraz na tleh. Le razkošnosti in bahavosti služeči ali iz umetnosti ali višjega umetnega obrta izhajajoči izdelki se morajo tu izločiti.

Zavijanje in zapiranje vrednostnih pisem in zavojev v tuzemskem prometu. Za dobo vsled vojne nastalih izrednih razmer veljajo naslednje določbe: Vrednostna pisma in zavoji, katerih zapiranje je s pečati predpisano, se lahko zapirajo z odtisi iz smole prostega pečatnega voska na pr. iz premogove smole ali iz asfalta napravljenega. Papir, ki se porabi za zavoj, naj bo v tem slučaju posebno grčav. Tam pa, kjer je predpisano zapiranje s pečatnim voskom, je poraba pečatnih znamk nedopustna. Prav tako ne morejo plombe iz pločevine ali lepenke ali iz podobnega nadomestiti predpisanih plomb iz pečatnega voska ali svinca. Papirne vrvice, ki se porabijo pri zavojih, morajo biti dobro zvite in zelo močne. Pri zavojih z denarjem se pa papirne vrvice ne smejo porabiti.

Resolucija državne organizacije trgovcev proti centralam. Dne 26. aprila 1918 je priredila državna organizacija trgovcev na Dunaju v Ljudski dvorani mestne hiše veliko manifestacijo proti gospodarskim centralam, katere se je udeležilo nad 3000 trgovcev in trgovk. Soglasno se je sprejela naslednja resolucija:

»Dne 26. aprila 1918 zborujoči trgovci Dunaja so si svesti, da je vsled po vojni motene produkcije, oviranega uvoza in zvišanih zahtevkov za armadne potrebščine moralo nastopiti pomanjkanje blaga in so postale ostre prihranjevalne odredbe ter državna kontrola vsega blagovnega prometa potrebne.

Zborovalci pa odločno ugovarjajo temu, da so se te odredbe izvršile na enostranski način v prid veleobratov in gotovih konzumnih organizacij.

Pri centraliziranem vojnem gospodarstvu z njegovo takšno birokratično sestavo so sicer mogle posamezne banke in velepodjetja v zvezi s skoparskim tihotapstvom doseči enormne dobičke, vendar pa se ni dosegla niti zadovoljiva dosega vseh zalog, niti se ni moglo zabraniti grozno zvišanje cen. Zato se je pa veliko množino poklicanih trgovcev spravilo ob pridobitev ter uničilo njih davčno moč.

Uničujoči učinek pod uradno legitimacijo gospodujočih vojnih kartelov glede obstojne možnosti posameznih gospodarstev se je še okrepil z ustanovitvijo blagovnih razdelilnic v ministrstvih, uradih, bankah in industrijskih veleobratih ter z veliko prednost imajočim dobavami tem razdelilnicam in takozvanim konzumnim organizacijam. Poleg tega se kljub vsled teh okoliščin povzročene stiske brezobzirno nateguje davčni vijak ravno napram trgovcem.

Trgovci so s prebivalstvom, kateremu se je kot odjemalcu s tem, da se je trgovstvo izločilo, tudi onemogočil redni prejem blaga, edini v zahtevi, da se z vso naglico, vsaj pa z nastopom mirovnega gospodarstva odstranijo vsi monopoli in predprave central in vzpostavi trgovstvo v njih legitimno delovanje kakor tudi da se za dobo vojnega gospodarstva nemudoma pripuste strokovni zastopniki trgovine in konzumentov k upravi in učinkoviti kontroli vojnogospodarskih central in da se v sodelovanje tako pri nabavi kakor razdelitvi blaga pritegne legitimna trgovina.«

Kolkovanje. C. in kr. cenzure zapazujejo številne nekolkovane ali pa premalo kolkovane menice, trgovske nakaznice in čeke, ki so namenjeni za inozemstvo. Ker se te kolkovne prikrajšbe do gotove mere zgođe najbrž vsled pomanjkljivega znanja zadevnih postavnih določil v prizadetih krogih, se opozarjajo trgovci in obrtniki na to, da je v tuzemstvu izdane, če tudi v inozemstvo plačljive menice, čeke in trgovske nakaznice o denarnih dajatvah kolkovati po obstoječih predpisih. (Zakon o meničnem kolku z dne 8. marca 1876 drž. zak. št. 26 v zvezi s cesarsko naredbo z dne 28. avgusta 1916, drž. zak. št. 281; § 12, odst. 2, zakona z dne 29. februarja 1864, drž. zak. št. 20; § 25, čekovnega zakona z dne 3. aprila 1905, drž. zak. št. 84.)

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ministrski odredbi z 12. aprila 1918, dr. zak. št. 135, s katero se preminja odredba zadevajoča ureditev prometa s košmi in kostno maščo (preminjata se §§ 7. in 14. glede cen); o ureditvi prometa s kožami na Kranjskem vsled izločitve dežele iz ožjega vojnega ozemlja; o prisilnih likvidacijah v Romuniji in o potu, po katerem upniki morejo priti do plačila; o potovalnem prometu z Rusijo in Ukrajino (predpis za potne liste itd.); o gospodarskih odnosih Avstrije do Švice; o tvrdki v Švici, s katero bi bilo mogoče stopiti v kupčijske zveze glede naslednjih predmetov: lesa, oglja, kemičnih produktov, stekla in steklenega blaga, barv in barvil, kovin, mineralij itd.; o razstavi blagovnih vzorcev v Budimpešti z oddelki (med drugim za industrijo živil, kemično industrijo, vojno nadomestno blago, iz papirja izdelano tekstilno blago, navadno tržno blago; razstava se bo vršila v sredi avgusta); o gospodarskih odnosih s Poljsko; o položaju in obetih na svetovnem trgu za volno; o ministrski odredbi z dne 23. apr. 1918, drž. zak. št. 149 glede prijave strojev in kotlov; o ministrski odredbi z dne 23. aprila 1918, drž. zak. št. 150 glede prometa s stroji in kotli; o carinski odpravi izvoznega blaga za Ukrajino; o prihodnosti bolgarskega trga; o možnosti izvoza kakovostnih in nagizdnih predmetov na Norveško; o poštnem prometu z avstrijskimi in ogrskimi državljani v Odesi, Kijevu in Zmerinki; o narodni varstveni znamki za blago švicarskega izvora; o varščini za zopetni uvoz v reč (zvišanje od 6 na 10 K 1 kg) in podaljšanje roka za uvoz od 2—4 mesece; o osnovi ukrajinsko - švicarske trgovske zbornice; o možnosti trgovinskih zvez s Srbijo; o organizaciji uvoza živil iz Ukrajine; o izjavi strokovnega odseka trgovcev z usnjem o dopustnem dobičku v trgovini s pripadki za izdelovanje čevljev; o ministrski odredbi z dne 2. maja 1918, drž. zak. št. 163, zadevajoči novo ureditev prometa s hrastovim in smrekovim lubom in čreslom, in z dne 2. maja 1918, drž. zak. št. 164 omaksimalnih cenah za domača strojila; o ravnalnih cenah za svilen blago, baržun, pliš in svilene trakove; o dobro priporočeni tvrdki za zastopstvo v Švici; o možnosti izvoza vina v Ukrajino; o osnovi nemške trgovske zbornice v Belgiji s sedežem v Antverpi; o ministrski odredbi z dne 6. maja 1918, drž. zak. št. 165, zadevajoči promet s starim papirjem (osnova »komisije za star papir«), dobava za industrijo papirja in lepenke, trgovina s starim papirjem, določbe glede cen); o razstavi blagovnih vzorcev v Budimpešti (»orientalski semenj«), ki se otvori avgusta meseca. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pisмено.

Pridelek na okupiranem italijanskem ozemlju. V Italiji računajo pridelek na okupiranem italijanskem ozemlju na 600.000 kvintalov žita, 2.000.000 kvintalov koruze, 450.000 kvintalov krompirja, vina pa 2 milijona hektolitrov. Ko so Avstriji in Nemci okupirali Benečijo, je bilo tam 416.000 glav velike živine, 47.000 ovac in 1.000.000 druge koristne živine. Kam je vse to šlo, ni treba vprašati.

Tobak iz Bolgarije. Iz Sofije poročajo: V novoosvojenem bolgarskem ozemlju je še tobaka iz dveh žetev približno 30 milijonov kilogramov. Lani je bilo nasajenih s tobakom 300.000 hektarjev, letos 500.000. Cene so bile mnogo večje kakor v normalnih časih. Lastniki tobaka ne odnehajo od svojih visokih cen in dosega večje cene, kakor jih jim Nemci ponujajo. Sedaj bodo izvozili v centralne države 4 milijone kilogramov tobaka.

Italijanski vojni stroški. Od prvega vojnega leta dalje so se mesečni vojni stroški zvišali od povprečnih 226 milijonov na eno milijardo in 530 milijonov. Znani ekonomist Luigi Einaudi računa, da bodo znašali vojni stroški Italije koncem leta 1918, skupno 55 milijard lir.

Izkoriščanje srbskega poljedelstva. »Österr. ung. Kriegskorrespondenz« poroča v daljšem članku o množinah pridelkov, ki pridejo v korist monarhiji iz zasedenega ozemlja. Žitu namenjeno obdelano ozemlje je znašalo v l. 1914 155.107 ha, v l. 1917 169.109 ha. Donos pšenice je znašal v l. 1914 1.177.810 p, v letu 1917 1.308.670 p. Po pokritju potrebščin za civilno prebivalstvo in armade na bojišču se je iz žetve l. 1917 v zaledje zvzilo: pšenice do 31. decembra 1917 480.000 q, svežih češpelj do 28. februarja 1918 4400 q, suhih češpelj do 28. februarja 1918 10.000 q, lekvarja do 28. februarja 1918 3600 q, slivovica (čisti alkohol) 783.100 litrov, svežega sadja do 28. februarja 1918 9019 q. Poleg preskrbe civilnega prebivalstva v zasedenem ozemlju se je še dalo v vojne namene 3900 q svežih in 57.000 q suhih češpelj, 65.400 q lekvarja, 10.700 marmelade, 176.400 litrov slivovica, 2.289.800 litrov vina in 1649 q svežega sadja.

Odprava central. Sleparki v centralah. Vlada menda že uvideva, da gospodarske centrale ne izpolnjujejo svojega namena, kajti ena centrala t. j. centrala za krmila bo kmalu odpravljena kakor poročajo oficijelni listi. Da se v centralah različni ljudje kopičijo bogastva, je splošno znana stvar in voditeljem so centrale ponajveč molzna krava. »Obhodni listy« pišejo dne 3. maja: »Nadzornik pravljicne centrale Geos L. Schenker je bil že dvakrat kaznovan zaradi sleparstva. Zdaj ga je prišla oblast tretjič, ker je izvabil od neke tvrdke 1700 K z obljubo, da ji preskrbi 20 vagonov zelenjave za dober kup. Pa se čudimo, da centrale ne izpolnjujejo svoje naloge, ko so vendar pri njih nameščeni na odličnih mestih notorični sleparji. Res je tako. Centrala Geos je tako delovala, da celo zimo na našem trgu sploh ni bilo jabolk. Ona, ki so pa prišla pozneje na trg iz skladišč, so seveda nedosežno draga, večkrat po 10 K 1kg. Da je pa nadzornik centrale Geos slepar, se sploh ne čudimo, ker je obče znano, da sede po nekaterih centralah bivši zločinci, da celo take osebe, ki so bile iz mesta iztirane policijskim potom.«

Zračni promet po vojni. Dne 15. aprila t. l. je imel dr. O. pl. Komorzynski v dvorani trgovske in obrtne zbornice na Dunaju predavanje o našem zračnem prometu po vojni z ozirom na industrijo in trgovino. Začetkom svojih izvajanj se je spominjal velikanskega razvoja zrakoplovstva vsled zahtev vojne in od vojne, uprave v to na razpolago danih denarnih sredstev. Nevarnosti zračnega prometa se navadno zelo precenjujejo; zračni promet je rešen trdih prog zemlje in prost vseh ovir, ki so jim železnice in avtomobili vedno izpostavljeni. Celo če motor odreče, je možno letalcu, da v gladkem poletu pristane na zemljo. Kot zračna ladja bodočnosti pride izključno le zrakoplov v porabo. Nevarnosti neugodnih zračnih valovanj se lahko, kakor je projektirano, z električnimi valovi naznanijo kompasu zrakoplovca, pravtako se bodo porabili svetlobni in zvočni signali. Ker ni treba zelo dragih postajnih naprav in prog, kakor pri železnicah, je možno veliko cenejše tarifiranje za osebni in blagovni promet. Zlasti za pošiljanje pisem je zračni promet pri hitrosti povprečno 200 km na uro posebno primeren; proga Dunaj-Berlin se lahko doseže v dveh urah, Dunaj - Carigrad v 12. urah in Dunaj - Trst v 1½ uri. Avstrijski aeroklub je od pričetka vojne izdal čez 1000 izpričeval za pilote. Po vojni se bodo od vojne uprave na razpolago dani bojni zrakoplovi porabljali za zračni promet in bojni letalci bodo postali izvrstni piloti in instruktorji. Naprava letalskih postaj bo v prvi vrsti naloga posameznih mestnih občin, zračni promet bodo oskrbovale velike družbe, ker tako nemška kakor avstrijska vlada odklanjata monopoliziranje zračnega prometa. Letalska pristanišča, katerih je v Avstriji 5 za navadne in 4 za vodne zrakoplove, ne zahtevajo velikih napravnih stroškov in se bodo morala čim bližje večjih mest prirediti. Govornik je omenjal obstoječe zračnoprometne proge v Italiji, na Francoskem, Angleškem in zlasti v Ameriki, kjer je panamerikanska zveza spravila v obrat 37 prog. Nakratko se je dotaknil pravnih razmer zračnega prometa in izvajal, da bi se carinsko postopanje z odposlanim blagom izvrševalo s kontrolo spremnih listin v odhodnem in namembnem pristanišču in z izravnavo pri zvezi tuzemskih zrakoplovnih družb, kjer bi se lahko uveljavljali tudi morebitni odškodninski zahtevki, povzročeni po zračnem prometu. Na vsak način bi moralo po že izvršenih dogovorih obstajati prisilno državno registriranje vseh zrakoplovov in pilotov, ki bi morali biti preizkušeni. Predavatelj se je dalje spominjal pred kratkim osnovane proge Dunaj - Krakov - Lvov - Kijev - Odesa in meseca januarja t. l. se vršečega zborovanja osrednjih držav, ki je doneslo vseskozi ugodne uspehe. Govornik je končal izvajanja z opisom bodočega razvoja zračnega prometa po vojni in je poudarjal, da je zlasti Dunaj spričo osrednje lege kot križišče za evropski zračni promet posebno pripraven.

Odposlanstvo trgovcev pri ministrskem predsedniku. Dne 9. aprila t. l. se je pod vodstvom državnih poslancev pri ministrskem predsedniku dr. vitezu Seidlerju oglasilo odposlanstvo trgovcev ter mu izročilo obširno spomenico, v kateri so razložene pritožbe in težnje trgovskega stanu. Danes se omejimo samo na odgovor ministrskega predsednika, ki ga je dal na izvajanja članov deputacije. Ministrski predsednik je izjavil, da je trgovstvo v normalnih časih na popolnoma zadovoljiv način skrbelo za potrebščine konzumajočega prebivalstva. V trgovstvu je nakopičena vsota praktičnih izkušenj, da je prav težko, kaj boljšega postaviti na njegovo mesto. V vojni so pa nastale korenite izpremembe razmer in nihče se ne sme odtegniti spoznanju, da se je v

izstradalni vojni, kakor je sedanja, morala ustanoviti posebna gospodarska organizacija, da kolikor možno odpomore pomanjkanju blaga in da zabrani, da se boljše situirani stanovi vsled svojih materielnih sredstev preskrbe s potrebščinami in manj premožni stanovi prazni odidejo. Ministrski predsednik prizna nedostatke sedanjega sistema in prizna, da se tihotapskim potom lahko večkrat, res za fantazijske cene, dobi blago, čemur je vzrok ta, da tihotapstvo že v svojih cenah računa z rizikom. Kljub temu pa ne more nihče prevzeti odgovornosti za nenadno izpremembo sedanjih organizacij. Legitimno trgovino se pa mora zopet uvesti v splošno gospodarstvo, kajti ne gre, postaviti za splošno kulturo tako pomembni stan na suho, kakor bi ribo vrgel na pesek. Naravnost čudovito je, kako se je mogel trgovski stan kljub tako dalekosežni izločitvi še vzdržati. Zato je važno vprašanje za vlado, da podpira trgovski stan, prav tako važno vprašanje je preskrba prebivalstva in tudi s tega stališča se ne sme pustiti z vidika zopetno uvedbo realnega trgovstva v razdelitev blaga.

Društvene vesti.

XVII. redni občni zbor našega društva bo v torek, dne 28. maja 1918 ob pol 9. uri zvečer v društvenih prostorih (Gradišče 17, Liningerjeva hiša, I. nadstropje). Na dnevnem redu so sledeče točke: Pozdrav predsedstva, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, poročilo preglednikov računov, volitev odbora in slučajnosti. Gospode člane vabimo k obilni udeležbi.

*

Darilo. Mesto venca na grob pokojnega g. Tomia Mlekuža v Ljubljani je daroval g. Zvonko Kopitar, bivši sotrudnik firme Krisper v Ljubljani, sedaj v vojaški službi, podpornemu skladu našega društva 15 K. Presrčna hvala!

*

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 kontorist, 1 potovalni uradnik, 2 kontoristki, 1 blagajničarka, 1 prodajalka in 2 učenki. — Službe iščejo: 4 kontoristi, 1 potovalni uradnik, 7 pomočnikov, 33 prodajalk, 7 učencev in 4 učenke. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kupim vse vrste steklenice in zamaške.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10,000.000.—. Rez. zaklad K 1,500.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje, zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

kupi

vsako množino tvrdka

**Ljubljanska
industrija probkovih zamaškov**

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo amerikanski
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

**tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.**

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavce (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog **K 66,800.000.—**
hipotečnih in občinskih posojil **K 27,600.000.—**
rezervnega zaklada **K 2,500.000.—**

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4%
obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina :

- 1.) VIII. Vojno posojilo.
- 2.) Gospodarske razmere na Kranjskem 1. 1917.
- 3.) Češke delniške banke v letu 1917.
- 4.) Železniške tarife.
- 5.) Raznoterosti :

Občni zbor našega društva. — Bodimo res slovanski trgovci! — Nazadovanje svetovnih žitnih zalog. — Oprostitev bombaževega blaga in perila za nadrobno prodajo in za konfekcijo. — Strokovni odbor za trgovino z deželnimi pridelki in mlevskimi izdelki. — Promet

z ljubem in čreslom. — Z vojnim posojilom v roki. — Cesar in vojno posojilo. — Žito iz Ukrajine. — Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Kupčijski promet z Romunijo. — Ali ima prejšnji nastavljenec po več letih še pravico do izpričevala? — Nastavljenec, ki je skrivaj zaposlen pri konkurentu, ni vreden zaupanja delodajalca. — Priglasitev zalog lesa. — Nova ureditev naših gospodarskih odnošajev napram Nemčiji. — Ruska izvozna trgovina.

6.) Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

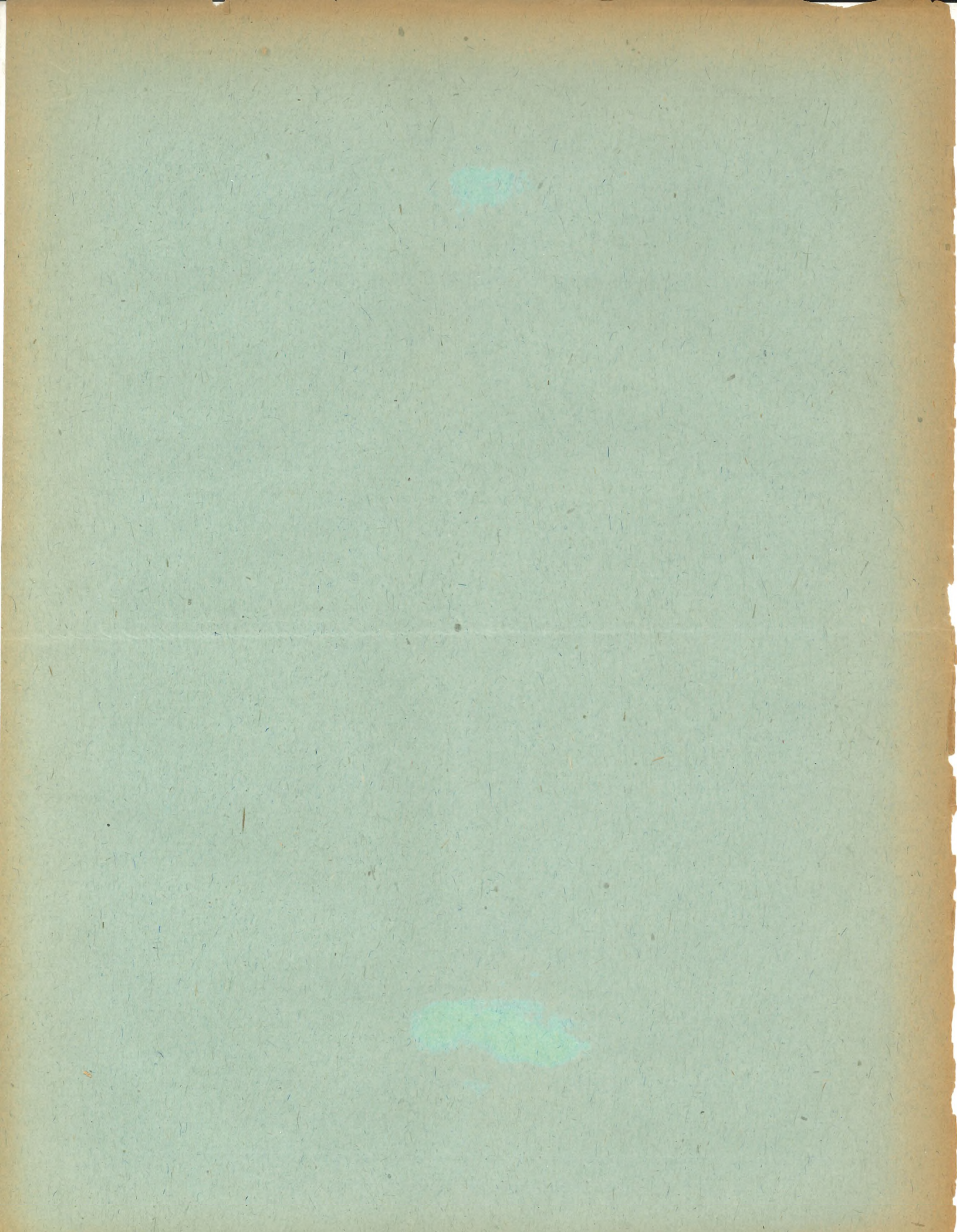
Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

Ponatis dovoljen le ob navedbi vira.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva
v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in ziro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.

II. del: Cena vezani knjigi 2 K.

III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodniku nujno potrebne.

Kmetiska posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

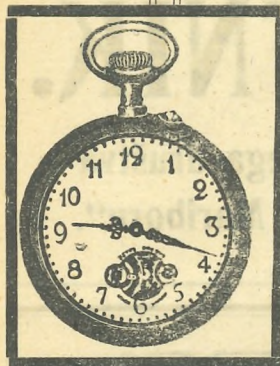
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdnika.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
terege dobite za-
stoj in poštne
prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izborna zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje

za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.

Kartoni

za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljublanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883

300018196, 6

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. junija 1918.

Štev. 6.

VIII. vojno posojilo.

Od torka, 28. majnika, je razgrnjeno 8. vojno posojilo v podpis. Rok teče do 2. julija. Tukaj sedaj lahko izbiramo med dvema načinoma podpisovanja: ali $5\frac{1}{2}$ odstotno amort. državno posojilo, ali $5\frac{1}{2}$ odstotno od 1. septembra 1923 polletno odpovedljive zakladnice s kuponskima rokoma septembrom in marcem. Amortizacijsko posojilo ima najmanjše kose po 50 kron, najmanjše zakladnice so pa po 1000 kron. Vplačilni kurz za amortiz. državno posojilo je zopet določen z 92,5, oziroma odštevši povračilo $\frac{1}{2}$ procenta na 92 netto, kurz za zakladnice na podlagi rentabilnosti 6,4 odstotkov (oziroma ob zaokroženju še nekaj več) na 96. Oba tipa 8. vojnega posojila uživata pri obremenitvi itd. kakor prejšnja posojila, gotove ugodnosti, poleg tega pa še posebno prednost, da se bode 8. vojno posojilo jemalo po subskripcijskem kurzu za plačilo demobilizacijskega blaga, ki ga bo po demobilizaciji prodajal vojaški erar in se bo še posebej oziralo na one kupce, ki bodo kupnino mogli poravnati z 8. vojnim posojilom. Pogoji za novo posojilo so taki, da je s sigurnostjo računati na popoln uspeh subskripcije. Zato vabimo vse trgovce, da se udeležijo tega vojnega posojila v obilni meri!

Gospodarske razmere na Kranjskem 1. 1917.

(Poročilo predsedstva trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko v plenarni seji dne 13. junija 1918.)

Gospodarske razmere, vsako leto vojne težavnejše, so postale v letu 1917. izredno težke. Proizvajalni pogoji so se industriji in obrtu skrajnje izostrili. Pomanjkanje delavcev je postalo še večje. Pripomogli so k temu novi vpoklici, pomanjkanje pa so poostriale tudi vedno neugodnejše prehranjevalne razmere. Delavec, ki si ni mogel sam preskrbeti zadostne prehrane, je zahteval od delodajalca poleg plače često tudi hrano; marsikateri pa je raje pri poljedelstvu iskal dela, da bi dobil boljšo prehrano, kakor mu jo more dati industrija. Nezadostna možnost aprovizioniranja je tu pa tam tudi ovirala, da bi se bila nadomestitev iskala v vojnih vjetnikih. O ubitku delavne zmožnosti delavcev vsled nezadostne prehrane in pogostih bolezni se je mnogo tožilo. Draginja je rastla zdržema in povsod javila svoj vpliv. Visoka podražitev vseh predmetov, zvišane mezde, višji davki, višji tarifi in druge težkoče so provzročile izredno zvišanje produkcijskih stroškov in manjšale donos. Radi nedostajanja

surovin in pomožnih snovi je industrija in še bolj obrt težko trpela. Število docela mirujočih obratov se je pomnožilo. V ostalih obratih se je marsikje, zlasti vsled pomanjkanja premoga delo za krajši ali daljši čas moralo ustaviti; celo za vojne dobave delujoči obrati so bili pri tem prizadeti. Stanje se je poostriilo vsled težkih prometnih ovir, ki so se zlasti v jeseni neznosno pomnožile. Položaj je bil naši industriji, trgovini in obrtu otežen še zbok tega, ker je bila dežela skoro do konca leta v ožjem vojnem ozemlju ter so morali pridobitni krogi nositi vse s tem nujno združene omejitve prostega gibanja.

Prisilno gospodarstvo s svojimi prisilnimi organizacijami, prepovedmi ali omejitvami izdelovanja in prodaje, zasegami, maksimalnimi in ravnalnimi cenami itd. se je leta 1917. še dalje izgradilo. Preteklo leto nam je prineslo celo vrsto novih, dostikrat nejasnih odredb in k mnogim že obstoječim centralam veliko število novih. Dasi velika pičlost vseh surovin in potrebščin zahteva na eni strani skrajno varčnost, na drugi strani pa preprečitev pretiranih cen ter so zategadelj državne ukrepitev potrebne, je vendar upravičeno vprašanje, če nekoliko manj ne bi bilo več. Industriji, obrtu in trgovini je vzeta skoro vsaka iniciativa. Silna množina vedno se

množičnih odredb provzročila, da so pridobitni krogi o marsičem v mučni nejasnosti, če in v čem starejši predpisi še veljajo poleg novih, in da žive v vedni skrbi in strahu, da ne bi kje in kako nehote in nezavedno zagrešili proti kakšnemu predpisu, za katerega ne bi vedeli ali ki ga ne bi prav razumeli. Tej nerazvednosti se ni čuditi. Saj pravi celo predgovor k uradni letos izišli debeli zbirki predpisov za prehrano: »Izločitev prehitenih odredb, razglasov in razpisov je bila s tem otežena, da se je redko izvršila izrecna razveljava. Često se je moglo samo iz določb mlajših predpisov sklepati, če in v koliko so se morali sprejeti starejši predpisi.«

Da so centrale zlo, temu se more danes komaj še ugovarjati. V njih upravičbo se le navaja, da so potrebno zlo. Vsekako preprečujejo zla, v kolikor to sploh morejo, s tem, da stvarjajo podlago za nova zla; vsaj v prehodni dobi pa bi mogla ta zla postati hujša, nego so sedaj preprečena. Okorna, birokratično vojena, iniciativo in samodločbo podjetništva dušeca, prizadevnost industrije hromeča in samostojno trgovino moreča gospodarska prisilna organizacija more komaj ustvariti prava tla, na katerih se morejo razviti za obnovo gospodarskega življenja, za valuto in za državne finance tako potrebna zvečana produkcija, hitra in dobra preskrba konsuma in večji izvoz. Zategadelj je zahteva vedno glasnejša, da se čimprej začne z odpravo central ter da ne prežive vojne; koliko časa pa morajo še obstati, da se primerno preosnujejo, da se zlasti trgovini dopusti primeren delokrog ter njej kakor tudi manjšim industrialnim podjetjem in malemu obrtu mogoči zadostno zastopstvo in vpliv za varovanje njih koristi.

Čim dalje sega izločitev samostojne trgovine, čim ožji je njen delokrog, čim trše so njene spone in na drugi strani čim nezadostnejša je legalna preskrba prebivalstva z živili in najnujnejšimi potrebščinami, tem širje so vrata odprta tihotapni trgovini, kateri konsument v svojem samoohranskem nagonu plačuje vsako ceno. Dasi tihotapna trgovina pri nas razmeroma še ni tako razvita kakor drugje, vendar bojazen ni neupravičena, da jo bo v njenem legitimno trgovino oškodujočem, da, razkorenjujočem učinku tudi še po povratku normalnih razmer morda še dolgo čutiti.

Če kljub vsem nadlogam in težkim oviram gospodarski sklad tudi v preteklem letu ni začel omahovati, kaže to trdno podlago gospodarstva, veliko odporno silo in prilagodljivost, pa tudi vztrajnost in požrtvovalnost naše trgovine in obrtnosti.

Uspešno izvršitev kreditne pomožne akcije za one male obrtnike in trgovce, ki so bili vpoklicani k vojakom, je omogočil državni zbor, ki se je po dolgi izločitvi sešel zopet spomladi, z dovolitvijo 100 milijonov kron v ta namen.

Za vojno in prehodno gospodarstvo se je z ministrsko odredbo z dne 30. marca 1917, drž. zak. št. 137,

pri trgovinskem ministrstvu ustanovil poseben generalni komisariat za vojno in prehodno gospodarstvo. Za sodelovanje pri izvršitvi njegovih ukrenitev so tudi trgovske in obniške zbornice obvezane, kar vpliva na njih delo in ga pomnožuje. Ministrska odredba z dne 10. oktobra 1917, drž. zak. št. 404, je ustanovila obrambno poslovalnico za avstrijska premoženja v inozemstvu, ki jo tvorijo trgovske in obrtniške zbornice in c. kr. avstrijski trgovinski muzej. Poostritve predpisov, zadevajajočih neposredne davke, je prinesla cesarska odredba z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124, zlasti glede knjižnega vpogleda in glede kazenskih predpisov. Trdo novost je pomenila cesarska odredba z dne 7. marca 1917, drž. zak. št. 109, ki določa možnost izločitve obratov z vojno konjunkturo iz kontingentā in posebne obdačitbe tudi za prejšnja leta po čistem donosu; odredba je vznemirila, ker deloma preminja podlago zakona, z nepopolnimi določbami odpira pot davčni samovolji in ni brez nevarnosti tudi za slabejše člane, ostale v davčni družbi. Glede obeh odredb kakor tudi glede enostranskih pretiranih predlogov poslanca dr. Steinwenderja na premembo vojnih pribitkov k direktnim davkom se je izvršila skupna akcija zbornic, združenih v trgovsko-politični osrednjici.

Kakor pri prejšnjih vojnih posojilih, je tudi pri šestem in sedmem vojnem posojilu zbornica izvršila krepko propagando v krogih svojih interesentov in tako tudi s svoje strani pripomogla do izvrstnega uspeha. Svojim sredstvom primerno je sama podpisala vsakokrat po 10.000 kron vojnega posojila. Razpoložnost denarja, ki je bila kakor prejšnje leto tudi leta 1917, velika, je bila v prid vojnim posojilom ter se je javila tudi v rastočih vlogah v denarnih zavodih ter v močnem odplačevanju hipoteknih posojil. Posojila vračajo zlasti kmečki dolžniki; manjši dolgovi nekako do 2000 kron bodo prejkone kmalu izginili popolnoma. Kranjska hranilnica je imela na koncu leta 1917. 67,400.000 vlog proti 56,158.477 kron na koncu leta 1916. Pri Mestni hranilnici ljubljanski so znašale na koncu leta 1917. hranilne vloge 66,756.590 kron proti 54,959.553 K na koncu leta 1916. Ljubljanska kreditna banka je imela lani 31. decembra 39,738.669 K vlog proti 22,611.693 kron 31. decembra 1916. Pri Ljudski posojilnici je bilo stanje vlog ob sklepu leta 1917.: 31,927.576 kron, v začetku leta po 25,708.882 kron. Naraščanje vlog se kaže tudi pri zavodih na deželi, tako na primer pri Mestni hranilnici v Kranju 8,785.920 K (proti 7,206.392 K konec leta 1916.); pri hranilnici mesta Kočevje 8,409.101 K (proti 6,796.110 K v začetku leta); pri Mestni hranilnici v Novem mestu: 6,020.822 K (4,741.072 K v začetku leta); pri Mestni hranilnici v Kamniku 3,708.768 K (2,769.873 K koncem leta 1916.).

Letine prošlega leta ni mogoče imenovati povoljne, izvzemši vino in sadje. Vzrok, da letina ni izpolnila vanjo stavljenih nad, je razen v vremenskih neprilikah iskati

v nedostatku vprežne živine, v pomanjkanju gnojil, v raznih boleznih, v škodi, ki jo je delala struna in poljska miš, v znatni meri pa tudi v slabšem obdelovanju radi nedostatka delavstva in vodilnih moči. Ako vzporedimo statistiki zadnji dve leti, vidimo, da so žita in druge krušne rastline lani izdatno zaostale za predlanskim pridelkom: pšenica za eno četrtno, rž za dobro tretjino, ječmen skoro za polovico, oves nad polovico, koruza skoro za četrtno, proso za četrtno. Edino ajda, ki je že leta 1916. bolje obrodila, se je leta 1917. zopet izboljšala in sicer za eno petino predlanskega pridelka. Pridelek fižola in drugega sočivja se je znatno znižal. Slabo so uspeli tudi krompir in zelje, mestoma tudi repa in pesa. Izredno slabo je bilo z deteljo, senom in slamo, vsled prehude suše. Sadna letina je bila boljša nego leto prej. Vino je kakor po količini tako po kakovosti izredno dobro obrodilo. Donos vina se ceni na okroglo 200.000 hl, od druge strani celo na 248.000 hl. Tudi čebelereja se je lani dobro obnesla. (Konec prih.)

Češke delniške banke v letu 1917.*)

Leto 1917. je bilo za razvoj čeških bank zelo ugodno. Občna stagnacija, ki je po izbruhu vojne v letu 1914. nastopila na denarnem trgu, ni nikjer pustila škodljivih nasledkov. Sicer za prvo vojno bilančno leto večina bank ni izplačala primernih dividend, toda to so storile banke bolj iz previdnosti ko iz potrebe, ker so se hotele v vsakem oziru zasigurati za bodočnost. Saj se je pozneje ta taktika pokazala prav koristno. Mnogo postavk, ki so obremenjevale bilance prvega vojnega leta kot rezerve za dvomljive terjatve i. dr., so že v drugem vojnem letu izginile, ker so se izkazale za nepotrebne. S tem je pa zrastle vrednost aktivov in s tem čisti dobiček, tako da je bilo mogoče večini bank že za drugo vojno bilančno leto zvišati dividende za $\frac{1}{2}$ do 2%.

Tudi naslednje leto 1916. je bilo za češke banke zelo ugodno. V banke se je stekala od vseh strani gotovina, oživel je borzni promet. Obrtna podjetja, ki so zavisela od bank, so delala z velikim uspehom, izdajale so se nove delnice i. t. d. Čeprav so banke pri sestavljanju svojih bilanc postopale zelo previdno in dotirale bogato razne fonde, vendar so mogle zopet večinoma zvišati svojo dividendo za nadaljnjih 1 do $1\frac{1}{2}$ %.

V leto 1917. so stopile banke z bogatimi skušnjami, ki so si jih nabrale v teku dolge vojne. Prilagodivši se danim razmeram, so skušale pred vsem ojačiti svoje notranje sile, pomnožiti svoja lastna sredstva, da bi mogle ustrezati vsem zahtevam, ki jih bo stavila na nje bližnja bodočnost.

Velike banke so pomnožile svojo glavniško imovino z izdajo novih delnic, ki so se z velikim uspehom razpečavale.

*) Glej „Videňskij dennik“ št. 114 iz leta 1918.

Češke banke so v letu 1917. tudi storile korak najbolj dalekosežnega pomena, združivši se v močno organizacijo »Svaz českých bank«. Ustanovni shod zveze čeških bank se je vršil dne 17. septembra 1917. Na čelo zveze je bil izvoljen vrhovni ravnatelj Živnostenske banke dr. Jaroslav Preiss, finančnik in narodni gospodar kakor jih je malo. Njegova naslednika sta vrhovni ravnatelj Agrarne banke Karel Svoboda in ravnatelj delniške banke »Bohemia« v Pragi dr. Vaclav Pisecký. V odboru imajo svoje zastopnike vse češke delniške banke, ki imajo svoj sedež v kraljestvu češkem kakor tudi oba moravska zavoda: Moravska agrarna in industrijska banka in Moravsko-šleska banka v Brnu.

Z ustanovitvijo zveze čeških bank se je storil znamenit korak na češkem denarnem trgu, ki bo gotovo donasal velikih koristi. Na mesto brezciljenega in večkrat tudi škodljivega konkurenčnega boja stopi skupni, vzajemni nastop enotnih bank, kadar bodo to zahtevale resnične koristi ne samo trgovskega, temveč tudi narodnega značaja. Dočim so se do sedaj večkrat trosile sile, kar je zlasti v industrijskem gospodarskem življenju večkrat prineslo veliko škode in razne zmote, s katerimi so se okoriščali nemški zavodi, bo nadaljnji razvoj bank obstojal ravno v tem, da se z združenimi močmi dosega vedno večji uspehi na gospodarskem in seveda tudi na narodnem polju sploh.

Začetkom leta 1917. so izkazovale češke delniške banke to-le delniško imovino in te-le rezervne zaklade:

Zavod	Delniška glav- nica K	Rezervni zakladi (okroglo) K
Živnostenská banka	80,000.000	25,000.000
Česká průmysl. banka	40,000.000	2,800.000
Pražská úvěrní banka	25,000.000	15,000.000
Ustřední banka českých spořitelů	25,000.000	1,450.000
Moravskú agr. a prům. banka	14,000.000	800.000
Pozemková banka	9,000.000	500.000
Agrární banka	6,000.000	300.000
Česká banka	8,000.000	320.000
Králobanka (Ustav v Hradci Králové)	4,800.000	35.000
Akc. banka „Bohemia“	3,000.000	325.000
Banka stav. živn. a prům.	2,000.000	50.000
Pivovarská banka	2,000.000	40.000
Moravsko-slezská banka	2,000.000	180.000
Plzeňská banka	1,000.000	150.000
skupaj	221,800.000	46,950.000

Tekom leta 1917. je bilo izdanih skupaj za 37 milijonov kron novih bančnih delnic. Izmed navedenih bančnih zavodov so zvišale svojo delniško glavnico:

Živnostenská banka	od 80 na 100 mil. kron
Pražská úvěrní banka	„ 25 „ 30 „ „
Pozemková banka	„ 13 „ 14 „ „
Agrární banka	„ 6 „ 12 „ „
Česká banka	„ 8 „ 12 „ „
Mor. slezská banka	„ 2 „ 3 „ „

skupno zvišanje za 37 mil. kron.

Na koncu poslovnega leta 1917. je pa znašala delniška glavnica vseh 14 čeških delniških bank **262,800.000**, rezervni zakladi pa okroglo **60 milijonov kron**.

Tudi letos so nadaljevale češke banke svoje delo, da bi kolikor možno okrepile svoje notranje sile. Nove emisije vidimo pri teh-le zavodih:

Živnostenská banka	+ 20 mil. kron (od 100 na 120 mil.)
Česká prům. banka	+ 10 „ „ („ 40 „ 50 „)
Moravska agr. a pr. banka	+ 4 „ „ („ 14 „ 18 „)
Akc. banka „Bohemia“	+ 2 „ „ („ 3 „ 5 „)
skupaj	+ 36 mil. kron.

Vsi zgoraj naštetih češki denarni zavodi imajo torej sedaj skupno 298,800.000 K delniške glavnice, njihovi rezervni zakladi pa že presegajo 70 milijonov kron.

Čeprav četrto leto vojne ni dalo veliko prilike, da bi se banke mogle uveljavljati na splošno-gospodarskem in posebno na denarnem trgu, vendar so poslovni uspehi čeških bank v preteklem letu prav ugodni. Največ bank je moglo izplačati večjo dividendo ko v prejšnjih letih, pri čemer so pa tudi rezervni zakladi bili bogato dotirani.

Ta-le izkaz nam predločuje uspehe lanskega leta (1917):

Zavod	dobiček	dividenda	proti l. 1916
Živnostenská banka	K 8,292.719-65	7 1/20%	+ 1 0/0
Česká prům. banka	3,170.634-44	6 0/0	+ 1 0/0
Pražská úvěr. banka	3,384.305-78	8 1/20%	+ 1 1/20%
Ústř. banka čes. spoř.	1,345.246-10	4 0/0	+ 2 0/0
Mor. agr. a pr. banka	1,717.663-58	7 0/0	+ 1 0/0
Pozemková banka	1,241.135-25	6 0/0	+ 1/2 0/0
Agrární banka	1,243.776-93	6 0/0	+ 1/2 0/0
Česká banka	571.252-39	5 0/0	+ 1 0/0
Králobanka	321.481-18	nič	—
Akc. banka „Bohemia“	242.998-62	5 0/0	+ 5 0/0
Banka stavební	181.001-64	6 0/0	ista
Píčovská banka	156.743-10	5 0/0	ista
Plzeňská banka	119.896-76	6 0/0	ista
Mor.-slezská banka	303.292-63	6 0/0	+ 1/2 0/0
skupni dobiček K	22,292.148-05		

Da moremo spoznati velikanski razvoj čeških bank, pogledimo, kako so si stale leta 1908.:

Živnostenská banka (ust. l. 1868.)	Delniška glavnica 40,000.000 K (prvotna glavnica 1 mil. kron.) Rez. zaklad okoli 8,000.000 K.
Česká průmyslová banka (č. industrijska b.) (ust. l. 1898.)	Delniška glavnica 12,000.000 K (prvotna glavnica 2 mil. kron.) Rez. zaklad okoli 400.000 K.
Pražská úvěrni (kreditna) banka (ust. l. 1870)	Delniška glavnica 9,000.000 K (prvotna glav. 400.000 K.) Rez. zaklad okoli 3,000.000 K.
Ústřední banka českých spo- řitelů (ust. l. 1903)	Delniška glavnica 15,000.000 K (prvotna glavnica 2 mil. K. Rez. zaklad okoli 300.000 K.
Moravská agrární a průmyslová banka (ust. l. 1908)	Delniška glavnica 4,000.000 K (prvotna glavnica 2 mil. K.)
Česká banka (ust. l. 1907)	Delniška glavnica 4,000.000 K (prvotna glavnica 2 mil. K.)
Záložní úvěrni ustav v Hradci Králové	Delniška glavnica 15,000.000 K

Druge banke so se ustanovile pozneje.

Koncem leta 1908. so torej imele vse češke delniške banke glavniške imovine okoli 100 milijonov kron, v devetih letih se je tedaj glavniška imovina pri čeških bankah pomnožila za več nego **198 milijonov kron**. Menda takega napredka ne vidimo pri nobenem drugem izmed manjših narodov na svetu.

V. Žun.

Železniške tarife.

Kakor druge evropske države, je tudi Avstro-Ogrska med vojno že večkrat zvišala železniške tarife za brzovozno in tovorno blago. To se je zgodilo najprej z vpeljavo dražjega kolka za vozne liste 1. novembra leta 1916. Nadalje se je črtal velik del izjemnih tarif. Začetkom februarja 1917 so uvedli vojni pribitek, to je zvišali so barem za računanje voznine za 25%, oziroma za 30%. Toda ta podražitev ni zadostovala za dolgo časa. V železniškem svetu je koncem novembra pretečnega leta vladni zastopnik utemeljeval nujno potrebo po novi reformi tarif; železniški svet mu je soglasno pri-trdil. Tarife so bile zopet povišane v začetku tekočega leta.

Podražitev obstoji v splošnem iz treh sestavin. Te so: »Klasifikacija navzgor«, nato »prebitek obratnih stroškov« in tretjič zvišanje postranskih pristojbin.

»Klasifikacija navzgor« je za tarifnega tehnika nova beseda. Pod to besedo se razume podraženje tarife, ne da bi se zvišal barem na ta način, da se premaknejo razne vrste blaga v blagovni klasifikaciji iz nižjih v višje, dražje tarifne razrede, n. pr. iz razreda B v razred A, iz razreda II. v razred I. itd. Tarifni stavki za brzovozno blago in za tovorno blago I. razreda ter za razsežno blago se podraže za 50%, ker tukaj pomikanje v višji razred ni mogoče.

Prebitek obratnih stroškov se računa še zraven navadne voznine in znaša za brzovozno blago 50 vinarjev za vsakih 100 kg; za tovorno blago v množinah pod 5000 kg 30 vinarjev od 100 kg in za tovorno blago, ki se prevaža v množinah po najmanj 5000 kg, 16 vinarjev za 100 kg.

Tarifa za postranske pristojbine je bila tudi izdatno zvišana.

Glede na originalni preustroj tarif, ki je porušil vse dosedanje temelje za računanje voznine, je težko reči, za koliko so se v splošnem podražile tarife s 1. januarjem letošnjega leta. Za nekatere surovine je poskočila voz-nina le za pribitek obratnih stroškov. Pri nekaterih vrstah blaga pa se podraži transport za 50, za 100 in včasih še celo za 130 in več odstotkov.

Kar je bilo prav železniškemu svetu, to odobrujemo tudi mi; naj se da železnicam, kar potrebujejo za svojo ekzistenco! Ne strinjamo pa se z obliko sedanjih železniških tarif, ne strinjamo se s tehnično izpeljavo reforme.

Že poprej je vladala v železniških tarifah velika neenotnost, bilo je preveč postranskih pristojbin, zadnji preustroj pa je razkosanost še povečal; bil je na glavo postavljen ves tarifni sistem; urinilo se je nove pristojbine. Najnesrečnejša poteza je bila pri tem uvedba pribitka obratnih stroškov. Zakaj se ni raje zvišalo glavne voznine za toliko, kolikor bo donášal ta samostojno računani pribitek.

Kar se tiče »klasifikacije navzgor« pripomnimo, da ta ne bo mogla životartiti dolgo časa. Če je bila vpeljana sedaj ob popolnem pomanjkanju normalnih tržnih razmer in stabilnih cen blaga, naj bo, ali za mirovni urejeni blagovni promet ni sposobna.

Postranskih pristojbin ima sedanja železniška tarifa več kakor preveč. Njih število se mora restringirati najmanj za polovico, da se doseže več enotnosti v računanju voznine ter da se omeje reklamacije. Kolikor dohodkov bi izpadlo vsled eliminiranja nekaterih pristojbin, za toliko naj se zviša glavna vozšina.

Komaj so stopile te novosti v veljavo, že je koncem januarja tekočega leta vladni zastopnik v stalnem tarifnem komiteju železniškega sveta razvijal širok program za izdelavo nove reformne tarife, ki se ima izdelati v doglednem času. Kakšna bo ta tarifa, nam še ni znano; le toliko je gotovo, da se preustrojajo tarife med vojno le iz fiskalčnih razlogov. Najbrže se bodo črtale še nekatere izjemne tarife, se bo zvišal menda pribitek obratnih stroškov ter bodo še nekatere vrste blaga pomaknjene v višje tarifne razrede.

Mi pričakujemo od bodoče tarife več enotnosti, odstrani naj se razkosanost in pred vsem pa pribitek obratnih stroškov.

Raznoterosti.

Občni zbor našega društva. Dne 28. maja t. l. se je vršil v društvenih prostorih XVII. redni občni zbor našega društva ob precej pičli udeležbi članov. Odbor je bil polnoštevilno zastopan. Društveni predsednik g. Alojzij Lileg je otvoril zborovanje s pristrčnim pozdravom navzočih ter konstatiral po preteku pol ure sklepčnost občnega zbora. Spominjal se je od zadnjega občnega zbora umrlih članov gg. Antona Rosmana, Josipa Murnika in Avgusta Jagodica, trgovcev v Ljubljani, ter Franceta Tavčar, trgovca v Selcih. Zborovalci so v znak sožalja vstali. Nato je poročal društveni tajnik g. Golob o društvenem delovanju, katero poročilo se glasi:

Četrtrič se je sestel danes občni zbor v vojnem času. Skromno število zborovalcev je posledica časa, vsled vojnih razmer je tudi mogoče le skromno delovanje našega društva. Ne kaže prirejati učnih tečajev, predavanj ter izdajati trgovskih knjig, koledarja itd., kajti število članov se je tekom vojne vsled vpoklicev v vojaško službo zelo skrčilo, cene za papir, za tisk itd. pa so zelo poskočile. Svoje glasilo »Slovenski Trgovski Vestnik« smo v letu 1917 izdajali kljub zvišanim cenam za papir in tisk ter ga nameravamo tudi še nadalje izdajati. Posredovalnico za službe še vzdržujemo. Člani morejo prejkoslej dobiti pravni svet v trgovskih vprašanjih. Podpore potreb-

nim ženam in otrokom vpoklicanih članov smo tudi v l. 1917 dajali podpore v izmeri, kakor se je določila ob pričetku vojne. V letu 1917 smo dali v ta namen K 6084.—, od pričetka vojne do konca leta 1917 skupno K 21.702.80.

V letu 1917 je imel društveni odbor 2 seji. Društvo je štel leta 1917 259 članov in sicer 3 ustanovne člane, 48 podpornih članov in 208 rednih članov. Naročnikov »Slovenskega Trgoskega Vestnika« je bilo 131.

Članom se je dalo pismena in ustmena pojasnila, kadar so se obrnili do društva za pravni svet. Dala so se med drugim pojasnila glede davkov, glede učne dobe vajencev, ki so vpoklicani v črnovojniško službo, glede maksimalne cene za nad 25%no žganje, glede učnega izpričevanja, glede učne pogodbe, glede maksimalnih cen za špirit, glede pokojninskega zavarovanja, glede trgovine z deželnimi pridelki, glede oddaje bombazastega blaga itd.

Zaradi vpoštevanja trgovcev pri prodaji saharina na drobno se je društvo obrnilo s pismenimi prošnjami do c. kr. finančnega ministrstva in do c. kr. urada za ljudsko prehrano. Poslanca gg. dr. Korošca in dr. Kukovca smo naprosili, da se zavzameta svojčas za ustanovitev trgovske in obrtniške zbornice za slovenski Štajer.

Posredovalnica je imela v letu 1917 879 poslovnih števil. Prijavljenih je bilo bilo 126 prostih služb ter vpisanih 292 ponudnikov. Razposlalo se je 999 izkazov prostih služb. V 59 primerih je prejela posredovalnica obvestilo o uspešnem posredovanju. Kosmati dohodki posredovalnice v letu 1917 znašajo K 382.37.

Podružnica v Kranju je štela leta 1917 24 članov in sicer 1 ustanovnega člana, 2 podporna člana in 21 rednih članov. Dohodki podružnice so znašali v letu 1917 K 324.06, izdatki K 105.08. Podružnična imovina je znašala 31. decembra 1917 K 1091.62. Upati je, da se bo podružnično delovanje oživelo. Odborniki so skoro vsi v vojaški službi. Dne 23. t. m. je na dopustu se nahajajoči podružnični tajnik g. Cvar sklical občni zbor, ki so se ga udeležili tudi nekateri drugi odborniki, ki so bili ravno na dopustu. Izvolil se je nov odbor, ki mu načelujeta kot predsednik g. Berjak in kot tajnik g. Omerza.

Podpornemu zakladu so došli leta 1917 naslednji večji prispevki: gospa Marija Kavčič in g. Karl Rosmann 500 kron, Emil Tschurn 500 K, ga. Leskovic volilo pok. soproga Zdravko Leskovic 500 K, trgovska in obrtniška zbornica 500 K, Franc Ks. Goli, trgovec, Idrija K 52.55, Posojilnica v Cerknici po g. Kravanji 50 K, Ferdinand Gruška 100 K, zbirka ga. Volka 58 kron, zbirka g. Wallanda 50 K.

Občni zbor je to poročilo z zadovoljstvom vzel na znanje.

Društveni blagajnik bančni ravnatelj g. H. Krofta je podal blagajniško poročilo. Društvo je imelo v letu 1917. 21.123 K 48 v dohodkov ter 12.023 K 43 v izdatkov. Med dohodki zavzemajo prvo mesto podpore v znesku 12.730 K 55 v, istotako med izdatki v znesku 6084 K. Društvena imovina znaša 31. decembra 1917 61.617 K 57 v, med temi sklad za Trgovski dom 36.939 K 47 v, ter podporni zaklad 19.080 K 76 v.

G. ravnatelj Peruzzi izjavi v imenu preglednikov, da se je računski zaključek pregledal, primerjal s prilogami ter našlo blagajniško stanje v najlepšem redu. Na predlog predsednika izreče občni zbor blagajniku toplo zahvalo. Volitev novega odbora se vsled vojne odloži in se poveri stari odbor, da vodi še nadalje društvene posle. Pri slučajnostih se sprejme predlog g. Volk a, da se dovoli kredit 600. do 800 K za nabavo trgovsko - strokovnih knjig za društveno knjižnico, v kateri je strokovna literatura preslabo zastopana. V odesk za

nabavo teh knjig se izvolijo gg. Ivan Jelačin ml., dr. Viktor Murnik in Ivan Volk.

Dolje se je razpravljalo še o marsikateri vačni zadevi, ki se tiče naše trgovine zlasti v prehodnem gospodarstvu. Izprožile so se lepe misli in načrti za bodočnost in povdarjalo se je tudi, da mora trgovstvo bolj zastopati lastne interese, ko za druge danes največ žrtvuje. Zanimivi občni zbor je gosp. predsednik zaključil z vzpodbudnimi besedami in zahvalo vsem navzočim.

*

Bodimo res slovanski trgovci! Sotrudnik iz Lj. nam piše: »Pod tem naslovom nasvetuje g. L. iz L. v zadnji številki »Vestnika«, naj bi naše veletrgovine stopile bolj na plan s svojim blagom in da naj se v to svrhu poslužijo inseratnega dela našega »Slov. Trgovskega Vestnika«. Pripomniti bi bilo, da sedanje razmere nikakor niso ugodne za ponujanje blaga potom inseratov, ker dandanes vsaka veletrgovina tisto blago, ki je sedaj s težkim trdom pridobi, prav lahko brez vsake reklame odda svojim starim odjemalcem. To je tudi pravi vzrok, da ne najdemo po naših listih skoro nobenih trgovskih oglasov in da tudi to, kar v nemških trgovskih listih čitamo, nima za našo trgovino sedaj skoro prav nobene solidne vrednosti. Vendar pa moram iz drugega vzroka pritrditi želji gospoda L. iz L. Vzlic vsemu sedanjemu pomanjkanju najvažnejših trgovskih predmetov bo treba naši veletrgovini pravočasno misliti na to, da si vso slovensko malo trgovino pridobi v krog svojih zvestih odjemalcev. Treba bo pregleda, kaj in koliko se rabi v našem ozemlju. Takega pregleda doslej nikakor nismo imeli, deloma zato, ker je bila naša veletrgovina — in je v veliki meri še vedno — v nemških in laških rokah — ki so za nas igrale s prikritimi kvartami, deloma pa zato, ker se slovenska veletrgovina pred vojno sama ni dosti brigala za organiziranje in samoosvojitve, za centraliziranje prometa in za emancipacijo od tujih vplivov. Bog daj, da bi veliki časi ne našli v naših veletrgovcih majnih ljudi, saj smo med vojno v nekaterih slučajih lahko opazili, da se dá z združenimi močmi časih pridobiti marsikak lep uspeh, če se osebe koristi začasno zapostavijo. Nič ne dvomim, da bodo naši veletrgovci z njim lastno energijo vpoštevali krasne nasvete, ki jih je v zadnji številki »Vestnika« obrazložil slov. trgovec pod naslovom »Južnoavstrijska trgovska delniška družba«. Dotlej pa naj se posamezni veletrgovci potom objav v našem strokovnem glasilu seznanijo s podeželno trgovino, da si tako naberejo nekaj substrata, nekaj pregledni material, ki morda v sedanjih razmerah res ne bo imel zanje še dosti haske, ki pa jih gotovo lahko o marsičem podučijo glede ukrepov za bodočnost.«

*

Nazadovanje svetovnih žitnih zalog. Izstradalni načrt entente ima navidezno prav take resne posledice za to kakor za osrednje velesile. Kakor so poročila iz onostranskega (prekomorskega) ozemlja, se mora računati na slabo žetev v letu 1918, ki bo na Angleškem in Francoskem tembolj občutna, ker je že žetev 1917 zelo zaostala za ono leta 1916. Tako se je izvozilo iz vseh produkcijskih ozemelj v letu 1916 9 milijonov ton pšenice in 3 milijone ton koruze. Torej je zaznamovati veliko nazadovanje žitnega izvoza, ki ga ni le pripisovati neugodnim žetvenim razmeram v Ameriki, ampak tudi pomanjkanju ladijskega prostora, ki se kljub vsem vladnim odredbam, da imajo žita prednost pred vsemi drugimi tovari, ni moglo zboljšati. Te neugodne razmere so se vsled delovanja podmorskih čolnov proti prejšnjemu letu še poslabšale in zato je z ozirom na to, da so pozni jesenski mrazovi zelo škodovali

ozimnini, pričakovati, da bo ententa občutno trpela na pomanjkanju žita. To prinašamo s pripombo, da smo te vesti posneli iz nemških borznih listov.

*

Oprostitev bombaževga blaga in perila za nadrobno prodajo in za konfekcijo. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja, da je c. kr. ministrstvo odredilo, da se za prodajo ali predelovanje oproščajo one zaloge tkanega blaga, oziroma perila, podlog itd., ki se še nahajajo pri nadrobnih trgovcih, krojačih, konfekcionarjih in drugih obrtnikih. Ta oprostitev se torej razteza pri nadrobnih trgovcih na doslej še prost ostanek po § 4 odredbe s 30. oktobra 1917 od oddaje oproščenih 20% (oziroma v tej odredbi navedenih ostalih procentualnih množin), pri krojačih in konfekcionarjih na ostanek zaloge podlog in pripadkov. Določbe ministrske odredbe z 21. septembra 1917 glede prodaje na potrdila o potrebi pa ostanejo tudi glede tega, samo od zapore oproščenega blaga, v veljavi.

*

Strokovni odbor za trgovino z deželnimi pridelki in mlevskimi izdelki. Državni zakonik št. 162 priobčuje odredbo trgovskega ministra z dne 27. aprila 1918, s katero se ustanavlja strokovni odbor za trgovino s kmetijskimi pridelki in mlevskimi izdelki. Odbor ima svoj sedež na Dunaju in naloge: a) oddajati mnenja in staviti predloge v zadevah, ki tičejo trgovine s kmetijskimi pridelki in mlevskimi izdelki; b) izvesti odredbe, ki se raztezajo na te zadeve, ako v to poveri odbor trgovinski minister; c) sodelovati pri odredbah vojnega in prehodnega gospodarstva, v kolikor se nanašajo na trgovino z omenjenimi predmeti. Odbor sestoji iz največ 40 članov, ki jih imenuje trgovski minister iz kroga trgovcev z navedenimi predmeti. Posel članov tega odbora je častna služba. Odbor je pod državnim nadzorstvom, ki je izvršuje vladni komisar, ki ga imenuje trgovinski minister.

*

Promet z lubjem in čreslom je od 2. maja t. l. naprej zelo omejen. Te predmete sme kupovati le centrala za kože in usnje, izdelovalci usnja in one osebe, ki so se že leta 1915 pečale z obrtno trgovino z lubjem in čreslom. Pravtako smejo proizvajalci lubja in čresla ter trgovci s tem prodajati te predmete le omenjeni centrali ali od te centrale posebej pooblaščenim firmam. Natančnejša pojasnila vsebuje tozadevna odredba z dne 2. maja 1918, drž. zak. št. 163.

*

Z vojnim posojilom v roki si lahko kupimo pri demobilizaciji iz zaloga vojne oprave vse, kar bo prostega za oddajo ljudstvu, zlasti konje, vozila in opremo, krmila in druge zaloge, poljedelske stroje in orodje, poljske železnice, lokomotive, avtomobile z armaturo, tvorniške uredbe, železo, jeklo, kovine, lesni in stavbeni material, tkanine in surovine vseh vrst. Plačuje se lahko z oddajo vojnega posojila brez gotovine. Kupci, ki plačajo z vojnim posojilom, imajo ob sicer enakih ponudbah prednost. Vojno posojilo se zaračuna po subskripcijski ceni in do višine kupnine vzame v plačilo. To velja za državne zakladnice kakor tudi za dolgodobno posojilo. Bodite pametni in — premislite! Vojno posojilo nudi gotovost, da si poljedelec, trgovec in obrtnik po sklepu miru tisto, kar potrebuje, lahko nabavi iz za oddajo prostega vojnega materiala.

*

Cesar in vojno posojilo. Uradno poročajo: Cesar je sprejel dne 5. junija dopoldne finančnega ministra dr. barona Wimmerja, ki mu je poročal o pogojih 8. vojnega posojila. S toplim priznanjem se je cesar spominjal kreditnih zavodov, časopisja in številnih oseb, ki vrše težavno delo agitacije na deželi ter izrekel upanje, da bodo vsi ti faktorji storili, kar morejo. Cesar je pripomnil: Upam, da mi boste meseca julija zopet poročali o sijajnem uspehu. Če stori vsakdo svojo sveto dolžnost, je uspeh zagotovljen. Čim trdneje se izkažemo, tem bližje bo mir. Končno je cesar sporočil finančnemu ministru, da je naročil, da podpiše uprava privatnih in rodbinskih fondov za VIII. avstrijsko vojno posojilo 12 milijonov kron.

*

Žito iz Ukrajine. Strokovnjak, ki ga je poslala naša vlada v Ukrajino, poroča o žitnih razmerah: »V onem času, ko so boljševiki neovirano gospodarili v Ukrajini, se je mnogo žita zavleklo in uničilo, in sicer največ pri veleposestnikih, kajti kmete so varovali in pri teh so še tudi dobiti velike zaloge. Težko pa je blago doseči, ker so ljudje zelo nezaupni. V zameno, iz rok v roke, se lahko vse dobi, toda za naknadno dobavo se kmetje ne zmenijo, le če višji častnik pred dvema pričama obljubi dobavo, da kmet svoje žito: Zaloge so še v pšenici, rži in ječmenu, ovsja je zelo malo, tudi stročni sadeži so redki. Nasprotno je še veliko detelje, travnatega in zlasti repnega semena. Preteklo jesen so kmetje zelo skrbno obdelali svoja polja in ozimina je povsod prav dobra. Posestva veleposestnikov so pa večinoma neobdelana, ker se ni nihče upal to storiti, da bi ga ne zapodili. Razdelitev veleposestev se je mnogo razpravljala in je bila zapovedana; izvršitev se je pa zavlekla, kajti nihče ni hotel riskirati dela in semenje. Ta izpad bo pozneje občuten, ako bo Rusija poleg osrednjih velesil navezana na dovoz iz Ukrajine. Pri veselem razpoloženju, ki vlada med poljedelci, se na poljih zelo pridno dela, posestniki računajo na dobre cene in skušajo kolikor mogoče obdelati. Poleg žita, stročnih sadežev, oljnatih setev, lanu in konoplje se sadi veliko repe in zelja, tudi sadjereji se obrača veliko pozornosti. Nemški kolonisti se odlikujejo z dobrim vzgledom in vnemajo Ukrajince, da se kosajo z njimi. Vreme je bilo doslej zelo ugodno, ostalo je dosti časa hladno in znaten sneg je počasi skopnel in se vsrkal v tla, ki so zdaj prežeta vode in imajo torej dovolj vlažne rezerve. Če se vse normalno izteče, lahko računamo na velik dovoz iz Ukrajine.

*

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesente dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ministrski odredbi z dne 2. maja 1918, drž. zak. št. 163, zadevajoči novo ureditev prometa s hrastovim in smrekovim lubom in čreslom, in z dne 2. maja 1918, drž. zak. št. 164, o maksimalnih cenah za domača strojila; o ministrski odredbi z dne 6. maja 1918, drž. zak. št. 165, zadevajoči promet s starim papirjem (osnova »komisije za star papir«, dobava za industrijo papirja in lepenke, trgov. s starim papirjem, določbe glede cen); o varščini za zopetni uvoz vreč (zvišanje od 6 na 10 K za 1 kg in podaljšanje roka za uvoz od 2 na 4 mesece); o omejitvi izvoza vezanega platnenega blaga iz Švice; o industrijalni samopomoči Norveške; o razstavi blagovnih vzorcev v Budimpešti (»orijentski semenje«), ki se otvori avgusta meseca; o možnosti izvoza vina v Ukrajino; o osnovi nemške trgovske zbornice v Belgiji s sedežem v Antverpni; o izjavi strokovnega odseka trgovcev z usnjem o dopustnem dobičku v

trgovini s pripadki za izdelovanje čevljev; o ravnalni ceni za pivni nadomestek; o ravnalnih cenah za svileno blago, baržun, pliš in svilene trakove; o dobro priporočeni tvrdki za zastopstvo v Švici; o organizaciji uvoza živil iz Ukrajine; o osnovi ukrajinsko - švicarske trgovske zbornice; o narodni varstveni znamki za blago švicarskega izvora; o možnosti trgovskih zvez s Srbijo; o ministrski odredbi z 13. maja 1918, drž. zak. št. 173 zadevajoči uravnavo prometa s cunjami; o novih ravnalnih cenah za čebelni med avstrijskega izvora; o ravnalnih cenah za ogrske salla me, ki jih oddaja avstrijska osrednja nakupna družba; o ravnalnih cenah za inozemski sir; o razmerah na svetovnem trgu za svilo leta 1917; o zopetnem pridelovanju naravnega indiga v Indiji; o premembi razglosa železniške komisije z dne 28. aprila 1917, zadevajoči dolžnost prijave za zaloge železa (od 1. junija dalje je treba prijaviti vsa zaloga v ministrski odredbi z 9. avgusta 1917, drž. zak. št. 336 označene železnine, brez razločka na množino); o neki holandski banki, ki se ponuja za nakup avstrijskih in ogrskih državnih papirjev (svarilo!); o mednarodnih letnih semnjih v Amsterdamu. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

*

Kupčijski promet z Romunijo. Blagovni uvoz iz Nemčije, Avstrije in Ogrske v Romunijo se namerava zopet uvesti. Kot pripravo za to je vojaška uprava v Romuniji ustanovila tri oddelke: za Nemčijo: nemški trgovski oddelek. Za Avstrijo: c. kr. tajništvo za pripravo blagovnega uvoza v Romunijo. Za Ogrsko: kr. ogr. tajništvo za pripravo blagovnega uvoza v Romunijo (aromanijski bevillett elököszitő magyar kiralyi titkassa). Te poslovalnice imajo nalogo, trgovino svojih dežel z Romunijo, ki se mora po dolgi dobi prekinjenja novo orientirati, podpirati in ji s pojasnili, izkazati obsežnega blaga, preskrbo zastopnikov itd. z besedo in dejanjem pomagati, pri čemer se trgovini v vsaki smeri pušča prosta pot. Poslovalnice teh oddelkov so: v Bukarešti, Strada Academici 2 (Hotel Minerva). Avstrijska blagovna prometna pisarna Dunaj I., Stubenring 10, kateri pristojna po odredbi c. kr. trgovskega ministrstva z dne 26. junija 1916, drž. zak. št. 197 posredovanje transportov na Romunsko, posluje kot podpornica omenj. c. kr. tajn. V olajšavo kupčije z Romunsko se priporoča, da se za ono blago, katerega izvoz je mogoč le z izvoznim dovoljenjem, v naprej pri avstrijski blagovni prometni pisarni prosi za izvozno dovoljenje, ako ni znan določen kupec, je kot prejemnika navesti c. kr. tajništvo za pripravo blagovnega uvoza v Romunsko v Bukarešti (k. k. Sekretariat zur Vorbereitung der Wareneinfuhr nach Rumänien in Bukarest). Vsa nadaljna pojasnila daje Avstrijska blagovna prometna pisarna. Tudi zvezni častnik c. kr. tajništva v Avstrijski blagovni prometni pisarni daje rade volje pojasnila.

*

Ali ima prejšnji nastavljenec po več letih še pravico do izpričevala? Neki knjigovodja je že v letu 1910 izstopil iz službe in je leta 1917 zahteval dodatek k izpričevalu, ki se mu je ob izstopu izročilo, in sicer v tem zmislu, da je bil »vedno zaupanja vreden in pošten«. Sodišče je temu zahtevku ugodilo z naslednjimi razlogi: Ker zakon ne vsebuje nikake določbe, da bi zahtevek do izpopolnitve izpričevala bil podvržen kakemu zastaranju, sme nastavljenec izpopolnitev izpričevala tudi po več letih zahtevati, če je jasno, da je ta izpopolnitev potrebna za pospeševanje njegovega preživljenja. Pri tem se mora res ozirati na dolgost medtem

preteklega časa. Principalu se ne more prisoditi, gotove podatke še po letih navesti, če se ne spominja več na posameznosti. Izpopolnitveni dodatek naj bi se torej omejil na opazko, da se delodajalec »ne spominja na nič slabega« glede obnašanja nastavljenca.

Nastavljenec, ki je skrivaj zaposlen pri konkurentu, ni vreden zaupanja delodajalca. Trgovski nastavljenec, ki je bil le ob dopoldnevih zaposlen, je popoldne opravljal pri konkurentu svojega šefa različna kupčijska pota in mu tudi včasih vodil trgovsko korespondenco. Ko je njegov šef to zvedel, ga je odpustil takoj, izplačavši mu eno mesečno plačo. Nastavljenec je pri obrtnem sodišču zahteval naknadno plačo za dva meseca, toda sodišče je zavrnilo njegov zahtevek z utemeljitvijo, da je njegov odpust v zmislu § 27 št. 1 sotrud. zakona opravičen, ker je s tem, da je pri konkurentu toženca skrivaj prevzel posle, zakrivil dejanje, ki ga označuje, da je nevreden zaupanja svojega delodajalca.

Priglasitev zalog lesa. Na podlagi razglasa c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 8. marca 1918, št. 6979 dež. zak. št. 10 prijavilo je le pičlo število gozdnih posestnikov in lastnikov ter hranilcev lesa, ki bi bili morali priglasiti gospodarskemu mestu za les na Dunaju (Holzwirtschaftsstelle Wien I., Reichsratsstrasse 11) do 8. aprila 1918 svoje zaloge lesa v kolikor so obsegale iste najmanj 300 prostornih metrov drv za kurjavo ali najmanj 300 polnih kubičnih metrov za podelavo (okroglega, obtesanega in klanega lesa, razžaganega blaga) po stanju z dne 31. marca 1918. V pojasnilo določil omenjenega razglasa je pripomniti, da je vsak gozdni posestnik oziroma vsak lastnik ali hranilec lesa dolžan priglasiti les, če znaša s k u p n a množina lesa ali drv vsaj 300 polnih kubičnih metrov oziroma 300 prostornih metrov, najsi se nahaja les v gozdu na skladiščih ali obratovališčih, naj si bodo skladišča v eni ali več občinah in tudi v slučaju če je mogoče les dobiti ali ne. Po točki 3 omenjene naredbe ni priglasiti tistih zalog lesa, s katerimi posestnik ne more razpolagati, ki so zasežene po vojaštvu in so torej že prešle v last vojaštva. Nadalje se opozarja na določila točke 8 omenjenega razglasa, da bo vsakdo, ki bi predpisano prijavo opustil ali v nji vpostavil neresnične podatke, zapadel po § 18 sedaj veljavne ministrske naredbe z dne 1. aprila 1918, kazni do 20.000 kron ali zaporu do 6 mesecev. Slednjič se še opozarja, da se morajo zaloge lesa po stanju z dne 30. junija 1918 priglasiti najkasneje do 8. julija 1918 gospodarskemu mestu za les na Dunaju (Holzwirtschaftsstelle, Wien, I, Reichsratsstrasse 11). Za priglasitev potrebne tiskovine je zahtevati pri pristojnih okr. političnih oblastvih oziroma pri mestnem magistratu ljubljanskem.

Nova ureditev naših gospodarskih odnošajev napram Nemčiji. Odsek državne zveze avstrijske industrije je storil v zadnji seji ta - le sklep: I. Stremiti je za tem, da se doseže z Nemčijo gospodarska zveza, ki naj bi dala izraza obojestranskim prednostim v vseh odredbah, ki vplivajo na produkcijo in trgovino. Da se doseže ta cilj, je treba doseči predvsem enotnost vseh naprav in odredb prometno-, trgovsko-, finančno- in carinsko - politične narave. Za carinsko - politični del svoječasni prednosti naj bi veljal temelj, da je varovati domačo produkcijo, iz česar bi v izjemnih slučajih sledilo tudi zvišanje posameznih carinskih postavk, dočim si sicer obe državi v principu priznavata olajšanje v carini in razširita prosto listo carinskih tarifov. Ker je dolgotrajna vojna vzela vsak izgled

v bodočnost, na drugi strani pa zahteva gospodarska zveza pogodbe za čim daljši čas, naj določi ta pogodba periodično revizijo v medsebojnem prometu veljavnih carinskih postavk. Enako je stremiti za tem, da se doseže enakomerna carinska zakonodaja. Predpogoj za carinsko - politične ugodnosti je, da se uveljavi zlasti v mirovnih pogodbah načelo, da drugim državam ne pristojajo take ugodnosti na podlagi priznanja največjih ugodnosti. Pogajanja glede trgovinskih pogodb in drugih gospodarskih dogovorov z drugimi državami naj se vrše istočasno pod varovanjem trgovsko - političnih suverenostnih pravic sporazumno, istočasno in z medsebojnim podpiranjem. Pogodbe naj se sklenejo istodobno. Enako naj se sporazumno izvrši dobava surovin iz inozemstva, zlasti premorskih surovin med prehodno dobo od vojne v normalno mirovno razmerje. II. Rešitev poljskega vprašanja. Rešitev poljskega vprašanja se mora izvršiti v avstrijskem zmislu. Vsled tega se bo moralo razmerje Galicije napram Avstriji globokosežno izpremeniti. Ker se avstrijska industrija ne more odpovedati brez velikih neprilik tako velikega produkcijskega in konzumnega ozemlja kakor je Galicija, zahteva carinsko unijo med monarhijo in Poljsko. Ogrožanje posameznih panog naše produkcije, ki bi moglo nastati vsled prirastka izdelkov poljske industrije, se mora odvrniti s trgovsko - političnimi pogodbami s prejšnjimi trgi poljske industrije in z drugimi primernimi odredbami. Vodilni načrti glede trgovsko-političnih odnošajev napram Nemčiji so bili sprejeti z veliko večino, predlogi, ki zahtevajo carinsko unijo z Nemčijo, ali pa pogajanja v tej smeri v kratkem času, pa so dobili le malo glasov. Sklep glede rešitve poljskega vprašanja je bil storjen soglasno.

Ruska izvozna trgovina. Monopolizacija ruske izvozne trgovine se je na sklep sovjetske vlade uresničila. Ves izvozni promet se bo vršil na podlagi sistema licenc in kompenzacij ter je bil izročen sindikatu, sestavljenemu iz 40 veleindustrijalcev in finančnikov. Sindikat otvori o najkrajšem času podružnice v Stockholmu ter namerava v najkrajšem času dvigniti obupni gospodarski položaj Rusije. Privatna izvozna trgovina iz Rusije je popolnoma prepovedana.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejmejo se: 2 kontorista, 2 pomočnika, 1 blagajničarka, 7 prodajalk, 1 učenec in 2 učenki. — Službe iščejo: 4 kontoristi, 1 potovalni uradnik, 11 pomočnikov, 27 prodajalk, 4 učenci in 5 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge proti mali odškodnini.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kupim vse vrste steklenice in zamaške.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10.000.000.—. Rez. zaklad K 1.500.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vazelino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

kupi

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

**tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.**

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 %.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %
obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačeanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s špecerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVC

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorec na zahtevo poštne prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Dobavne pogodbe med vojno.
- 2.) Gospodarske razmere na Kranjskem l. 1917.
- 3.) Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.
- 4.) Borba proti tihotapski trgovini.
- 5.) Raznoterosti:

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Izprememba firme c. kr. tajništva za pripravo uvoza blaga v Rumunijo. — Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote ter za varstvo otrok in oskrbo mladine. — „Avstrijskemu zakonu o živilih

odgovarjajoče“. — Kup po vzorcu ali poskusu je trgovsko naveden. — Važne obrtnopravne razsodbe. — Bombaževina in perilo za detajlno prodajo je prosta. — Kreditna zadruga v Ljubljani. — Slovenska trgovska šola v Trstu. — Menjavanje rubljev, finskih mark in lir. — Najvišje cene za naddrobno prodajo svežih hrušk, češpelj, sliv in jabolk. — Žito iz Ukrajine za Avstro-Ogrsko. — Nova železniška zveza Dunaj-Trst.

- 6.) Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

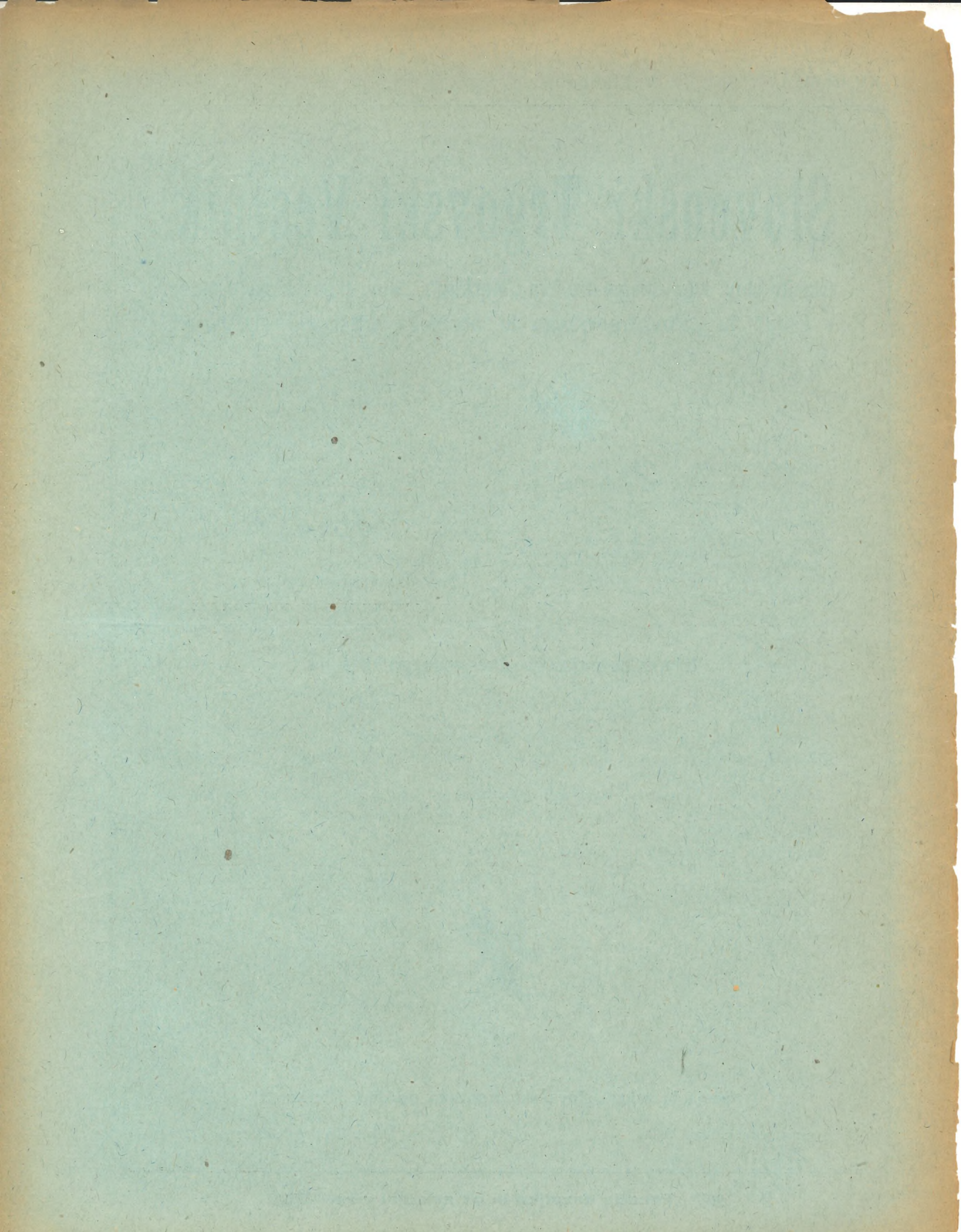
Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

Ponatis dovoljen le ob navedbi vira.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.
Vloge na tekoči in ziro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.
KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.
PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za eno-letne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

- I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.
- II. del: Cena vezani knjigi 2 K.
- III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodelavniku nujno potrebne.

Kmetijska posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

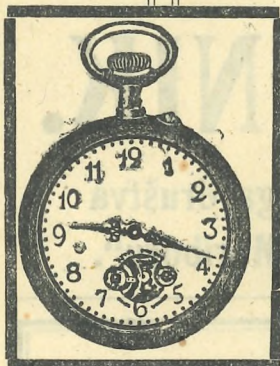
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo **veliko zalogo**
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdnica.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
terege dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izborno zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje

za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.

Kartoni

za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tovarnici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri trdnici

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

trdnica

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883

c

300018196, 7

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. julija 1918.

Štev. 7.

Dobavne pogodbe med vojno.

Lansko leto smo v »Vestniku« priobčili iz vseh razsodb najvišjega sodnega dvora stališče, ki ga zavzema to sodišče glede dobavnih pogodb med vojno. Objavili smo zanimiv pregled razsodb, ki so za dnevno prakso trgovcev tako pomembne.

V zadnjem času so izšle nove razsodbe, katerih načelo temelji v naslednjem dejstvu: Ako je bil dobavitelj doslej oproščen od pogodbene izpolnitve le vsled nezakrivljene nemožnosti in nedosegljivosti dajatve, se polagoma priznava tudi očitno kričeče nerazmerje med kupno ceno in vrednostjo blaga ob dobavnem času kot dejstvo, ki oprošča dobavo. To je gotovo znamenit in zlasti za dobavno dolžnost med prehodno dobo pomemben napredek.

Kot temeljno načelo veljajo razlogi razsodb z dne 8. maja 1917, ki pravijo: Ker ne zadenejo posledice vojnega izbruha v vsakem konkretnem slučaju stranke z enako trdoto, se vojna še ne more smatrati kot razdiralni vzrok pogodbe, temveč se v vsakem posameznem slučaju preišče obseg in intenzivnost vpliva vojne na dotično pogodbeno razmerje in po izidu te preiskave in ravnaajo se po načelu zvestoba in vera v prometu se razsodi, če in v koliko naj se spregleda doslej veljavno držanje pogodbene izpolnitve.

Glede nedosegljivosti dobave vsled pretiranih cen pravi razsodba z junija 1907: Nedosegljivost dajatve se kot dobavo oproščajoče dejstvo še ne utemelji s tem, da so cene pomožnih izdelkov (premog), pomožnih sredstev (vreč) in delavna mezda zelo znatno poskočile, ako se ne donese dokaza, da bi bila cena končnega izdelka pri lastnem izdelovanju ali dolžnostni nabavi drugod za prodajalca nedosegljiva. V mnogih razsodbah se glavna stvar polaga na nerazmerje med dajativjo in protidajativjo. Razsodba meseca novembra 1917 izvaja tozadevno: Če je vsled vojne nastopivša prememba cen dosegla tako stopnjo, da bi ob pogodbeni izpolnitvi nastalo popolnoma neopravičeno in narazumno obogatjenje na strani kupca, nasprotno pa nerazumno oškodovanje na strani prodajalca,

potem se mora težkoča izpolnitve smatrati za enako njeni nemožnosti. Držati se pogodbene izpolnitve, bi v takih okoliščinah pomenilo pregrešek proti dobrim navadam. (Šlo je za laneno olje, katerega cena je bila v sklepnem letu dogovorjena po K 80:50 za 100 kg, ki pa zdaj stane 3000 K!)

Razsodba z dne 19. junija 1917 omenja: Če so bile potem, ko je vojaška uprava oprostila surovine, gospodarske razmere glede tega od tožitelja kupljenega blaga take, da so cene (47.933 kg) poskočile tri- do štrikratno višje kakor cene v sklepnem pismu, se mora, ko se je sklepni list v mirnem času dogovoril in se takšna poskočitev cen nikakor ni mogla vzeti v preračun in je tudi prememba cen takšna, da bi nastopilo popolnoma neopravičeno obogatjenje enega dela ob nerazmernem oškodovanju drugega dela, gospodarska nemožnost dobave kot dana smatrati kljub temu, da je fizična možnost dajatve dana.

Zlasti jasno izvaja razsodba z dne 8. maja 1917 ta misel. Kot nemožnost izpolnitve v zmislu § 1447. obč. drž. zak. ni razumeti absolutno, ampak relativno nemožnost dajatve. Sicer ni vsaka težkoča izpolnitve enaka nemožnosti. Če bi pa bila izpolnitev možna le z vporabo izvanrednih žrtev, ki stoje izven vsakega razmerja k gospodarski dajatveni zmožnosti obvezanca dobave, potem je po naziranju poštenega prometa smatrati dobavo kot nemogočo. Pri presojanju, če so dani ti pogoji, se morajo zato vpoštevati tudi razmere, pod katerimi naj bi si po drugemu delu znanem namenu dobavnega obvezanca ta nabavil blago.

Končno pravi razsodba z dne 25. septembra 1917: Če se je dobavna pogodba sklenila od prodajalca s pogojem, da si bo mogel blago od tretje osebe nabaviti, potem sme kupec izpolnitev zahtevati, če sam in ne prodajalec donese dokaz, da bi si mogel ta dobavno blago brez neprimerne premoženjske škode drugod pravočasno nabaviti.

V teh razsodbah so dane zopet nove smernice pri dobavnih pogodbah, ki čisto jasno izražajo, kedaj je nemožnost dobave dana in kedaj ne.

Gospodarske razmere na Kranjskem l. 1917.

(Poročilo predsedstva trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko
v plenarni seji dne 13. junija 1918.)

(Konec.)

Produkcija premoga je v največjem obratu zborničnega okraja proti l. 1916. nekoliko padla (219.000 ton, za 2700 ton manj nego leta 1916.), znatno nižja pa je proti normalni v miru; dobavil se je premog skoro izključno za državne železnice, vojaške zavode, za vlado in za industrijo, ki izdelujejo vojni material. Železna industrija je imela obilnega posla vsled rastočih zahtev vojaške uprave. Lahko bi bila zaradi tega zaposlila svoje obrate do skrajne meje zmožnosti. To pa je onemogočilo na eni strani pomanjkanje delavcev, na drugi strani nezadostna preskrba s surovinami, pred vsem pa nezadostne množine premoga. Pomanjkanje premoga je največjemu obratu ne le celo leto branilo obratovati v polni meri, ampak ga sredi decembra 1917 primoralo za tri mesece popolnoma ustaviti. Nanovo se je osnovala elektrodna tovarna, pa radi nedostatka premoga lani še ni mogla začeti z obratovanjem. Tudi industrija za stroje in livarne so imele po večini delo za vojaštvo in so mogle radi tega in radi pomanjkanja delavcev in snovi druge dobave izvršiti le v jako omejeni meri tako, da so se v nekem obratu nekatera naročila iz leta 1916. mogla izvesti šele v teku leta 1917. ob popolnoma nenormalnih dobavnih rokih, v nekem drugem obratu pa so se morala vsa zasebna naročila odkloniti. Razne ovire, pred vsem pa pomanjkanje kuriva, je en obrat prisililo v začetku decembra k uvedbi sedemurnega delovnega časa, drug obrat k tritedenski ustavitvi in tretji obrat k devettedenskemu prekinjenju. Zanimarjenje starih odjemalcev, h kateremu so obrati iz navedenih vzrokov primorani, bi samo na sebi ogrožalo obratovanje v miru; ker pa zasebni odjemalec skoro nikjer sedaj ne more kriti svojih potrebščin, se utegne v miru zopet obrniti na starega dobavitelja. Rastoče pomanjkanje kovin je prisililo mehkejšo kovino nadomestiti z jekleno litino. To pa more ob daljši porabi provzročiti popolno razvredbo strojev, preračunanih samo za obdelovanje kovin; obnova strojev bo po sklepu miru vsled visokih cen brez dvoma naložila velike žrtve. Za papirno industrijo je bilo leto 1917. malo ugodno, dasi je bilo povpraševanje po papirju veliko. Vsled velike potrebe papirja in vedno rastočih cen za surovine in višjih voznin so se sicer višale tudi cene za papir, pa niso mogle priti do primerne veljave radi pomanjkanja premoga, transportnih ovir, nedostatka delavcev in težav pri preskrbi surovin. Eden izmed obratov te stroke je močno trpel vsled povodnji; poprava preditja jeza se je radi nedostatka delavcev do konca leta mogla izvršiti le deloma.

Tudi tiskarski obrt je posledice vojne lani občutil v zvišani meri. Papir je v nekaterih vrstah pošel popolnoma. Celo tisk šolskih knjig se je moral omejiti na to, kar je najnujnejše potrebno. Nedostatek kuriva in proti koncu leta tudi svetiva ter izdatna skrčitev osebja sta delo hudo utesnjevala. Nabava nadomestka za oddani tipografski material je nalagala velike žrtve. Sicer pa so bila podjetja z majhnim številom ostalih jim delavnih moči polno zaposlena; morala so pa kljub čezurnemu delu odkloniti mnogo zasebnih naročil. Tudi za knjigoveštvo so snovi jako pohajale. Izdelovanje lepenke se je moglo vršiti neprekinjeno; odjem je bil živahen, radi pomanjkanja delavcev pa se je produkcija morala omejiti na polovico. Slamnikarska industrija je imela ob sezoni mnogo naročil, radi pomanjkanja delavcev in snovi pa so se mnoga naročila mogla le deloma ali pa sploh ne izvršiti. Obratovanje se je tuptam začasno moralo ustaviti. Zelo je manjkalo kuriva, prav posebno pa sukanca. V usnjarski industriji so imela podjetja, ki delajo za vojaštvo, kakor prejšnja leta, tudi lani visoko konjunkturo. Pri drugih, manjših podjetjih, je bil položaj neugoden. Glede odkazovanja kož so se tudi lani čule tuintam pritožbe radi nezadostnega dodeljevanja. Težave je delala tudi preskrba pomožnih snovi. Čevljarska industrija je bila prvo polovico leta še dokaj dobro zaposlena, dasi se je že v začetku leta čutilo pomanjkanje materiala. V drugi polovici leta je en izmed obratov radi nedostatka kuriva počival dva meseca. Za vojaštvo delajoča podjetja so bila dobro zaposlena. Izdelovanje prstenih barv so občutno ovirale transportne težkoče in težave v preskrbi surovin; obratovanje se je moralo utesniti, proti koncu decembra pa začasno ustaviti. Tudi tovarna za oljnate barve in lak je bila iz enakih vzrokov primorana obratovanje včasih omejiti. Izdelovanje mila je bilo popolnoma ustavljeno. Odjem voščenih sveč je bil jako živahen. Naročilom pa se ni moglo v polni meri ustrezati radi nedostatka surovin. Izdelovanje parafinskih sveč je radi naročil vojne uprave dobro uspevalo, civilnim potrebam pa se je radi nezadostne dodelitve parafina le v jako majhni meri moglo zadoščati. Stavbna stroka je močno zastajala. V opekarnah je delo počivalo; le v enem obratu, ki ga je prevzelo vojaštvo, se je v drugem poletju začelo z delom. Cementna tovarna je meseca julija ustavila izdelovanje ter ga v začetku novembra zopet pričela v jako omejenem obsegu; med tem časom je naročila izvrševala, kolikor je bilo mogoče, iz zaloga prej izdelanega cementa. Tovarna za kalcinirano glino je bila tudi lani v uporabi vojaške uprave. Povpraševanje po steklenem blagu je bilo veliko, izdelovanje pa jako oteženo; delalo se je skoraj izključno neposredno ali posredno za vojaške potrebe. Tekstilna industrija je popolnoma mirovala. Ena izmed predilnic se je uredila za izdelovanje papirne preje in papirnih tkanin, pa v letu 1917. z izdelovanjem še ni pričela. Izdelovanje čipk se je v drugi polo-

vici leta ustavilo radi nedostatka lanenega sukanca, trgovina s čipkami pa je mogla še nekoliko trgovati radi zaloga iz prejšnjega časa. Tudi sitarska obrt je trpela, ker ni bilo zadosti sukanca in konopca. Velike težave je imela s preskrbo žime, ki se ji je cena v teku leta potrojila. Ovire so ji delale prevozne težkoče. Kupčija pa sicer, zlasti drugo poluleetje, ni bila neugodna, posebno pri izvozu na Ogrsko; to je pripisovati dobri sadni letini (izdelovanje marmelade). Ogrska pa je morda prevzela tudi vlogo posredovalca, ker je na primer poprej sijajna neposredna kupčija z Romunijo odpadla popolnoma; interesentje iščejo krivde v zamudnem reševanju prošenj za izvozna dovolila na Avstrijskem. Povpraševanje po sitih iz žime je jačilo tudi pomanjkanje sit iz žice, ki so delala poprej močno konkurenco. Pri izdelovanju testenin je bilo celo leto radi vojaških dobav dosti dela. Izdelovanje kavnihi nadomestkov se je kljub velikemu povpraševanju moralo omejiti na dve petini izdelkov v miru. Izdelovanje kandit in slaščic je bilo do oktobra omejeno na 40%, pozneje pa še bolj. Mlinska industrija je tudi leta 1917. mlela samo za plačilo, pa imela radi nedostatka žita često prekinjen obrat. Pivovarniški industriji so se vsled nezadostne dodelitve surovin že prej slabe razmere še poslabšale. Izdelovanje lanenega olja je radi pomanjkanja lanenega semena celo leto počivalo. Produkcija kisa je bila dobro zaposlena, deloma za vojaštvo; nedostatek špirta pa je provzročalčasne ustavitve obratovanja.

Lesna industrija je bila kakor prej, tako tudi leta 1917. radi pomanjkanja delavcev, voz in živine zelo ovirana. Produkcija je bila močno utesnjena; mnogo žag je mirovalo, dokaj pa jih je imelo tudi vojaštvo v svoji porabi. O cenah se mnogo toži. Sedanje ravnalne cene niso primerne razmeram in zadržujejo produkcijo in prodajo. Za Kranjsko so te ravnalne cene posebno zato nevzdržljive, ker meji na Hrvatsko, kjer se nudijo veliko višje cene. Višje cene na Hrvatskem pa ondi omogočujejo tudi višje mezde. To in pa mnogo ugodnejše prehranjevalne razmere provzročajo močno odhajanje kranjskih delavcev na Hrvatsko, šilijo naše industrijalce plačevati vsaj enako visoke mezde in skrbeti pri tem za enako dobro prehranjevanje delavcev, kakor je možna na Hrvatskem; kranjskim interesentom se tako visoko draže produkcijski stroški.

Srednjemu in malemu obrtu se je položaj izredno poslabšal. Kakor velikim obratom je tudi srednjim in malim obratom hudo primanjkovalo delavskih moči, da, celo vajencev; materijala je često nedostajalo popolnoma. Primanjkovalo je kuriva in svetiva. Zlasti tožijo stavbni, kovinski in mizarski obrti; manjka železnine, posebno žičnikov, cementa, opeke in apna. Hudo prizadeti so bili oblačilni obrti vsled pomanjkanja blaga in posebno sukanca. Občine, v katerih ni več nobenega čevljarja ali krojača, se množe. Z izrednimi težavami se morajo boriti tudi druge obrtne stroke in število ustavljenih obratov narašča.

Trgovini so se seveda izredno pomnožile težkoče, ker je z blagom še bolj na tesnem in se je še bolj zmanjšalo število prodajnih predmetov; na drugi strani pa so ji prosto gibanje še izdatneje omejele nove odredbe. Proti koncu leta je k poslabšanju kupčije pripomoglo tudi to, da se je soška armada znatno pomaknila dalje proti jugu. Mnogo je bilo pritožb radi prometnih ovir in radi nesigurnosti transporta. Hudo se je poslabšalo stanje trgovin z živili; mnogo važnih predmetov sploh ni bilo ali le prav težko dobiti. Promet v specerijski stroki kaže za tretjino do polovice manjši finančni uspeh nego leto prej. V manufakturni in oblačilni stroki se je v prejšnjih letih še ugoden položaj leta 1917. shujšal mahoma. Blaga je bilo vedno manj, konec oktobra pa je izšla še odredba o prisilni oddaji bombažnega blaga; prodajalnice so sedaj skoro prazne. Razmeroma ugodna je bila še kupčija v železninski, galanterijski trgovini in v trgovini z nagizdnim blagom ter s papirjem; tudi tu pa je že znatno vplivala vedno večja pičlost blaga, da v mnogih predmetih začasno ali stalno popolni nedostatek. Vinska trgovina je imela kljub dobri letini jako velike težave pri nakupu vina vsled nezadovoljivih ravnalnih cen, po katerih vina pri producentu ni bilo dobiti. Enake težave je seveda imelo tudi gostilničarstvo. Trgovina z vinom in gostilničarstvo pa sta bila hudo prizadeta tudi v spomladi vsled rekvizicij po docela nezadostnih cenah. Zbornica je storila potrebne korake, da bi se prizadetim povrnila dejanstvena škoda; interveniralo se je ponovno, da bi se pospešila rešitev, zadeva pa žal doslej še ni rešena.

Zbornica je imela v prošlem letu mnogo, vsestranskega in večinoma nujnega dela. V vložnem zapisniku se je vpisalo 7250 števil, ekspedicij je bilo 10.370. Potreba hitre rešitve je večinoma onemogočila posvetovanja. Zbornica je imela preteklo leto dve plenarni seji in štiri seje odsekov. Zlasti pomnožilo se je informativno in posredovalno delo. Promet s strankami je narastel. Delo zborničnega urada izven uradnih ur je moralo postati redno, da je mogel zmagati obsežne posle. Pismono in ustno so se obračali interesentje na zbornico za informacije o novih predpisih, za svet ali za posredovanje v raznovrstnih zadevah. Mnogostranske so bile zahteve oblasti in uradov zlasti tudi vojaških oblasti. V jako številnih primerih se je bilo zbornici izjaviti o določitvah cen. Zbornici je bilo izvesti več bolj ali manj obsežnih statističnih sestav in poizvedb. Mnogo dela provzroča zbornična Razdeljevalnica usnja. Kljub malim množinam usnja, ki jih je moči razdeliti, jemlje z razdeljevanjem združeno dopisovanje in kontrola razdelitve mnogo časa. V letu 1917. je bilo zbornični Razdeljevalnici nakazanega usnja za podplate 12.078.1 kg, odpadkov usnja 5493 kilogramov in zgornjega usnja 4323.95 kg; razen tega za sedlarje 265.1 kg likanca. Te množine so seveda docela nezadostne. Zbornica se je obrnila na pristojno mesto za izposlovanje večjih množin usnja za

civilno prebivalstvo. Konec leta so sicer začele prihajati večje pošiljatve, preskrba pa je prejkoslej nezadostna. Na koncu leta je bilo zbornici urediti tudi Razdeljevalnico sukanca. Kavtele, ki jih ministrstvo zahteva za pravilno razdelitev, so dale pri organizaciji razdelitve za celo deželo in pri ureditvi kontrole izredno mnogo dela, zlasti ker je bilo treba s podrobnimi poizvedbami šele dognati število obrtnih upravičencev. Razdelitev in kontrola daje zdržema, kakor pri usnju, tako tudi pri sukanču, namenjenemu za obrtnike, mnogo posla. Ob malih količinah sukanca, ki je za razdelitev na razpolago, pa je zamudno to delo malo hvaležno. Sukanec za zasebno porabo razpošilja tudi zbornična Razdeljevalnica, razdelitev tega sukanca in kontrola pa je prepuščena Deželni poslovalnici za oblačila. Razdelitev sukanca kakor za obrtnike tako za zasebnike treba da se izvrši potoma trgovine. Vkljub strogim predpisom, ki provzročajo dokaj pisnega dela, in dasi je zaslužek komaj za stroške, so vendar trgovci, na katere se je zbornica zaradi prodaje obrnila, večinoma radi prevzeli prodajo in s tem dokazali svojo požrtvovalnost v splošen prid.

Blagovolite vzeti to poročilo na znanje.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Dne 13. junija t. l. se je vršila plenarna seja trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko.

Predsednik zbornice Ivan Knez otvori sejo, imenuje za zapisnikarja zbornična svetnika Ložarja in Franchettija ter poroča:

Predvsem se spominja veselega dogodka v cesarski hiši, rojstva četrtega princa prevzvišeni cesarski dvojici. Predlaga v imenu združenih odsekov, da v dejanstveni znak veselja ob tem povodu kakor tudi povodoma srečne rešitve Njegovega Veličanstva iz smrtne nevarnosti zbornica daruje 1000 kron za vojaški dom v Ljubljani.

Njegovo Veličanstvo je zborničnemu članu gosp. Maksu Samassa podelilo plemstvo. Izrekam gosp. Samassi iskrene čestitke na visokem tem odlikovanju. Njeg. Veličanstvo je odlikovalo tudi zborničnega tajnika gosp. dr. Frana Windischerja z vojnim križcem za civilne zasluge II. reda in zborničnega pisarničnega ravnatelja gosp. Josipa Hauptmana s tem križcem III. reda. Tudi njima iskrene čestitke. Odlikovanja časte gotovo tudi zbornico samo.

Dne 2. januarja 1918 je preminul bivši zbornični član gosp. Pavel Velkavrh. Rajnik je bil član zbornice od 5. novembra 1903 do 13. februarja 1912 ter se vedno marljivo udeleževal zborničnega dela. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Funkcijska doba pravih članov trgovskih in obrtniških zbornic se je podaljšala do 31. decembra 1918. C. kr. trgovsko ministrstvo je odobrilo zbornični proračun. Odobre se nekatere izpremembe v šolskih odborih in znesek 300 K za trgovski in zadružni tečaj za podčastnike in prostake, nesposobne za vojaško službo.

Pred kratkim je bilo razpisano osmo vojno posojilo. Usojam se staviti predlog, da častita zbornica, kakor pri prejšnjih, tudi pri tem podpiše za račun pokojninskega zaklada 10.000 K nominalne 40letnega davka prostega 5½% amortizacijskega državnega posojila. (Predlogu se pritrdi soglasno.) Izrekam obenem trdno prepričanje, da se bodo pridobitni krogi v deželi enako požrtvovalno kakor pri prejšnjih posojilih odzvali apelu domovine.

Na predlog združenih odsekov in po poročilu zborničnega predsednika ostanejo dosedanja prispevki zborničnim uslužbencem povodom draginje, zviša pa se doklada za 50% sedanje odmere, slugi se je zvišala plača.

Zbornični svetnik Rakovec se spominja visokega odlikovanja zborničnega predsednika gosp. Ivana Kneza ter mu čestita na tem priznanju njegovega požrtvovalnega delovanja. Vsa zbornica mu živahno čestita. Zapisnik zadnje seje se odobri.

Predsednik je nato podal poročilo o gospodarskih razmerah na Kranjskem l. 1917, ki je objavljamo v celoti na drugem mestu.

Na predlog zborničnega zvetnika Franchettija se zreče predsedništvu in uradništvu za temeljito poročilo in za veliko izvršeno delo priznanje in zahvala. Zbornični svetnik Lenarčič nato v daljših izvajanjih kritizira delovanje central ter stavi končno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta ter se glasi:

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko izjavlja: Po dosedanjih izkušnjah se med vojno ustanovljene vojne centrale za preskrbo prebivalstva niso sponesle. Ne le da niso mogle vzlic monopolu preskrbeti ljudstva z življenjskimi potrebščinami, so posredno provzročile tihotapni promet z neizmerno visokimi cenami za vse življenjske potrebščine. Poleg tega so te centrale ustavile skoro vse delovanje trgovcu, ki je edini poklican posredovati med producentom in konsumentom in ki more na podlagi večletnih izkušenj in osebne skrbnosti poiskati vse vire in obvarovati konsumne predmete vremenske in tatinske škode in konsumente pravočasno preskrbeti z blagom. Pri tem delu trgovca se posredovalni stroški nikdar ne morejo dvigniti na ono višino, kakršna se vobče sedaj opazuje in katero vsa sodnijska preganjanja dražilcev ne morejo odpraviti.

C. kr. vlada se naprosi, da vpošteva dejanski stan in vse vojne centrale tako hitro kakor le mogoče in to še med vojno odpravi, medtem pa prosto trgovstvo zopet vpelje v njegovo poklicno delovanje.

Vršile so se nato volitve. Za skrutinatorja sta bila imenovana od predsednika zbornična svetnika Lenarčič in Franchetti.

Za predsednika je bil izvoljen z vsemi oddanimi 15 glasovi dosednji predsednik Ivan Knez. Za podpredsednika je bil izvoljen s 15 glasovi od oddanih 16 glasov svetnik Ivan Ogrin. Za provizoričnega podpredsednika je bil izvoljen s 16 glasovi svetnik Jean Schrey. Z vzklikom so bili izvoljeni za računske preglednike zbornični svetniki Ložar, Perdan in Samassa.

Ker je bilo treba dopolniti nekatere odseke, so se vršile tudi volitve v obrtni, trgovski in prometni odsek ter so bili izvoljeni v obrtni odsek zbornični svetniki: Franchetti, Ložar, Pammer, Schrey in Stare; v trgovski odsek Gassner, Knez, Perdan, Urbanc in Zorc; v prometni odsek Horvat, Hribar, Lavrenčič, Pammer in Rohrmann.

Zbornični član Josip Perdan je poročal o zborničnem računu za leto 1917 in o 6 zborničnih zakladih za isto leto. Računi so bili odobreni, računodajalcu pa dan absolutorij.

Zbornični predsednik Ivan Knez je pojasnil na vprašanje zborničnega podpredsednika Ogrina, da je prevzela zbornica obveznost ustanoviti za višjo obrtno šolo nekaj ustanov.

Zbornični podpredsednik Ogrin stavi nato nujni predlog, da bi se olajšala dobava surovin obrtnikom in trgovcem in sicer tako sirovin, ki niso pod zaporo, a jih kljub temu ni mogoče dobiti, kakor tudi surovin, ki so pod vojaško zaporo. Tozadevno poda prvi zbornični tajnik dr. Murnik pojasnila zlasti glede železnih surovin.

Zbornični svetnik Franchetti opozarja na težkoče, ki zadevajo obrt in trgovino vsled nedostopnosti vojaških oblasti za oprostitev samostojnih trgovcev in obrtnikov ter predlaga to - le resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

Trgovska in obrtniška zbornica izreka nujno željo, da se c. kr. domobransko ministrstvo in c. kr. vojno ministrstvo v bodoče v večji meri kakor dosedaj ozira na utemeljeno prošnjo samostojnih obrtnikov in trgovcev za oprostitev od vojaške službe zlasti onih, ki so kvalificirani glede na njih sposobnost za vojaško službovanje s črkami B in C in starejših letnikov.

Z ozirom na interpelacijo zborničnega svetnika Ložarja in na pojasnilo zborničnega revizorja Perdana se naroči zborničnemu predsedniku, da pri seji železniškega odseka spravi na razgovor tudi zatvoritev dolenjskega kolodvora za vstop potnikov. Zbornični svetnik Lenarčič opozarja predsednika, da naj pri tej priliki spravi tudi na razgovor težkoče v prometu na železnicah, vsled česar se blago kvari na raznih postajah in na progi ter navaja konkretne slučaje.

Borba proti tihotapski trgovini.

Dne 16. maja letos se je na Dunaju vršilo prvo skupno zborovanje avstrijske in ogrske komisije za preskuševanje cen v to svrho, da bi se v vprašanih cenah skupno nastopalo. Veliko se je razpravljalo tudi o pobijanju tihotapske trgovine in draginje ter o državnem gospodarenju najvažnejših živil in potrebščin.

Minister za ljudsko prehrano Paul je poudarjal, da je obstoječe brezpogodbno razmerje Avstrije in Ogrske pokazalo na polju določevanja cen najškodljivejše posledice in izzvalo ekcese cen, ki hudo obremenjujejo naše narodno gospodarstvo in bo tudi po končani vojni za dalj časa zelo škodljivo vplivalo, ako ne bomo skupno sklenili energične odredbe. Od današnjega razgovora pričakuje govornik pozitivno dragoceno delo, predvsem skupno pobijanje tihotapske trgovine ter odstranitev prekoračenja cen.

Predsednik avstrijske osrednje preskuševalne komisije cen baron Fries je razvijal vzroke, ki nujno zahtevajo skupno nastopanje Avstrije in Ogrske v vprašanih določevanja cen. Doslej sta se Avstrija in Ogrska glede določitve cen obojestransko ignorirali in se le takrat brigali druga za drugo, če je šlo za to, da se je z višjimi cenami moglo izvabiti blago iz ene države v drugo. Velika razlika v cenah je bil izvir vojnega oderuštva in tega najnevarnejšega pojava, tihotapske trgovine, torej korenika naših preskrbovalnih težkoč. Da se to zlo pobija, je najvažnejša naloga obeh držav in vsled tega je skupno nastopanje nepogrešno.

Govornik je nato ostro nastopil proti trditvi, da se tihotapska trgovina ne more pobiti in da je tudi ni treba pobijati, ker tvori glavni preskrbovalni vir. Skušal je dokazati, da se s konsekventnim in primerno strogim nastopanjem lahko odvzame tihotapski trgovini pomen glavnega preskrbovalnega vira in da se lahko cene tihotapske trgovine odstranijo. Poudarjal je, da je logično in pravilno, da se pobija tihotapstvo v trgovini, da se zboljša naša preskrba. Ako se hoče trpeti tihotapsko trgovino, je treba konsekventno obsoditi državno gospodarstvo in označiti prosto trgovino kot pravilni način preskrbe. Govornik sicer noče očitati svobodni trgovini, ampak poudarjati, da ta kljub vsem prednostim in trudu ni mogla izpolniti svoje naloge vsled enormnih težkoč vojne. Trgovina ni mogla zabraniti, da cene vsled tolikega povpraševanja sploh niso našle meje, ni mogla prisiliti producentov, da bi dali blago za primerne cene trgovcem, ni mogla izvesti transprot blaga, ker ji niso bila na razpolago transportna sredstva in končno ni mogla razdeljevati blaga ter to tja dovesti, kjer je bilo najpotrebnejše.

Država je prevzela gospodarjenje s potrebščinami vedno le tedaj, če je trgovina dokazala, da ne more več naprej. Očitane, ki se je državni upravi večkrat ponav-

ljalo, da je šele takrat nastopila, ko je bilo že prepozno, je morda opravičeno, toda je ravno orožje v rokah vlade in dejanski dokaz zoper branitelje svobodne trgovine. Če se je morala svobodna trgovina v vojni in ravno pri najvažnejših potrebščinah omejiti, se mora tudi tihotapstvo v trgovini pobijati in glavno ter najbolj učinkujoče sredstvo proti temu je skupno postopanje med Avstrijo in Ogrsko.

Izvajanjem govornika, v kolikor so naperjena proti svobodni trgovini, mora legitimno trgovstvo odločno ugovarjati.

Detajlni trgovci se ne bore proti centralam kot takim, ampak proti njih zlorabi, protekcijskemu gospodarstvu, birokratičnemu vodstvu, proti slabemu nekontroliranemu, zgrešenemu razdeljevanju blaga in zahtevajo reformo central, zlasti z uvedbo trgovskega vodstva, z vpoklicem strokovnjakov v upravo central in z uvedbo stroge kontrole od strani konsumentov, trgovcev in obrtnikov. Nobena teh opravičenih zahtev se do danes ni izpolnila, vsi nedostatki, ki so povzročili nevoljo vsega prebivalstva proti centralam, obstoje še danes in tihotapska trgovina, katere korenika ima svoj izvor v centralah, rase nadalje in niti sodišča niti uprava jim ne more do živenga. In če se v takem zborovanju izda izjava, da je tihotapska trgovina, ki postaja čimdalje večja nevarnost za srednji stan, glavni preskrbovalni vir za večje sloje prebivalstva, pomeni to priznanje, da so od države upravljane centrale bankerotne.

Trditve barona Friesa, da so centrale prevzele gospodarstvo šele tedaj, če svobodna trgovina ni mogla več naprej, je nepravilna. Dejansko so nastopile ovire šele tedaj, ko se je blago odtegnilo svobodni trgovini in odkazalo centralam. Čim se je oživotvorila kakšna centrala, se je lahko opazilo, da se je je dotično blago, ki se je do tedaj še dobilo za primerno ceno, moglo le potem tihotapstva dobiti za nedosegljive cene. To je odločno argument za slabo birokratično vodstvo, za slabo gospodarstvo in za različne korupcije v centralah. Stvari so torej ravno nasprotje tega, kar je trdil govornik.

Treba je le opozoriti, da gredo celi vagoni blaga, zlasti živil, na Dunaj ali z Dunaja. To blago je namenjeno tihotapski trgovini in centrale ga niso mogle zaseči. Dasi je to blago napačno deklarirano, vendar so centrale temu krive, ker je njih nadzorovalna služba tako pomanjkljiva. Zdi se skoro, da centrale tolerirajo tihotapstvo, zlasti če je blago namenjeno gotovim odličnim krogom. Malega tihotapca, ki hoče v nahrbtniku prinesiti svoji rodbini par kilogramov živil, se hitro prime, tu je dovolj stražnikov in organov, za cele vagoⁿe živil protežirancem pa stražna služba ne zadostuje!

Splošna zahteva vseh slojev prebivalstva, konzumentov, trgovcev, obrtnikov in sploh vseh stanov po odpravi central, je dokaz, da nihče ni zadovoljen s centralnim gospodarstvom in da vse želi, da se zopet vzpo-

stavi prost promet, kajti vsakdo upa, da se bo preskrba potem boljše in pravičnejše vršila.

Glede nadaljnjega poteka zborovanja, ki bo šele doseglo konkretne uspehe, nam je še poročati, da se je odseglo edinstvo o onem blagu, ki ga je staviti pod ravnalne in maksimalne cene. Sporazumljenje se je doseglo tudi v tem, da naj bi principi^olno ogrske cene veljale tudi za avstrijsko blago na Avstrijskem in Ogrskem in avstrijske cene tudi za ogrsko blago na Avstrijskem in da se mora to prisilnim potom doseči.

Zborovanje se bo nadaljevalo.

Raznoterosti.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesente dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ravnalnih cenah za vezene v širini pod 20 cm v prodaji na debelo in na drobno; o semnju za tehnične potrebščine v Lipskem; o ravnalnih cenah za portlandcement; o ravnalnih cenah za železo veljavnih od 1. julija 1918; o novih ravnalnih cenah za izdelovanje moških klobukov; o izvoznih dovolilih za izvoz črev; o pošilj^olvah pisem in povez^okov v inozemstvo potoma kurirjev; o hamburških kupčijskih običajih za eksportno trgovino; o francoskih trgovinskih prizadevanjih v Švici; o času veljavnosti prevoznih dovolil za izvoz blaga iz Avstrije skozi Nemčijo v severne države in na Nizozemsko (6 mesecev z vzratno veljavo od 1. januarja 1918). Informacije je le pri krajših poročilih moči dati pismeno.

*

Izprememba firme c. kr. tajništva za pripravo uvoza blaga v Rumunijo. Odredilo se je, da se firme »c. kr. tajništva za pripravo uvoza blaga v Rumunijo« izpremeni v »c. kr. tajništvo za uvoz blaga; avstrijska blagovna prometna pisarna v Bukareštu«. (K. k. Sekretariat für Wareneinfuhr; Oesterreichisches Warenverkehrsbüro in Bukarest.) S tem ukrepom, ki se ozira na sedaj izpremenjene razmere v delovanju tajništva, je hkratu storjen pripravljalni korak, da se po ratifikaciji mirovne pogodbe z Rumunijo ob opustitvi besed »c. kr. tajništvo za uvoz blaga« (k. k. Sekretariat für Wareneinfuhr), more preiti na naslov »Avstrijska pisarna za blagovni promet« (Oesterreichisches Warenverkehrsbüro) in s tem zopet upostaviti stanje, kakor je bilo pred vojno z Rumunijo.

*

Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote ter za varstvo otrok in oskrbo mladine. Društvu dohajajo vsak dan prošnje, ki se morajo že v naprej odkloniti, ker niso dani pogoji, katere zahtevajo društvena pravila. Da se prihrani društvu nepotrebno delo, prosilcem pa stroški in razočaranje, se v naslednjem navedejo za prošnje važne točke društvenih pravil: § 2. Namen deželnemu društvu je 1. da pomaga avstrijsko državljanstvo uživajočim v do^ovam na bojišču padlih ali v vojski ali za njenimi posledicami umrlih dežel^oanov doseči priliko za pridobivanje ali da jih, če to ni mogoče, podpira kako drugače; 2. da avstrijsko državljanstvo uživa, čim, podpore potrebnim sirotam v vojni padlih ali umrlih deželanov, pa tudi drugim varstva potrebnim otrokom in mladoletnim zagotavlja preživo in oskrbo ter vzgojo in pouk in sploh skrbi za njihovo telesno in versko^o n^oavno uspevanje; pri tem mora vedno v prvi vrsti gledati na vojaške sirote; 3. da pomaga onim drugim,

avstrijsko državljanstvo uživajočim svojcem padlih ali umrlih deželanov, ki so jih le - ti bili vzdrževali ali vsaj vedno podpirali.

*

»Avstrijskemu zakonu o živilih odgovarjajoče!« V današnjem času različnih nadomestkov je jako važno, če opozarjamo na zakon o živilih z dne 16. januarja 1896, drž. zak. št. 89 ex 1897. Ta zakon je izdan v varstvo kupujočega občinstva, toda tudi v varstvo poštenega malega trgovca in njegov namen je, da se dnevnim zahtevam potrebna živila in potrebščine oddajo v resnici v oni določbi namenjeni stopnji, ki odgovarja njih nazivanju tako glede imena kakor glede vsebine, da odgovarja zunanja označba in tudi vsebina ali sestava vsebine natančno onemu, pod čigar naslovom se je blago spravilo v promet. Torej je pod kaznijo prepovedano, označiti blago tako, da bi se pojavilo pri kupcu drugačno mnenje o vrednosti, kakovosti, sestavi ali porabni zmožnosti. Zakon prekrši in se kaznuje z zaporom od enega tedna do treh mesecev, s čimer je lahko zvezana tudi denarna kazen do 1000 K: 1. Kdor živila v svrhu prevare v trgovini in prometu ponareja ali potvori, 2. kdor vedoma živila, ki so potvorjena, ponarejena, pokvarjena ali so izgubila na redilnosti, prodaja v obliki ali pod označbo, ki je sposobna za prevaro, 3. Kdor prodaja živila pod napačno označbo v svrhu prevare, 4. kdor vedoma prodaja živila, ki so ponarejena, potvorjena, pokvarjena, nezrela ali so izgubila na redilnosti, razen če bi kupec to stanje poznal ali moral očitno spoznati. — V dobi surogatov in nadomestnih snovi, ko pridejo vsled pomanjkanja izvirnega blaga vsak dan nadomestki v promet, je za malega trgovca zelo važno kaj kupi in potem proda, ne da bi zakrivil prestop zoper zakon o živilih. Koliko je teh nadomestkov, ki imajo sicer lepo doneča imena, toda vsebina sestoji iz ničvrednih sestavin, ki nasprotujejo gori omenjenemu zakonu. Kako naj se torej trgovec ščiti proti nevarnosti, da se ga zasleduje v zmislu zakona o živilih? Vsak predmet vendar ne bo dal preiskati državnemu preskuševališču, zlasti če ima majhno množino teh predmetov in stroški za preiskavo niso v razmerju z množino blaga. Nasvetujemo pa, naj kupec poleg navadne trgovske previdnosti pri nakupu neznanih predmetov zahteva od prodajalca, da napravi na fakturo opazko: »avstrijskemu zakonu o živilih odgovarjajoče«. Če si je prodajalec svest, da lahko napiše to opazko, jo bo napisal, če si pa ni gotov, da je njegov predmet primeren označbi, bo zavrnil to zahtevo in najbrž tudi kupčijo v korist kupca. V današnjih razmerah je ta garancija na fakturah veliko vredna, zato jo tudi toplo priporočamo.

*

Kup po vzorcu ali poskusu je trgovsko navaden. Seveda mora pri tem soglašati vzorec ali poskus blagu samemu. V zadnjem času se pa pojavlja zloraba v tem oziru, na katero moramo opozarjati. Gotovi ljudje ponujajo blago in pošljejo dobre vzorce. Naročilo se izvrši le proti prejšnji pošiljati kupnine. Navadno se pa zgodi, da dobi kupec čisto nekaj drugega kakor je naročil. Ako ugovarja pošiljati, se pa dobavitelj izgovarja na svoje kupčijske pogoje po katerih ne prevzame jamstva, če pošiljatev ne odgovarja poskusu ali vzorcu. Po sebi je umevno, da dobavitelj ne prodre s takim izoovorom, ako je dobavljeno blago bistveno drugačno nego poskus n. pr. če se dobavlja mesto škroba kreda, mesto svetlega terpentinskega olja črn smoleni preparat, mesto mila za mažo manjvredno perilno sredstvo. Vendar se pa takim ljudem vedno iznova posreči, da spravijo s svojo brezobzirnostjo odjemalce do popustljivosti. Zato se nujno nasvetuje,

da se trgovci ne dajo v takih slučajih ugnati v kozji rog, ampak da se poprej dogovore z večimi ljudmi in pravniki.

*

Važne obrtnopravne razsodbe. Ako uslužbenec izjavi, da bo dogovorjeno delo opravil le proti temu, da se mu da predajem, je v tem zapopadena odreka službe. — Za pravilno rezešitev učnega razmerja je treba, da oba pogodbenata dela pred združenim predstojništvom izjavita, da sta zadovoljna z razrušitvijo učnega razmerja. — Pogosto prihajanje pomožnega delavca na delo v pijanem stanju je vzrok odpusta, ker neprestano krši in zanemarja službene dolžnosti.

*

Bombaževina in perilo za detajlno prodajo je prosta. Trgovsko ministrstvo je odredilo, da se smejo še pri detajlnih trgovcih oziroma krojačih, konfekcionarijih in drugih obrtniki obstoječe zaloge tkanega blaga, perila, podlog itd. prosto prodajati oziroma predelati. Pri detajlnih trgovcih je tedaj na prosto dan ostanek 20%, ki je bil od oddaje oproščen na podlagi § 4 odredbe z dne 30. oktobra 1917, pri krojačih in konfekcionarijih ostanek zaloge podlog in drugega blaga. Določba ministrske naredbe z dne 21. septembra 1917 glede dolžnosti oblačilnih kart ostane v veljavi tudi za to blago, torej je treba za nabavo tega blaga tudi oblačilne karte.

*

Kreditna zadruga v Ljubljani, ki je prevzela likvidacijo »Glavne posojilnice«, je imela 7. t. m. občni zbor. Ta zadruga je res blagonsko delovala ter preprečila enega največjih gospodarskih polomov na Slovenskem. Iz poročila vodje zadruške pisarne g. rač. svetnika Mikuša posnamemo najvažnejše stvari. Državna podpora za preteklo leto še do danes ni nakazana kljub prošnjam za rešitev zadeve in prošnji za podporo za letošnje leto. Prošnja zadruge za denarne podpore s strani hranilnic in drugih zavodov so ostale do sedaj brezuspešne. Pač pa je deželni odbor kranjski nakazal zadruzi visoko subvencijo, kar vzame občni zbor hvaležno na znanje. Važna za zadruge je naredba justičnega ministrstva z dne 21. marca 1918 drž. zak. 105. Doslej je imel v slučaju konkurza kake zadruge z neomejeno zavezo vsak upnik, ki ni prišel do polnega kritja, pravico po končanem konkurzu zgrabiti kateregakoli člana zadruge ter terjati od njega z eksekucijo oni primanjkljaj, ki ga v konkurzu ni dobil, poleg tega je pa imel tudi likvidacijski odbor dolžnost izterjati ta primanjkljaj z eksekucijo. To nečloveško postopanje je nova naredba odstranila ter sedaj nima noben upnik »Glavne posojilnice« več pravice v pokritje izpadka svoje terjatve, kolikor je ne bo dobil plačane iz konkurzne mase, neposredno prijeti kakega člana. Ona peščica upnikov, ki se do sedaj s Kreditno zadruzo ni poravnala, ker je računala s tem, da si bo končanem konkurzu izbrala tega ali onega člana ter ga preganjala z eksekucijami, se je torej uračunala. Sedaj mora izdelati upravitelj konkurzne mase razdelilni načrt za pokritje primanjkljaja ter ga predložiti v odobrenje konkurznemu sodišču. Proti temu načrtu smejo podati upniki in člani zadruge svoje ugovore ter se razpravljati o njih v posebnem naroku. Ko je razdelilni načrt odobren, mora upravitelj konkurzne mase pozvati zadrušnike, da vplačajo svoj prispevek, oziroma se sme prispevek izterjati z eksekucijo. Taki razdelilni načrti se delajo tako dolgo, da je končno pokrit ves primanjkljaj. V slučaju Kreditne zadruge se bo vleklo to postopanje še celo vrsto let. Koncem leta 1916. je imela zadruga 118 osebno obvezanih zadrušnikov, s 1. julijem jih je še 92 zadrušnikov. Uspeh poravnane akcije za leto 1917. je ta-le: Neporavnan je bil še znesek 48.746 K 73 v. Tekom leta je zadruga poravnala 344.834 K 44 v. Tekom leta 1918. pa se je

poravnalo še 7342 K 40 v, tako da je današnje faktično stanje neporavnanih vlog le 146.569 K 79 v. Od cele likvidirane glavnice v znesku 3.324.593 K 59 v je zadruga do danes poravnala 3.178.023 K 80 v. Kreditna zadruga je imela dne 30. junija 1918 te-le dolgove: Zaostanek na izplačilu 30% one kvote poravnanim upnikom 167.845 K 73 v in menični dolg pri Kranjski dež. banki 211.500 K. Ves primanjkljaj v pokritje vseh obvez pa znaša okroglo 200.000 K, ki pa je pokrit s še obstoječim jamstvom zadružnikov v znesku 297.100 K. Na predlog g. dr. Šviglja naroči občni zbor načelnistvu, da od zamudnih članov takoj izterja prispevke k pokritju še obstoječega primanjkljaja.

*

Slovenska trgovska šola v Trstu. Letno poročilo dvorazredne zasebne slovenske trgovske šole v Trstu koncem šolskega leta 1917/18. Ugodnosti za absolvente slovenske trgovske šole v Trstu so te - le: Zavod ima pravico javnosti in nudi vsled tega vse ugodnosti, ki so sicer združene s pravicami javnih šol. Poleg tega podaja zaključeno strokovno izobrazbo. Vzgaja po svojem namenu samostojno in službeno osebje za blagovno trgovino in nudi zlasti sinovom srednjih trgovcev in obrtnikov priliko, da se hitro in temeljito izobrazijo v trgovskih predmetih. Odhodno izpričevalo nadomešča dokazilo o pravilno dovršeni učni dobi v trgovskem obrtu. To spričevalo upravičuje tudi za samostojno izvrševanje trgovskega obrta, če so dani vsi predpogoji. Absolventje šole so sposobni za kontoriste, korespondente in knjigovodje po trgovinah in pri denarnih zavodih, odprta pa so jim razna druga pisarniška mesta. Odhodno spričevalo upravičuje tudi do 2 letne aktivne vojaške službe. Učnega osebja je 14. Ravnatelj zavoda je gosp. Josip Ulčakar, ravnatelj tržaške posojilnice in hranilnice. S šolskim letom 1917/18 se je otvoril tudi 2. letnik slov. dekliske trgovske šole v Trstu. Koncem šolskega leta 1917/18 je bilo na deški trgovski šoli vsega skupaj 109 učencev in učenk. Šolsko leto 1918/19 se prične 16. septembra z vpisovanjem učencev in učenk. Vpisovalo se bo 16. in 17. Na novo vstopajoči učenci morajo prinesiti s seboj rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o cepljenju koz in spričevalo o očeh. V prvi letnik se sprejmejo vsaj 14 let stari absolventje meščanskih in nižjih srednjih šol ter pripravljalnih tečajev na trgovskih šolah. Oni, ki nimajo te predizobrazbe, se morajo podvreči vsprejemnemu izpitu. Glede pogojev za sprejem učenk v 1. in 2. letnik slov. trgovske šole velja isto, kar je omenjeno za deške šole. V pripravljalni letnik se deklice ne sprejemajo.

*

Menjavanje rubljev, finskih mark in lir. Uradno se nam je poslala ta - le objava: Kljub ustanovitvi obmejnih menjalnic, taborišč za vračajoče se in drugim napravam, prinašajo iz ruskega vojnega vjetništva se vračajoči vojaki rublje in finske marke, potem pa tudi iz zasedene Italije prihajajoči vojaki nove lire s seboj ter jih hočejo zamenjati za krome v inozemstvu. To menjavanje se vrši pri vojaških računskih oddelkih, h katerim prihajajo take osebe po teh - le do preklica veljavnih kurzih: a) za vračajoče se vjetnike romanovski (carski rublji) to so taki, ki jih je izdala ruska državna banka, dumski rublji, to so rublji po 250 in 1000 kopejk, kopejke in poštne znamke z natiskom enakovredne s srebrnim novcem za 100 rubljev — 180 K, 100 finskih mark — 128 K. Najvišji znesek, ki se izmenja, je določen za moštvo na 500, za častnike na 2000 K in za štabne častnike na 5000 K. b) Lire se zamenjajo po kurzu 100 lir je enako 95 K. Največ se zamenja toliko, kolikor dobiva mož na mesec. Preko te svote se zamenja samo, če more mož to utemeljiti. Da se ne vrše zlorabe, se mora zaznamovati zamenjanje tega denarja na odprtem povelju, na dopustni izkaznici

i. t. d. Navesti se mora tam znesek in blagajna. Ti dokumenti so vsled tega za nadaljne zamenjanje neveljavni. Zamenjani carski rublji se morajo v krajih, kjer se nahaja kaka avstro-ogrska banka, vplačati pri tej banki v dobro kontu rubljev plačilnice vojnega ministrstva. Sicer se morajo vposlati plačilnici vojnega ministrstva, kar velja tudi za druge rublje, za finsko marko in za nove lire.

*

Najvišje cene za nadrobno prodajo svežih hrušk, češpelj, sliv in jabolk. Izšel je vladni ukaz o določitvi najvišjih cen za hruške, češplje, slive in jabolka. Za hruške se določajo cene od 52 vin. do 1 K 30 vin. na trgu v Ljubljani in v stalnih obratih (prodajalnah) od 56 vin. do 1 K 34 vin., izven Ljubljane od 42 vin. do 1 K 22 vin. na trgu, v stalnih obratih od 46 vin. do 1 K 26 vin. za 1 kg. Za češplje in slive: na trgu v Ljubljani od 76 vin. do 1 K 50 vin., v obratih od 80 vin. do 1 K 54 vin., izven Ljubljane na trgu od 66 vin. do 1 K 34 vin., v obratih od 70 v do 1 K 38 vin. Za jabolka: na trgu od 60 vin. do 1 K 60 vin., v obratih od 65 vin. do 1 K 65 vin. v Ljubljani; izven Ljubljane: na trgu od 50 do 1 K 40 vin., v obratih od 55 vin. do 1 K 45 vin. Podrobnejše v vladnem ukazu v vladnem listu.

Žito iz Ukrajine za Avstro - Ogrsko. Krapovski »Čas« javlja, da so dogovori med Ukrajino in Avstro - Ogrsko dovršeni. Po teh dogovorih bo mogla monarhija kupiti v Ukrajini določene zaloge žita, ki se po žetvi odpošljejo v Avstro - Ogrsko.

*

Nova železniška zveza Dunaj - Trst. Dunajski mestni svet je bil svojčas živahno pozdravil znani dr. Dompierijev načrt za novo železniško zvezo Dunaj - Trst. Dunajski mestni zastop se je tozadevno obrnil tudi do železniškega in vojnega ministrstva s prošnjo, da se to vprašanje pospeši. Vojno ministrstvo se je z vojaškega stališča izreklo za novo progo. Namerava se s strani dunajskega župana dr. Weisskirchnerja in tržaškega namestnika barona Friess - Skene sklicati jeseni zborovanje pri zgradbi nove zveze interesovanih mest in korporacij.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 kontorist, 1 kontoristka, 4 prodajalke, 2 učenca in 1 učenka. — Službe išče: 2 kontorista, 10 pomočnikov, 2 kontoristki, 30 prodajalk, 5 učencev in 6 učenk. Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kupim vse vrste steklenice in zamaške.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10,000.000.—. Rez. zaklad K 1,500.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicje.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte povsod **Ilirija kremo za čevlje** Zahtevajte povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

kupi

vsako množino trvdka

Ljubljanska
industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solčnikov
po najnižjih cenah

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog **K 66,800.000.—**
hipotečnih in občinskih posojil **K 27,600.000.—**
rezervnega zaklada **K 2,500.000.—**

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po **4%**.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 $\frac{1}{4}$ %
obrestim in proti najmanj 1 % oziroma $\frac{3}{4}$ % odplačeanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorec na zahtevo poštnine prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Zakonski načrt o trgovskih agentih.
- 2.) Nekoliko statistike o cenah ob izbruhu vojne.
- 3.) Zunanja označba obratov.
- 4.) Varstvo imena.
- 5.) Zvišanje poštnih pristojbin.
- 6.) Zvišanje železniških tarif.
- 7.) Raznoterosti:

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Razglas. — Svarilo. — Pomen nakupne cene. — Transportni tarifi na državni železnici. — Češko-hrvatska banka se namerava ustanoviti na Reki. — Ogrska žetev. — Kedaj so blagajniški bloki koleka prosti? — Prodaja tabačnih nadomestkov. — Nikake odškodnine za napačno deklarirane zavoje. — Obveznost do priglasitve zopetne otvoritve pridobitnih podjetij. — Jesensko sadje pod zaporo. — Cene premoga. — Določitev no-

vih poštnih pristojbin. — Ladjedelnica v Trziču pri Trstu. — Velika ladjedelnica v Miljah pri Trstu. — Ustanovitev trgovsko geografičnega zavoda v Rusiji. — Nove pristojbine za brzojavke. — Vodične cene za vino. — Prekoračenje maksimalnih cen razveljavi in uniči kupne in dobavne pogodbe. — Izračun odškodnine radi neizpolnitve pogodbe med vojno glede predmetov dnevne potrebe. — V kakem jeziku se odpove. — Navijalci cen pod policijskim nadzorstvom.

8.) Darila:

Darilo.

9.) Književnost:

Denkschrift über die Aufgaben der Übergangswirtschaft.

10.) Društvene vesti:

Izkaz društvene posređovalnice.
Mlad trgovec.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 0/0.
Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.
KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spiljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.
PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

- I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.
- II. del: Cena vezani knjigi 2 K.
- III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodrniku nujno potrebne.

Kmetška posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

 4 1/4 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

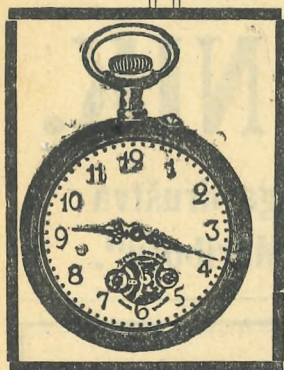
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana šte. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje :: Zahtevajte moj novi
blaga na vse kraje povečani cenik, ka-
sveta ter največja terega dobite za-
eksportna tvrdka. stonj in poštnine
prosto.

Lasna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

August Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 13

priporoča svojo izbornu zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.
Kartoni za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883

300018196, 8

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1918.

Štev. 8.

Zakonski načrt o trgovskih agentih.

V zadnjem kratkem zasedanju je predložila vlada načrt zakona o trgovskih agentih v zbornici poslancev. S tem je postala aktualnejša zadeva, ki se že skoro 20 let vleče in hodi pota, ki smo jih vajeni pri mnogih zakonskih načrtih avstrijskih vlad. Ta načrt se naslanja poglavitno na načrt, ki ga je pravosodno ministrstvo že leta 1911. dalo v javno presojo in s katerim se je javnost prav intenzivno pečala. Vlada je vpoštevala, kolikor ji je bilo možno, razne nasvete, ki so ji prihajali iz trgovskih in agentskih krogov in kot nekaka rezultanta interesov obeh skupin se kaže predloženi načrt.

Seveda ne more biti naša naloga, da bi se točka za točko pečali z načrtom, ki je enako važen za trgovstvo kakor tudi za potništvo. Cenjene bralce »Slovenskega Trgovskega Vestnika« hočemo le opozoriti na nekatere točke, zlasti take, ki se razlikujejo od dosedanjih načrtov, posebno od načrta iz leta 1911.

Najtežja naloga pri tem zakonskem načrtu je bila za zakonodajalca gotovo ta, kako pravilno opredeliti ali omejiti pojem trgovski agent od pojma trgovski pomočnik. Saj je ta opredelba podlaga za vso nadaljno obravnavo agentskega prava. Nemško trgovinsko pravo določa pojem trgovskega agenta takole: »Kdor je, ne da bi bil nameščen kot trgovski pomočnik, stalno s tem poverjen, da za trgovinski obrt drugega posla posreduje ali jih sklepa v imenu drugega,« je trg. agent. Seveda s tem pojem še ni opredeljen, če zakon pravi, da tisti ni trgovski agent, ki je trgovski pomočnik, ali da kdor je trgovski agent, ni trgovski pomočnik. Vladna predloga opredeljuje pojem malo določneje. Ko označuje trgovskega agenta kot tistega, ki je »stalno poverjen od svojega poslovnega gospodarja z določenimi posli in ki izvršuje to delovanje samostojno in obrtno.« Seveda ta opredelba, kakor prizna vladni komentar k načrtu, tudi ni popolnoma jasna. Vendar je najti težko boljšo opredelbo, ker so meje med nesamostojnimi agenti (trgovskimi potniki) in samostojnim agentom (ki je trgovec) nestalne in lahko prehajajo druga

v drugo. Dočim se pa nahaja v načrtu iz leta 1911. še določba, da je predpogoj za agentsko delovanje »poveritev trgovskih poslov ali sploh prometnih poslov glede premičnin, je sedanja vladna predloga pojmovno delovanje trgovskega agenta izdatno razširila, ker razume pri tem delovanju: posredovanje ali sklepanje »trgovskih poslov ali sploh pravnih poslov glede premičnin, pravic in del.«

Ta zakonski načrt pa nima samo določb, ki naj veljajo le za trgovske agente, kakor jih označuje načrt, temveč tudi za take osebe, ki razvijajo agentsko delovanje, ne da bi bili stalno poverjeni za to. S tem se pripravlja pot bodočnemu splošnemu zakonu o zasebnih agentih.

Ker so pravne razmere trgovskih pomočnikov in trgovskih agentov v bližnji zvezi, se more vladni načrt v mnogih točkah naslanjati na zakon o trgovskih pomočnikih, n. pr. o provizijah, o udeležbi pri dobičku itd. Razločuje se pa vladna predloga o trgovskih agentih od zakona o trgovskih pomočnikih pred vsem v vprašanju delavskega varstva. Ta moment stopa pri pravnih razmerah trgovskih agentov, ki se morajo smatrati kot proste, samostojno pridobitno delavnost razvijajoče osebe, načeloma v ozadje. Seveda je vlada zadela ravno v tem oziru ob nasprotna mnenja trgovstva in agentstva; zato je morala iskati med obema kompromisov in jo udariti nekako srednjo pot. Ni se pridružila zahtevi agentov, ki hočejo dalekosežnega socialnega varstva, kakor je uživajo trgovski pomočniki, vendar pa ima nekatere določbe, izvirajoče iz naziranja v poštenem prometu.

Sicer pa omenjamo, da predloga smatra trgovskega agenta za posredovalni organ brez pravice sprejemati denar. Agent more le tedaj zaključiti posel (Abschluss-agent) in je tedaj upravičen sprejemati denar za poslovnega gospodarja, »če je za to pooblaščen«. Vendar pa sme sprejemati naznanila o napakah pri blagu, njemu se sme blago postaviti na razpolago itd.

Če agent po pogodbi ne sme dobiti pri sklepanju poslov provizij, more zahtevati primerne odškod-

nine. Istotako ima pravico do odškodnine, če ne more dobiti provizije radi tega, ker je poslovni gospodar za časa pogodbenega razmerja izročil razpečevanje blaga kakemu kartelu.

Slednjič nam je treba še omeniti, da smatra vladna predloga takozvane konkurenčne pristavke za neveljavne, to so taki dogovori, ki omejujejo trgovskega agenta v pridobitni delavnosti potem, ko je že ponehalo pogodbeno razmerje med njim in poslovnim gospodarjem.

Vladni načrt se v marsičem blagodejno razlikuje od dosedanjih načrtov. Mi samo želimo, da bi naša poslanska zbornica kmalu začela pretresati ta zakonski načrt, pri tem prilagodila nekatere določbe bolj avstrijskim razmeram, splošno pa skrbela, da iz načrta kmalu postane — zakon. S tem bi se zamašila izdatna vrzel v našem pravu in bi se izpolnila zahteva, ki že dolgo sili po izvršitvi.

Nekoliko statistike o cenah ob izbruhu vojne.

Povsodi opazamo, kako cene rastejo od izbruha vojne sem. Saj je povsod vojna vzela mnogo delovnih moči, povzročila povišanje mezd in plač in obtežila ali celo preprečila uvoz. Pičlosti blaga odgovarja splošna draginja. Toda ni samo pičlost blaga kriva, da gredo cene tako kvišku, kriva je temu tudi preobilica papirnatega denarja. Koliko je kriva pičlost blaga in koliko preobilica denarnih sredstev, to se da pač težko dognati; nekoliko pojasnila pa moremo dobiti, če primerjamo cene za nekatere važne predmete v inozemstvu in pri nas pred vojno in sedaj.

Žitne cene v Angliji, Ameriki in Avstriji.

Londonska notiranja (v šilingih in pencih za kvarter)		
	v juliju 1914	v juliju 1918
Pšenica	34 sh 3 d	73 sh 11 d
ječmen	25 sh 4 d	59 sh 2 d
oves	20 sh	45 sh 5 d

Newyorška notiranja (v cent. za bushel)		
	v juliju 1914	v juliju 1918
pšenica	94	221
oves	39	87
koruza	75	150

Cene na Dunaju. Prezemne cene vojnožitnega prometnega zavoda (v kronah za 100 kilogramov)		
	v juliju 1914	v juliju 1918
pšenica	29.65	40
rž	20.55	40
ječmen	15.50	37
oves	17.10	36
pšenična moka	45 do 50	80 do 110

Cene v Angliji in Ameriki znašajo približno dva, oziroma dvainpolkrat toliko kakor v miru, v Angliji so se cene zvišale bolj nego v Ameriki in sicer bolj, kakor se razvidi iz števil, ker so tudi angleške žitne cene maksimalne cene, ki v resničnem blagovnem prometu ne veljajo ali jih pa drži umetno država. Avstrijske maksimalne cene žitnega zavoda odgovarjajo približno cenam na svetovnem trgu. Upoštevati pa moramo, da se iz cen žitnega zavoda še daleko ne vidijo cene, ki se plačujejo v zasebnem prometu, ki se je bujno razvil kljub temu, da je država takorekoč konfiscirala vse žito.

Cene za svinjsko mast.

	v juliju 1914	v juliju 1918
Newyork (cent za funt)	11.01	26.40
London (sh za cwt.)	52.—	152.—
Dunaj (krona za kg)	2.20	20.50

(maks. cena)

Tu se kaže že bolj, kako se od zahoda proti vzhodu cena primeroma bolj zvišuje. Cena se je v Ameriki malo bolj ko podvojila, v Angliji potrojila, v Avstriji skoro podesetorila. Pri tem pa vpoštevamo samo maksimalne cene, saj cene v tihotapskem prometu so vsaj trikrat večje nego maksimalne cene.

Cene za tekstilno surovo blago.

Londonska notiranja		
	v juliju 1914	v juliju 1918
bombaževina (pence za funt)	7 sh 5 d	22 sh
lan (funt št. za tono)	28 „	120 „
konoplja (funt št. za tono)	25 „	99 „
volna (sh za funt)	1 „	1 sh 7 d
svila (sh za funt)	11 „	26 „

Percentualno zvišanje v Franciji od začetka vojne		
bombaževina	280 odstotkov	
volna	365 „	
surova svila	116 „	
konoplja	300 „	
juta	250 „	

Dunajska notiranja (prevzemne cene na podlagi prisilne ponudbe)		
bombaževina (kron za kg)	1.57	7.50
volna (kron za kg)	6.—	21.—

Tukaj je primerjava med tu- in inozemstvom skoro nemogoča. Svetovne trgovinske cene stoje približno tri- do štirikrat tako visoko kakor pred vojno. Temu odgovarjajo približno tudi v Avstriji določene najvišje oziroma prevzemne cene, kolikor gre za tuzemsko blago (volno, lan), ki se ne morejo prodajati v prostem prometu.

Kovinske cene.**Londonska notiranja**

v juliju 1914 v juliju 1918

Surovo železo (sh za tono)	57	101
baker (funt št. za tono)	61	122
cin	142	365
cink	21	60
svinec	19	30

Dunajska notiranja

(kron za 100 kg)

(prevzemne cene)

surovo železo	9.90	21
baker	145—	275
cin	350—	1600 do 2000

Da spopolnimo svojo sliko, primerjajmo še londonska notiranja za nekatere važneje predmete pred vojno:

v juliju 1914 v juliju 1918

Laneno olje (funt št. za tono)	25	75
olivno olje (funt št. za tono)	49	200
petrolej (sh. in d. za galono)	7½ d.	1 sh 10½ d
terpentin (sh. in d. za cwt.)	33 sh 7½ d.	120 sh
šunka (sh. in d. za cwt.)	76 sh	165 sh
Santos-kava (sh in d. za cwt.)	41 sh 6 d.	64 sh 6 d.
čaj (sh. in d. za funt)	5 d.	1 sh 4 d.
kakao (sh. in d. za cwt.)	54 sh	85 sh

Skoro brez izjeme so se cene povišale za 100 do 200 odstotkov, deloma še veliko bolj. Najbolj občutno se pozna povišanje cen pri živalskih produktih; cene mesu v Angliji so se domalega potrojile. Draginja je primeroma najmanjša v Ameriki, večja na evropskem zapadu, še večja v Evropi in največja na vzhodu (na Ruskem).

Splošno moremo reči, da so svetovne cene pri blagu poskočile za 200 do 300 odstotkov. Če povišek pri cenih presega to vsoto, potem pač moramo iskati vzroke v preveliki množini papirnatega denarja, kar najbolj vidimo v naši državi in v Rusiji. Seveda pa more tičati vzrok tudi v prav posebnem pomanjkanju blaga.

Zunanja označba obratov.

Že dalj časa se presoja izpopolnitev določb § 44 obrtnega reda glede zunanje označbe obratovališč. Leta 1907. poslanski zbornici predložen načrt zakona glede izpremembe in izpopolnitve obrtnega reda se je s tem pečal. Vseboval je namreč določbo, da so obrtniki obvezani, da se poslužujejo primerne zunanje označbe na njih stalnih obratovališčih, oziroma če takih nimajo, ali če je njih stanovanje obenem obratovališče, na njih stanovanju, in da mora ta označba na vsak način imeti ime (to je polno ime in priimek), oziroma firmo obrtnika. Ta načrt je poslanska zbornica svojčas sprejela, toda v gosposki zbornici ni prišel v razpravo in je ostal kakor

mного drugih zakonskih načrtov gospodaskega zadržaja, nerešen.

Sedaj se zopet pričinja akcija v tem oziru, pri čemer se pa, kakor se zdi, uveljavljajo vplivi, ki nikakor ne izvirajo iz gospodarskih nagibov. Trgovinsko ministstvo razpošilja namreč gospodarskim korporacijam odloke, po katerih se te pozivlja k oddaji mnenja v tem vprašanju. Ministrstvu so namreč došla pojasnila, da bi se v zakonskem načrtu iz leta 1907. nameravano varstvo interesov javnosti v kupčijem prometu v dvojnem oziru okrepilo. Najprej se nasvetuje, naj se obligatorično predpiše, da mora zunanja označba imeti ne le polnega imena in priimka, oziroma firme obrtnika, ampak tudi navedbo predmeta ali načina obrtnega obrata. Dalje se je priporočalo, da bi se prisilna zunanja označba imen uvedla tudi za obrtnike, ki so lastniki v trgovski register vpisane firme. V to svrho naj bi se izdal predpis, da naj pri odprtih prodajalnah in gostilnah navedba firme kot zunanja označba le tedaj zadostuje, če se iz firme razvidi polno ime in priimek lastnika, in da naj vsebuje, če ta pogoj ni dan, zunanja označba poleg firme tudi polno ime in priimek lastnika trgovine ali obrtov (pri javnih trgovskih družbah, komanditnih družbah in komanditnih družbah na delnice polna imena in priimke vseh, in če jih je več kakor dva, najmanj dva osebno jamčujoča družabnika).

Gremij dunajskih trgovcev je skupno s centralno zvezo avstrijskih trgovcev po večkratnih posvetovanjih oddal obširno mnenje. V tem mnenju se prizna, da je obstoječi pravni položaj § 44. obrtnega reda, po katerem so obrtniki obvezani le za primerno zunanjo označbo njih obratovališča, potreben izpremembe. Vendar se zdi centralni zvezi razširjenje te določbe le v onem obsegu primerno, v katerem se je leta 1907. sklenilo od poslanske zbornice, da morajo namreč protokolirani trgovci ime firme, neprotokolirani obrtniki pa ime in priimek navesti na njih stalnem obratovališču, ali če tega nimajo, na njih stanovanju. Škodljivo pa smatra zveza, da bi se pri protokoliranih firmah zahtevalo poleg besedila firme tudi ime in priimek lastnika, oziroma dveh javnih družabnikov, kajti ni dvoma o izredni vrednosti, ki jo ima firma ne le za lastnike dotičnega podjetja, ampak tudi za odjemalce, katerim naj ne da ime firme v prvi vrsti pojem o osebi trenutnega lastnika, ampak katerim je ime firme naravnost spominska beseda, ki naj trgovskim prijateljem in tudi odjemalcem sploh pokliče v spomin množino izkušenj iz prejšnjih kupčijskih zvez. Oseba lastnika igra vlogo le v onih kupčijskih zvezah, v katerih pride kredit v poštev. Tej okolnosti pa že davno obstoječ sistem vpisov v trgovski register in tega javnost popolnoma zadostuje.

Nasprotno pa obstojajo zlasti za avstrijske razmere živahni pomisleki proti izpremembi v predlaganem zmišlu, ki so vtemeljeni v težkih narodnih in verskih raz-

merah naše države. Tako s stališča našega gospodarskega življenja kakor s stališča državnega življenja imamo največji interes na tem, da se politična hujskanja ne zanesejo v gospodarsko življenje. In ravno predlog, navesti tudi pri protokoliranih firmah ime lastnika, bi bil zlasti v narodnomešanih krajih sposoben za gotove politične hujskarije.

Kar se tiče predloga, naj bi bil vsak obrtnik obvezan navesti predmet ali način obrtnega obrata, bi bilo to težko izvedljivo, kajti v obrtnem listu običajna označba obratnega predmeta je tako sestavljena, da je nesposobna za kratko in hitro informacijo občinstva kakor jo zahteva zunanja označba kakega obratovališča. Za trgovca s kmetijskimi stroji in umetnimi gnojili bi bilo na primer brez vrednosti, ko bi navedel na izložbeni tabli »Trgovina z mešanim blagom, izvzemši blagovne vrste, ki so pridržane sposobnostnemu dokazu.«

Dobro bi pa bilo, pravi mnenje, da se vsprejme negativne določbe v tem zmislu, da je prepovedano nannjevat stvari, ki ne spadajo v obseg obrtne pravice.

V zadnjem času vedno pogostejše nastopajoča zloraba, da se neznatne nove ustanovitve z visoko donečimi naslovi izdajajo lahko vernemu občinstvu kot velika, jako zmožna podjetja, bi bila zaželen povod, da ona sodišča, ki vodijo trgovski register, pri registriranju novih firem, tako fizičnih kakor juridičnih oseb, strogo na to gledajo, da se take visokodoneče označbe zavrnejo, ako nesoglašajo z dejanskimi pogoji. V kolikor se tako pretiravanje v oznanilih giblje izven besedila firme, daje že § 44. obrtnega reda političnim oblastim prve instance priliko, da izsilijo opust takih neodgovarjajočih označb.

Ker so tudi izjave drugih gospodarskih korporacij temu mnenju podobne, se sme pričakovati, da bo vlada pri sestavi načrta primerno vpoštevala želje gospodarskih krogov. Ako se sme izreči še specialna želja s stališča varstva upnikov, bi bilo to, da se v slučajih, ko se krši predpis, označiti obratovališče z imenom lastnikove osebe, skrbi za uspešnejšo sankcijo, ker v obrtnem redu postavljene kazni ne zadostujejo. Vsaj to naj bi se določilo, da bi, ako se opusti označba imena, vse one osebe solidarično jamčile za napravljene dolgove, ki so kot trgovci nastopili.

Varstvo imena.

S III. delno novelo k državljanskemu zakoniku se je posplošilo varstvo imena, ki se je doslej le v posameznih zakonih, n. pr. v trgovskem zakoniku, v obrtni noveli iz leta 1883., v zakonu glede varstva znamk in v zakonu glede avtorstva le prav skromno jamčilo. Široka vrzel, ki povzroča pomanjkanje zakona zoper nelojalno konkurenco, se je s tem vsaj na enem polju, kjer se je posebno težko občutila, izpolnila. Kajti v modernem kupčijem življenju ima ime mnogokrat posebno vred-

nost vsled tega, da je z njim pri občinstvu zvezana posebna misel, da namreč ime naravnost garantira za kvaliteto in znamko kakega blaga. Torej se je ugodilo nujni potrebi s tem, da se je dalo varstvu imena s splošnimi določbami trdno obliko. Vsled § 1. tretje novele ima § 43 o. d. z. pod novim nadpisom: »Varstvo imena« naslednje besedilo:

»Ako se komu pravica posluževati se kakega imena oporeka ali če je kdo vsled neopravičene rabe njegovega imena oškodovan, more tožiti na opust in v slučaju krivde na odškodnino.«

Ta določba daje opravičencu, ki mu kdo drug oporeka pravico za rabo imena ali čigar korist je s tem kršena, da kdo drug neopravičeno rabi enako ime, tožbo na odstranitev tega oškodovanja in če je pričakovati nadaljna oškodovanja, tožbo, da se opusti. To varstvo se razteza na rodbinsko in krstno ime, na trgovsko ime in firmo ter tudi na krstno ime (pseudonim). Kakor znano, je imelo ime le v docela gotovih slučajih pravno varstvo, n. pr. firma protokoliranega trgovca, označbe prostorov obrtnemu redu podvrženih obratov ter besedne znamke, vpisane v znamkovni register.

Pravica imena je šele vsled predpisov novele postala subjektivno privatno pravo, vsled česar se jo pod pogoji § 228 civ. pravnega reda štiti s tožbo na vgotovitev. Kakor že omenjeno, daje pa postava tudi tožbo na dajatev, ki meri na opust kakega vmešavanja, kar velja vsaka neopravičena raba imena in nele prisvojitve. Ako je dana krivda, se lahko po določbah o odškodninskem pravu zahteva tudi odškodnina, ki se mora seveda s številkami dokazati.

V zmislu novele je varovano tudi kritno ime (pseudonim), toda to varstvo se ozira v vseh slučajih le na škodo vsled zlorabe, ne pa na oporekanje pravice, imeti to ime, ker se gotovo ne more govoriti o taki pravici do pseudonima.

Kakor je uvedba varstva imena hvalevredna, se bodo vsa oškodovanja, ki so mogoča na tem polju, mogla šele z zakonom o pobijanju nelojalne konkurence onemogočiti. Saj n. pr. še ni določeno, da se sme oni, ki v kupčijem prometu porablja ime na način, ki je sposoben, izzvati zamenjave imena, ki se ga drug poslužuje na pošten način, pritegniti na odgovor in odškodnino. Prejkoslej mora torej zahteva po izdaji takega zakona obstajati, ki naj daje reelni trgovini šele pravo varstvo proti oškodovanjem ali prikrajšanjem.

Zvišanje poštnih pristojbin.

Kakor je bilo že napovedano, je zvišala poštna uprava že vnovič pristojbine za pošto, brzojav in telefon. To je med vojno že tretje povišanje. V isti meri so bile povišane pristojbine tudi v Nemčiji in na Ogrskem. Povišanje v Avstriji obsega vse panoge poštnega prometa.

Poštni erar utemeljuje povišanje pristojbin s stalnim primanjkljajem poštne uprave, povzročenim predvsem po draginskih dokladah in nabavnih prispevkih personalu in penzionistom v skupnem znesku 138 milijonov kron. Poštna uprava obljublja, da bo kot odškodnino za zvišanje tarifov ves poštni promet, posebno pa brzojavne in telefonske naprave izdatno razširila. Kakor hitro se bodo znižale splošne cene, hoče tudi poštna uprava nove tarife razveljaviti in uveljaviti zopet stare nizke tarife.

Novi tarifi znašajo odslej:

za pisemsko pošto za navadna pisma do 20 gramov 20 v mesto dosedanjih 15 v, za vsakih nadaljnih 20 gramov 5 v;

za razglednice in dopisnice 10 vin.;

za tiskovine ostane v tuzemstvu dosednji tarif, za promet z Bosno, Hercegovino, Ogrsko in Nemčijo se zviša do 50 gramov na 5 v, do 100 gramov na 12 v in znaša za vsakih nadaljnih 50 gramov 3 vinarjev.

Za zaprta vrednostna pisma se zviša pristojbina v tuzemskem prometu od 5 na 10 vin. za vsakih 300 K.

Pakete je treba od zdaj vedno frankirati že vnaprej. Pristojbina znaša za pakete do 5 kg mesto dosedanjih 60 in 80 v 1 K, do 10 kg mesto dosedanjih 2 K 2 K 20 v in za vsakih nadaljnih 5 kg 1 K več.

V prometu z Nemčijo ostane v veljavi sedanji tarif. Za napoved vrednosti poštne pošiljatve se plača 10 v za vsakih 300 K.

Pristojbina za poštne nakaznice znaša do 50 K 25 v (dosedaj 20 vin.), za vsakih nadaljnih 50 K se zviša za 5 vinarjev.

Ekspresne pristojbine znašajo v ožjem dostavnem okraju za pakete 1 K (dosedaj 50 v), za druge pošiljatve 50 v (dosedaj 30 v), za širši dostavni okraj pa 2 K, dosedaj 1 K 20 v.

Pristojbina za zaprta vrednostna pisma v tuzemskem prometu znaša 10 v za vsakih 300 K, poleg dosedaj običajne pristojbine.

Pri prevzemu poštne pošiljatev še plača: za vrednostna pisma do 1000 K 10 v, nad 1000 K nadaljnih 20 v za vsakih začetih 1000 K, za pakete v krajih z nad 50.000 prebivalci 50 vin., z manj kot 50.000, a več kot 10.000 prebivalci 30 v, povsod drugod 20 vin.

Za poštne in plačilne nakaznice do zneska 10 K 5 v, do 1000 K 20 v, in za vsakih nadaljnih 1000 K 20 v več.

Brzojavne pristojbine ostanejo neizpremenjene, pač pa je treba plačati za vsak brzojav v ožnjem dokladu 20 vin.

V približno enaki meri so povišani tudi vsi telefonski tarifi.

Nove poštne in brzojavne pristojbine stopijo v veljavo s 1. septembrom. Telefonske pristojbine za nove abonente tudi s 1. septembrom, za stare abonente pa

še s 1. januarjem 1919. Poštna uprava se nadeja, da bodo znašali dohodki povišanih pristojbin letno okrog 63 milijonov kron.

Zvišanje železniških tarif.

S 1. septembrom tekočega leta se bodo zopet zvišale železniške tarife za Avstro - Ogrsko. V inozemskem prometu nastopi podražitev šele 1. oktobra. Izmera poviška bo znašala 70 odstotkov sedaj veljavnih tarifnih stavkov. Voznina za premog se podraži za 40%.

Pribitek obratnih stroškov, ki je znašal po 50 vinarjev za 100 kg pri brzovoznem, po 30 vinarjev pri kosovnem tovornem blagu, in po 16 vinarjev pri vagonskih pošiljativah odpade. Pač pa bo treba k vsakemu podraženi stavku prišteti povišek manipulacijske pristojbine in sicer po 25 vinarjev za brzovozno, po 15 vinarjev za tovrstno kosovno blago in po 8 vinarjev za vagonске pošiljatve.

Za premog na primer bo znašala voznina po 1. septembru namesto 50 kron, 78 kron za 10 tonski vagon.

Raznoterosti.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o novih ravnalnih cenah za izdelovanje moških klobukov; o ravnalnih cenah za portland - cement; o ravnalnih cenah za železo, veljavnih od 1. julija 1918; o izvoznih dovolilih za izvoz črev; o pošiljativah pisem in povezok v inozemstvo potom kurirjev; o hamburških kupčijskih običajih za eksportno trgovino; o francoskih trgovinskih prizadevanjih v Švici; o času veljavnosti prevoznih dovolil za izvoz blaga iz Avstrije skozi Nemčijo v severne države in na Nizozemsko (6 mesecev z vzvratno veljavo od 1. januarja 1918); o zahtevkah za rekvizicije na Turškem; o pošiljativah zasebnih pisem in vzorcev v balkanske države in zasedeno ozemlje potom kurirjev vojnega ministrstva; o neki tvrdki na Holandskem (svarilo); o dovolilih za prevoz kostanjevega lesa iz Avstrije na Ogrsko in iz Ogrske v Avstrijo; o dovoljenju finančnega ministrstva, po katerem je za izvoze v Ukrajino dopustno, odreči se izročitvi valute; o ravnalnih cenah za karbid; o semnju za vzorce v Bazlu; o osnovi posebne poslovalnice za potne liste pri c. in k. poslaništvu v Berlinu; o blagu, ki ga je moči brez posebnih prošenj za izvozno dovolilo izvažati v Nemčijo; o pospešenju cen. nujnih inoz. korespondenc; o novih ministrskih odredbah, zadevajočih razpošiljanje kos in srpov, promet z usnjem (dopolnilni predpisi), omejitve cen za čevlje računanje cen za čevlje, dopustnost nadomestkov usnja za čevlje, predpise za izdelovanje čevljev in izjeme o obveznosti potrdil o potrebi za čevlje; o novih ravnalnih cenah za producente lesa; o preskrbi čevljev in usnja za civilne delavce v podjetjih, ki so podvrženi zakonu o vojnih dajatah; o ponudbah prodaje živil, izvirajočih baje iz Ukrajine, Romunije in Besarabije in nahajajočih se v skladiščih na vzhodni meji, potoma tihotapne trgovine (svarilo); o važni zadevi za vse tvrdke, ki pošiljajo tiskovine, cenike in kataloge v inozemstvo ali iščejo zastopnikov v inozemstvu; o smernicah za presojo

nadomestkov za živila v zmislu odredbe, zadevajoče promet s takimi nadomestki; o prisilnem izvršilu pri nemških sodiščih v Romuniji in o tožbah proti dolžnikom, bivajočim izven zasedenega ozemlja Romunije; o jesenskem vzorčnem semnju v Lipskem (Herbst - Mustermesse in Leipzig) od 25. do 31. avgusta 1918 (podrobna informacija o prireditvi, ugodnostih za cbiskovalce, prometnih olajšavah itd.); o potovaln. prometu z Ukrajino (dovoljeno je sedaj na posebno prošnjo tudi potovanje zasebnikov v nujnih rodbinskih in premoženjskih zadevah). Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pisмено.

Razglas. Zadnje čase so sovražni letalci ponovno metali letake državi sovražne vsebine. Na podlagi § 13 odlok C ministrske naredbe z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10 se posest in razširjanje takih letakov najstrožje prepove. Prestopki te prepovedi se kaznuje, v kolikor ni vporabiti določb obč. kaz. zakona po § 11 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96 z globami od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni. — C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko. Ljubljana, dne 30. julija 1918. Za c. kr. deželnega predsednika: Laschan s. r.

Svarilo. Dogodilo se je že večkrat, da se je kdo zoperstavil vojaškim stražam in patroljam, ki stražijo blago na železnicah, ali da se ni pokoril odredbi vojaških straž ali njih klicu. Vojaška straža je bila primorana rabiti orožje. Z ozirom na svarila, ki so na kolodvorih nabita, se občinstvo opozarja, da imajo straže, ki so v železniški službi, vse pravice in dolžnosti vojaških straž. Ako se jej kdo zoperstavi ali celo dejansko v bran postavi, je straža dolžna, nastopiti odločno in če treba, rabiti tudi orožje. Kogar bi straža pozvala, ta naj takoj obstoji ter naj se brez ugovora pokori nje odredbam.

Pomen nakupne cene. Trгоvec A. je novembra 1916 kupil od trgovca B. na Dunaju 75 škatelj slanikov po 3.50 K. Te škatlje je prodajal v svoji prodajalni za ceno 4.20 K kos. V prvi instanci radi prestopka navijanja cen oproščen, je bil v drugi instanci obsojen. Obenem je bila C., voditeljica trgovine B. zaradi cene, ki jo je pri prodaji slanikov zahtevala, istega prestopka za krivo spoznana. Prizivno sodišče je smatralo od C. in A. zahtevane cene z ozirom na kratek čas, v katerem je bilo blago v prometu za očitno čezmerne. Dejanski položaj navijanja cen je dan, ker je vsled postopanja tožencev v najkrajšem času škatlja slanikov, ki jih je C. kupila za 2.70 K, narasla na 4.20 K in ker mora tako zvišanje cene povzročati bistven motež v preživljanju onih konzumentov, ki pridejo za to živilo v poštev. Zoper to razsodbo vloženi ničnostni pritožbi je najvišje sodišče ugodilo iz naslednjih razlogov: Ker se ni dokazal na navijanje cen mereč dogovor trgovca A. s C., kot verižna kupčija je jasno, da za okolnost, da so slaniki šli najprej skozi roke C. in so se že vsled od te izračunanega dobička podražili, ne more tožencu A. prišteti v breme. Za zadnjega pride torej glade vprašanja, če je zahteval čezmerno ceno, le razlika med od njega plačano in zahtevano ceno v poštev. Prizivno sodišče je torej glade vprašanja krivde trgovca A. po krivici pritegnilo tudi podraženje blaga, katero podraženje je C. povzročila. Za njegovo krivdo so temveč merodajni le njegovi lastni stroški in razmerje od njega zahtevane cene k tem stroškom. V tem oziru ne vsebuje sodba nikakih primernih ugotovitev. Ozira se le na od A. plačano nakupno ceno, ne vpoštevajo pa vseh drugih okolnosti kot trgovskih stroškov, režije in običajnega dobička. Od tržnega urada

izdana izjava, po kateri znaša dobiček trgovca A. 20% in se kot primeren označi, sicer ni pravična položaju, ker za tozadevno vprašanje ni merodajno odstotno razmerje med nakupno in prodajno ceno, ampak dejansko doseženi dobiček. Najmanj bi se pa moralo poskusiti, če in v koliko je razlika cene — v tem slučaju 70 v za škatljo — opravičena vsled kupčijskih razmer in režije toženca in če odgovarja razlika tudi dobičku, ki se pri enakem blagu doseže v normalnih časih ali če se je dosegel le v izkoriščanju vsled vojne nastalih izrednih razmer. V kolikor torej prizivno sodišče ne presoja očitne čezmernosti od A. zahtevane cene po teh načelih, ampak presoja stvar le s stališča, da je v kratkem času nastalo znatno zvišanje cene, ima razsodba v sebi pravno pomoto, ki obstoja obenem na nepopolnosti izvršenega postopanja.

Transportni tarifi na državni železnici se povišajo za blagovni promet s 1. septembrom t. l. Od tedaj naprej bodo znašali tarifi 70 odstotkov več, kakor sedaj; samo pri premogu se zvišajo za 40 odstotkov. Tarifi za transport lesa, piva, vina in mošta se bodo drugače razporedili, kakor sedaj. S 1. septembrom t. l. pa se bodo opustile obratne doklade, ki se morajo sedaj placirati, tako da se transportni stroški fakično samo za 67 odstotkov povečajo, v lokalnem prometu pa samo za 23 odstotkov. Na ta način se bodo transportni stroški na pr. za krompir zvišali od 61 K na 85 K za 100 kg na daljavi do 50 km; ako pa se bo prevažal krompir 500 km daleč, bo znašal tarif namesto 179 K celih 285 K. — Vzporedno z avstrijskimi državnimi železnicami bodo tudi ogrske zvišale transportne tarife. Računa se, da bodo po tej regulaciji znašali dohodki državnih železnic v Avstriji in na Ogrskem približno 1 milijardo kron na leto.

Češko - hrvatska banka se namerava ustanoviti na Reki. Kakor poroča »Information«, bo imela banka glavnico 18 milijonov kron. Njen namen bo, financirati že obstoječa hrvatska podjetja ob hrvatskem Primorju ter ustvarjati nova. Banka bo stremila, da bo podpirala hrvatsko industrijo, obrt in trgovino. Ustanovniki te banke so vse večje hrvatske in češke banke.

Ogrska žetev je letos mnogo slabša, kakor je bila pred vojno. Letošnji pridelek pšenice se ceni na 28 milijonov metrskih stotov, normalno 45; rži na 9.5 proti 16 in ječmena na 3.5 proti 7 milijonom metrskih stotov, skupaj torej na 41 proti 68 milijonov metrskih stotov pred vojno. Upa pa se, da bo koruzna žetev bolj obilna, kakor normalna, tako da bo vsaj del primanjkljaja nadomeščen, nikakor pa se ne bo dosegla povprečna žetev vsega krušnega žita. — Ogrski minister za ljudsko prehrano knez Windischgraetz je odgovoril na vprašanje grofa Tisze, da bo Ogrska dajala žito in druga živila Avstriji samo za sirovine in industrijske produkte in ne za denar. Ogrska se je popolnoma osamosvojila ter nastopa proti Avstriji kakor proti inozemski državi. Dala nam bo živež, ako ji bomo mogli preskrbeti sirovine, ki nam jih itak na vseh koncih in krajih primanjkujejo, in industrijske produkte. Končno je pripomnil knez Windischgraetz, da bo morala Avstrija dati tudi za ono žito, ki ga dobavlja Ogrska na račun avstrijske kvote armadi, sirovine in industrijske produkte. Armada porabi letno kakih 15 milijonov metrskih stotov žita, od tega pride na avstrijsko polovico 10 milijonov.

Kedaj so blagajniški bloki koleka prosti? Blagajniški bloki so tedaj koleka prosti, če jim od treh sestavin trgovskega računa v zmislu pristojbinskega zakona t. j. označba izdателя, označba blaga, označba cene, manjka ena sestavina. Ker je navedba cene ali zneska glavni namen blagajniškega bloka, se priporoča, ali porabljeni take bloke, na katerih firma ni razvidna, ali pa označbo blaga opustiti. Na onem delu bloka, ki se ne izroči odjemalcu, ampak ostane v obratu, so lahko tudi ti podatki, ne da bi bila vsled tega v temeljena kolkovna dolžnost.

Prodaja tabačnih nadomestkov. Od 1. avgusta 1918 naprej je prodaja tabačnih nadomestkov zasebnega izdelka dovoljena le prodajalcem tabaka in mora od tedaj naprej vsak zavojček biti opremljen z uradno zaporno znamko. Prodaja tabačnih nadomestkov brez uradne zaporne znamke se smatra od 1. avgusta naprej kot dohodarstveni prestop. Tudi izdelovanje tabačnih izdelkov je dovoljeno odslej le s privoljenjem finančne oblasti. Sploh smejo biti v prometu le nadomestki in pridatki za rezan tabak, ne pa za smotke ali cigarete.

Nikake odškodnine za napačno deklarirane zavoje. Pri izgubi ali oropanju poštnih zavojev ugasnejo zahtevki do odškodnine, čim je dokazano, da je vsebina napačna ali nezadostno navedena. Kdor n. pr. navede knjige ali perilo, pa pošilja živila, izgubi vsako pravico do odškodnine. To nastopi tudi tedaj, če kdo na goljufiv način previsoko navede vrednost.

Obveznost do priglasitve zopetne otvoritve pridobitnih podjetij. Pridobinski zavezanci se v lastnem interesu opozarjajo, da pri zopetnem prevzemu podjetij in obrtov, ki so med vojno vsled vpoklica obrtovalca ali iz drugih vzrokov prenehali nekaj časa, takoj priglasijo zopetno-otvoritev davčni oblasti I. instance, ker jih sicer zadenejo denarne ali zaporne kazni čl. 3 ces. naredbe z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124.

Jesensko sadje pod zaporo. Od 1. oktobra t. l. dalje bodo jabolka, hruške in češplje pod zaporo in se te vrste sadja sploh ne bodo smele prosto prodajati, oziroma kupovati, marveč se v to svrhu ustanove po vseh deželah posebne nakupne organizacije. Po pošti bo dovoljeno pošiljati le do 20 kg navedenega sadja. Zapora bo seveda zopet povzročila, da bo sadje postalo redkost, ki jo bomo videli le, kadar bomo šli na deželo.

Cene premoga se bodo povišale za 20 vin. za 100 kg. Lastniki premogovnikov so napravili tozadevno vlogo na ministrstvo za javna dela, v kateri se sklicujejo na dejstvo, da so zopet poskočile cene živil, posebno kruha, vsled česar so se morale povišati tudi mezde. Radi zvišanja cen premoga so se že pričela pogajanja med lastniki premogovnikov in vlado.

Določitev novih poštnih pristojbin. Z ozirom na zvišanje poštnih pristojbin, ki stopi v veljavo s 1. septembrom 1918, se razglša v splošno vednost, da je imetnikom poštnih dopisnic in zalepk tekoče izdaje dovoljeno te vrednotnice — toda v posameznih slučajih samo v zavetih po 50 kosov pri dvojnatih dopisnicah po 25 kosov — predložiti v brezplačno natisenje dopolnilne znamke po 2 vin. ali 5 vin. poštnemu uradu ali dvorni in državni tiskarni na Dunaju, pri čemur je

treba uvaževati določbe za natisk poštnih vrednotnic na pismenske ovitke itd. Posamezne kose morajo stranke same frankirati in sicer tako, da prilepijo na vsako dopisnico po 8 vin. nujnostno znamko za 2 vin. in na vsako zalepko po 15 vinarjev znamko za 5 vin.

Ladjedelnica v Tržiču pri Trstu izpremeni svoj dosednji naslov. Dosednji naslov tvrdke je bil Cantieri Navale Triestino; v glavni skupščini dne 13. avgusta pa se je sklenilo, da se bo tvrdka zvala »Cantieri Navale Austriaco S. H. in Trieste«.

Velika ladjedelnica v Miljah pri Trstu. »Verkehrsbank«, »Merkur« in gospod Oton Pick zgrade v Miljah veliko ladjedelnico. Konsorcij razpolaga z akcijskim kapitalom 14 milijonov. Ladjedelnica se postavi na zemljišču 250.000 kvadratnih metrov in bo mogla graditi velike ladje. Za ravnatelja je imenovan Leopold Wagner, za tehničnega vodjo Jurij Napoli, oba že dolgo časa zaposlena v »Stabilimento Tecnico Triestino«. Govori se, da se bo podjetje pri oddaji službenih mest oziralo v prvi vrsti na »domačine«. Delavcev bo okoli 2500. Podjetje je nemško.

Ustanovitev trgovsko - geografičnega zavoda v Rusiji. Kakor poroča »Večernoje Slovo« z dne 8. junija t. l., se ustanovi s pomočjo akademije S. F. Oldenburga pri akademiji znanosti v Petrogradu trgovsko - geografičen zavod. Naloga zavoda bo, izdelati načrt za organizacijo narodnega gospodarstva, poskrbeti za državna in društvena sredstva za izpeljavo tega načrta in končno popularizacija tega načrta v Rusiji. Zavod naj obsega sedem oddelkov: 1. Ozemlje Volge. 2. Severna Rusija. 3. Zapadna Sibirija in Ural. 4. Iztočna Sibirija in ozemlje Amurja. 5. Srednjeazijske pokrajine. 6. Kavkaz. 7. Južna Rusija. Zavodu se priključi tudi trgovsko-geografičen muzej.

Nove pristojbine za brzojavke. C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu sporoča, da se bo od 1. septembra 1918 hnaprej pobiral pri sprejemanju pristojbini zavezanih državnih in zasebnih brzojavk, všteti časnike in tiskovne brzojavke, na vse prometne smeri razven tarifnih pristojbin povišek 20 vin. za vsako brzojavko in da se je določila pristojbina za vknjiženje (registracijo) skrajšanih brzojavnih naslovov in posebnih dostavljalnih navodil za Trst, Primorsko in Kranjsko na 50 K letno (dosedaj 40 K).

Vodilne cene za vino. Dne 25. julija 1918 se je vršilo na Dunaju posvetovanje avstrijskega državnega vinogradniškega društva. Seje so se v sporazumu s »Splošno zvezo avstrijskih zadrug« udeležili tudi zastopniki kmetijskih in vinogradniških zadrug iz vseh kronovin države, v katerih se prideluje vino. Z ozirom na vodilne cene se je sklenilo po natančnem preudarjanju vseh vprašanj, ki prihajajo v poštev glede pridelovanja, trgovine in uporabe vina, enoglasno, predložiti vladi sledečo resolucijo: »C. kr. vlada se naprosi, da razveljavi obstoječe vodilne cene za vino in da izroči vino prostemu prometu v Avstriji — tudi v vojnem ozemlju —, kakor se to godi na Ogrskem in v Nemčiji.«

Prekoračenje maksimalnih cen razveljati in uničiti kupne in dobavne pogodbe. Odškodninska tožba nekega kupca zoper prodajalca, ker se ni držal dobavne pogodbe, se je v vseh instancah zavrnila iz razloga, ker se je kup izvršil s preko-

račenjem uradno določenih maksimalnih cen. Najvišje sodišče je tozadevno utemeljevalo razsodbo: § 14 naredbe urada za ljudsko prehrano z dne 21. maja 1917, drž. zak. št. 230, izreka pravna opravila, ki so v nasprotju z določbami naredbe, za neveljavna. Ker kršijo dogovori spornih strank glede kupne cene izdane predpise o najvišji ceni dotičnega blaga, izhaja iz tega neveljavnost kupne, oziroma dobavne pogodbe in pravna nemožnost, da bi se iz pogodbe izvajale katerekoli pravice in obveznosti. Torej nedostaja stavljenemu odškodninskemu zahtevku vsaka zakonita podlaga. Tudi trditev, da je prodajalec kupcu prodano blago tudi s prekoračenjem maksimalnih cen naprej prodal tretji osebi ter še večji dobiček dosegel, je brezpomenbna.

Izračun odškodnine radi neizpolnitve pogodbe med vojno glede predmetov dnevne potrebe. Neki trgovec je kupil nekaj blaga dnevne potrebe z dogovorom, da bo to blago v nekaj dneh ob priliki svoje navzočnosti v dotičnem kraju odpeljal. Za blago je dal neznatno naplačilo. Šele po 5 mesecih, ko se je blago za 100 odstotkov podražilo, se je oglašil kupec pri prodajalcu, da prevzame kupljeno blago. To se mu pa ni izročilo. Kupec je nato tožil in prvo sodišče je ugodilo njegovi tožbi na plačilo razlike med pogojeno in tržno ceno. Višje instance so razsodbo prvega sodišča izpremenile in obsodile toženega prodajalca, ker je bil vendar v zakriviljeni zamudi, le v plačilo dobička, ki so ga izvedenci določili kot pošten meščanski dobiček (5 odstot.), z utemeljitvijo, da iz postopanja kupca, ki se je za kupljeno blago šele po 5 mesecih oglašil, jasno izhaja, da na njegovi strani ni bila nujna potreba po tem blagu in da mu je šlo le za to, da bi brez truda dosegel nerazmerno visok dobiček. Na predmetni slučaj torej ni porabil norme členov 354 do 357 trg. zak., ampak one § 6 ministrske naredbe z dne 18. junija 1916, drž. zak. št. 186 glede predmetov dnevne potrebe, vsled katerih obstaja pri neizpolnitvi pogodbe škoda v odišlem poštenem dobičku.

V kakem jeziku se odpove. Pri neki kemični pralnici zaposlen krojaški pomočnik je dobil odpoved, ki jo je njegov predstojnik izgovoril v nemškem jeziku, in sicer zelo hitro in le težko razumljivo. Pomočnik, ki je nemški jezik le pomanjkljivo razumel, je tožil in v tožbi izjavil, da ni vedel brez lastne krivde za odpovedno voljo svojega predstojnika, ker ga ni razumel. Sodišče je izjavilo, da je bil pomočnik opravičen zahtevati tridnevni odpovedni rok, ker se je njegov odpust iz službe izvršil brez veljavne odpovedi.

Navijalci cen pod policijskim nadzorstvom. Uradno se razglašja, da je justično ministrstvo sodiščem prve instance glede stavitve obsojenih navijalcev cen pod policijsko nadzorstvo ukazalo, da obvestijo politično okrajno oblast, oziroma policijo o vsaki obsodbi radi navijanja cen s tem, da pošljejo prepis obsodbe. Dalje je justično ministrstvo naznanilo, da politični oblasti (policiji), ki izreče, da se obsojeni navijalec cen stavi pod policijsko nadzorstvo, v nasprotju k drugim slučajem, v katerih lahko odredi stavitve pod policijsko nadzorstvo, ni treba počakati sodne odločbe o dopustnosti, da se kdo stavi pod policijsko nadzorstvo. Policija je torej že na podlagi poostrene naredbe o navijanju cen opravljena, da lahko v lastnem delokrogu takoj odredi, da se obsojeni navijalec cen stavi pod policijsko nadzorstvo. Upamo, da bo policija pravilno rabila to pravico in stavila velike navijalce cen, ki dejansko vplivajo na cene, pod policijsko nadzorstvo. Sicer bi bilo tu potrebno, da nastopi izpre-

membra v dosedanjih praksi zoper tihotapce, ki pod očmi oblasti nemoteno izvršujejo svoje nečedne kupčije. Tem bi bilo treba v prvi vrsti stopiti na prste.

Darila.

Darilo. Kranjska aprovizacijska družba v Ljubljani je darovala za podporni sklad našega društva znesek 2000 kron. Iskrena hvala!

Književnost.

Denkschrift über die Aufgaben der Übergangswirtschaft. Spisal Rihard Riedl, sekcijski šef v trgovinskem ministrstvu in generalni komisar za vojno in prehodno gospodarstvo. Kakor znano, je naša vlada ustanovila generalni komisariat za vojno in prehodno gospodarstvo, ki naj uredi in vodi dela za imenovano gospodarstvo. Ta komisariat bo izdajal svoje objave in kot prva je izšla brošura pod gorenjim naslovom, ki jo je spisal voditelj komisariata. Brošura ima šest poglavij, ki naj jih navedemo: I. Položaj naše industrije in inozemska konkurenca po vojni. II. Pokritje surovinskih potrebščin. III. Nabava inozemskih plačilnih sredstev. IV. Zopetna vzpostava industrije in izvoza. V. Nabava ladijskega prostora. VI. Organizatorične odredbe. — Iz navedenih naslovov posameznih poglavij se lahko domneva vsebina te brošure. Nasveti in odredbe, ki so potrebne za vzpostavitev našega gospodarstva po vojni so prav dobre in podprte s statističnim materialom. Pisatelj ima polno razumevanja za težke čase, ki čakajo naše gospodarstvo po vojni. Kdor se zanima za to perečo vprašanje, naj brošuro pazno prečita in priporočamo jo vsakemu gospodarju, ki ima skrb za bodočnost.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejmeta se: 2 kontorista, 1 pomočnik, 2 prodajalki, 3 učenci in 4 učenki. — Službe išče: 2 kontorista, 13 pomočnikov, 4 kontoristke, 37 prodajalk, 3 učenci in 7 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Mlad trgovec želi kupiti malo ali večjo trgovino na delu z nekoliko posestvom. Ponudbe naj se pošljejo na naše društvo.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kupim vse vrste steklenice in zamaške.

===== Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani =====

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Delniška glavica K 10,000.000.—. Rez. zaklad nad K 2,000.000.—.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo, lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

===== kupi =====

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo amerikanski umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

— C. in kr. dvorni založniki —

A. ZANKL SINOVI

tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps), olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče, steklarski in mizarski klej in druge v to stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog **K 66,800.000.—**
hipotečnih in občinskih posojil **K 27,600.000.—**
rezervnega zaklada **K 2,500.000.—**

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%
— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4%
obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačeanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s špecerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštnine presto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Naš trgovski naraščaj.
- 2.) Avstrijska zadružna blagajna.
- 3.) Važne razsodbe najvišjega sodišča.
- 4.) Neznanim tvrdkam nič predplačila!
- 5.) Kedaj da pošta odškodnino?
- 6.) Raznoterosti:

Zastaranje trgovskih terjatev. — Raztegnitev zavarovanja zoper nezgode na vse male obrte. — Pravica javnosti za trgovsko akademijo dunajskega trgovstva. — Trгоvec po poklicu in tihotapska trgovina. — Zoper prisilno gospodarstvo v Nemčiji. — Odškodnina za vojne škode. — Letina sladkorne pese kaže prav dobro. — Zvišanje cene sladkorja. — Nova parobrodna družba.

— Vinska letina po slovenskih vinorodnih krajih. — Za zimo ne bo premoga. — Ruski državni papirji. — Ladjedelstvo. — Neugodna pojasnila niso sama na sebi še vzrok odpusta. — Tudi upravičen ukor ne sme vsebovati psovke. — „Šmiranje“ je kaznivo! — Dvorazredna zasebna slovenska trgovska šola s pravico javnosti v Trstu. — Eksportno in importno delniško društvo. — Omejitev ustanovitev družb z o. z. — Zlato za Svico. — Ravnalne cene za grozdje in vino v Istri in tržaški spodnji okolici. — Brzojavne poštna nakaznice. — Železo. — Tiskovne pošiljke v Nemčijo. — Denarne pošiljke v inozemstvo. — Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici.

7.) Društvene vesti:

Izkaz društvene posredovalnice.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petiti vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

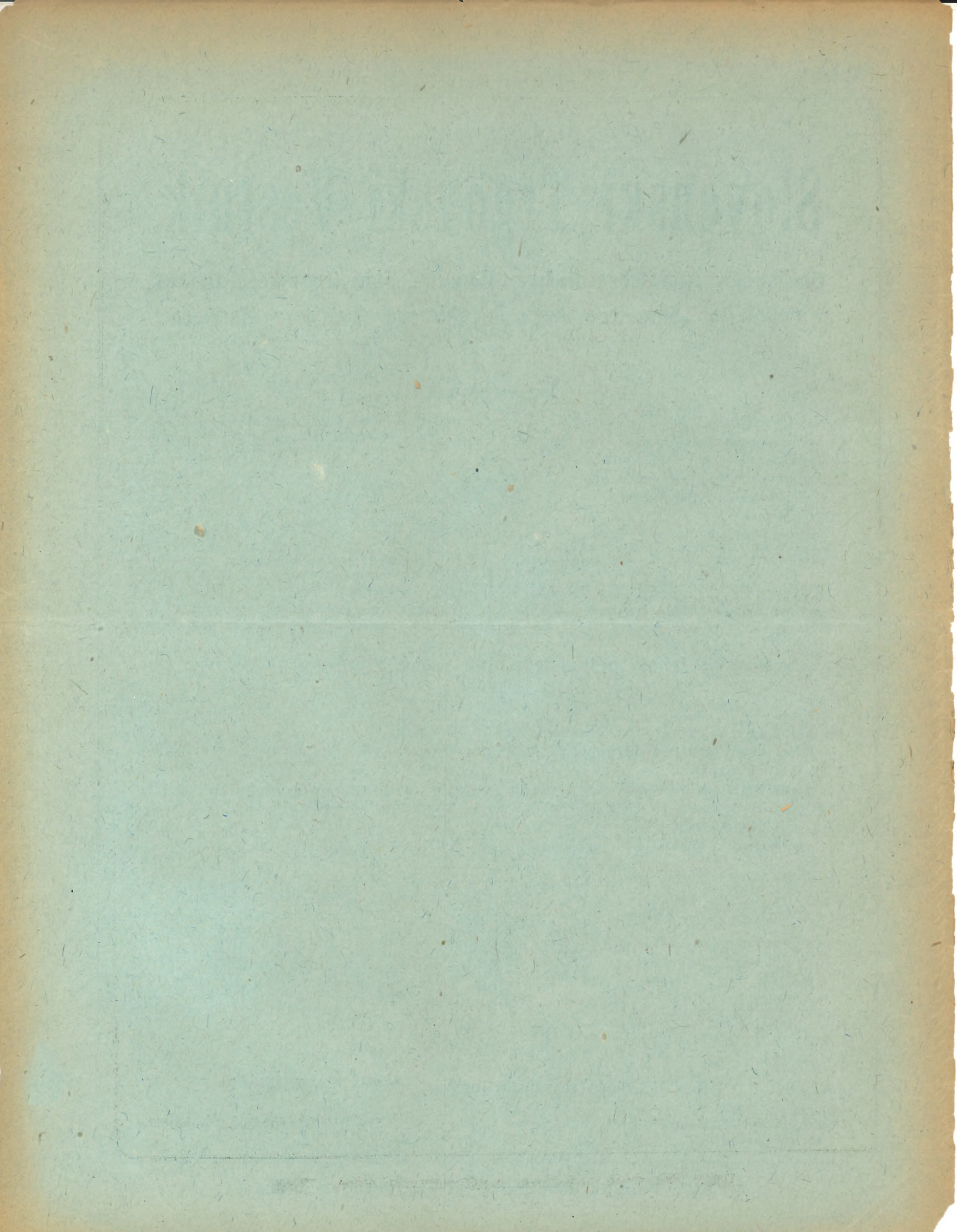
Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

Ponatis dovoljen le ob navedbi vira.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 0/0.
Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij.
Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Split
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.
PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

- I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.
- II. del: Cena vezani knjigi 2 K.
- III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodrniku nujno potrebne.

Kmetška posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

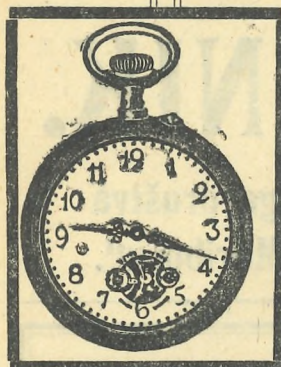
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdnica.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
terega dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

Lasna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izbrano zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje za shranjevanje blaga
v trežni obliki.
Kartoni za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

SLOVENSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1918.

Štev. 9.

Naš trgovski naraščaj.

Nebroj naših mladih ljudi, cvet naroda, je požrla nenasita vojna in med temi ni majhno število trgovskih pomočnikov in deloma tudi vajencev. Skoro ves naš naraščaj je bil mobiliziran in šele statistika po vojni bo pokazala, koliko bo še živih, večina pohabljenih ostalo.

Treba bo misliti, kako se bo po vojni nadomestilo toliko pridnih rok, toliko mladih moči in trgovina, ki bo prva morala začeti red delati, da se vzpostavijo v najpoglavitnejšem t. j. v prehrani, normalne razmere, bo bridko občutila pomanjkanje strokovno usposobljenih ljudi. Naši trgovci so izpad pomočnikov in nastavljenecv, deloma nadomestili z ženskimi močmi, po večini so pa z zelo prikrajšanim personalom skušali naprej trgovati — veliko ne, ker je primanjkovalo na vseh koncih in krajih blaga.

Kolikor je še ostalo doma pomočnikov in vajencev, se jih je večina odtujila pravemu poklicu. Ne da bi se trgovini odrekli, toda vsakdo je trgoval na svojo pest, bodisi še v službi, ali da je samostojen postal ter se udal tihotapski trgovini. Koliko jih je, ki so si pri tem zaslužili lepe denarje, toda obenem so se navadili razkošno živeti in kar je glavno, pozabili so na trgovsko realnost. Tihotapski pridobljeno blago je vsakdo skušal s čim večjim dobičkom spraviti spet v denar in ga čimprej odiniti drugam. Res je, da so se zaslužili lepi tisočaki in stotisočaki, toda če bo to premoženje, nereelno pridobljeno, imelo blagoslov, je veliko vprašanje. Starejši trgovci zmajujejo z glavami in si ne obetajo nič dobrega od teh mladih »trgovcev«. Vajeni so na realnost, vajeni na štedljivost in na neumorno delo od jutra do večera. Ako so si hoteli pridobiti kaj premoženja, so morali skladati krajcar h krajcarju, goldinar h goldinarju in lahko se reče, da so si v potu svojega obraza prihranili to, kar imajo. Zdaj pravijo o teh: kakor dobljeno, tako izgubljeno! Taki pesimisti sicer nismo, vendar nas navdaja strah, če bodo ti novi trgovci zmožni in sposobni, da izvršujejo težke naloge, ki jih bo trgovina po vojni zahtevala.

Vsak pravi Slovenec ima danes trdno vero in zaupanje, da pride jugoslovanska država, da pride prav gotovo do samoodločbe našega naroda. Takrat pojde tudi zato, da naše trgovstvo prvo zastavi vse sile do gospodarske samostojnosti. In tu se moramo vprašati: ali imamo sposobne ljudi v našem trgovstvu?

Da, imamo jih, imamo stare pionirje na tem polju, izkušene in zmožne, popolnoma sposobne kakor so doslej pokazali. Toda teh pionirjev je premalo; mladih rok bo manjkalo in tu pridemo do naraščaja, ki bo v še večji meri potreben kakor pred vojno. Tu zija ona široka vrzel, ki je skoro ne bo mogoče zamostiti. Naraščaja nimamo dovolj in iz rokava se ne bo dal stresti. Po večini ga je pobrala vojna po eni strani, na drugi strani pa spet opazamo, da gre danes 60 odstotkov manj mladeničev k trgovini kakor pred vojno.

To je žalosta prikazen in velika skrb nas navdaja za bodočnost. Zato moramo vso pozornost obračati na to okolnost in če se razmere v tem oziru ne zboljšajo, bo položaj postal neznosen za našo trgovino, ker se moramo na drugi strani tudi bati, da bi se vsled pomanjkanja pravega naraščaja posvetili trgovskemu stanu elementi, ki bi brez vsakega čuta odgovornosti, brez šol in praktičnega znanja vršili »divjo« trgovino in spravili danes v najboljšem slovesu stoječo slovensko trgovstvo v slabo luč in nezaupanje.

Skrb nam torej bodi, da napotimo mladeniče, ki imajo dovolj resnosti in trdno voljo pridobiti si trgovsko naobrazbo, da se posvetijo trgovskemu stanu, bodisi na eni strani kot vajenci, na drugi strani, da vstopijo v trgovske šole. Na Sloveskem imamo le dve nižji trgovski šoli v Ljubljani in v Trstu. Svetujemo pa, da obišejo naši mladeniči višje trgovske šole in sicer v prvi vrsti češke v Pragi ali drugod, v drugi vrsti šele nemške v Gradcu in na Dunaju. Zlasti apeliramo na starše, naj svoje sinove napotijo v trgovski stan, ki ima po vojni najlepšo prihodnost. Zadnji čas je, da izgine v našem ljudstvu predsodek, da se morajo nadarjeni mladeniči posvetiti ali duhovskemu ali uradniškemu stanu. Za praktične poklice nam manjka ljudi in tu so zlata tla za

pridne in resne mladeniče. Čas po vojni bo za vrlega, nadarjenega trgovca polje najuspešnejšega delovanja in ko bo pritisk države s prisilnimi odredbami odnehal, bo trgovina zopet cvetela in se razvijala po načelu: Trgovcu je ves svet odprt!

—rn.

Avstrijska združna blagajna.

V državnem zakoniku št. 259 letošnjega leta je izšla naredba glede ustanovitve avstrijske združne blagajne. Po tej naredbi je namen blagajne pospeševati združno izmenjavo denarja in kredit sploh. Ustanovila se je predvsem, da pospešuje prehodno gospodarstvo in pa velike množine denarja, ki so sedaj nakopičene pri zadrugah, zlasti posojilnicah, združi in obrne, da takorekoč centralizira razpoložljiv denar avstrijskih zadrug in ga porabi. Blagajna bo opravljala bančne posle kakor kaka druga banka in ker vloži država v blagajno 35 milijonov kron, bo država imela po sebi umevno vso ingerenco na blagajno. Kakšne namene ima pravzaprav država s to svojo banko, se bo šele pozneje videlo, zazdaj se moramo vzdržati vsake kritike in naša dolžnost je le, da objavimo do-
tično naredbo v celoti.

§ 1. V svrhu pospeševanja združne denarne izmenjave in združnega kredita se ustanovi Avstrijska združna blagajna s sedežem na Dunaju. Ta ima samostojno pravno osebnost, kupčijsko lastnost in jo je vpisati v trgovski register.

§ 2. Avstrijska združna blagajna je pod državnim nadzorstvom in vodstvom. Država jamči za njene obveznosti.

§ 3. Avstrijska združna blagajna je za izvrševanje naslednjih opravil opravičena:

1. Dajati posojila in drugačne kredite:

- a) združnim zvezam, ki so registrirane na podlagi zakona z dne 9. aprila 1873 drž. zak. 70 ali zakona z dne 6. marca 1906 drž. zak. št. 58.
- b) denarnim in kreditnim zavodom, katerih pravila in posloводство da spoznati združni ali občegospodarski značaj in glede katerih je po posebnih od finančnega ministra izdanih predpisih dovoljeno, da se na nje ozira.

2. Sklepati naslednja opravila z vsakomur:

- a) Prevezmati denar v tekočem računu, proti vložnim knjižicam in blajniškim listkom ter v žiro prometu;
- b) pridobivati, prodajati ali s posojili obremenjevati šeke, menice, varante, efekte in kupone ter inozemska plačilna sredstva;
- c) dajati posojila proti drugačni ročni zastavi;
- d) najemati posojila proti ali brez zastave ter oddajati lastne akcepte;

e) prevzemati vrednostne papirje ali drugačne vrednote v hrambo in upravo;

f) izpeljati posredovanja vsake vrste za združne in splošnogospodarske namene;

g) prevzemati jamstva in dajati kavcije;

h) izvrševati knjižne in poslovne revizije in prevzemati kupčije na roko (Treuhandgeschäfte).

Sklepanje pod točko 2, a do g navedenih opravil z zadrugami, ki pripadajo kaki zvezi (točka 1 a), naj se praviloma izvrši s posredovanjem zveze.

3. Na podlagi svojih posojilnih terjatev proti združnim zvezam (točka 1 a) ali na podlagi blagajni od teh pod njenim jamstvom ali kot porok in plačnik odstopivših posojilnih terjatev proti včlanjenim zadrugam zvez izdajati do višine teh posojilnih terjatev lastne zadolžnice. Avstrijska združna blagajna je tudi upravičena, izdati zadolžnice do imenskega zneska 10 milijonov kron na pozneje pridobljene posojilne terjatve take vrste, ako posebej položi enako visok znesek v gotovini ali v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih s posvetilom kot krije teh zadolžnic pod sozaporu državnega komisarja.

Znesek vsakočasno izdanih zadolžnic je odvisen od privoljenja finančnega ministra.

Natančnejša organizacija te opravilne stroke je pridržana pravilom Avstrijske združne blagajne.

Na te zadolžnice se ima zmislooma vporabljalni zakon z dne 27. decembra 1905, drž. zak. št. 213.

§ 4. Avstrijska združna blagajna je opravičena, v kolikor zahteva kontrola kreditne zmožnosti in posloводства zvez in zavodov (§ 3 točka 1), ki porabljajo njen kredit, da pregleduje tako pri teh kakor tudi pri tem pripadajočih posameznih organizacijah knjige in druge zapiske ter da vpogleda v vse dele posloводства.

S tem se pa določbe zakona z dne 10. junija 1903 drž. zak. št. 133 ne dotaknejo.

§ 5. Avstrijska združna blagajna lahko zahteva, da odgovarjajo pravila in poslovne določbe onih zvez in zavodov, ki zahtevajo kredit od nje, ter tem pripadajočih posameznih organizacij gotovim normalnim zahtevam: Te je pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah naznaniti deželnemu odboru ali združni zvezi, ki oskrbuje revizijo.

§ 6. Avstrijsko združno blagajno upravlja in na zunaj zastopa njeno ravnateljstvo. Ta obstoji iz predsednika, ki ga imenuje in odpokliče na predlog finančnega ministra cesar, iz enega do treh ravnateljev in enega generalnega tajnika, ki jih imenuje in odpokliče finančni minister v sporazumu z ministroma za poljedelstvo in javna dela.

Imenovanje in odpoklicanje ravnateljskih članov je v svrhu vpisa v trgovski register prigrasiti, njih podpise v poverjeni obliki vložiti pri trgovskem sodišču.

Pravice in dolžnosti članov ravnateljstva kakor tudi one ostalih uradnikov in nastavljenec Avstrijske zadružne blagajne se določijo v pravilih in poslovnem redu.

Ravnateljstvo ima neposredno vodstvo poslovnega obrata. Lahko nastavlja prokuriste in druge pooblaščenice, imennje in odpušča njemu podrejene uradnike in druge nastavljenice. Za podelitev prokure je potrebno dovoljenje finančnega ministra.

Za podpisovanje Avstrijske zadružne blagajne sta potrebna podpisa dveh članov ravnateljstva ali enega ravnateljskega člana in enega po prokuri opravičenega uradnika.

§ 7. Kot sosvet v temeljnih vprašanjih posloводства Avstrijske zadružne blagajne se imenuje generalni odbor iz strokovnjaških oseb. Člane generalnega odbora imenuje finančni minister v sporazumu z vdeleženimi ministri, pri čemer se posebno vpoštevajo zadružne zveze (§ 3 točka 1, a), ki so z Avstrijsko zadružno blagajno v stalni poslovni zvezi.

Generalni odbor skliče predsednik Avstrijske zadružne blagajne ali finančni minister po potrebi, najmanj pa enkrat na leto na Dunaj. Generalni odbor je opravičen in na poziv predsednika ali finančnega ministra obvezan, oddati mnenja o temeljnih opravičnih zadevah Avstrijske zadružne blagajne.

Članstvo v generalnem odboru je častno mesto, vendar se lahko članom nakažejo potovalni stroški in dnevnine, za posebno težka mnenja tudi posebne odškodnine.

Natančnejše določbe o sestavi, razpustu, delokrogu in poslovnem redu generalnega odbora določujejo pravila.

§ 8. Nadzorstvo nad Avstrijsko zadružno blagajno vodi finančni minister, ki v svrhu neposrednega izvrševanja imenuje posebnega državnega komisarja in v sporazumu z vdeleženimi ministri potrebne namestnike.

Finančni minister izda pravila Avstrijske zadružne blagajne, odobri njen poslovni red in splošne opravilne pogoje, in je upravičen, prepovedati izvršitev sklepov in odredb, ki nasprotujejo zakonom ali pravilom ali ne soglašajo z javnimi interesi.

§ 9. Država dovoli Avstrijski državni blagajni neodpovedljivo vlogo 35 milijonov kron, od katerih se da 25 milijonov kron v gotovini in 10 milijonov kron v 5½ odstotnem kratkorokem državnem posojilu na razpolago.

V § 3 točka 1 imenovanim zvezam in zavodom je pridržano, da se pri Avstrijski zadružni blagajni vdeležujejo s premoženjskimi vlogami po posebnih od finančnega ministra odobrenih dogovorih.

Te imovinske vloge in državna vloga jamčijo kakor tudi drugo premoženje Avstrijske državne bla-

gajne za njene obveznosti. V slučaju razpusta Avstrijske zadružne blagajne se sorazmerno po popolnem poplačilu vseh obveznosti vrnejo.

Morebitni likvidacijski presežek pripade državni blagajni.

§ 10. V dobi desetih let, računamo od začetka leta, v katerem se Avstrijska zadružna blagajna trgovskosodno protokolira, ji daje država obratni prispevek 200.000 K letno naprej. Prispevek služi v pokritje upravnih in obratnih stroškov, ki jih lastni prejemki Avstrijske državne blagajne morda ne pokrijejo. Še preostali ostanek pripade rezervnemu zakladu.

§ 11. Računski zaključek Avstrijske zadružne blagajne sestavi ravnateljstvo, njega odobritev je pridržana finančnemu ministru.

Od čistega dobička po računskem zaključku je oddati:

1. tretjino posebej hranjenemu garancijskemu zakladu za lastne zadolžnice Avstrijske zadružne blagajne. Ako in dokler presega garancijski zaklad petino imenskega zneska izdanih zadolžnic, lahko zastane nadaljnje dotiranje;

2. tretjino rezervnemu zakladu;

3. obrestovanje do 5½‰ državne vloge in drugih imovinskih naložb.

Morebiti še ostali presežek čistega dobička je oddati rezervnemu zakladu.

§ 12. Računsko gospodarjenje Avstrijske zadružne blagajne je podvrženo kontroli finančnega ministrstva. O njenem računskem zaključku in poslovnem delovanju mora finančni minister vsako leto poročati državnemu zboru.

§ 13. Avstrijska zadružna blagajna ni podvržena pridobnini in rentnini.

V § 3, točki 3 navedene cesije dolžnih terjatev Avstrijski zadružni blagajni so oproščene kolkovnih in neposrednih pristojbin. Avstrijski zadružni blagajni pristojba osebna pristojbinska prostost glede njene korespondence z javnimi oblastmi in uradi izven sodnega postopanja.

Korespondenca Avstrijske zadružne blagajne in njenih organov v zadevi poslovnega obrata je poštne prosta.

Avstrijska zadružna blagajna je opravičena, da se da v sodnem in administrativnem postopanju zastopati po finančni prokuraturi.

Še v veljavi obstoječe določbe ministrske naredbe z dne 28. oktobra 1865 drž. zak. št. 110 se vporabljajo na Avstrijsko zadružno blagajno.

§ 14. Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasa.

Važne razsodbe najvišjega sodišča.

1. Pri pošiljativah na izbero ostane prodajalec, dokler kupec ni izbral določene kose, lastnik teh. V slučaju, da se pošiljatev izgubi, nosi škodo prodajalec, ako kupca ne zadene krivda. Tožitelj, trgovec z dragulji, je poslal tožencu na tega prošnjo poštni zavoj dragocenega lišpa z navedbo vrednosti 600 kron na izbero z naročilom, da mu po istem potu vrne, kar mu ne ugaja. Ker toženec ni našel primerne stvari, je poslal zavoj po pošti ekspresno nazaj z isto označbo vrednosti in je o tem obvestil tožitelja. Med potom se je pošiljatev izgubila. Tožitelj je zdaj zahteval od toženca vrnitev draguljev, na vsak način pa plačilo protivrednosti v znesku 39.000 K, ker je smatral krivdo toženca v tem, da ta ni označil polne vrednosti, ko je zavoj nazaj poslal. Tožba se je zavrnila in je najvišje sodišče v razlogih povdarjalo:

Dognano je, da so bili dragulji poslani tožencu za tega zasebno potrebo; torej tukaj ne pride v porabo niti določba § 1200 obč. drž. zak., niti ona čl. 282 trg. zak., ampak le splošno pravilo § 1297 o. d. z. Vrnitev draguljev po pošti z vrednostno deklaracijo 600 K se tožencu ne more šteti v krivdo. Tudi tožitelj je ob vojnem času predmete v nazivni vrednosti 40.000 K poslal po pošti z označbo vrednosti 600 K; toženec se je po naročilu tožitelja, naj to, kar mu ne ugaja, po isti poti vrne, ravnal po tem, kar se mu ne more šteti v krivdo, ker je moral smatrati, da obstoji valorno zavarovanje. Stvar tožitelja bi bila, da bi tožencu naročil označbo vrednosti po resnični vrednosti. Pravtako se sokrivda toženca ne more smatrati. Tozadevni poštni zavoj je bil lastnina tožitelja, ki ima po § 1311 ob. d. z. nositi izgubo tega; da bi se ta škoda docela ali deloma prevalila na toženca, manjka vsak pravni razlog.

2. Izračun dobička po odstotkih. Dunajsko deželno sodišče je 4. februarja t. l. obsodilo trgovca s stavbnim materialom Josipa Spatny radi prestopka navijanja cen na šest tednov strogega zavora in na 500 K denarne kazni. Obtožba državnega pravdnštva ga je obtožila, da je v času od julija do septembra 1917 25 voženj praškega koksa in 10 voz hrastovih, javorjevih in bukovih fris nakupil, da bi njih ceno pogнал na čezmerno višino. Zoper to razsodbo je zagovornik obsojenca vložil ničnostno pritožbo in v nji uveljavljal, da vendar ne gre, da bi se na podlagi le odstotnega izračuna dobička sklepalo na nakup in na namen navijati cene. Najvišje sodišče je ugodilo ničnostni pritožbi, razveljavilo razsodbo deželnega sodišča in zavrnilo zadevo v novo postopanje. Najvišje sodišče je v vtemljevanju izreklo principiuelno pravno naziranje, da se odgovor vprašanja očividno čezmer-

nosti cen ne more izvršiti po odstotnih razmerah, bodisi da se te ozirajo na razliko cen ali na dobiček.

3. Razsodba glede maksimalnih cen. Neki trgovec je tožil nekega agenta na dobavo deset zabojev švedskih vžigalic z vsebino po 10.000 škatljic, zaboj 485 kron, z vtemeljivijo, da ni dana pri tožencu nemogućnost dobave. Toženec je odgovoril, da se kupčija ne sme izvršiti, ker bi bila sicer v tem slučaju dana verižna kupčija, kajti sam nima vžigalic v roki, ampak je hotel prodajo blaga le kot agent posredovati. Pa tudi tožitelj ne bi bil v položaju v dotičnem kraju (Zell am See) 10.000 škatljic vžigalic v doglednem času prodati. Dobavna pogodba je tudi raditega ničeva, ker se je za vžigalice določena maksimalna cena prekoračila za 20 K pri zaboju. Deželno sodišče je zahtevek zavrnilo, ker se zahtevku izpolnitve tožitelja vsled tačasne prepovedi verižne kupčije pod nikakimi pogoji ne more ugoditi. Višje deželno kot prizivno sodišče je ugodilo pritožbi tožitelja in obsodilo toženca v dobavo naročenih vžigalic. Najvišje sodišče je pa reviziji toženca ugodilo in tožbo zavrnilo, ker je kupčija, ki se je sklenila s prekoračenjem maksimalnih cen, docela neveljavna.

4. Preračunjavalni kurz za inozemska plačilna sredstva. Najvišje sodišče je v tem oziru izdalo razsodbo, ki jo je vpisalo v judikatno knjigo, to se pravi, da se mora vsako sodišče po tej razsodbi ravnati oziroma da je obvezna za sodišča.

Vprašanje merodajnega kurza za izpolnitev plačilnih obveznosti v inozemski veljavi je bilo vedno zelo sporno. Prav dolgo časa je vladalo mnenje, da je vsled nedostajanja borznih kurzov v inozemskih plačilnih sredstvih merodajna zadnja uradna cena, to je dotični devizni ali valutni kurz z dne 26. julija 1914 — mnenje, ki se je že davno izkazalo kot nepravilo. Kajti zadnji uradni borzni kurz je kmalu ostal daleko za ceno inozemskih plačilnih sredstev v prometu. Na mesto tega prostega prometa je stopila pozneje devizna centrala, ki je končno postala pravo centralno mesto, ko se ji je dal prisilni značaj in se je promet z devizami omejil na bančne zavode in firme, ki so bile včlanjene devizni centrali.

Na organizacijo devizne centrale se tedaj ozira najvišji sodni dvor pri razsodbi o omenjenem vprašanju. Kar navaja kurzni list z dne 26. julija 1914 kot valutno ceno, je bila ta oni dan, toda ni več za naslednji čas in je neumno, vzeti za plačilo v tujih valutah v jeseni 1914 in v letih 1915 do 1918 en in isti kurz. Nasprotno pa izkazujejo od devizne centrale dannadan določeni kurzi tekočo ceno in to naziranje je izreklo tudi najvišje sodišče v svoji temeljni razsodbi. Kot vsakočasni dnevni kurz takega inozemskega plačilnega sredstva je tedaj smatrati uradni kurz devizne centrale, ali, če gre za plačilno sredstvo,

v katerem sedanjí čas ni prometa, ona cenilna cena, ki se poizve pri avstro-ogrski banki kot voditeljici devizne centrale.

S to razsodbo najvišjega sodišča se je odstranila huda krivica. Trгоvec, ki bi blago iz Nemčije v Avstrijo dobavil in blago po dogovoru v markah fakturiral, bi za kurz dne 26. julija 1914 ne dobil toliko mark, da bi mogel zanje rešiti dolžne marke in svoje upnike v Nemčiji poplačati, pravtako bi nasprotno dolžnik rubljev in lir gotovo izrabil v svoj prid padlo tržno ceno teh denarnih vrst in bi za krivično smatral, ko bi moral ta denar po preračunjevalnem kurzu z dne 26. julija 1914 plačati.

Neznanim tvrdkam nič predplačila!

Ta opomin smo že enkrat izrekli v listu in morali bi ga v vsaki številki, ker lahko verni trgovci še vedno nasedejo vablјivim ponudbam goljufov. Skoro docela gre za zelo zaželјene predmete dnevne potrebšćine, ki se po listih hvalijo v inseratih. Največkrat se čita v teh hvalah, da je zaloga zelo majhna in da je naročilo takoj treba izvršiti. V skrbah, da ne pride prepozno, če se bi se informiral o nepoznani tvrdki, se denar takoj pošlje ali po banki nakaže. Da si pridobe čas in da lahko še več vplačil dosežejo, potrdijo goljufi, da je naročilo dospelo in da se bo kmalu rešilo. Če se po gotovem času vpraša, kaj je z naročenim blagom, se ne dobi odgovora ali pa pride vprašanje kot nedostavljivo nazaj. Goljufi so medtem izginili! Njih zasaćenje je zlasti vsled tega otežkočeno, da skoro vedno delajo pod nepravim imenom in da s kraji njih delovanja menjajo tudi imena — vćasih prav lepo doneče in obetajoče označbe, tvrdke. Tudi če se jih pozneje zasači, je malo upanja, da bi se prišlo do denarja. Ali so denar zapravili ali pa na kakšen način zavlekli k svojim pomagaćem. Zato priporočamo previdnost napram neznanim tvrdkam, zlasti če zahtevajo takojšnjo dološilјatev denarja! Če se pa že nasede takim goljufov, naj se tudi vsakdo podviza z zasledovanjem.

Kedaj da pošta odškodnino?

Nbroj poštnih pošilјatev se med potom izgubi, zato je potrebno vedeti, kedaj da pošta odškodnino za izgublјene zavoje. O tem odloča § 213 poštnе naredbe z dne 22. septembra 1916 naslednje:

Pošta daje odškodnino le v naslednjih slućajih:

1. za izgubo rekomandiranih pisemskih pošilјatev; odškodnina znaša 50 K za eno pošilјatev brez ozira na njeno vrednost;

2. za izgubo, zmanjšanje ali pošćodovanje vrednostnih pisem in zavojev z ali brez vrednostne označbe;

odšćoduje se najveć navadna vrednost v kraju in ob času oddaje, toda

3. če pri zavojih ni oznaćena vrednost, ne več kakor za zavoj do 3 kilogramov 15 K, več kakor 3 do 5 kilogramov 25 K, več kakor 5 kilogramov za vsak kilogram cele pošilјatve 5 K, pri ćemer se del kilograma računa kot cel;

4. pri poštnih nakaznicah jamći pošta za vplaćan znesek;

5. pri pošilјatah proti povzetju; pri pošilјatvi v enakem obsegu kakor za pošilјatve brez povzetja; če se je pošilјatev izročila prejemniku brez vplaćila povzetnega zneska, za v resnici utrpelo škodo, toda le do zneska, na katerega se glasi povzetje.

Drugaćna odšćodnina se ne daje; zlasti ne jamći pošta za odišli dobićek, za zakasnitev v odpošilјatvi, vožnji ali dostavitvi.

Pravico se ima torej do odšćodnine, če ne pride zavoj brez vrednostne označbe prejemniku v roke ali če kaj manjka iz zavoja. Toda mora se dokazati, kaj je manjkalo, in tu so težave. Če se sumi, da kaj manjka, potem naj se v navzoćnosti kakega poštnega organa napiše, kaj je prišlo in ta seznam vroći dotićnemu organu.

Raznoterosti.

Zastaranje trgovskih terjatev. 1. aprila 1916 je stopila v veljavo doloćba tretje delne novele k splošnemu državljanskemu zakoniku, po kateri v zmislu § 1486 zastarajo tekom treh let terjatve stvarnih dobav, izvršitev del ali kakih drugih dajatev v obrtnih, trgovskih ali drugih kupćijskih obratih. Dne 1. aprila 1919 zastarajo torej vse kupćijske terjatve, ki so nastale 1. aprila 1916 ali poprej. Vsled odsotnosti v vojni slućbi je nele zaćetek, ampak dokler ta ovira traja tudi nadaljevanje zastaranja ovirano (§ 1496 o. d. z.). Ta doloćba se nanaša tako na dolžnikovo kakor na upnikovo stran. Če je bil na pr. upnik ali dolžnik v ćasu od 1. julija 1916 do 30. junija 1917 mobiliziran in če se ni skrbelo za zastopstvo interesov mobiliziranca, zastara dne 1. aprila 1916 zapadla terjatev šele 1. aprila 1920. Če je bil pa za odsotnega postavljen kurator, ostane pri predpisu: zastaranje nastopi 1. aprila 1919. Zastaranje se prekine, da torej zastaranje iznova prićne teći, če upnik dolžnika toži in tožbo pravilno nadaljuje; dalje tedaj, če dolžnik pravico drugega ali izrecno ali molće prizna. Po trgovskih obićajih velja med trgovci kot priznanje, če se poslani kontokorrentni izvlećek ne oporeka.

*

Raztegnitev zavarovanja zoper nezgode na vse male obrte. Iz dobro informiranega vira se ćuje, da namerava vlada zavarovanje zoper nezgode raztegniti na vse male obrte in s tem v zvezi izvršiti velike organizatorićne reforme glede bodoće sestave socialnega zavarovanja. Z interesenti doslej vlada še ni stopila v stik, le en zastopnik veleindustrije, en zastopnik socialne demokracije in izreden politićen strokovnjak na polju zavarovanja so baje dobili vpogled v naćrte, ki jih je vlada izdelala.

*

Pravica javnosti za trgovsko akademijo dunajskega trgovstva. Naučno ministrstvo je dovolilo trgovski akademiji dunajskega trgovstva pravico javnosti za vse štiri letnike. Z izpričevalom o obisku tega zavoda se nadomesti dokaz v trgovskih obrtnih predpisane učne dobe in poleg tega se še v obrtnem redu predpisana dveletna pomočniška doba v trgovskem obrtu zmanjša na eno leto.

Trgovec po poklicu in tihotapska trgovina. Poslanec Zenker je interpeliral pravosodnega ministra ter v interpelaciji izvajal:

»Poleg zakasnitev upravnih oblasti se je od izbruha vojne preskrba avstrijskega prebivalstva z živili še na ta način otežila, da se je tudi na onem polju, kjer ni bilo še centralnega gospodarstva, z judikaturu kazenskih sodišč, ki se izvršuje proti besedilu in duhu zakona, izločila reelna trgovina v prid tihotapski trgovini. Sodišča so izrekla take dejanske položaje kot kaznive, ki niso po nobenem zakonu in nobeni naredbi in zlasti tudi ne po naredbi z dne 7. avgusta 1916 prepovedana. To velja zlasti o konstrukciji, da tvori dejanje vrinenja med producenta in konsumenta tudi pri še tako majhnem dobičku prestop, ki se po navedeni naredbi lahko kaznuje z denarno globo do 20.000 kron ter z izgubo obrtne pravice in z zaporom do enega leta. Dogodilo se je, da je le dejanje uvoza živil iz nasprotujoče Ogrske z bruttodobičkom šest do sedem odstotkov in čistim dobičkom od enega do dva odstotka dovedlo do obsodbe protokoliranega trgovca na osem mesecev strogega zavora, izgubo obrtne pravice in na denarno kazen 20.000 kron, tako da se noben reelni veletržec ne upa več, živila z Ogrske uvažati in da izključno mali tihotapski trgovci izvršujejo uvoz z neprimerno višjimi dobički. Z izločitvijo reelne trgovine se je odvzela prometu obenem edino uspešna kontrola zoper pretiravanja tihotapske trgovine. Neznanska pretiravanja tihotapske trgovine so poleg tega donesla dokaz, da more na polju centralnega gospodarstva le reelna trgovina korigirati nezadostnost central, da pa more nasprotno na onem polju, kjer ni centralnega gospodarstva, le reelna trgovina jamčiti za vsaj nekakšno znosljivo situacijo ter za kontrolo cen in za dobavo po kakšnem načrtu.

Zoper prisilno gospodarstvo v Nemčiji so se tudi že dvignili industrijalci, kmetovalci, trgovci in obrtniki, ki odločno zahtevajo, da se neha s prisilnim gospodarstvom po vojni. Vsi krogi v Nemčiji pozdravljajo ta namen in pravijo, da bi bilo tako gospodarstvo po vojni neznosno.

Odškodnina za vojne škode. Državni zakonik od 31. avgusta 1918 objavlja postavbo o odškodnini za dajatve v vojaške namene oziroma za škode, ki so nastale vsled vojne. Ta zakon spopolnuje določbo postave od 26. decembra 1912 o vojnih dajatvah. Novi zakon priznava pravico do odškodnine v sledečih slučajih: 1. ako so se uničila vsled vojaških ukrepov transportna sredstva ali druge premičnine; 2. ako je vojaška oblast vporabljala nepremičnine, jih poškodovale ali uničila, vendar samo v slučaju, da se ni zgodila poškodba oziroma uničenje vsled obstreljevanja ali drugih bojnih akcij in 3. ako je vojna oblast ali po nje naročilu kaka druga oblast odtegnila kak predmet na ta način v sovražnikove roke. — Zakon pooblašča vlado, da dovoli poškodovancem predujme še predno se uradno določi visokost škode.

Letina sladkorne pese kaže letos prav dobro. S sladkorno peso je sicer obdelanega samo nekaj več, kakor polovico areala v primeri s predvojskino dobo, pridelek na posameznem hektarju pa obeta, da bo jako dober, tako bo imela na razpolago avstrijska sladkorna industrija približno tri četrtine sladkorne pese one množine, kakor pred vojsko.

Zvišanje cene sladkorja se pričakuje v mesecu oktobru t. leta. Kakor poročajo z Dunaja, se bodo cene sladkorja pri prodaji na debelo znatno povišale. — Detajlne maksimalne cene sladkorja, kakor tudi izdelkov iz njih so se že zvišale za 3 vin. pri 1 kg oziroma za 1 vin. pri $\frac{1}{2}$ ali $\frac{1}{4}$ kg.

Nová parobrodna družba. Notranje ministrstvo je dovolilo filijalki avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu v družbi z odvetnikom dr. Josipom Kozulićem in kapitanom Ivanom Jakobom Vidulićem, oba v Malem Lošnju, ustanovitev akcijske družbe »Dampfschiffahrts A. G. Perseveranza« s sedežem v Trstu.

Vinska letina po slovenskih vinorodnih krajih ne obeta kaj posebnega. Skoro vsakdanje deževje pospešuje razne bolezni, peronosporo in oidij, uničuje nade našega vinogradnika glede množine, pa tudi glede kakovosti. V mnogih krajih na Štajerskem in Dolenjskem niti dozorelo ne bo grozdje, zato pa bo letošnji pridelek mnogo slabši glede kakovosti nego lanski. Upi, katere so gojili naši vinščaki še pred tremi meseci, so splavali po vodi. Cena lanskega izbornega vina vsled tega nepreštano rase. Tudi za novi mošt od stiskalnice ponujajo razni kupci že danes neverjetno visoke cene. Na Goriškem se grozdje že naprej nakupuje ter se plačuje po 10 K kilogram in še višje, potem si lahko že vsak naprej izračuna, kako drag bo letošnji vinski pridelek. Veliko vinščakov letošnjo jesen niti v prodaj ne bo postavilo svojega vina, ker bodo pričakovali še višjih cen, zlasti ker pri lanskem pridelku so se vedno cene višale. Mnogi vinščak se kesa, ker je lansko jesen prezgodaj prodal svoje vino po 3 krone, ko pa sedaj vidi, da njegovi sosedje še slabše vino prodajajo po 10—12 K. Ravnalnih vinskih cen za letošnji vinski pridelek ni pričakovati.

Za zimo ne bo premoga. Tudi s premogom nazadujemo v Avstriji. Statistika ministrstva za javna dela izkazuje v juliju 12 milijonov (—528.551) črnega in 17 milijonov (—1.614.866) meterskih stotov rjavega premoga. Prvo polovico leta je znašala produkcija 85.8 milijonov (—9.5 milj.) črnega in 120.3 milijonov (—2.6 milj.) meterskih stotov rjavega premoga. Torej je nazadovala produkcija premoga za več kot 12 milijonov meterskih stotov.

Ruski državni papirji. Pri mirovnih pogajanjih med Avstro - Ogrsko in Rusijo so se dogovorili, da se zedinijo glede ureditve obojestranskih državnih obveznosti. Da se že sedaj ugotovi, katera ruska državna posojila, državno garantirane železniške obligacije in drugi državno garantirani vrednostni papirji se nahajajo v avstrijskih rokah, se je uvedlo, da se vsi ti papirji opremijo s posebno štampljo. Avstrijski lastniki ruskih državnih posojil, državno garantiranih železniških obligacij in drugih vrednostnih papirjev z garancijo, naj jih odajo v to svrhu do 14. septembra 1918. pri kaki podružnici Avstro - Ogrske banke. Obenem se mora navesti državljanstvo. Dopusčajo se sledeči komadi: 1. ki so bili pravočasno nagnanjeni na podlagi naredbe z dne 14. decembra 1916, drž. zak. št. 412, ali od 31. oktobra 1917. drž. zak. št. 439; 2. ki sicer

niso bili naznanjeni, pri katerih se pa verodostojno dokaže, da so bili že pred 3. marcem 1918. last avstrijskih državljanov ali takih pravnih oseb in družb, ki imajo sedež v Avstriji. Tozadevni vlogi se mora pridati natančen seznam števil, kateri naj se sestavi za vsako vrsto vrednostnih papirjev posebe. V kolikor se ti komadi takoj pri vlaganju ne odštemplajo, ostanejo pri bančnem zavodu Avstro - Ogrske banke in se bodo kasneje izročili vlagatelju. Pri vlaganju morajo vlagatelji pismeno izjaviti, so - li in kje da so priglašeni papirji na podlagi odredbe od 14. decembra 1916. drž. zak. št. 412 in od 31. oktobra 1917. drž. zak. št. 439. Bančni zavodi Avstro - Ogrske banke smejo zahtevati priložitev pismenega zagotovila, da so bili vrednostni papirji dne 3. marca 1918. resnično last vlagatelja.

*

Ladjedelstvo. Iz Washingtona poročajo, da so zgradili na ladjedelnicah Zedinjenih držav Severne Amerike mes. avgusta t. l. za 340.000 ton novih trgovskih ladij. Zgradili so 86 ladij, tako da ima vsaka povprečno 3000 ton, to so ladje, ki se delajo po enotnem tipu. Le na ta način je bilo Ameriki mogoče spraviti ladjedelstvo na to višino. Pred vojno se je zgradilo tam komaj 10.000 ton na mesec. Sedaj pa so se ladjedelnice tako razširile, da morejo oddati pomorski trgovini vsak mesec povprečno 400.000 ton. Meseca julija t. l. so zgradile nič manj kakor za 632.000 ton novih trgovskih ladij. Tekom enega leta pa bo dovršila Amerika nekaj čez 4 mil. ton. Pred vojno se je na celem svetu zgradilo novih ladij povprečno za 3.5 milij. ton na leto. Sedaj pa producira Amerika več kakor poprej celi svet. Tudi Anglija je skoro podvojila svoje ladjedelnice. Sedaj producira sicer nekaj manj trgovskih ladij, kakor pred vojno in to radi tega, ker se izdelujejo večinoma vojne ladje. Po vojni pa, ko bo izdelovanje vojnih ladij popolnoma ponehalo, bo Anglija skoro podvojila tonažo novih ladij. Pred vojno jih je producirala za 1.5 milij. ton, po vojni pa jih bo mogla oddati trgovski mornarici približno za 2.5 milij. ton. Opomniti bi bilo, da je tudi Japonska povečala svoje ladjedelnice in sicer da jih je podvojila. — Iz Hamburga poročajo, da so skoro vse nemške ladjedelnice povečale svoj kapital ter da se grade nove velike ladjedelnice. Veliko železarsko podjetje »Gelsenkirchen« se je tudi obrnilo tej industriji. Nemška vlada podpira to gibanje, da bi nadomestila tonažo, ki jo je izgubila tekom vojne. — Treba pa je računati z možnostjo, da nastane v kratki dobi po vojni nadprodukcija ladij, vsled česar bodo padli pomorski transportni tarifi in tudi dobiček paroplovnih družb.

*

Neugodna pojasnila niso sama na sebi še vzrok odpusta. Neki disponent je bil na podlagi svojih izpričeval sprejet v neko firmo. Dogovorila se je pri tem enomesečna poskusna doba in za slučaj odpusta med poskusno dobo na plačilo enomesečne plače. Dan po sprejemu, toda še pred nastopom službe, je dobil šef od firme, pri kateri je bil disponent v letih 1897 do 1900 uslužben, zelo neugodno informacijo, nakar je službo pismeno preklical. Disponent je nato tožil na enomesečno odpravnino in obrtno sodišče mu jo je tudi prisodilo, bistveno radi tega, ker je bil vsled dogovora o poskusni dobi namen jasen, da se smatra resnično delo, ne pa izpričevala in informacije kot merodajne. Sploh se je pa tudi vpoštevala dolga doba od nekdanjega slabega dela in pa okolnost, da je imel šef firme dovolj časa, poiskati informacije pred sklepom dogovora, torej pridejo zakasnele informacije njemu v breme.

*

Tudi upravičen ukor ne sme vsebovati psovke. Neki prodajalec je isti dan istemu odjemalcu dvakrat prodal podlogo, katere prodaja je bila po oblastveni odredbi omejena, v izmeri, ki je presegala omejitev. Ko je šef to izvedel, se je zelo razburil in je nad prodajalcem vpričo drugega nastavljenca zakričal: »Butec (Schafskopf), če kar tako daješ . . .« Nastavljenec je isti dan za to psovko zahteval zadoščenje in ker se mu je to odreklo, je izstopil iz službe in tožil na odpovedno odškodnino. Obrtno sodišče mu je to prisodilo, ker se tudi upravičen ukor ne sme izreči v žaljivi obliki in leži v rabi besede »Schafskopf« in v navzočnosti priče na vsak način hudo žaljenje časti, zlasti še, ker je šef zahtevo, da se psovka prekliče, osorno odklonil.

*

»Šmiranje« je kaznivo! Ministrstvo za notranje stvari je objavilo naslednjo odredbo: Kdor v izkoriščanju vsled vojne povzročenih izrednih razmer stori kot zastopniku ali pomočniku koga drugega mu pristojne sklepanje ali izpolnitev kake pogodbe odvisno od tega, da se da njemu ali kaki tretji osebi od drugega pogodnika odškodnina, do katere nima pravice, se, če dejanje ni strožje kaznivo, kaznuje od politične oblasti prve stopnje, z denarno kaznijo do 10.000 kron ali zaporom do treh mesecev, če pa rabi kako sredstvo preplajenja ali sile, z denarno kaznijo do 20.000 K ali zaporom do šestih mesecev. — To odredbo je pozdraviti, kajti šmiranje se je med vojno že tako razpaslo, da se je prav težko dobilo blago, če se ni dobro šmiralo; to velja zlasti za zavode in večja podjetja delniških družb, zadrug itd. Zato je zadnji čas, da se ta razvada omeji.

*

Dvorazredna zasebna slovenska trgovska šola s pravico javnosti v Trstu. Šolsko leto 1918/19 se prične dne 16. septembra z vpisovanjem učencev in učenk. Vpisovalo se bo dne 16. in 17. septembra od 9.—11. dopoldne in od 3.—5. popoldne. Učencem se je zglasiti v spremstvu staršev, oziroma njih namestnikov, ali jim je pa prinesiti njih pismeno dovoljenje. — Nanovo vstopajoči učenci (učenke) morajo prinesiti s seboj rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o cepljenju koz in o očeh. — Onim, ki zadnje leto niso obiskovali šole, je prinesiti vrhutega pravno spričevalo od županstva ali policije. — Vsi učenci plačajo pri vstopu prispevek za učila v znesku 4 K, nanovo vstopajoči vrhutega 5 K vpisnine. — Sprejemni in ponavljalni izpiti se vršijo dne 18. in 19. septembra od 8. ure zjutraj naprej. — Dne 20. septembra ob 8. zjutraj bo skupna otvoritvena sv. maša. Reden pouk se prične dne 21. septembra ob 8. uri zjutraj. Šolnina znaša za I. in II. letnik letno 200 kron, za pripravljalni letnik pa 80 K. Revni učenci so lahko oproščeni plačevanja za polovico, četrtno šolnine ali za vso šolnino. V pripravljalni letnik vstopijo lahko učenci, ki so dopolnili 13. leto in dokažejo z zadnjim šolskim spričevalom zadostno predizobrazbo. V I. letnik se sprejemajo vsaj 14 let stari absolventi meščanskih in nižjih srednjih šol ter pripravljalnih tečajev na trgovskih šolah. — Tisti učenci, ki nimajo te predizobrazbe, se morajo podvreči sprejemnemu izpitu, s katerim naj dokažejo, da jim bo mogoče s pridom slediti pouku. — V II. letnik vstopijo lahko absolventi I. letnika dvorazrednih trgovskih šol, drugim je delati izpit čez snov I. letnika. — Absolventje šole dobe po dovršenih naukih odhodno spričevalo, ki nadomešča predpisano učno dobo v kaki trgovski obrti in jim daje pravico do dveletne vojaške službe, event. z naknadnim dopolnilnim izpitom do enoletnega prostovoljstva. — Glede pogojev za sprejem učenk v I. in II. letnik dekliške trgovske šole, kakor

tudi glede denarnih prispevkov, velja isto, kar je zgoraj omenjeno za deško šolo. — Učenke se ne oproščajo šolnine. — V pripravljalni letnik se deklice ne sprejemajo. — Ravnateljstvo.

Eksportno in importno delniško društvo je bilo 31. avgusta ustanovljeno v Zagrebu. Glavnica znaša 4 milijone kron. Delnice je prevzelo 18 domačih denarnih zavodov, med njimi Ljubljanska kreditna in Jadranska banka. Za predsednika je izvoljen zagrebški župan dr. Srkulj. Glavna naloga novega delniškega društva bo, da organizira izvoz in uvoz blaga. V to svrhu se osnuje v Zagrebu centralno skladišče in se organizirajo posamezni blagovni oddelki. V vseh slovenskih trgovskih središčih bo društvo nastavilo svoje zaupnike ter bo pričelo ustanavljati podružnice. Po vojni naj se podružnice ustanovijo tudi v inozemstvu. Posebnega pomena bo tudi, da si društvo pridobi natančen pregled tržnih razmer v tu- in inozemstvu. Misliti bo tudi na izdajo posebnega trgovsko - političnega lista.

Omejitev ustanovitev družb z o. z. Avstrijsko finančno ministrstvo je objavilo v državnem zakoniku od 5. septembra 1918 odredbo, s katero se uvede koncesijska dolžnost za ustanovitev družb z omejeno zavezo ter za povišanje osnovne glavnice. Do sedaj je zadostovalo, da so ustanovitelji družb z o. z. prijavili, da se ustanovi taka družba in vlada je sprejela to na znanje. Sedaj pa bo od vlade odvisno, ali dovoli ustanovitev. Isto pravilo velja tudi glede povišanja osnovne glavnice. — Zdi se nam umestno, da bi parlament ovrgel to odredbo. Ako misli vlada, da bo z uvedbo te koncesijske dolžnosti zmanjšala število bankovcev, ki so v prometu ter da dobi za javne potrebščine več sredstev, se jako moti. Kapital bo že našel svojo pot. Iz narodnega stališča moramo biti proti tej odredbi, ker vemo, da bo vlada zavrnila vsako družbo z o. z., ki bi koristila naši narodni stvari.

Zlato za Švico. Iz Berna poročajo, da so Zedinjene države odkazale švicarski Narodni banki 20 milijonov dolarjev t. j. 100 milijonov frankov v zlatu z izrecnim namenom, da se nakupijo v Švici ententne devize in da se na ta način dvigne kurz ententnih papirjev. Močno dviganje ententnih kurzov v zadnjih tednih je baje že posledica tega zlatega toka v Švico.

Ravnalne cene za grozdje in vino v Istri in tržaški spodnji okolici. Presojevalnica cen v Trstu je določila naslednje ravnalne cene za grozdje in vino istrskega pridelka leta 1918: Grozdje: trgatav na pridelavčeve stroške, neprebrano, tehtanje na licu mesta 3 K 75 vin. kilogram; vino: vsakateri istrski pridelek, izvzeta so samo desertna vina, ki se prodajajo v steklenicah, iz prodajalčeve kleti po 60 kron za stopnjo alkohola in hektoliter. Te cene veljajo tudi za vina, pridelana v tržaški spodnji okolici. Za trgovino z istrskim vinom na debelo in drobno ter za grozdje in vino, pridelano na Goriškem, v gornji tržaški okolici in na Krasu se ravnalne cene določijo v kratkem. Zgoraj navedene cene za istrsko grozdje in vino so se določile sporazumno s pazinsko presojevalnico cen.

Brzjavne pošne nakaznice so tudi dovoljene v prometu med Avstrijo in generalno gubernijo Varšavo. Za nje veljajo enaki splošni pogoji, kakor za navadne pošne nakaznice v prometu z varšavsko generalno gubernijo. Poročila za prejemnika niso dovoljena.

Železo se prodaja po 5 do 6 kron za metrski stot dražje, kakor do sedaj. Vladna komisija je privolila to zvišanje.

Tiskovne pošiljke v Nemčijo. Da se pri tiskovinskih pošiljkah v Nemčijo z natisnjenimi vrednotnicami plačajo višje pristojbine, se morejo prilepiti ali zraven natisniti nujnostne znamke po 2 vinarja.

Denarne pošiljke v inozemstvo. Do preklica znaša najvišji znesek pošne nakaznice v Bolgarijo 400 leva, na Dansko, Norveško in Švedsko 150 kron, v Nemčijo, Belgijo, Varšavo in Ob Ost. 300 mark, na Nizozemsko 100 gld., v Švico, Luksemburg 200 fr., v Turčijo 1000 pijastrov. Sprejemanje pošiljk s povzetjem in poštnih nalogov za inozemstvo se takoj ustavi; pošiljke s povzetjem in poštni nalogi iz inozemstva, ki so bile predane do všteti 10. septembra t. l., se še obravnavajo. Kasneje se kot nedopustne zavračajo.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o preskrbi čevljev in usnja za civilne delavce v podjetjih, ki so podvrženi zakonu o vojnih dajatvah; o premembi maksimalnih cen za kože, usnje in strojne jermene; o ravnalnih cenah za sodavico in pokalice v okrožju presojevalnice cen v Ljubljani; o preureditvi bolgarske nakupne centrale; o ravnalnih cenah za strešno lepenko; o ravnalnih cenah za hidravlično apno v okraju Litomečice; o ravnalnih cenah za dalmatinski portlandcement; o potrebi velikih množin jesenovih, javorovih in brestovih desk na Nemškem; o pribitkih k lesnim ravnalnim cenam za skladiščno in za nadrobno trgovino z lesom; o uvozu soli iz Nemčije (dovoljen samo za Češko); o eksportni valuti pri blagovnem izvozu v Ukrajino; o ravnalnih cenah za kremo za čevlje; o nameravani rekviziciji vseh vreč in tej stroki pripadajočih predmetov v Bosni in o nameravanem centraliziranju trgovine s tem blagom v Bosni; o izvozu v Ukrajino (svarilo pred obveznimi dogovori, zlasti glede cen z nakupovalci iz Ukrajine brez poprejšnjega sporazuma z blagovno prometno pisarno (Warenverkehrsbureau) na Dunaju); o dovolitvi dopustov trgovcem in obrtnikom, ki so pri vojakihi, za obisk semnja v Lipskem; o osnovi tovarne za izrabo sadja v Bosni. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejmejo se: 2 pomočnika, 1 kontoristinja, 1 blagajničarka, 5 prodajalk, 2 učenca in 3 učenke. — Službe iščejo: 2 kontorista, 16 pomočnikov, 7 kontoristk, 37 prodajalk, 5 učencev in 6 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kupim vse vrste steklenice in zamaške.

==== Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani =====

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10.000.000.—. Rez. zaklad nad K 2.000.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.
Daje predjme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

==== Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. =====

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema
v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

— Ljubljana — Vič. —

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

==== kupi =====

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

— C. in kr. dvorni založniki —

A. ZANKL SINOVI

tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s špecerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovina z manufakturnim blagom in kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Trgovina.
- 2.) Zlato in njegova pariteta v vojni.
- 3.) Vgotovitev škode na železnici.
- 4.) Občna pridobnina za 1918.
- 5.) Raznoterosti :

† Valentin Žun. — Važna rzsodba glede določitve cen. — Upravičenost trgovine. — Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. — Veliko pomanjkanje premoga. — Kolkovanje vlog za dobavo premoga. — Uravnuava prometa z zelenjadnim semenjem pridelka 1918. — K zbirki vojno-gospodarskih odredb, tičočih se delokroga trgovskega ministrstva. — Svarilo pred podpiranjem dezertarjev, vojakov ki prekoračijo dopust in oseb, ki se odstranijo brez dovoljenja od vojaških

krdel. — Razglas. — Eksistenčni minimum — 3600 kron. — Cene vina. — Cene padajo. — Letina sladkorne pese. — Centralna banka za obnovitev Primorske. Nabiralni teden za c. kr. avstrijsko zaklado za vojaške vdove in sirote. — Trpežno perilo iz — brezovega lesa. — Dolžina železnic svetovnih velesil. — Nacionaliziranje trgovine na Poljskem.

6. Darila:

Za podporni sklad našega društva.

7.) Društvene vesti :

† Pavel Magdič — † Fran Slivar. — Izkaz društvene posredovalnice.

8. Književnost:

Dr. Milko Brezigar: Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Člani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upraviništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

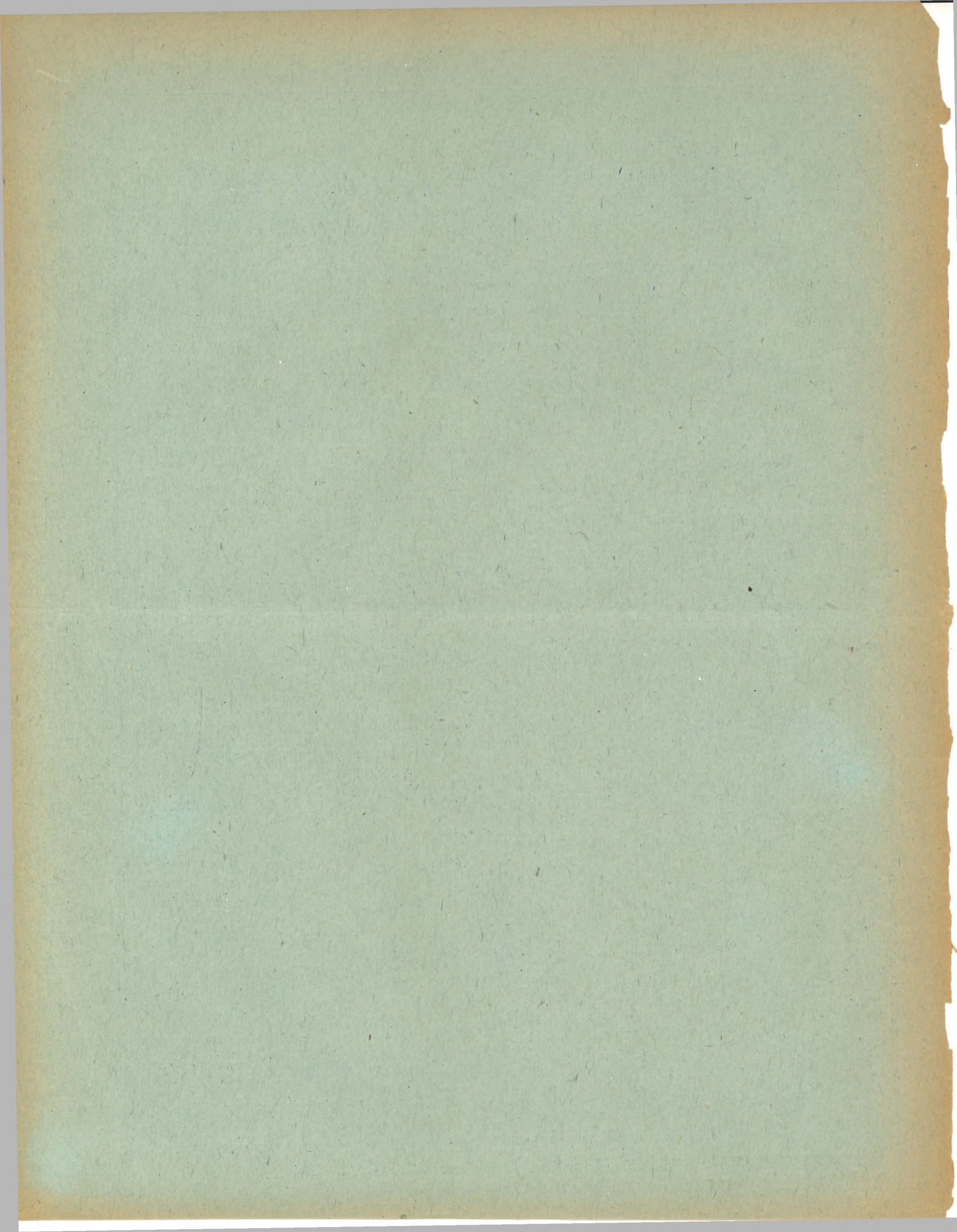
Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

Ponatis dovoljen le ob navedbi vira.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva
v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spiljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzobjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za eno-
letne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

- I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.
- II. del: Cena vezani knjigi 2 K.
- III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodelavniku nujno potrebne.

Kmetška posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

 4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

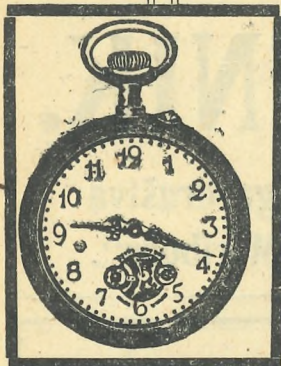
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdnica.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
teregete dobitte za-
stoj in poštnine
prosto.

Lasna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izbornu zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje

za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.

Kartoni

za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tovarnici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

**Riunione Adriatica
di Sicurta.**

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883

R

300018196, 10

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1918.

Štev. 10.

Trgovina.*)

1. Pojem in pomen trgovine.

Kmetijski pridelki in obrtni izdelki morajo priti šele v promet, da se pokaže njih porabnost, oni morajo postati blago. Posredovanje blaga med producenti in konsumenti je predmet posebne gospodarske delavnosti, trgovine. Kakor mora vsak producent skrbeti za to, da s kolikor možno nizkimi produkcijskimi stroški doseže kolikor možno velik uspeh, tako tudi trgovec gleda na to, da kolikor možno ceno kupi in kolikor možno drago proda. Ta dobiček je njegov pridobitek.

Po različnosti blaga, s katerim se trži, se deli trgovina v trgovino s premičninami (blagovna trgovina v ožjem pomenu), trgovino z nepremičninami in trgovino z vrednostnimi papirji (efektna trgovina).

Drugače še razločujemo: 1. notranjo trgovino, če se razteza le na domačo državo in zunanjo trgovino, če sega preko meje države; ta je zopet lahko uvozna ali izvozna trgovina (skupno mednarodna trgovina), bodisi s posredovanjem (posredna trgovina) ali brez njega; 2. trgovino po suhem in pomorsko trgovino; 3. aktivno in pasivno trgovino, če se izvršuje z domačo glavnico in domačimi delavskimi močmi ali pa s tujo glavnico in tujimi delavskimi močmi; 4. lastno in komisijsko trgovino, če se trgovina izvršuje na lastni ali tuj račun. Posebno pa še delimo trgovino v trgovino na drobno in na debelo ali malo in veliko trgovino.

Dokler vsaka rodbina proizvaja le toliko, kolikor potrebuje zase ali kolikor zavžije sama, (v rodbinskem in hišnem gospodarstvu), ni treba nobene trgovine. Kakor hitro pa je posameznik pričel proizvajati za splošnost, za človeško družbo, nastala je tudi potreba po trgovini, ki se razvija tem bolj, čim bolj se razvija narodno-gospodarska produkcija, ki pa tudi prične pešati, ako peša ta produkcija, čim bolj razvita in ce-

* Odlomek iz knjige »Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu«, spisal Valentin Žun. V spomin na prerano umrlega slov. narodnogospodarskega pisatelja in našega sotrudnika.

Uredništvo.

vena so vozila in občila, tem bolj se razteza tudi trgovina in znižuje cene dobrin ter s tem pomnožuje konsum. Ker trgovina izravnava cene, ne morejo nastati take draginje, kakor so nastale v prejšnjih stoletjih, ko še vozila niso bila tako razvita. Hude lakote, katera je v prejšnjih časih ponavadi sledila slabim letinam v posameznih krajih, se je sedaj le še bati, če bi na celem svetu žetev ne obrodila, na kar pa skoro ni misliti. Trgovina je pogosto sama vzrok, da se pomnože prenosna sredstva (vozila), trgovina pospešuje pravno varnost, trgovina je nositeljica kulture, kakor kaže zgodovina in izpričuje sedanost. Trgovina vzgaja ljudstvo k skrbnemu gospodarstvu, previdnosti in varčnosti, more pa tudi postati vzrok razkošju in npravne propalosti. Knjigovodstvo, ki se je razvilo pri trgovini, je prešlo tudi na druge stanove n. pr. rokodelce in celo kmete.

Trgovina ne proizvaja sicer dobrin, vendar je tudi produktivna. S trgovino se izpreminjajo nekoristne ali manj koristne stvari v koristne ali bolj koristne, ker mnogo stvari se more uživati, uporabljati ali bolj uspešno uporabljati šele, če se zamenjajo za druge stvari, in s tako zamenjavo se peča trgovina.

Načelo o dobičku, ki je zastopa sedanja trgovina je za konsumenta ugodneje, nego je bilo časih. Skušaj se namreč prodati za mal dobiček kolikor možno veliko blaga, dočim je po stari teoriji trgovec moral iskati kolikor možno velik dobiček pri majhnem obsegu trgovine. Na Angleškem se je v tem oziru razširil značilen rek: Bolje delati za milijon (ljudi), nego za milijonarje. Vendar vidimo pri vseh izobraženih narodih, da zlasti število malih trgovcev prehitro narašča in ni v pravem razmerju z zahtevami previdne trgovinske organizacije. Ker mora mali trgovec pokrivati svoje poslovne stroške in poleg tega še z dobičkom iz trgovine vzdrževati svojo rodbino, se večkrat kljub zgoraj omenjenemu načelu lahko blago podraži ali pa kakovost blaga poslabša. Prosto tekmovalstvo ali konkurenca more torej tudi tukaj kakor pri produkciji roditi marsikatero nepravilnost in gospodarske napake. Človeška družba se more braniti nasproti tem pojavom na eni strani z ustanovitvijo bazarjev, t. j. velikih skladišč, ki delajo s prav majhnim dobičkom, kar je lahko mogoče, ker so stroški primeroma veliko manji nego pri malih trgovinah, na drugi

strani z ustanavljanjem zadrug, zlasti pri kmetijskih potrebščinah. Državno vmešavanje se je po navadi izkazalo kot brezuspešno.*

2. Mednarodna trgovina.

Če notranja trgovina uživa skoro neomejeno prostost, ne moremo tega trditi o trgovini med posameznimi državami ali o mednarodni trgovini.

Že narava sama je provzročila mednarodno delitev dela, ker je svoje darove različno razdelila po raznih krajih in deželah. V tem kraju se kopljejo drage kovine, drugod spravljajo na dan železo in premog, v tej deželi se prideluje kava in sladkor, v drugem delu sveta razne dišave, zabele itd. Čim bolj so se razvila vozila, tem lažje so se izdelki in pridelki sveta spravili tja, kjer se potrebujejo. Vsak trgovec skuša delati z najmanjšimi stroški; torej bo posegal tudi po blagu, ki pride iz tujih držav, ako vidi, da je dobi ceneje nego doma. Seveda si bo sploh moral preskrbeti blago iz tuje države, ako se v domači državi ne prideluje ali ne izdeluje. Iz tega razmišljanja se je razvila zahteva po mednarodni prosti trgovini (zistem proste trgovine).

Nasprotno zahteva druga šola, da se mora domača država ščititi pred tujo konkurenco s primerno visokim davkom na uvoz inozemskega blaga (zistem varstvene carine).

Pristaši te šole pravijo, da ne sme biti kak narod glede svojih večkrat najvažnejših industrij in svojega preživljanja odvisen od tujega naroda ali tuje države. Tudi se s tem, da se domača industrija ščiti pred tujo, vzgojuje domača industrija, da bo mogla kdaj tekmovali z industrijo tujih narodov ali držav. Carine so najboljša oblika davkov, ker jih plačuje inozemstvo. Z uvozom tujih izdelkov mora sčasoma država propasti, ako ne more tega uvoza izenačiti z izvozom, ker uvoz vzame državi vso gotovino in jo gospodarsko zaslužni od uvozne države. Na te gotovo vsega uvaževanja vredne pomisleke odgovarjajo pristaši proste trgovine to-le: Prvi pomislek se more k večjemu nanašati na puške, topove, ladije in druga sredstva za vojskovanje. Tudi na drugi pomislek se lahko odvrne, da bi na ta način v nekaterih letih ne bilo treba več ščititi domače industrije in bi torej ugovor veljal za nekaj let. Če bi bila carina res davek, ki ga plačuje inozemstvo, ne pa konsument v državi, kamor se izvaža, potem si pač lahko predstavljamo, da ne bo to razmerje moglo dolgo trajati, ker bi bilo vendar malo prenaivno misliti, da bo sosed za sosedu davke plačeval. Tudi zadnji pomislek v dejanju nima podlage. Poglejmo samo Angleško, državo s prosto mednarodno trgovino. Uvoz je znašal leta 1902 10.795 milijonov mark, izvoz pa le 5790 milijonov in vendar Angleška prekaša v bogastvu vse druge države. Ne samo trgovinska, temveč plačilna bilanca sploh je odločilna za bogastvo narodov in držav. Rusija je v istem letu izvozila za 2050 milijonov mark, uvozila pa za 1299 milijonov in vendar se glede bogastva ne more niti od daleč primerjati z Angleško.

* Glej današnje centrale!

Opomba ured.

Oba zistema imata torej, kakor vidimo, marsikaj, kar se mora odobravati ali pa vsaj zagovarjati, pa tudi marsikaj, čemur se ne more pritrditi. Države tudi niso vedno enotno postopale in se odločile za ta ali drugi zistem. Zstem proste trgovine je uveden popolnoma kakih 50 let sem le na Angleškem. Tukaj ni nobene carine, ki bi imela namen ščititi domačo industrijo; surovine in izdelki, ki prihajajo iz nozemstva, niso podvrženi nobenemu davku, samo pri živilih, kakor pri kavi, čaju, tobaku in vinu se pobira užitinski davek v obliki carin (finančne carine).

Splošna prepoved vsakega uvoza ne obstoji v nobeni državi, ker bi s tem izginil ves promet med posameznimi državami in bi državljani marsikatero državo morali pogrešati najnavadnejša živila, ne mogli bi zadovoljiti celo ekzistenčnih potreb. Kava, čaj, petrolej in drugo se pridobivajo le v nekaterih deželah in državah. Nekatero države so prepovedale le uvoz posameznih izdelkov ali pridelkov, kojih konkurenca bi lahko škodovala domačim industrijam.

Vobče pa države s carinami različne visokosti, s trgovinskimi pogodbami (državnimi pogodbami med državami glede gospodarskih zadev) skušajo varovati svoje državljane pred prostim tekmovanjem tujih držav.

Država mora namreč pred vsem gledati na dobrobit svojih podanikov in na procvit države same. Vedno bolj prodira naziranje, da se mora človeška omika razvijati kljub rastočim mednarodnim odnosjem na trdnih narodnih tleh; posledica temu je narodna gospodarska in trgovinska politika, pri kateri prosta mednarodna trgovina nima prostora. Celo na Angleškem ima to naziranje — imperijalizem — mnogo pristašev. Trgovinska pogodba ima zlasti še to prednost pred varstveno carino, da podeljuje vsemu gospodarskemu življenju neko stalnost, ker se razteza na več let, in državam, ki sta sklenili pogodbo, jemlje pravico, preminjati tarifne postavke vsak čas. Tudi omogočuje neko stopnjevanje v tarifih glede posameznih držav, s katerimi so se sklenile pogodbe, dočim takozvani avtonomni splošni tarif mora biti enoten in se ne more ozirati na posebnosti posameznih držav.

3. Trgovinske (gospodarske) krize.

Miren razvoj gospodarstva, poljedelstva, industrije ali trgovine vznemirijo večkrat potresi, ki pouzročijo, da zastane naenkrat vsa produktivna delavnost. Kmet ne more niti z malim uspehom več obdelovati zemlje ali pa ne more več prodati svojih pridelkov, trgovec ne more spraviti svojega blaga med ljudi, najsi tudi znižata svoje cene.

Imamo poljedelske, industrijske, trgovinske krize v o. p. b., železnične, denarne in kreditne krize.

Kaj je vzrok tem pojavom? Zgodi se, da tako zastajanje produktov ali kupčije nastane le slučajno ali le na enem kraju. Ko je na pr. trtna uš uničila naše dolenijske vinograde, je nastala kriza v gospo-

darskem življenju v teh krajih. Ljudje se niso mogli radi kakovosti ondotne zemlje takoj poprijeti druge delavnosti; za to se je veliko Dolenjcev izselilo, ker jih ni mogla zemlja več prerediti. Ob gradbi turske in bohinjske železnice se je nekaterim obmejnim vasem vzela večina njihovega polja. Seveda se je to polje odkupilo, ali nekaj posestnikov se ni moglo privaditi na nov način življenja — tujski promet, vožnje, novi obrti itd. — in ti so se izselili v druge kraje, da bi mogli zopet živeti kot kmetje kakor poprej. Tudi posledice slabih letin (draginje, lakote) v prejšnjih časih lahko štejemo v to vrsto kriz.

Zoper take krize po navadi ni pomoči, ž njimi moramo računati kakor z vremenskimi ali vojnimi nezgodami.

So pa še druge vrste kriz, ki nastanejo bolj splošno in imajo svoj vzrok v napačnih špekulacijah in v zlorabi kredita ali pa v hitrem tehničnem napredku. Za prvo vrsto kriz je jako poučna gospodarska in denarna kriza v Severni Ameriki l. 1907. Milijone in milijone se je izdalo za nova podjetja in razširjenje obstoječih naprav, toda še vedno več milijonov so zahtevale razne investicije. Toda kapital postavlja industriji gotove meje. Industrijske podjetbe severnoameriških Zedinjenih držav prekoračile svote severnoločljivih glavnice; zato so morale to industrijsko megalomanijo bridko poplačati.

Banke so morale odpovedati kredit, mnogo industrijskih podjetb je bilo uničenih, s tem pa tudi velike mase delavcev vržene na cesto. Severnoameriška kriza je bila torej v prvi vrsti denarna kriza.

Industrijske in trgovinske krize v ožjem pomenu besede slone na nepravem razmerju med ponudbo in vpraševanjem. Ako cvete industrija, tedaj se izdeluje kolikor le možno; delavske mezde rastejo, pa tudi dobiček. Kredit se daje nepremišljeno. Toda v tem srečnem stadiju industrija rada pozabi, da gre število odjemalcev le do gotove meje, da bo morala sčasoma prodajati pod stroški produkcije, če bo hotela vzdržati delo v vsem obsegu. Ker tega dolgo časa ne more, nastanejo krize — produkcija zastane.

Krize tudi lahko nastanejo, če se naenkrat pojavi tehnični napredek, ki omogočuje, da se na mah lahko izdeluje veliko ceneje nego poprej, in torej produkcija ni kljub vsej preračunljivosti mogla upoštevati teh izpremenjenih razmer. Omenjamo le početek strojev, železnice i. t. d. Te poslednje vrste krize so pač neizogibne in, kakor pravi Leroy Beaulieu, za socialno telo to, kar so krize pri rasti za mlade ljudi ali boleznijo otrok, ko dobivajo prve zobe.

Kriz se ni mogoče povsem izogniti, nastopale bodo vedno, kakor bo človeški duh vedno nepopolen in podvržen raznim zmotam. S tem, da preiskujemo vzroke kriz, skušamo jim kolikor možno priti nasproti, omejiti jih ali olajšati njihove posledice.

Gospodarske krize z njihovimi usodnimi posledicami za delavce navajajo zlasti socialisti za vzgled, kako krivičen je sedanji individualistični in kapitalistični gospodarski red.

Zlato in njegova pariteta v vojni.*)

Zlato igra v normalnih časih v mednarodnem plačilnem prometu med državami, torej narodnopravno znatno vlogo. V tuzemskem trgovinskem prometu je zlato tu sicer tudi velikega pomena, ker se detajlni promet poleg srebrnega in drugega kovanega denarja deloma z zlatom razvije, dočim je v velikem mednarodnem trgovskem prometu pomen zlata bolj podrejene narave, ker se tu izravnavajo terjatev in dolgov izvrši ponajveč po nadomestkih zlata, in sicer po devizah, šekih in bankovcih, katerih pošiljatev je zvezana z veliko manj stroški in rizikom, toda vedno pod principijelnim pogojem, da se ta papirnat denar lahko vsak čas zamenja z zlatom. V vojni pa se je ta zamenjalna dolžnost države povsod suspendirala, in vsled tega je zgornja meja za zlato odpadla.

Zlato ni nič drugega kakor vsako drugo blago, toda ima prosto kovalno pravico in neomejeno plačilno moč, in vsled tega je postalo merilo in splošno menjalno sredstvo, čigar vrednost je ostala vedno ista, pri čemer je prav država s posebnimi zakoni zabranila naravno ocenitev zlata kot blaga, ko je določila denarno mero in zato natančno fiksirala ceno zlata. Zlato ima pa gotove lastnosti, ki jih drugo blago nima, in sicer večjo vrednostno stalnost, znatno vrednost pri majhni prostornini, razmerno neuničljivost, toda kljub temu ne vrednost, ki ostane vsak čas ista. Največji del izdelanega zlata pride v blagajnice in kleti bank ter tu obleži ali se pa izkuje v denar, majhen del se porabi tudi v industriji. Že v mirnih časih so bankovnice stremile po tem, da zbero čim največji zaklad zlata, ki služi, kakor zgoraj omenjeno, kot izravnalno sredstvo držav med seboj; zdaj v vojni so se ta prizadevanja zelo intenzivno povečala, pri čemer spominjam na nakupne tedne zlata v Nemčiji, na prostovoljno izročitev zlatnikov in zlatega lišpa, in na koncentracijo zlata pri bankovnici, da bi se ravno plačila v inozemstvo lahko izvršila za drugo blago, ker se je v vojni odpravila izmenjalna dolžnost bankovcev z zlatom. Vsled tega se je izlil v nevtralne države, ki so vojskujočim se državam dobavile najpotrebnejše blago in živila, pravcati veletok zlata.

Dočim si je poprej vsaka država vedno bolj in bolj prizadevala, čim več zlata pritegniti nase, so se gotove dežele zdaj komaj ubranile prebogatega zlatega dotoka, in države nordijske denarne unije, torej skandinavske dežele, so prav priprosto ustavile prosto kovalno pravico in izjavile, da principijelno ne sprejmejo več zlata, ampak le potom menjave proti blagu. Bale so se namreč, da bi polagoma vse blago in živila romalo v inozemstvo in le zlato kot tako pri njih ostalo. Torej se je v vojni zelo jasno pokazalo, da dobi zlato le vsled ozira do drugih gospodarskih dobrin svoj pomen, sicer pa da je le blago kakor vsaka druga dobrina. Ta sklep skandinavskih držav, da ne sprejmejo več zlata, ali največ proti disažiju treh do petih odstotkov, je bil

*) Pričujoči članek je izšel v »Österr. ungar. Finanzpresse«. Zaradi važnosti ga v prevodu priobčimo. Uredn.

preradikalen in ne premoder, kajti švedska valuta je pozneje na nevtralnih trgih izgubila nadavek, ki ga je doslej imela. Najbolj modro je v te moziru ravnala Holandska, in iz tega se tudi pojasni visoko stanje holandske valute, tako v nevtralnih kakor v vojskujočih se državah. Holandska namreč ni odklonila dovoza zlata v pravem spoznanju, da bo velika zaloga zlata v bodočnosti dobro služila pri dopolnjevanju blagovnih zalog, po drugi strani se je pa trudila, da je po možnosti dobila potrebno blago izmenjalnim potom v deželo. Zlata zaloga nizozemske banke se je v vojni skoro početvorila, dočim se je promet bankovcev le podvojil. Vsled tega se na Nizozemskem, v nasprotju z vsemi drugimi državami, ni mogla opazati povodenj bankovcev z vsemi njenimi gospodarskimi škodami, ker so se tam bankovci naložili i nse niso porabili za nadaljnje kupčijske transakcije.

Vojna je torej pokazala, da je zlato blago kakor vsako drugo, da bi bila torej njegova cena podvržena najbolj divjim valovanjem navzgor in navzdol, ko bi država že poprej ne posegla z zakonitimi določbami vmes ter fiksirala ceno, vsled česar nastane tudi v drugih deželah, ki imajo zlato veljavo, analogna cena, ki se jo imenuje pariteto. Ta trda vgotovitev cene pa producentom zlata ni prav, zahtevali so zvišanje cene z ozirom na narasle produkcijske in obratne stroške in sicer se je to zgodilo na Angleškem, kjer so se interesentje zlatih rudokopov pritožili pri vladi, naj se zviša cena zlata. Ta zahteva, ki je sama na sebi gotovo popolnoma upravičena, je povsod izzvala velikansko presenečenje. Nemo goče je namreč, da bi Angleška enostransko zvišala ceno zlata, ker bi vsled tega pariteta z drugimi deželami zlate veljave postala dvomljiva. Če bi Angleška vendar to storila, bi se vsled tega paristanje v njeno škodo izpremenilo, kajti potem bi zlati enoti odgovarjala manjša množina zlata, dočim bi se druge države trdno držale dosedanje množine za svojo enoto in tako prišle do novega stabiliziranja lastne valute. Ko bi se pa vse države odločile za zvišanje cene, bi bilo to zopet ugodnost za Angleško, ker bi potem zlato, za katero je Angleška svetovni producent, koristnejše porabila. Na tako sporazumljenje pa sedaj ni misliti, zato bo morala Angleška na drug način ugoditi željam producentov zlata in sicer z davčnimi olajšavami, brezobrestnimi predujmi, z dovolitvijo rudokopnih premij, s prevzemom tovornih in zavarovalnih stroškov, s posebnimi oblikami plačevanja itd., kajti Angleška ima vsled velikega zadolženja v Ameriki največji interes na tem, da se produkcija zlata na Angleškem ozemlju ne zmanjša. Iz teh izvajanj se torej vidi, da je zlato samo na sebi blago kakor vsako drugo, da pa se cena ne more enostransko zvišati, ker se je vrednost zlata pri uvedbi zlate veljave a priori enkrat za vselej določila.

Vgotovitev škode na železnici.

Po § 82 železniškega obratnega pravilnika ima železnica dolžnost, če je odkrila ali domnevala ali če naslovnik to trdi, da se je blago poškodovalo ali v teži zmanjšalo, da takoj brez odloga pisмено vgotovi stanje blaga, znesek škode in čas zmanjšanja ali poškodovanja, to se pravi, železnica mora sestaviti zapisnik o dejanskem stanju poškodbe.

Po besedilu omenjene določbe mora železnica tedaj vmes poseči, če je pomanjkljivost dejansko odkrila ali če jo je prejemnik nato opozoril. Ima pa tudi tedaj dolžnost sestaviti zapisnik o dejanskem stanju, če le domneva pomanjkljivost. Ako n. pr. delavci pri prenašanju zaboja opazijo zunaj veliko vlažno liso in to naznanijo skladiščnemu uradniku, ta pa noče odpreti zaboja, oziroma sestaviti zapisnika, je železnica delala proti predpisu § 82. Opazitev vlažne lise na ovoju mora pri vsakem skrbnem trgovcu izzvati domnevanje, da je tudi lahko vsebina poškodovana. Prav tako lahko izzove okolnost, da se vsebina v zaboji premika, domnevanje, da je kaj odvzeta. Res je, da pride tukaj le subjektivni in ne objektivni moment v poštev. Samo opazitev pomanjkljivosti še ne obveže železnice, da sestavi zapisnik o tem. Pomanjkljivost se mora namreč v resnici odkriti ali domnevati. Ako torej v našem prvem primeru delavci ne opazijo vlažne lise in prejemnik blago brez ugovora sprejme, ne more železnico po besedilu zakona zadeti krivda, da ni konstatirala pomanjkljivosti. Krivda se šele tedaj ugotovi, če je dokazano, da je kljub opazitvi pomanjkljivosti izostala sestava zapisnika.

Drugo vprašanje je, če železnica kot redni trgovec ni naravnost obvezana, opaziti take pomanjkljivosti. Odločitev tega vprašanja vobče trditi, bi predaleč dovedlo. Gotovo se pa ne more zanikati, da spada odkritje nerednosti k poslu prevoznika in da morajo njegovi ljudje tej okolnosti posebno pozornost obračati. Gre pri tem za specielne slučaje. V majhni postaji, kjer je malo frekvence, se mora to železniškim organom brezpogojno v krivdo šteti, v večji postaji, kjer se vsak dan manipulira s sto in sto kosi blaga, se spregled ne more v krivdo šteti. Sicer pa je tak slučaj več ali manj akademičen, ker bi se moralo šele donesti dokaz, da se je pomanjkljivost spoznala pred izročitvijo blaga.

V konkretnem slučaju, ki se je pravdnim potom rešil, je stranka sicer v prvi instanci zmagala, toda podlegla je v obeh višjih instancah. Šlo je za pošiljatev usnja, ki se je po dospelku v namembni postaji in pred vložitvijo v železniško skladišče od železnice stehalo in kot 183 kg težko našlo. Blago se je sprejelo brez ugovora. Naknadno je pa prejemnik, ko je še enkrat tehtal, v svojem lokalu, konstatiral, da manjka 26 kilogramov.

Prvo sodišče, ki je kakor omenjeno, ugodilo strankinem zahtevku, se je postavilo na stališče, da se šele po prevzemu pošiljatve konstatirana pomanjkljivost ob času prevzema s strani železnice na zunaj ni dala spoznati, ker se iz površnega ovoja pošiljatve ni moglo sklepati na delno izgubo vsebine. Strankini organi so

torej lahko imeli popolno zaupanje v tehtanje na oddajni postaji in so prevzeli pošiljatev. Okolnost, da se železnici ni zdelo potrebno, protokolarično vgotoviti stanje blaga, k čemur bi bila, ko bi vsled površnega ovoja domnevala zmanjšanje blaga, v zmislu § 71 odst. 2 želez. obrat. prav. obvezana, tudi govori za to, da se pomanjkljivost ob času sprejema pošiljatve na zunaj ni dala spoznati. Vsled tega se je tožitelju dokaz posrečil, da je nastala delna izguba med časom prevzema za odpošiljatev, oziroma med dospetjem na namembni postaji, tehtanju tam in vložitvijo v tamošnje železniško skladišče ter med časom oddaje s tem, da se je tam spoliralo. Vsled tega pristojna toženi železnici kot prevozniku nadomestilo škode, ki jo je tožitelj trpel.

Ker se je pa v teku postopanja v drugi instanci vgotovilo, da je bila pomanjkljivost ob času prevzema blaga dejansko že dana in se je dala na zunaj spoznati, je odpadla pravna podlaga razsodbe prve instance.

Zdaj je bilo predvsem vprašanje merodajno, če je bila železnica obvezana, sestaviti zapisnik o dejanskem stanju, oziroma če je bila kriva, da je to opustila. Tako deželno sodišče kot prizivna instanca kakor najvišji sodni dvor sta vprašanje zanikala. Zadnje sodišče je to storilo z utemeljevanje, da se iz okolnosti same, da se je pomanjkljivost za prejemnika dala na zunaj spoznati, ne da še izpeljati krivda, kajti ne opazitev pomanjkljivosti na sebi, ampak resnično odkritje ali domnevanje kake pomanjkljivosti, oziroma na to merjena trditev tožnika kot prejemnika blaga bi šele lahko vtemeljili obveznost železnice za vgotovitev v zmislu § 71 želez. obrat. pravilnika.

Zato lahko le priporočamo, da se povodom prevzema blaga od železnice vedno polaga največjo pozornost na nepomanjkljivost, oziroma da se osobe primerno pouči, zlasti v sedanjem času, ko je poškodovanje, oziroma spoliranje pošiljatve na dnevnem redu. Železnica spregleda pomanjkljivost v svojo korist, stranka pa v svojo škodo.

Občna pridobnina za 1918.

Skoro na koncu leta 1918 smo, toda pridobninski ali obrtni davek za to leto še ni predpisan in vprašanje je, kdaj bo sploh prišlo do tega. Stvar je namreč ta. Pridobnina je kontingentirana in se je pred vojno predpisala vedno za dobo dveh let. Med vojno je vlada opustila ta predpis in se je izvršil predpis za vsako leto posebej. Vlada je šla s stališča, da so bila podjetja med vojno podvržena različnim valovanjem in da so letos dobro uspevala, drugo leto slabše ali pa narobe. Poleg tega je vlada pri takih obratih, pri katerih so se razmere napram mirovnemu času bistveno bodisi na boljše ali na slabše izpremenile, odredila, da se ekskontingirajo, t. j. da se ne obdačijo v kontingentu, ampak izven njega. Vsled tega se je marsikaterim obratom za nazaj predpisal veliko večji pridobninski davek kakor so ga imeli v kontingentu. Za zadnje mirovno leto 1913 je znašala pridobnina 36,904.000 K.

Za leti 1918 in 1919 pa misli vlada vse obrate zopet spraviti v kontingent in ta kontingent zvišati na 60,00.000 kron. Seveda mora ta kontingent poprej državni zbor sprejeti in v finančnem odseku državnega zbora se je o tem že razpravljalo. V odseku kakor v plenumu se je pojavil upor proti tej vladni nameri. Najprej proti temu, da bi se zvišana davčna vsota določila tudi za leto 1919. Tukaj namreč manjkajo vsi predpogoji, da bi se narodnogospodarski razvoj sploh mogel pregledati. Izločitev obratov iz pridobninskega kontingenta (ekskontingentiranje) se mora s principielnega stališča kot utemeljeno smatrati. In če zdaj vlada zopet vzame te obrate v kontingent, naj nosijo ti obrati zvišanje, toda ne v toliki meri kakor vlada zahteva. Poročilo poročevalca finančnega odseka stavi glede pridobnine za l. 1918/19 naslednje predlog: 1. Pridobninska glavna vsota se zviša od 37 na 47 milijonov kron. To zvišanje velja le za l. 1918. 3. Pri eskontingentiranih tvrdkah naj velja kot podlaga za avtonomne doklade zadnja tem v kontingent predpisana pridobnina. 4. Dohodninske napovedi, ki so bile vsled naknadnega predpisa pridobnine oškodovane, naj se razveljavijo in popravijo.

Poročilo vtemeljuje te predloge z naslednjim. Od okrog 4000 obratov I. razreda je bilo 313 in od 16.000 obratov II. razreda 1371 obratov eskontingentiranih. Ti obrati naj skupno z eskontingentiranimi obrati III. in IV. razreda dajo prirejeni večji dohodek 10 milijonov kron. Trgovci in obrtniki so bili sila razburjeni, ko so se dostavljali plačilni nalogi za eskontingentirane firme, kajti zvišalo se ni le dvojno, trojno in peterno, ampak zvišala se je pridobnina pri nekaterih dvajset- in tridesetkrat, pri drugih celo še večkrat. Tukaj ni skoro nobenega dvoma, da se davčne oblasti pri eskontingentiranih firmah niso ravnale po onih načelih, po katerih naj se pridobnina odmeri, namreč po obratnih znakih, ampak čisti dobiček je tvoril edino podlago za odmero. Dočim je poprej služila pridobninska glavna vsota 37 milijonov kron kot podlaga za avtonomne doklade, naj bi v bodoče veljala glavna vsota 60 milijonov kron. In če se pomisli, da znašajo v Avstriji avtonomne doklade povprečno 200 odstotkov, v mnogih krajih celo 300 odstotkov, si lahko predstavljamo, do kakšnih horendnih številkah bi pri mnogih davkoplačevalcih nenadoma došel predpis pridobnine. Ekskontingentiran davkoplačevalec je napram v kontingentu ostalemu konkurentu nele za dvajsetkrat zvišano državno pridobnino na škodi, ampak tudi za doklade, ki so se kolosalno zvišale na podlagi te pridobnine. Na podlagi tega stavi torej poročevalec gori omenjene predloge.

V splošnem torej popolnoma nič ne vemo, kaj in kdaj bo kaj s predpisom pridobnine za l. 1918. Za en del je to za davkoplačevalce zelo nerodno. Davčni uradi izterjavajo pridobnino za l. 1918 na podlagi predpisa za l. 1917. Ker so se pa zlasti pri trgovcih razmere podjetij v l. 1918 napram letu 1917 bistveno izpremenile na slabše, ker letos sploh ni dobiti blaga, občutijo trgovci visok prejšnji predpis. In če prosijo za popust davka vsled vojnih razmer, jim davčna oblast ne more

popustiti davka, ker ta še ni predpisan. Komur je prav težko plačati pridobnino, mu ostane kot edini pripomoček, da prosi za dovoljenje, da sme pridobnino v obrokih plačati ali da se mu plačilo odgodi do predpisa pridobnine za l. 1918. V vsem torej zmešnjava in naša vlada se ne more niti do tega povspeti, da bi davek predpisala, kar interesentje sami želijo, da bodo vedeli, pri čem da so. Žalostno je to, pa resnično!

Raznoterosti.

† **Valentin Žun.** V soboto 19. t. m. je v Ljubljani umrl c. kr. finančni svetnik Valentin Žun v starosti 45 let. Po- brala ga je španska bolezen, kateri je sledila pljučnica. Žuna se mora spominjati tudi naš list, kajti bil je njegov najmarljivejši in najboljši sotrudnik vsa leta, odkar izhaja. Mnogo njegovih člankov je podpisanih, še več je brez podpisa. Žun je pisal jako poljudno in razumljivo in je znal obdelati suhoparno stvarino tako, da je zanimala in da je bila lahkoumljiva tudi manj izobraženim. O tem so čitatelji lahko sami sodili. Žuna je odlikovala posebna nadarjenost in pridnost. Sin revnih kmečkih staršev iz Trboj pri Smledniku se je skoro sam študiral skozi srednje in visoke šole in si z lastno pridnostjo prisvojil znanje devetih živih jezikov poleg latinščine in grščine. Obvladal je slovenski, ruski, češki, poljski, srbohrvatski, francoski, italijanski, romunski in nemški jezik. Bil je skromen v občevanju in se ni nikamor silil v ospredje. Slovenski narod je izgubil v njem enega najbolj nadarjenih sinov in svojega prvega narodnogospodarskega pisatelja. Žun nam je dal prvo slovensko knjigo o narodnem gospodarstvu, ki je izšla l. 1908. pod naslovom »Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu« na 327 straneh v založbi Narodne knjižarne. Ta knjiga je v pravem pomenu učna knjiga in kdor si hoče prisvojiti glavne vednosti v narodnem gospodarstvu, naj jo prečita. Pisana je tako poljudno in umljivo, da ni treba nobenega pripomočka za njeno umevanje. Dalje je izdal »Dohodnino«, ki je izšla l. 1914. v drugem natisu in ki najbolje služi Slovencem za razumevanje dohodninskega davka. Spisal je brošuro »Obdačba pridobitnih in gospodarskih zadrug« l. 1913 in ta knjiga služi tako uradnikom kakor našim zadrugam glede pridobnine po II. poglavju prav izborna. V knjigah Mohorjeve družbe je poljudno razlagal nove davke in nebroj je njegovih narodnogospodarskih člankov v različnih časopisih. Zlasti se je tudi zanimal za razvoj slovenske trgovine in je bil ves navdušen ob približanju Jugoslavije, ki bo osamosvojila naše trgovce. O tem njegovem čutenju kaže zlasti članek »Novemu času naproti!« v letošnji 4. številki našega lista. Naj bo blagemu in velikemu sinu našega naroda postavljen s temi vrsticami majhen spomenik v listu slovenskega trgovstva. Škoda ga je in naš list ga bo zelo pogrešal!

Važna rzsodba glede določitve cen. Najvišji sodni in kasacijski dvor je izdal pred par dnevi važno rzsodbo za trgovce. V tej rzsodbi se izraža naziranje, da trgovec, ki predrago nakupi, ni upravičen, pri zopetni prodaji to nakupno ceno vračunati v svoje nabavne stroške. Ako naj ima ta rzsodba praktične posledice, bi morale visoke cene v izložbenih oknih izginiti, kajti te izvirajo od previsokih nakupnih cen. V zadevnem slučaju je trgovec z mešanm blagom Josip K. v nekem dunajskem listu čital oglas, v katerem se išče čebula za nakup. Trgovec je pisal inserentu, da ima čebulo na prodaj v zavojih po 5 kg po 33 kron. To dopisnico je prejemnik izročil prehranjevalnemu uradu z opazko, da smatra to za navi-

janje cen. Nato je bil Jos. K. obtožen navijanja cen in obsojen na en mesec strogega zapor. Ničnostno pritožbo, ki jo je Jos. K. dvignil zoper rzsodbo, je najvišje sodišče zavrglo, čeprav se je obtoženec branil s tem, da ni imel čezmernega dobička, ampak je moral čebulo sam prav drago plačati. Najvišje sodišče je izreklo, da je obtoženec poznal cene čebule in tudi vedel, da je cena, ki jo je sam plačal, bila nedopustno visoka. To nikakor ne gre, da bi trgovec, ki pri nakupu plača nedopustno visoke cene, te cene vračunal v nabavne stroške.

*

Upravičenost trgovine. O upravičenosti trgovine smo pred kratkim čitali zanimivo razpravo, iz katere posnamemo par misli. Pomen trgovine obstoji na razliki med izdelovanjem in porabo v krajevnem, časovnem, kvalitativnem, kvantitativnem in kulturnem oziru. Te razlike mora trgovina izravnati. Ona mora blago spraviti z izdelovalnega kraja na kraj porabe ter premostiti časovno razliko med izdelovanjem in porabo. Narava je omejila produkcijo več dobrin, katerih poraba ne prenese nikakega prekinjenja. Izdelovalec stremi za tem, da se iznebi blaga potem ko je gotovo, nasprotno pa konzument v normalnih razmerah nima interesa, da nabavi blago, predno ga ne rabi. Trgovec mora torej tukaj posredovati in ta potreba je ustvarila spekulativne transakcije. Izravnalno delovanje v kvantitativnem oziru obstoji v tem, da združuje trgovina v več manjših obratih izgotovljeno blago v manj rokah in nasprotno da razdeli v velikih množinah izdelano blago med več konzumentov, da blago od tam, kjer ga je preveč, spravi tja, kjer ga manjka. V kvalitativnem oziru ustanavlja trgovina stik med producentom in konzumentom s tem, da poizve ukus in potrebo konzumenta in kaže pota produkciji. V izvrševanju kulturne funkcije je postal trgovec pionir svetovne trgovine, ki je premostil kulturna nasprotstva med narodi in deželami. Končno izvršuje trgovina še kreditno opravilo, ker posreduje producentu s hitrim odjemom blaga sredstva za nadaljnje izdelovanje in olajša konzumentu z dajanjem kredita, da si blago nabavi. Za izpolnjevanje teh funkcij postane trgovec sposoben vsled mnogoletne izkušnje s poznavanjem dežel in ljudi, s poznanjem naprav v prometu, obvladovanja tozadevnih zakonov in predpisov; potrebno vemo za to mu daje namen, doseči dobiček in ravno ta mu daje potrebno gibljivost in prilagoditev. Razlike med izdelovanjem in porabo, katere premagati je edino trgovina poklicana, se ne morejo izločiti. In v tem, da morejo centrale le nepopolno izvrševati posamezne funkcije, leži njih nedostatnost in pomanjkljiva gibljivost ter prilagoditev.

*

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o neki tvrdki, ki bi mogla dobiti jekleno blago (britve, nože, vilice, žlice itd.) v Avstrijo; o novih ravnalnih cenah za alkoholski kis; o novih določbah glede postopanja pri postavitvi vagonov za izvozno blago iz Nemčije v Avstrijo; o zvišanju kolkovine za prošnje za dodelitev izvoza blaga iz avstrijsko - ogrskega okupacijskega ozemlja na Poljskem (na 3 K 50 vin. za prošnje in na 3 K 50 vin. za rešitev prošnje); o izvrševanju novih deviznih predpisov in o dovolitvah za nakup blaga na Nemškem; o ravnalnih cenah za deteljna semena; o ravnalnih cenah za dežnike in solčnike pri proizvodnji in prodaji na drobno, določenih od presojevalnice cen v Rudolfovem; o važnem poročilu, zadevajočem pošiljkatve blaga v Bolgarijo; o novi ureditvi za prejem tekstilnega blaga iz Švice; o

ravnalnih cenah za drobno blago; o ugodni razpečalni možnosti v Ukrajini za kose, poljedelske stroje, stavbeni les, pohištvo, steklo, papir, armature, tehnične predmete vsake vrste, kemične predmete itd.; o neki tvrdki v Curihi (Svarilo!); o novih ravnalnih cenah za alkoholski kis; o novih določbah glede postopanja pri postavitvi vagonov za izvozno blago iz Nemčije v Avstrijo. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati pismeno.

*

Veliko pomanjkanje premoga. Pomanjkanje premoga postaja vedno bolj občutno. Raznim obratom bodo morali ustaviti obrat; sladkorna industrija ne bo mogla podelati vse sladkorne pese. Tovarne za marmelado ne bodo mogle podelati sadja. Na Dunaju peša oskrba s premogom za kuhinje. Kdor se ni mogel preskrbeti do konca julija, mu bo le z največjimi težkočami mogoče, nabaviti si potrebno količino. Kot vzrok pomanjkanja premoga navajajo najboljši poznavalci dunajskega trga, nezadostno prehranjevanje delavcev v premogovnikih in transportne težkoče. Pomanjkanje je postalo tako pereče, da se bodo po sporočilih čeških listov zatvorile v Pragi šole cel oktober in november. Tudi dunajske šole so brez premoga. Ravnatelj neke dunajske gimnazije je odredil, naj se požurijo, da se predela učna snov, predno nastopi mraz, ker šolska uprava nima premoga ter mora radi tega računati na daljše pozimske počitnice. — Na Dunaju se je vršila enketa industrijalcev glede preskrbe s premogom. Ugotovila je, da je v zadnjem mirovnem letu producirala Avstrija približno 420 milijonov stotov premoga; od tega se je izvozilo približno 80 milijonov stotov, medtem ko se je uvozilo 120 milijonov stotov. Za porabo v Avstriji je ostalo torej 460 milijonov stotov. Do danes je nazadovala avstrijska produkcija za 30 odstotkov, tako da razpolagamo sedaj s komaj nekaj čez 300 milij. stotov premoga. Ako se vpošteva, da porabijo železnice, ki so že v mirovnem času pokurile 50 milijonov stotov, sedaj najmanj 25 milijonov stotov več, in da porabijo municijska podjetja neizmerne množine, lahko računamo, da primanjkuje 158 milijonov stotov premoga. Ta primanjkljaj se že sedaj povsod občuti, pozimi pa se moramo bati direktne katastrofe. Približno 70 odstotkov vseh industrijskih podjetij bo moralo ustaviti obratovanje vsled pomanjkanja premoga.

*

Kolkovanje vlog za dobavo premoga. C. kr. ministrstvo za javna dela je z razpisom z dne 8. septembra 1918, št. 56.949, K A I. sporočilo, da veljajo v zmislu naredbe c. kr. finančnega ministrstva z dne 25. maja 1918, št. 42.827, glede kolkovanja vlog za dobavo premoga naslednja določila: Vloge onih podjetij, ki so po zakonu o vojnih dajatvah primorana, da vrše svoj obrat, so v zmislu § 35, zakona z dne 26. decembra 1912 drž. zak. št. 236 proste pristojbin, ako se nanašajo na dobavo kuriva, potrebnega za obratovanje. Vloge drugih trgovin in obratov glede dobave kuriva so v zmislu T. B. 44 lit. r pristojbinskega zakona pristojbine proste takrat, če je premog za nadaljevanje obrata neobhodno potreben. Za vloge drugih strank glede dobave premoga ni dana nikaka kolkovna prostost, razven če uživa dotična stranka že prej po zakonu pridobljeno prostost kolkovnih pristojbin.

*

Uravnava prometa z zelenjadnim semenjem prideika 1918. Deželna vlada razglasa: Semenje naslednjih vrst zelenjadi, in sicer: zelja, ohrovtja (vseh vrst), kolerab, korenja, rdeče pese, repe, podzemskih kolerab, peteršilja, kumar, paradižnikov, zelenega česnja in čebule, nadalje dozorele semenje sočivja, ki se porablja za zelenjad, to je grah in fižol ter če-

bulček, se deva v namen, da se zagotovi preskrba prebivalstva s temi potrebščinami, pod zaporo z učinkom, da ga smejo posestniki (pridelovalci, trgovci) oddajati le oblastveno poverjeni nakupovalnici, oziroma njenim pravilno legitimiranim nakupovalcem. Za nakupovalnico za semenje, navedeno v § 1. ukaza, ter za čebulček se določa »Zveza avstrijskih trgovcev s semenjem«, s sedežem na Dunaju (I. Plankengasse 4). Zveza je pomožna organizacija poslovnice za zelenjad in sadje c. kr. urada za prehranjevanje ljudi in je podrejena njenemu neomejenemu nadzorstvu. Imenovane vrste zelenjadnega semena in čebulčki se smejo pošiljati s cestnimi vozovi le na podlagi potrdila, izdanega za vsako pošiljatev od deželne poslovnice za zelenjad in sadje v Ljubljani. Posestniki (pridelovalci, trgovci, hranilci) imenovanih vrst semenja ter čebulčkov so zavezani poslovalnici za zelenjad in sadje c. kr. urada za prehranjevanje ljudi na Dunaju (I., Dorotheergasse 7) te svoje zaloge naznaniti dne 31. oktobra 1918, dne 31. decembra 1918 in dne 31. marca 1919 ter navesti množine posameznih vrst, pridelovalca, izvor in kraj hrambe.

*

K zbirki vojno - gospodarskih odredb, tičočih se delokroga trgovinskega ministrstva ki jo je po naročilu generalnega komisarijata za vojno in prehodno gospodarstvo izdal dr. A. Lehmann, je v Manzovi založbi izšel I. dodatek (I. Nachtrag zur »Zusammenstellung der kriegswirtschaftlichen Verordnungen, betreffend den Wirkungskreis des k. k. Handelsministeriums«). Industrijalni in trgovski interesentje se opozarjajo na to zbirko.

*

Svarilo pred podpiranjem dezertirjev, vojakov, ki prekoračijo dopust in oseb, ki se odstranijo brez dovoljenja od vojaških krdel. Ker se radi nepoznanja zakonitih kazenskih določb večkrat podpira dezertirje na ta ali oni način, zlasti da se jih prikriva, se občinstvo opozarja, da je tako podpiranje hudodelstvo po § 220 kaz. zakona in da ima za posledice ječo od 6 mesecev do 1 leta, pri obtežljivih okoliščinah pa težko ječo od 1 do 5 let. Vsako podpiranje onih vojakov pa, ki si na svojo roko podaljšajo vojaški dopust, ali pa oseb, ki so se samostojno odstranile od svojih vojaških krdel, bodejo v bodoče brezobzirno kaznovane po merodajnih zakonih politične odnošne policijske oblasti. Da se onemogočijo hudodelstva, kot tatvine, ropi itd. katere so izvršili v zadnjem času zlasti pogosto dezertirji, se občinstvo v lastno korist pozivlja, da krepko podpira oblasti pri izsleditvi dezertirjev in drugih sumljivih oseb, ki se potepajo okoli v vojaških uniformah, in jih brez vsakega ozira ovadi.

*

Razglas. C. kr. deželna vlada je z ozirom na konec poletnega časa na podstavi določila § 24 ministrske naredbe z dne 1. septembra 1917, št. 370 drž. zak. odredila, da se morajo v Ljubljanskem mestnem okrožju zapirati gostilne ob 10 uri, kavarne pa ob 11. uri zvečer.

To se javno razglasa v smislu razpisa c. kr. deželne vlade z dne 7. oktobra 1918, št. 33.487, z dostavkom, da stopa naredba takoj v veljavo.

Prestopke bo kaznovalo kar najstrožje c. kr. policijsko ravnanje. — Mestni magistrat ljubljanski, dne 15. okt. 1918.

*

Eksistenčni minimum — 3600 kron. Predlog, ki so ga stavile vse stranke poslanske zbornice, zahteva, da se zviša eksistenčni minimum od 1600 na 3600 kron, nevštevši draginjsko doklado in nabavne prispevke v davčno dolžnost in da se pomakne davek na plačo na letni dohodek od 14.000 K. Te določbe naj bi veljale tudi za nazaj za leto 1918.

*

Cene vina v deželah ob Renu padajo vedno bolj. V zadnjih dneh se je tam konjunktura jako izpremenila. Vzrok temu je rapidno nazadovanje konzuma nemške armade. Razven tega nočejo velike firme nakupovati vina, ker vedo, da bo po sklepu miru cena vinu močno padla. Slične vesti kakor iz obrenskih pokrajin prihajajo tudi iz Pfalce, kjer so cene nenadoma padle. Večjih kupčij se ne sklepa. Trgovina se drži popolnoma pasivno. Radi novega svetovnega položaja se meni, da je v vinskih kupčijah riziko prevelik. Večje pogodbe se sploh ne sklepajo, ker je še vedno mnenje, da bodo cene nadalje padale.

*

Cene padajo. Verižniki in tihotapci so precej v skrbeh radi sedanjega položaja in na njihovih »borzah« že padajo cene, katere jim je držala vojna doba po koncu. Tkanine in platneno blago se je zopet pokazalo, cena rjuh je padla od 250 na 200 kron, tudi sukanec se je zopet pojavil. Z Dunaja poročajo: riž je padel od 100 na 60 K, milo od 65, oziroma 50 na 35, oziroma 32 K, sveče od 30 na 16 do 18 K kilogram. Pričakuje se padanja cen tudi pri drugem blagu.

*

Letina sladkorne pese. Večji del pretečenega tedna je bilo jako ugodno vreme, tako da je po tedenskih sporočilih osrednje družbe za industrijo pesnega sladkorja dobro napredovala sladkorna pesa. Šele v zadnjih dneh se je vreme izpremenilo nekoliko na slabše, ker je začelo deževati ter je temperatura občutno padla. Ponekod se je začela pesa že spravljati. Na Nemškem je bilo vreme v zadnjem tednu ugodno za nadaljni razvoj pese. Pričakuje se, da bo letos še precej dobra letina, vendar ne tako dobra, kakor pretečeno leto.

*

Centralna banka za obnovev Primorske se je ustanovila v Ljubljani kot družba z omejeno zavezo. Zavodu, ki naj v vsakem oziru pomaga po vojni prizadetim krajem, so pristopili kot ustanovniki: Zadržna zveza v Ljubljani, Zadržna zveza v Celju, Jadranska banka v Ljubljani, Ljubljanska kreditna banka, Goriška zadržna zveza, I. Hrvatska štediona v Zagrebu, Kmetska posojilnica v Ljubljani in Pozeimkova banka v Ljubljani. Ustanovni kapital znaša 4.000.000 K.

*

Nabiralni teden za c. kr. avstrijsko zaklado za vojaške vdove in sirote, ki se je nameraval prirediti od 19. do 26. t. m., da se pridobi kranjskemu deželnemu društvu tega zaklada čim največ udov, se je moral vsled razširjanja španske bolezni odgoditi na poznejši čas.

*

Trpežno perilo iz — brezovega lesa. V berlinski trgovski register se je pred kratkim vpisala »Družba za trpežno perilo iz brezovega lesa, družba z o. z.«. Predmet podjetja je izdelovanje in prodaja perila, ki je napravljeno iz brezovega in drugega lesa. To je v petem letu vojne! Kaj bomo še doživeli?

*

Dolžina železnic svetovnih velesil. 1. Zedinjene države 400.000 km. 2. Nemčija 62.000 km. 3. Rusija 61.000 km. 4. Francija 45.000 km. 6. Anglija 38.000 km. 7. Italija 17.000 km. 8. Japonska 9000 km.

*

Nacionaliziranje trgovine na Poljskem. Kakor poročajo iz Varšave, se je vršil te dni tam sestanek poljskih trgovcev, katerega se je udeležilo okoli 500 interesentov iz vseh krajev dežele in tudi vladni zastopniki. Po dolgi debati so sklenili ustanoviti poljski narodni sejm ter so izvolili pripravljalni

odbor. Ta sejm se bo vršil v Varšavi ter se prične že prihodnje leto. Nadanje so sklenili strogo nastopati proti židovskim špekulacijam na Poljskem, ustanoviti zvezo poljskih trgovcev v svrhu nacionaliziranja poljske trgovine in podpirati uvedbo državnega dohodninskega davka. Poljaki imajo resno voljo, otresti se nemškega vpliva ter spraviti posebno veletrgovino v lastne roke. Nemci so potegnili med vojno vso trgovino nase ter si uredili razmere tako, da bi tudi po sklepu miru gospodovali na Poljskem. V svrhu nacionaliziranja trgovine so sklenili, da se morajo oddati vse državne naročbe edino le poljskim tvrdkam. Tudi privatni podjetniki hočejo se posluževati v trgovskih poslih samo poljskega posredovanja.

Darila.

Za podporni sklad našega društva je daroval g. Anton Stergar, trgovec v Kamniku znesek 50 K, mesto venca na grob svojega nekdanjega sotrudnika g. Alojzija Hočevarja. — Presrečna hvala!

Društvene vesti.

† **Pavel Magdič.** Ta mesec je umrl vnet naš član in bivši odbornik, veletržec in posestnik v Ljubljani. Bil je jako ugleden trgovec in stanovsko zaveden. Naše društvo ga bo zelo pogrešalo. Preostalim naše iskreno sožalje!

† **Fran Slivar.** Smrt kosi tudi izven bojnega polja po vrstah naših članov. Zopet nam je pobrala enega najbolj vnetih članov, ki ga ni pri nobeni društveni prireditvi manjkalo. Umrl je Fran Slivar, solastnik tvrdke Kmet & Slivar, ki ga je vsled njegove družabnosti in kolegijalnosti poznal vsak ljubljanski član. Žaljujoči rodbini naše sožalje.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 pomočnik, 1 blagajničarka, 3 prodajalke, 4 učenci in 2 učenki. — Službe išče: 1 kontorist, 13 pomočnikov, 5 kontoristk, 39 prodajalk, 3 učenci in 6 učenk. — Posredovalnica služi za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Književnost.

Dr. Milko Brezigar: Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva. Strani VII. in 162. Cena 5 K 50 v. Založba Omladine v Ljubljani. Knjigo danes samo naznanjamo, ker je nismo dobili v oceno. Upamo, da prihodnjič prinesemo oceno.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zaradi hude obolelosti urednika se je izdaja te številke zakasnila. Cenjeni naročniki naj blagovolijo oprostiti zamudo.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kumpi vse vrste steklenice in zamaške.

===== =====

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Delniška glavica K 10.000.000.—. Rez. zaklad nad K 2.000.000.—.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

kupi

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

**tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.**

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps), olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče, steklarski in mizarski klej in druge v to stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska.

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po **4%**.

— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %
obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovna z manufakturnim blagom n kro-
jaškimi dodatki na drobno n debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

- 1.) Prehodna doba in slovenski trgovci.
- 2.) Nujna potreba mednarodnega posredovalnega jezika.
- 3.) Pravica do predujmov na plačo.
- 4.) Načela naše bodoče trgovine.
- 5.) Za obleko in obutev je dovoljen prost promet.
- 6.) Plačujte dolžne davke in javne pristojbine.
- 7.) Raznoterosti :

† Valentin Žun. — Zveza jugoslovanskih trgovcev. — Okoliš trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. — Ukaz Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 5. novem-

bra 1918, št. 86.171 o prepovedi izvažanja živil in drugih gospodinjstvih potrebščin — Naredba poverjenišтва za prehrano glede cen živilom. — Poziv vsem bivšim vojnim dobaviteljem. — Pomanjkanje sladkorja. — Poziv zaradi priglasitve in povračil škode, ki bi jih bila dolžna poravnati prejšnja avstro-ogrska vojaška uprava. — Razveljavljenje naredbe prehranjevalnega urada na Dunaju. — Naredba poverjenišтва za notranje zadeve. — Naredba poverjenika za narodno blago, finance in socialno skrbstvo. — Premog. — Izplačila obresti vojnih posojil. — Tobačna tovarna.

8.) Društvene vesti :

Izkaz društvene posredovalnice. — Slov. trg. društvo v Celju.

Izhaja petnajstega dne vsakega meseca.

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Clani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Petit vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 0/0.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzobjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.

II. del: Cena vezani knjigi 2 K.

III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodniku nujno potrebne.

Kmetska posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

r. z. z n. z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

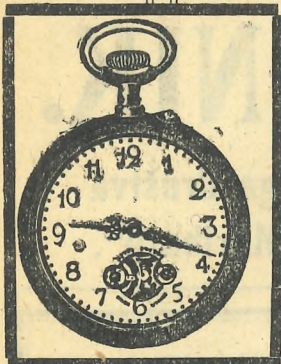
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana štev. 19

priporoča svojo **veliko zalogo**
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdka.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
terega dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti štev. 13

priporoča svojo izborna zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

Škatlje za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.
Kartoni za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Riunione Adriatica
di Sicurta.

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1918.

Štev. 11.

Prehodna doba in slovenski trgovci.

Spisal dr. R. u. d. M a r n.

In prišlo je! Svoboda je napočila jugoslovanskemu narodu, tudi nam Slovencem. Prišlo je kakor je moralo priti. Policijski in birokratični duh, ki je vladal v stari Avstriji in oviral vse politično in zraven še gospodarsko življenje, se je moral umakniti svobodi.

Naša naloga ni, da bi podvrgli kritiki napake prejšnjega vladnega sistema v političnem oziru, pač pa lahko opozarjamo na napake v gospodarskem oziru in svetujemo, da se v naši mladi državi ne ponovijo. O vseh gospodarskih ukrepih in zakonih na polju industrije, prometa, trgovine in obrta so določevali birokratični uradniki. Res je bilo predpisano, da se pred vsako izdajo tozadevnih zakonov zaslišijo strokovne korporacije in gospodarske združbe, toda mnenja teh se navadno niso vpoštevala, ukrenilo se je kakor so želeli nekateri gospodujoči stanovi ali zakrknjeni birokrati. In potem ta dolga pot, predno se je rešilo kako gospodarsko vprašanje! Opozarjam le na prošnje za železniško koncesijo, bodisi tudi ozkotirno železnico pri kakem podjetju. Predno so se izvršile različne komisije, na čelu njim ljudje, ki še pojma niso imeli o stvari, predno so se rešili ugovori, predno se je izpopolnilo vse pike, ki so se zahtevale pri prošnjah, je poteklo leto ali še več in dotični podjetnik je morda zamudil najlepši čas. Klel je ta avstrijski birokratizem, toda pomagati si ni mogel. Je polno drugih gospodarskih naprav, tudi malenkostnih, katerih izvršitev se je ovirala po vseh tistih pikah in komisijah, ki so bile za to predpisane.

Vse to se mora odpraviti! In kadar se bodo gradili stebri — to je novi zakoni — za našo zaželeno Jugoslavijo, naj se pritegnejo strokovnjaki, zastopniki dotičnih stanov in strok, ki pa naj ne imajo le posvetovalen, ampak odločujoč glas.

In predvsem je naš trgovec delil veselje in žalost svojega ljudstva. Trgovec tudi v teh težkih časih, ko si gradimo novo državo, ne bo odrekel svoje službe, svoje sopomoči. Sam bo pomagal temelj graditi, zidati in te-

sati, da se bo prerojenje v novo življenje čim hitreje, čim boljše izvršilo. Sam sem imel priliko opazovati, da so se n. pr. v Kranju trgovci z vsem osebjem in vsemi sredstvi prvi postavili v službo, ko je šlo, da se vzpostavi red, da se uredijo gospodarske stvari, ki jih je nenadni preobrat zahteval. Delali so dan in noč in vedno prvi prišli tudi za dninarsko delo, kjerkoli je bilo potrebno.

Današnja doba prerojenja zahteva dela vsakega. Ne čakajmo, da pride kaka naredba; sami, tudi samolastno, moramo poprijeti, kjerkoli vidimo, da je kaj narobe ali da potrebuje ta ali ona stvar ureditve. Stroj, ki vodi vse, še ni urejen in n. pr. od Narodne vlade, na katero so navaljene ogromne skrbi in nezmagljivo delo, ne moremo zahtevati, da bi nam dala povsod direktive in da bi takoj uredila vse, kakor je želeti. Kdor le zabavlja in kritizira, ne da bi obenem pomagal, je hudodelec! Zdaj smo svobodni državljani, vsak enako vreden, enako odločujoč. Kar storimo za občni blagor, za splošne koristi, storimo zase. Vsak konj, ki ga rešimo pogina, je naša skupna last, je pomnožitev našega narodnega premoženja in blagostanja. Le če gremo s tega stališča, da je vsak solastnik skupnega premoženja, da škodujemo sebi, če pustimo, da gre to ali ono v nič, da se tu ali tam nered poveča, smo vredni svobode, smo vredni, da se sami vladamo.

Nova Jugoslavija potrebuje sodelovanja vseh krogov prebivalstva, kajti zgraditi si hočemo trdno zgradbo, ki ostane neomajna našim potomcem. In slovenski trgovec mora imeti svoj delež pri tem, kajti doslej je bil takorekoč izločen od svojega naravnega poklica. V tej težki prehodni dobi mora stati vsak trgovec na svojem mestu, služiti z najboljšimi močmi skupni blaginji. Pri stvarjenju usode našega naroda naj se slovensko trgovstvo v najobilnejši meri udeležuje, ker njegove moči se bodo na gospodarskem polju krvavo potrebovale.

Prehod iz stare Avstrije, kjer je upravni aparat — čeprav slabo — funkcioniral do zadnjega uradnega sluge, v mlado Jugoslavijo, ki si mora šele urediti upravni stroj, je zelo težak in ne bi bilo prav, ko bi tega

odkrito ne povedali. Lahko nam za malo časa grozi lakota, pomanjkanje surovin in drugih potrebščin, lahko se pojavijo neredi in nemiri, nezadovoljstvo itd. Takim nevarnostim se lažje pride v okom, če se jih pozna, in tu so na mestu inteligentni in vešči možje, ki pojasnijo nezadovoljnejšem razmere. V prehranjevalnem vprašanju je trgovec poklican, da ima kot strokovnjak prvo besedo, bodisi zdaj, ko še ni dovoza od drugod, bodisi pozneje, ko se bo vršilo razdeljevanje iz inozemstva došlih živil.

Jasno je kot beli dan, da se mora v Jugoslaviji čimprej uvesti prost promet z vsem blagom, torej tudi z živili. Le trgovci so zmožni blago ceno in v zadostnih množinah nabaviti in ga tudi ceno prodajati. Čim se to uvede, bo blaga zadosti in zdrava konkurenca med trgovci bo skrbela, da ne bomo več doživljali oderuških cen. Navijanje cen, vojni dobički, oderušstvo, vse to je bilo le posledica monopoliziranja prodaje najnujnejših potrebščin. Trgovski stan se je porinilo na stran in potem se je delalo v centralah z blagom kakor svinja z mehomo. Popolnoma nevešči ljudje so razpolagali z blagom, prodajali na svoj račun, bogateli kakor nori in podkupljevali one osebe, ki bi jim morale gledati na prste.

Ta korupcija, ki je bila mogoča le v birokratični Avstriji, mora sama na sebi ponehati, oziroma je že ponehala v Jugoslaviji. Vsak mora delati, nesebično delati in stremiti le za poštenim zaslužkom. Kdor tega ne stori, postane v Jugoslaviji nemogoč in trgovci naj bodo prvi, ki pritisnejo kakemu izkoriščevalcu ali navijalcu sramotni pečat na čelo.

Uverjen sem, da bodo imeli trgovci začetkoma težko stališče. Treba si bo iznova pridobiti odjemalce, s trdom nabaviti blago in se varovati zamer in sovraštva. Toda naše trgovstvo bo premagalo začne ovire, skrbelo za reden razvoj prehranjevanja in čim najhitreje ozdravljenje našega gospodarskega življenja. V to so poklicani in dober glas in renome slovenskega trgovstva nam je porok, da se bo to povoljno izvršilo.

Polagam pa še dve stvari našim trgovcem na srce. Predvsem je vprašanje, kako preskrbeti tisoče nastavlencev in vajencev, ki so bili pred vojno zaposleni v trgovinah in se sedaj bodisi zdravi ali kot invalidi vrnili domov. Precej v začetku trgovec ne bo rabil niti polovice pomožnih moči, ki jih je imel pred vojno, in deloma je moške moči nadomestil tudi z ženskimi. Vsak nastavljenec se bo najprej obrnil na svojega bivšega šefa v nadi, da ga bo ta najprej sprejel v službo. Če ga ta odslovi, bo drugje še težje našel mesto. Zato pa, trgovci, bodite usmiljeni napram svojim bivšim uslužbencem! Sprejmite jih v službo, čeprav zanje ni nobene potrebe! Morda boste rešili mladega navdušenega Jugoslavana bede, rešili ga boljševidskih idej, v katere bo zapadel, ako se mu nikjer ne nudi možnost za eksistenco. Pridobili si boste s tem njegovo hvaležnost in tako tudi dobrega sodelavca za dobrobit vašega podjetja. Na drugi

strani koristite neizmerno blaginji slovenske domovine, da se ne pogubi nobena slovenska duša, ko se je že toliko slovenske krvi prelilo za moč naših sovražnikov. Uvažujte to velikanško vprašanje in če tudi pri tem trpite nekaj časa gmotno škodo. Poprej kot si mislimo, bodo za slovenskega trgovca zopet nastopili dobri časi in potem bo zaman iskal izvežbanih moči, ki jih bo tako nujno rabil. Toliko prostranega polja je v naši Jugoslaviji odprtega za trgovsko podjetnost, za porabo vsake pomožne moči, da ne bo nikomur žal, kdor hoče nekaj časa potrpeti in vzeti pod streho uslužbenca, ki je prišel iz vojne. Pravim še enkrat, to dobro delo se bo vsakemu trgovcu tisočkrat poplačalo.

Druga stvar je, da so iz novih razmer narasle za trgovca nove dolžnosti. Prevzeti bo moral nove naloge, rešiti gospodarske težave v državi in vsemu temu po edin trgovec ne bo kos. Moč posameznika se le brezkoristno zapravi, ampak trgovske moči, združene v trdni organizaciji, so faktor, ki lahko vse doseže. Zlasti vzpostavljenje gospodarskega življenja potrebuje skupnega dela, enotnega nastopa in združenih necepljivih moči.

Organizirajte se tedaj vsi! Niti en trgovec ali trgovski sotrudnik ne sme biti neorganiziran, vsi naj se priklonijo onemu trgovskemu društvu, ki je še v stari Avstriji pokazalo močno življenjsko silo, doseglo veliko uspehov in bilo kot središče slovenskih trgovcev tudi povsod vpoštevano. Oklenite se vsi društva »Merkur« v Ljubljani, pokažite, da ste vredni velikih nalog, ki vas čakajo, pokažite, da razumete velik čas in ga tudi obvladate! Edini in sklenjeni stopite na plan, le en cilj pred seboj: služiti našemu narodu, naši mladi državi, da bodo čimprej vzpostavljene redne razmere. Vsi na krov, vsi na delo!

Nujna potreba mednarodnega posredovalnega jezika.

Silno je zavladalo narodnostno gibanje, ko so vsled čezmerne pritiska začele pokati vezi dolgovčnega suženjstva. Prej vklenjene sile so se oprostile ter utirajo pot pravičnosti, ki naj bi narode, doslej živeče v odvisnosti, postavila v red k drugim narodom na prosto in enakopravno delovanje in tekmovanje. Delo, ki čaka te narode, je ogromno, kajti ne bo jim le zastaviti v sedanjosti ter ustrezati sprotnim življenjskim zahtevam, ampak jim bo treba poseči nazaj ter marsikaj nadomestiti, kar jim prej ni bilo dano storiti, in popraviti, kar ne ustreza sedanjim razmeram.

Dolgotrajna svetovna vojna, ki jo je tudi rodila človeška zloba, je vzela nebroj človeških življenj, oslabila premnogo delavnih sil ter uničila nešteto dobrin. Če bi bili bojovníki ta čas gradili in ustvarjali, ko so rušili in uničevali, kakšen razloček bi bil v narodnem gospodarstvu? Toda zgodilo se je: udeleženi narodi so

obubožali, oslabei ter zaostali v duševnem pokretu in bodo morali napeti vse sile, da pridejo na površino in ostanejo na njej. Zato ne smejo izgubljati časa z nepotrebnim ali z neobhodnim delom.

Posamezni narodi pa ne morejo biti brez medsebojnega stika. Kakor je človek potreben človeku, stan stanu, tako je narod navezan na druge narode, da v svetovnem gospodarstvu tvorijo ubrano celoto. Za medsebojno občevanje potrebujejo narodi medsebojnega občevalnega jezika ali, ker je mnogo narodov, potrebujejo občevalnih jezikov. Ker se je pa tujih jezikov težko učiti in si jih je mogoče prisvojiti le z veliko zamudo časa, si je često treba pomagati s posredovalci, t. j. s takimi ljudmi, ki tuje jezike znajo in svoje znanje uporabljajo za druge osebe, kakor n. pr. tujejezični dopisovalci.

Mednarodno občevanje po tujejezičnih posredovalcih je pa zamudno in sedanjim razmeram neprimerno, ker nas veže v spono odvisnosti in nam ovira gibljivost. Mednarodno občevanje mora biti neodvisno, neovirano in vseobčno, torej tako, da se ga more udeleževati vsakdo, komur se to zdi potrebno, in da se more zanje usposobiti, ne da bi za to potreboval mnogo časa in bi moral zanemarjati druga potrebna opravila.

To bi mogli doseči na ta način, da bi se narodi odločili za en jezik, ki naj bi bil mednarodni posredovalni jezik. S tem bi se delavne sile oprostile spon, ki jih sedaj vsled neznanja tujih jezikov vežejo na gotove kraje in razmere, vsakemu bi bilo omogočeno pismeno občevanje z vsem svetom, onim pa, ki bi se jim zdelo primerno in koristno iti po svetu, bi jim bilo to mogoče brez posebnih žrtev in priprav.

Sprejetje enega mednarodnega posredovalnega jezika bi bilo dalekosežnega pomena za posameznika kakor tudi za vse človeštvo, za osebno in za mednarodno, oziroma svetovno gospodarstvo in bi bilo tudi primerno razmeram sedanjega časa, ki vse tvorne sile zahtevajo za plodno delo.

Izbira tega jezika izmed narodnih jezikov bi ne bila mogoča, ker bi noben narod ne hotel biti odvisen od kakega drugega naroda in noben narod bi ne privoščil drugemu narodu tolike prednosti, da bi njegov jezik takorekoč gospodoval po vsem svetu. Stari, mrtvi jeziki itak ne morejo priti v poštev, ker jim nedostaja imenstva iz sedanjega življenja in se jih je poleg tega le težko mogoče naučiti. Za mednarodni posredovalni jezik je sposoben le tak jezik, ki vseh teh nedostatkov in hib nima, nikomur ne daje prednosti, nikogar ne ponižuje, je sposoben za sedanje odnose in se ga je mogoče naučiti v kratkem času. Tak jezik imamo v nevtralnem, umetno prirejenem jeziku esperantu.

Esperanto pravzaprav ni umeten, ampak je samo umetno prirejen jezik, kajti večina njegovih besed je

vezeta iz narodnih jezikov, in sicer največ takih, ki jih rabi več narodov; prilagojene so le pravilom esperantske slovnice, ki jih je le malo, so zelo enostavna in brez izjem. Vsled tega je mogoče ob pridni vaji esperanta naučiti se v nekaterih mesecih, mogoče se ga je naučiti vsakemu, kdor ima količkaj veselja za to, ker nikomur ne dela težkoč. Esperanto torej ustreza vsem zahtevam mednarodnega posredovalnega jezika, ker je nevtralen, sedanjim zahtevam primeren in se ga je lahko naučiti.

Esperanto je preizkušen jezik s precejšnjo književnostjo. Pred izbruhom svetovne vojne je izhajalo blizu sto esperantskih časopisov, deloma v narodnih jezikih in v esperantu, deloma le v esperantu, in sicer propagandnih, verskih, stanovskih, strokovnih, leposlovnih in znanstvenih. To dejstvo jasno izpričuje rabnost esperanta, ki bi, vpeljan kot mednarodni posredovalni jezik, takorekoč podrl vse zapreke medsebojnemu občevanju. Po spopolnitvi občil, iznajdbi podmornikov in vodljivih zrakoplovov so izginile daljave in meje, a tem bolj se čutijo jezikovne razlike, tem neprijetnejše so ovire mednarodnemu občevanju in tem nujnejša se nam kaže potreba, da odpomoremo tudi temu nedostatku.

Esperanto noče drugih jezikov nadomestiti ali jih oškodovati, ampak hoče biti le drugi jezik za vsakega; prvi bodi narodni jezik, ki služi narodu, drugi bodi esperanto, ki naj olajšuje mednarodni promet. Fried prav primerno pripodablja rabo esperanta rabi tesnopisa (stenografije). Kakor tesnopis nikdar ne bo izpodrinil navadne pisave, tako tudi esperanto ne narodnih jezikov; toda so slučaji, ko brez tesnopisa ne moremo izhajati in ne moremo rabiti le tesnopis, in so tudi slučaji, ko nam ni mogoče izhajati z narodnimi jeziki, in tedaj naj bi nam pomogel esperanto. V drugih slučajih bi pa esperanto delo olajšal, pospešil in poglobil.

Na kakem mednarodnem kongresu n. pr. kjer je dopuščenih več razpravnih jezikov, udeleženci navadno ne umejo vseh in potek razprav spoznajo šele po kongresu, ko so v roke dobili poročilo v svojem jeziku. Da v takih razmerah uspeh posvetovanj ne more biti tak, kakršen bi mogel in moral biti, je jasno, mogel bi pa biti tak, če bi se govorilo in posvetovalo v onem jeziku, ki bi ga umeli vsi udeleženci. Kolikega pomena bi bila vpeljava enega mednarodnega posredovalnega jezika za trgovino sploh, zlasti pa za svetovno, je jasno samo po sebi.

Iz teh izvajanj moremo spoznati, da je vpeljava enega mednarodnega posredovalnega jezika sploh potrebna in da je v sedanjih razmerah nujno potrebna, gotovo je pa tudi, da je sedaj, ko se bodo mednarodne razmere urejevale nanovo, najugodnejša prilika, da se reši tudi to vprašanje. Najenostavnejša in najugodnejša rešitev bi bila, če bi se za tak jezik splošno priznal esperanto ter bi se takoj uvedel v šole. S tem bi se

učenci zelo razbremenili, ker bi se jim ne bilo treba učiti več drugih jezikov, ki se jih itak ne nauče. Kako malo je vredno tako nepopolno jezikovno znanje, človek spozna šele tedaj, kadar pride med oni narod in si ne ve pomagati. Ali da bi bilo opravljeno z enim jezikom, bi že še šlo; toda večjemu številu jezikov malokdo more biti kos.

Učenje tujih jezikov po vpeljavi esperanta seveda ne odpade popolnoma, marveč se samo omeji. So razlogi, iz katerih se bodo gotovi ljudje vedno učili tujih jezikov, zlasti oni, ki so v ožjem stiku z drugonarodnimi ljudmi. Esperanto naj odpravi le nepotrebno tratenje časa, sil in sredstev pri onih, ki jim takega znanja ni treba ali si ga ne morejo ali nočejo prisvojiti. Ves ostali čas v šoli naj se porabi za gojitev narodnega jezika in predmetov, potrebnih za življenje.

Če bi za mednarodni posredovalni jezik vpeljali kak narodni jezik, bi to pravzaprav prišlo v prid šele mlajšemu naraščanju, dočim bi starejši rod ne imel prave koristi od tega, ker se je narodnega jezika težko naučiti. Esperanto je pa tako lahek, da se ga v kratkem času more naučiti vsakdo, otrok, odrasel človek ali starček, da ima le voljo in priliko za potrebno vajo. Vpeljava esperanta za mednarodni posredovalni jezik bi torej bila v vsakem oziru prevažen čin, potreben v sedanjih razmerah in vreden sedanjih stremeljenj.

Fr. Štupar.

Pravica do predujmov na plačo.

Predujmi na mezdo in plačo igrajo v vseh podjetjih veliko vlogo. Vsak delodajalec ima več ali manj izkušenj na tem polju in največkrat niso prav ugodne. Po sebi je umevno, da bo podjetnik tam, kjer gre res za pomoč v dejanskem pomanjkanju, rad pripravljen dati predplačilo na delo. Tudi ni zanikati, da more v gotovem življenjskem položaju biti dovoljenje predujma po šefu edino sredstvo za ohranitev eksistence za delojemalca. Treba je le misliti na težkoče pri nabavi živil v vojnem času, da se spozna, kako važno je lahko za nastavljenca, da hitro dobi predplačilo plače. V teh slučajih se delodajalec, če ni posebnih ovir, gotovo ne bo obotavljal dati predujem, in vprašanje, če je delodajalec tudi obvezan k temu, ne pride v poštev.

Drugačna je stvar v onih slučajih, kjer v resnici ni dana gospodarska potreba za predplačila. Tukaj ima vprašanje, če je delodajalec tudi pravno obvezan dati predujem, velik praktičen pomen.

Občni državljanski zakonik, ki bo imel tudi v Jugoslaviji veljavo, določuje v tem oziru, da je plačilo dati po izvršitvi dela. Le v onih slučajih, kjer je plačilo predpisano na mesece ali krajše dobe, se mora dati po preteku te časovne dobe. Zadnja določba pride zlasti za nastavljenca in mezdne delavce v poštev.

Ker izvršujejo svoja dela v gotovih časovnih rokih, jim pristojna mezda ali plača po preteku teh rokov. Kakšni so ti roki v konkretnem slučaju, je prepuščeno posameznemu dogovoru. Lahko so to tedni ali meseci, vedno pa zapade plača ali mezda po preteku tega roka. Ako torej delodajalec dovoli delojemalcu predujem, je to naplačilo še ne zapadle mezde za delo delojemalca, ki se bo šele izvršilo. Obveznosti za izplačilo takega »predujma« za neko še negotovo delo ne more biti in tudi ni nikjer zakonito priznana. Celotni obrtni red, ki natančno in detajlirano uravnava način izplačevanja obrtnih pomožnih delavcev, nima nikjer podatka glede obveznosti delodajalca za izplačilo mezdne predujma. Tudi judikatura obrtnih sodišč uvažuje to odklonilno stališče obrtnega reda.

Tako pravi neka razsodba obrtnega sodišča izrecno, da ima delavec pravico do že zaslužene mezde, do mezdnih predujmov pa delavec, razen če delodajalec v tem oziru ni sklenil kakega posebnega dogovora, nima nikake pravice. Zlasti se je ta pravni rek vgotovil v dveh odločbah glede provizijskih potnikov. Tudi ti nimajo nobene pravice do predujmov, celo ne do takozvanih potnih predujmov, če se ni to posebej dogovorilo. Iz dotičnih odločb je razvidno tudi pravno stališče provizijskega potnika. V njih se ga odkaže v kategorijo trgovskih sotrudnikov in nima torej, kakor ti, brez izrecnega dogovora, nikoli pravice do predujmov.

Glede vračila predujma so se obrtna sodišča vedno izrekla za dopustnost, da se ta pri mezdnem izplačilu odtrga. Privoljenje delojemalca v to je irelevantno. Dogovori glede načina vračila veljajo le toliko časa, dokler traja delavno razmerje. Ako se je torej n. pr. priznala kakemu delavcu ugodnost, da sme prejeti predujem v obrokih pri vsakem mezdnem izplačilu vrniti, preneha ta pravica v slučaju, da se razdere delovno razmerje. Delodajalec lahko pri zadnjem mezdnem izplačilu odtrga takoj ves predujem. Torej nastopi, kakor pravi neka odločba, zapadlost vsega mezdne predujma in se lahko znesek teh predujmov poračuni z mezdo, ki se sicer plača. Če delovno razmerje sicer še ni prenehalo, toda je že očitno, da namerava prejemnik predujma s svojim obnašanjem predčasno razrušiti delovno razmerje, se lahko zahteva vračilo mezdne predujma tudi v večjih nego pogojenih obrokih.

Ravno ta slučaj je posebnega praktičnega pomena. Kolikokrat se zgodi, da izkoristi nastavljenec, ki je prejel visoke predujme, šefovo dobrohotnost, da se z razrušitvijo delovnega razmerja iznebi vseh obveznosti. Izterjanje potom sodišča riskira le malo službodajalcev in sicer po pravici, ker nastanejo redno še sodni stroški zanje. Upanje, da se jim vrne predujem, imajo le toliko časa, dokler jim je z odtegljaji pri plači možno to doseči.

Načela naše bodoče trgovine.

Spisal dr. Rud. Marn.

(Dalje.)

II. Organizacija.

Ko sem v letošnji aprilski številki »Slov. trgovskega Vestnika« priobčil prvi del te razprave, še slutil nisem, da bo stara Avstrija že v šestih mesecih razpadla kakor star zlepljen lonec. Beseda mi je bila še ovirana in govoril sem le o avtonomiji Slovencev, ker je bilo takrat greh, misliti na samostojnost izven habsburške države. Mislili smo pa že takrat vsi na odrešenje, zato nisem nadaljeval spisa, ki bi bil brezploden, ker bi ga moral prikrojiti v avstrijski okvir.

Kakor sveža nova sapa je zavelo po slovenskih poljanah! Oddahnili smo se z globokim vzdihom, glave so se nam dvignile kvišku in raz ramo smo stresli suženjske okove. Kakor v političnem smo bili tudi v gospodarskem oziru ovirani na vseh poljih. Tudi trgovina je imela spone; odvisna je bila od veletrgovcev in tovarnarjev v nemški Avstriji, od sovražnega nam birokratičnega uradništva, kadar je trgovec iskal pravice zoper dobavitelja ali zamudnega dolžnika izven slovenskih mej. Ščitilo se je Nemce in Mažare in zato je bila skoro vsa izvozna trgovina v njih rokah. Danes imamo svojo vlado, ki bo imela zastopnike v vseh državah. Ti bodo boljše ščitili svoje ljudi kakor so Nemci in Mažari to storili.

Vrnem se k stvari. Govoriti bi moral najprej o organiziranju trgovine same, bodisi domače ali zunanje. Toda danes razpravljati o tem, bi bilo prezgodaj. Veliko je še nejasnega in neurejenega; niti tega ne vemo, kakšno državnopravno stališče bomo zavzemali Slovenci v Jugoslaviji. Skrb in misel za gospodarske stvari — izvzemši prehranjevanje — še nista toliko v brigi Narodne vlade, ker ima čez glavo posla s politično in administrativno uredbo države. Niti meje še niso določene in na severu ima del naše zemlje zasedene Nemci, na jugu nam je pa Italijan zaprl morje in zasedel velik del našega ozemlja. O organiziranju notranje in zunanje trgovine torej danes ne moremo pisati in moramo počakati, da se omenjene stvari uredi in odpravijo ovire.

Pač pa ni nobene besede odveč, ako vedno in vedno povdarjamo organizacijo trgovcev. Kdor misli, da ta organizacija v slovenski državi ni potrebna, se zelo in pregrešno moti. Imeli bomo popolnoma demokratsko in svobodno državo in v tej se bo vsakdo bolj trudil, da pride do blagostanja, kakor se je poprej. Stanovi se bodo morda še bolj združevali in vsak stan bo združen skušal vse doseči, kar bo v njegovo korist. Pomislimo le, da v tako demokratski državi kakor je Amerika (Zedinjene države) tvorijo n. pr. tovarnarji in industrijalci, na drugi strani delavci močne zveze (kartele, truste, union), da z njimi ne more nihče tekmovali. Slovenske trgovce pa čakajo zdaj večje in važnejše naloge kakor v stari Av-

striji. V tej so bili slovenski trgovci brez pomena, brez besede, odločevali so v trgovskih vprašanjih njih mogočni tovariši Nemci. Treba bo organizirati notranjo in zunanjo trgovino, dati nasvete za trgovsko šolstvo, za socialno skrbstvo trgovskih nameščencev, za trgovsko zakonodajo in s. l. h. za zadeve, ki so v zvezi s trgovino n. pr. za kreditne operacije, valuto, promet itd. Pri vsem tem bo slovenski trgovec imel važno, če ne odločilno besedo!

Kako naj pa podpre svoje mnenje, svoje zahteve, če ne bo trgovec nastopil organiziran in vsak svoj sklep, svoje mnenje označil kot enoten izraz vseh trgovcev? Le močna organizacija bo zmagala in čuvala, da se izvedejo njeni interesi. Naša vlada bo potrebovala za ureditev gospodarskih vprašanj tisoč svetov in mnenj in ta bo iskala pri trgovski organizaciji. Še v marsikaterem blagu bo slovenska trgovina odvisna od vvoza, ker nimamo tu produkcije. Cene nam bodo diktirane od zunaj in odvisni bomo na milost in nemilost od tujerodnih producentov. Zato bo slovensko trgovstvo v prvi vrsti poklicano, dati svet, katera industrija bo takoj začetkoma potrebna, da se ustanovi v Jugoslaviji. Le trgovcem so najbolj znane te potrebe in le trgovci lahko tudi najbolj praktične stvari nasvetujejo. Navedli bi lahko še več nalog, ki čakajo v prerojenju našega naroda trgovce, pa naj to zadostuje.

Razvidno je iz vsega tega to, da se mora ustvariti enotna mogočna organizacija slovenskih trgovcev. Možna je dvojna organizacija, in sicer prisilna in prostovoljna. Prisilno si mislim v zmislu prisilnih obrtnih zadrug, kamor so pod staro Avstrijo spadali tudi trgovci, le da niso bile te prisilne zadruge povsod uvedene. Zakon o obrtnem združništvu bo po mojem mnenju definitivno prevzela tudi naša vlada. Prav je tako, ker imajo prisilne zadruge tudi svojo dobro stran, zlasti glede izobrazbe naraščaja, bolniškega zavarovanja, oddaje strokovnjaških mnenj itd. Te prisilne zadruge so pa le bolj krajevnega pomena, bodisi za dotično mesto ali trg ali kvečjemu za manjši sodni okraj ali le za občino. Težavno je pa to prisilno organizacijo izvesti do zadnjega moža, ker je trgovcev malo in so preveč raztreseni. Uspešno deluje le lahko tam, kjer je večje število trgovcev skupaj na enem kraju ali v bližnji okolici.

Za zgoraj označene naloge te prisilne zadruge skorda niso sposobne, bodisi tudi da so združene v osrednjo zvezo. Prevzeti, uspešno izvesti oziroma nasvetovati rešitev takih nalog more le mogočna prostovoljna organizacija trgovcev, ki lahko izvoli v glavni odbor najspособnejše može, ki se jim zaupa in ki takorekoč prevzamejo odgovornost, da bodo vedno delali za skupne interese trgovcev.

Imamo že tako organizacijo v slovenskem trgovskem društvu Merkur, ki je že 18 let takorekoč predstavitelj in zastopnik slovenskega trgovstva. Ker so vsled

združenja Slovencev v samostojno državo padle tudi provincijalne meje, ni več danes Štajercev, Korošcev in Primorcev; vsi smo Slovenci, enakovredni sodržavljeni pod isto vlado. Društvo ima tudi svoje glasilo, sicer skromen mesečnik, ki bi se pa po potrebi izpremenil v tednik. Društvo je v zvezi z enakima društvoma v Celju in Mariboru in ima podružnico v Kranju. Koliko koristnega je to društvo že storilo za slovenski trgovski stan, bi bilo preobširno in celo odveč opisovati. Vsak slovenski trgovec, ki se je zanimal za stanovska vprašanja, mora to vedeti. Le z izdajo slovenskih trgovskih učnih knjig si je društvo postavilo trajen spomenik brez ozira na drugo.

To našo naravno in že uvedeno organizacijo bi bilo treba čimprej izpopolniti. To je zdaj najnujnejše vprašanje slovenskih trgovcev, ki zahteva takojšnjo rešitev. Ker je kakor vsako drugo društvo, tudi Merkur občutil vojne posledice, zlasti, ker je bila velika množina članov mobiliziranih in je bilo društveno delovanje med vojno zelo ovirano, je treba reorganizacije najprej v središču. Dovoljujem si staviti nekaj nasvetov, ki naj bi se v prvi seji Merkurja uvaževali ali dali vsaj nagib, da se spravi redno društveno delovanje v stari oziroma novim razmeram primerni tir.

1. Društveni prostori naj se čimprej zopet premeste v Narodni dom; če to ni mogoče, v poslopje trgovske zbornice ali v prejšnji Kazino, sploh v takemu društvu primerne prostore.

2. Društvo naj nastavi takoj inteligentnega izobraženega uradnika in uradniško moč, event. dve.

3. Organizacija naj se izvede najprej v Ljubljani in naj se v odboru izvoli organizacijski odsek, ki bo dajal pisarni potrebna navodila.

4. Podrobna organizacija izven Ljubljane naj se izvrši s pozivi na posamezne, že znane trgovce, da v večjih krajih ustanove podružnice; drugi trgovci, ki so raztreseni po vaseh ali trgih, naj pa pristopijo k osrednjemu društvu v Ljubljani.

5. Že obstoječa trgovska društva v Celju, Mariboru, Trstu in Gorici naj se pozovejo, da zopet ožive svoje delovanje in da organizirajo trgovce do zadnjega moža. Ker so padle meje, naj bi se ta društva osnovala kot podružnice Merkurja.

6. Da se pospeši razširjenje »Slovenskega Trgovskega Vetnika« kot društvenega glasila, ki bo v prvi vrsti propagiral idejo organizacije in združenja vseh slovenskih trgovcev, naj se zlasti veletrgovci primernim potomi pozovejo, da inserirajo vse predmete, ki jih nudijo detajlistom v nakup, v »Vestniku«, ki naj bi postal slovenskim trgovcem to, kar je nemškemu listu »Der Kaufmann«, to je pravi vir za nabavo trgovskih predmetov. Seveda bi potem moral »Vestnik« dvakrat na mesec izhajati, zato bi se pa obseg skrčil glede poučnega čtiva, razširil pa inseratni del. V kratkem času bi potem vsi

detajlisti se priklopili k društvu, oziroma se naročili na list.

Delujem že dolgo vrsto let med trgovci in za trgovce in vem dobro, kakšen bi moral biti »Vestnik«, da bi bil za trgovce zlasti na deželi. Trgovec nima časa in največkrat tudi volje, čitati dolge razprave, narodnospodarske, davčne ali druge. Trgovec ljubi v listu kratke sestavke praktične vsebine in z značilnim naslovom. Inserati ga včasih bolj zanimajo kakor vsa druga vsebina. Zato se bo kakor sem zgoraj omenil, trgovec po inseratih, ki so zanj največje važnosti, najprej in stalno privabil na list. Take inserate pridobiti in pritegniti tudi inozemske inserate za blago, ki se v Jugoslaviji ne producira ali na debelo prodaja, bi bila naloga uradništva v pisarni. Zatorej polagam veliko važnost na to, da se kot vodjo pisarne nastavi agilno osebo, ki bo sama dajala iniciativo. Dober aparat za vse delovanje uvesti, je nujna potreba, da se izvršijo vsa dela in društvo se pri tem ne sme strašiti stroškov.

To so glavne misli in nasveti za izvedbo organizacije; podrobnosti izvesti je stvar odseka in pisarne. Sicer pa je pričakovati danes od vsakega zavednega trgovca in nastavljenca, da ne le pristopi kot član, ampak je vsak obenem agitator za organiziranje vseh trgovcev. Kdor dela za skupne koristi, dela za svoje, to naj si vcepi danes vsakemu Slovincu v glavo in imeli bomo vzorno državo. Opozarjam tudi na današnji prvi članek.

(Dalje prih.)

Za obleko in obutev je dovoljen prost promet.

Naredba poverjenišтва za trgovino in industrijo sporazumno s poverjeništvom za prehrano.

»Potrdila o potrebi«, zaznamovana z »B« in »C« v odredbah bivšega trgovskega ministrstva z dne 21. septembra 1917, drž. zak. št. 383, ter z dne 13. decembra 1917, drž. zak. št. 482, zadevajajočih oblačitev in obutev prebivalstva, se odpravljajo.

Trgovci in obrtniki smejo torej v teh odredbah navedeno blago odslej prodajati brez potrdil o potrebi. Izvzeto je le ono blago, ki ga dopošilja Deželna poslovalnica za oblačila določenim trgovcem, da ga oddajo na potrdila »A«, ter ona obutev, ki jo čevljarji izdelajo iz usnja, izvirajočega iz Razdeljevalnice usnja trgovske in obrtniške zbornice. Za to blago in obutev je treba prejkoslej potrdil o potrebi. Na potrdilih za čevlje iz usnja zbornične Razdeljevalnice je na vidnem mestu označiti, da gre za čevlje iz usnja te razdeljevalnice. Izdati je seveda le toliko »potrdil o potrebi«, za kolikor je blaga na razpolago.

V Ljubljani, dne 11. novembra 1918.

Dr. Triller s. r. — Dr. Tavčar s. r.

Plačujte dolžne davke in javne pristojbine.

Poverjenik za finance v Hrvatski in Slavoniji je izdal sledeči oklic, kateremu se poverjenik Narodne vlade v Ljubljani v polni meri pridružuje: S sklepom sabora (odnosno Narodnega vijeća) je razveljavljen naš državno-pravni odnošaj nasproti Ogrski (odnosno Avstriji, Štajerski itd.) ter so sedaj finance in finančna uprava v rokah vlade Narodnega vijeća. Glavna žila državne uprave je pa denar. Brez nujnih denarnih sredstev ne more poslovati nobena država in to velja v povečani meri za našo državo, ki je po krivdi vladajočih činiteljev avstro-ogrske monarhije bila skozi pol stoletja gospodarski zanemarjena in financijalno izkoriščana. Prevezemajoč upravo naših financ, pozivljem se na domoljubnost celega naroda, da vse dolžne davke, pristojbine in javne dajatve kar najtočneje in dobrovoljno plačuje, ker ta vplačani denar služi danes izključno v naše namene, za pokritje naših državnih potreb, katere so zlasti sedaj v početku ustvarjanja naše države zelo velike. Natančno plačevanje vseh državnih davščin ne bodi danes samo zakonita dolžnost, ampak tudi rodoljubna obveza vsakega poštenega in državi vdanega državljana. — V Ljubljani, dne 14. novembra 1918. — Poverjenik za finance Narodne vlade SHS v Ljubljani: dr. Vekoslav K u k o v e c.

Raznoterosti.

† **Valentin Žun.** Zadnjič smo pozabili omeniti, da je umrla naš sotrudnik intenzivno sodeloval tudi pri oddaji različnih pravnih svetov, jurističnih in finančnih vprašanj, ki so došla odboru. Vedno je bil rad na razpolago odboru z mnogostranskim svojim znanjem in je v tem oziru zlasti pomagal neumornemu odborniku dr. Windischerju. Odbor Merkurja je gospe vdovi izrekel globokočuteče sožalje, pridružuje se tudi uredništvo.

Zveza jugoslovanskih trgovcev se snuje v Zagrebu. Pravila za to društvo izdeluje poseben odbor, ki bo s svojim delom že v najkrajšem času gotov. Ustanovna skupščina se skliče v Zagreb. Z-ozirno na to notico se ne izpremeni v ničemer naše naziranje glede organizacije slovenskih trgovcev, ki je razloženo v današnjem članku »Načela naše bodoče trgovine«. Če se ustanovi zveza jugoslovanskih trgovcev, bo tem bolj potrebno, da smo slovenski trgovci enotno in trdno organizirani, ker bo potem lahko Merkur govoril v imenu slovenskih trgovcev.

Okoliš trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani se začasno razširi na vse ozemlje v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Nadaljnji ukrepi glede odkazanja zborničnih doklad, predpisanih v razširjenem okolišu, slede.

Ukaz Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 5. novembra 1918, št. 86.171 o prepovedi izvažanja živil in drugih gospodinjskih potrebščin. Narodna vlada SHS v Ljubljani zakazuje: § 1. Izvažati živila in druge gospodinjske potrebščine preko mej Jugoslavije je prepovedano. § 2. Prestopke tega

ukaza kaznujejo politična okrajna oblastva z globo do 5000 K ali z zaporom do treh mesecev. Zasežene reči zapadejo v prid državi. § 3. Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve. — Poverjenik za prehrano: Dr. Ivan Tavčar l. r.

Naredba poverjeništva za prehrano glede cen živilom. Naredba poverjeništva za prehrano z dne 7. novembra 1918, razglašena v uradnem listu pod št. 68, se razveljavlja, ker se je v besedilo te naredbe vrnilo več pomot. Naredba se glasi: Za žitni zavod v Ljubljani se določajo naslednje oddajne cene: za 1 kg krušne moke 1 K; za 1 kg otrobov 20 vin.; za 1 kg ovsene obloge 50 vin.; za 1 kg vseh drugih mlinskih izdelkov 2 K; za 1 kg fižola 2 K 50 vin.; za 1 kg krompirja 66 vin. Pri nadrobni prodaji se smejo zaračunavati pribitki do 10 odstotkov. — V Ljubljani, dne 15. novembra 1918. — Dr. Ivan Tavčar l. r.

Poziv vsem bivšim vojnim dobaviteljem. Vsi trgovci, industrijalci in obrtniki, ki so dobavljali bivši avstro-ogrski vojski kako blago ter imajo iz tega naslova še nekrita terjatve, se nujno vabijo, da iznos teh terjatev z natančno označbo dobavljenega blaga, naročnika, oziroma prejemnika in eventualnega bivšega plačilnega mesta naznanijo pismeno Trgovski in obrtni zbornici Ljubljani, ki ima nalog, da sestavi natančen seznam vseh takih terjatev ter semkaj predloži v svrhu, da jih bo potem Narodna vlada svoj čas skušala skupno uveljaviti ter po možnosti izposlovati kritje, oziroma plačilo. To pa velja seveda do nadaljnjega brez vsake pravne obveznosti za državo SHS. Obsebi umevno je vsakomur tudi prosto, da svojo terjatev samostojno uveljavlja in izterjuje proti bivši avstrijski vojni upravi, oziroma dotičnemu prejemniku blaga. — V Ljubljani, dne 12. novembra 1918. — Poverjeništvo za trgovino in industrijo: Dr. Triller l. r.

Pomanjkanje sladkorja. Vsled nastalih političnih razmer in omejitve železniškega prometa so izostali dovozi sladkorja. Zaraditega sladkorna zveza začasno ni v stanju preskrbeti dežele s sladkorjem. Narodna vlada se je obrnila do Narodnega zbora v Pragi s prošnjo, da izposluje nadaljno redno dobavo sladkorja za slovensko ozemlje. Dotlej pa, da se uravna dovoz, je pač treba potrpljenja, kar naj prebivalstvo vpoštevata. Preskrbovanje in razdeljevanje sladkorja za celo slovensko ozemlje prevzame odslej sladkorna zveza, oddelek podružnice Jadranske banke v Ljubljani. Nemudoma naj se javijo isti vsi potrebni podatki glede množine mesečne porabe ter krajevnih razdeljevalnic.

Poziv zaradi priglasitve in povračil škode, ki bi jih bila dolžna poravnati prejšnja avstro-ogrska vojaška uprava. Ob gospodarskih pogajanjih med državami, ki so nastale iz bivše avstro-ogrske države, morda pride tudi do sporazuma glede plačila obveznosti na podlagi vojnodajatvenega zakona od strani prejšnje avstro-ogrske vojaške uprave. Narodna vlada SHS priglasiti te terjatve za svoje območje, ne da bi obljubila upravičencem ugodnega uspeha. V svrhu priglasitve teh terjatev pozove podpisano poverjeništvo vse posestnike - kmetovalce priglasiti svoje terjatve, in sicer: 1. Neplačane zakupnine ali najemščine na zemljišča ali poslopja, ki jih je vojaška uprava vzela v zakup, v najem, ali jih je neopravičeno zasedla. 2. Neizplačane kupnine za prodane kmetijske pridelke, če ima upnik v rokah kako potrdilo o zahtevani oddaji blaga vojaštvu. 3. Terjatve za škodo, storjeno po vojaščini na zemljiščih in kmetijskih stavbah vsled

činov, ki so bili v zvezi in ki jih gre povrniti po vojnodajstvenem zakonu. Škode, ki bi jih naredila armada v svojem razsulu po sklepu premirja brez povelja pristojnih vojaških poveljstev, nikakor ni priglasiti, ker zanje ne bo hotel biti nihče odgovoren. Terjatve v tem okviru je priglasiti do 1. januarja 1919 pri Narodni vladi SHS »Poverjeništvo za kmetijstvo (v poslopiju Slovenske kmetijske družbe) v Ljubljani. Terjatve je utemeljiti s priloženimi prepisi obveznih ali pravovelnih listin prejšnjih vojaških oblasti, oziroma s prepisi županskih zapiskov o cenzitvi škode (izvirnih listin ni prilagati, ker se lahko izgube, marveč jih je skrbno hraniti). S tem pozivom podpisano poverjeništvo ne prevzame jamstva in nobene obljube za svoječasno resnično izposlovanje poplačevanja, takih upravičenih terjatev, zato naj priglasilci rešitve svojih priglasenih terjatev sploh nikar ne dregajo, kajti, četudi pride do sporazuma med vladami glede popolnega ali delnega izplačila teh terjatev, utegne to trajati vendar zelo dolgo. — V Ljubljani, dne 16. novembra 1918. — Poverjeništvo za kmetijstvo Narodne vlade SHS. Poverjenik: prelat A. Kalan l. r.

Razveljavljenje naredbe prehranjevalnega urada na Dunaju z dne 5. septembra 1918, št. 328 drž. zak., tičoč se kuhanja žganja. Po ukazu poverjenika za finance Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 5. novembra 1918 se je proglasila naredba prehranjevalnega urada na Dunaju, izdana 5. septembra 1918 in razglašena v drž. zak. za Avstrijo pod št. 328 o omejitvi žganjekuhe z dnevom razglasitve tega ukaza za ozemlje Slovenije neveljavnim. Žganjekuha iz kakršnihkoli snovi je tedaj v bodoče dovoljena na podlagi splošnih predpisov o davku na žganje, tedaj posebno proti pravilni prijavi pri pristojnem uradu in proti plačilu narejnine. Licenčna pristojbina odpade in pridelano žganje je na razpolago producentu. Posebne prošnje za dovolitev žganjekuhe, ki so že vložene pri finančnih oblastih, se z ozirom na javni razglas omenjenega ukaza Narodne vlade SHS v Ljubljani ne bodo nadalje reševale. Že rešene in medtem dostavljene ali še nedostavljene dovolitve za predmetno žganjekuho postanejo s tem brezpredmetne. Predpisi za davka prosto žganjekuho s tem niso prizadeti.

Naredba poverjeništva za notranje zadeve. Na upravno sodišče naslovljene pritožbe je vlagati pri tisti inštanci, ki je v dotični pravni zadevi nazadnje odločevala. Ako gre pritožba zoper odločbo kakšnega ministrstva, jo je vložiti pri Narodni vladi SHS v Ljubljani. Glede roka za vlaganje pritožb na upravno sodišče se odreja, da doba od 1. do vštetega 20. novembra 1918. ne šteje v ta rok.

Naredba poverjenika za narodno brambo, finance in socialno skrbstvo. Vzdrževalnina se izplačuje onim rodbinam, katerim na plačilni poli občinski in župni urad potrdita, da je njih vzdrževatelj ali vjet, ali se ni še vrnil iz vojske ali stoji v aktivni službi narodne vojske izvzemši v službi narodnih straž. Potrdilo je pred vsakim izplačilom obnoviti. Invalidom, vdovam in sirotam padlih vojakov se izplačujejo vzdrževalnine kakor doslej. Naredba stopi v veljavo s 15. nov. t. l.

Premog. Vrhovni rudarski urad Narodne vlade SHS v Ljubljani razglaša:

1. da veljajo še nadalje dne 31. oktobra 1918 veljavne cene za premog in da ne sme noben lastnik premogovnika samovoljno prekoračiti teh cen;

2. vsa vodstva premogovnikov morajo dnevno produkcijo naznaniti vsak dan po dopisnici premogovnemu nadzorniku Ivanu Jakšetu, stavbnemu svetniku v Ljubljani (deželna vlada);

3. vsa naročila za premog se naj odstopijo imenovanemu ker ima le on pravico dispozicije nad premogom;

4. vsa načelstva železniških postaj se prosijo, da odpošiljajo le od imenovanega nakazani premog;

5. kot nadzorni organ za razpošiljanje premoga je nastavljen od poverjeništva za javna dela in obrt gospod stotnik Fran Gombač, ki ima pravico, na postajah odpošiljanje premoga nadzorovati ter ima pravico vpogleda v knjige in tovrne liste;

6. pristojbine za rudniške mere in prostoslede se plačujejo finančnemu ravnateljstvu v Ljubljani kratkim potom ali pa po poštni nakaznici. Na poštni nakaznici je natančno označiti namen vplačila (pristojbina za prostoslede, oziroma pristojbina za rudniške mere).

Izplačila obresti vojnih posojil. Narodna vlada SHS v Ljubljani je v svoji seji dne 4. novembra 1918 sklenila, da se izplačevanje obresti avstrijskih vojnih posojil in drugih obveznic in zadolžnic za enkrat, do nadaljnjih odredb ustavi. Tudi naj se za naprej zadolžnice vojnega posojila ne sprejemajo več pri državnih blagajnah v plačilo na račun davkov od vojnih dobičkov. — Poverjenik za finance: dr. K u k o v e c l. r.

Tobačna tovarna. Poverjeništvo za trgovino in industrijo je odredilo, da se ustanovi začasno tajništvo za prehodno gospodarstvo, čigar delokrog bo v prvi vrsti ta, da vse potrebno pripravi za pravočasno preskrbo z inozemskim tobakom in da išče v tem smislu potrebnega stika zlasti tudi z ostalimi tovarnam na jugoslovanskem ozemlju. — Vodstvo tajništva se je poverilo inspektorju Josipu Mandeljnu.

Društvene vesti.

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 kontorist, 3 pomočniki, 2 kontoristki, 2 blagajničarki, 1 prodajalka, 4 učenci in 2 učenki. — Službe išče: 1 kontorist, 11 pomočnikov, 7 kontoristk, 32 prodajalk, 3 učenci in 5 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Slovensko trgovsko društvo v Celju je po pretekli vojni dobi začelo zopet delovati, vsled česar sklicuje za dne 1. decembra 1918 ob 11. dopoldne v mali dvorani Narodnega doma v Celju občni zbor z običajnim dnevnim redom ter se vsi cenj. gg. interesentje vabijo, da se istega polnoštevilno udeležijo, ker se bo razpravljalo z ozirom na novo nastale razmere o jako važnih zadevah.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kumpi vse vrste steklenice in zamaške.

== Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani ==

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in
deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Delniška glavica K 10.000.000.—. Rez. zaklad nad K 2.000.000.—.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

— Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. —

Poslovnica c. kr. razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo
lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

== kupi ==

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriki
umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvzemši
nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

— C. in kr. dvorni založniki —

A. ZANKL SINOVI

**tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.**

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne
barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps),
olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče,
steklarski in mizarski klej in druge v to
stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4%,
— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

 Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %
obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVČ

trgovna z manufakturnim blagom n kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštnine prosto.

Slovenski Trgovski Vestnik.

Glasi slo. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Vsebina:

1.) Slava ujedinjenju SHS!2.) Potreba nižje trgovske šole.3.) Bankovci in njih kritje v vojni in miru.4.) Načela naše bodoče trgovine.5.) Kroženje dobrin.6.) Promet z živili.7.) Tarifne komisije za službeno pogodbo trgovskih sotrudnikov.	8.) Raznóterosti :
Misli in nasveti praktičnega trgovca. — Odprava male loterije. — Jamski in celulozni les je zasežen. — Imenovanje. — Telefon v službi naše trgovine. — Promet s semensko deteljo je prost. — Določbe o prometu na železnicah. — „Croatia“.9.) Objave iz trgovskih in zadružnih registrov.10.) Društvene vesti :
Franc Češnovar †. — Izkaz društvene posredovalnice.11.) Popravek. |
|---|---|

===== Izhaja petnajstega dne vsakega meseca. =====

Cena za celo leto pet kron. Posamezna številka 50 vinarjev.

Clani slovenskega trgovskega društva „Merkur“ in slovenskih trgovskih društev v Celju in Mariboru dobivajo list brezplačno.

Cena oglasom: Peti vrsta enega razpredelka stane pri enkratni objavi 25 h, pri dvakratni objavi 20 h, pri trikratni objavi 15 h, pri šestkratni objavi 12 h in za celoletno objavo 10 h. Za oba razpredelka velja dvojna cena.

Uredništvo in upravníštvo: Ljubljana, Gradišče št. 17.

Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

Odgovorni urednik: Ivan Volk.

Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 8,000.000.—.

Podružnica Ljubljana.

Rezerve. okrog K 1,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 1/2 0/0.
Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.
KUPUJE in PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dubrovnik
Dunaj
Kotor
Metković
Opatija
Spljet
Šibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.
PPEVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzobjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Slovensko trgovsko društvo „MERKUR“ v Ljubljani

naznanja, da ima v založbi še sledeče knjige:

ALBERT SIČ:

Trgovsko računstvo

za trgovske nadaljevanje šole in za enoletne trgovske tečaje za deklice,

v treh delih.

- I. del: Cena vezani knjigi 1 K 60 vin.
- II. del: Cena vezani knjigi 2 K.
- III. del: Cena vezani knjigi 2 K 40 vin.

A. KLEIBEL-VOLC:

Trgovska korespondenca.

Cena 3 K 50 vin.

Knjige so vsakemu trgovcu in trgovskemu sodniku nujno potrebne.

Kmetiska posojilnica - ljubljanske okolice - v Ljubljani

R. Z. Z. N. Z.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

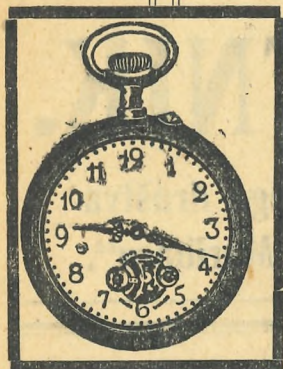
Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani,
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani,
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani,
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški,
Franc Jarc, posestnik v Medvodah,
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani,
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 800.000.

Upravno premoženje koncem l. 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

H. Suttner, Ljubljana šte. 19

priporoča svojo **veliko zalogo**
zlatih, srebrnih, nikljastih
in jeklenih ur ter zlatnine
in srebrnine
po najnižjih cenah.

:: Razpošiljanje ::
blaga na vse kraje
sveta ter največja
ekspozitna trdka.

Zahtevajte moj novi
povečani cenik, ka-
tereza dobite za-
stoj in poštnine
prosto.

Lasna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Avgust Agnola

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 13

priporoča svojo izborni zalogo

steklenega blaga za namizje gostiln, kavarn
zasebnikov itd., kakor tudi porcelan, svetilke
okvire, ogledala in vse v to stroko spadajoče predmete.

Izdelovatelj cerkvenih oken po nizkih cenah.

**Škatlje
Kartoni**

za shranjevanje blaga
v trpežni obliki.

za razpošiljanje
klobas, masla,
oblek, perila in
dr drugega blaga

Škatljice za čaj

nadalje

Trgovske knjižice za odje-
malce v platno vezane

se dobe najceneje pri

Ljubljanski kartonažni tvornici
I. Bonač v Ljubljani.

Blagovoli se naj povprašati

Slovenci!

zahtevajte povsod

vžigalice

družbe

sv. Cirila in Metoda.

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

**Riunione Adriatica
di Sicurta.**

Zastopstvo za Kranjsko:

tvrdka

Ivan Perdan

v Ljubljani.

1883

300018196, 12

SLOVENSKI TRGOVSKI VESTNIK.

Glasilo slov. trgovskega društva „Merkur“, „Slov. trgovskega društva v Celju“ in „Slov. trgovskega in obrtnega društva v Mariboru“.

Letnik XV.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1918.

Štev. 12.

Slava ujedinenju SHS!

Dan 1. decembra 1918 zaznamuje vsa Jugoslavija kot svoj največji praznik. Vsi Slovenci, Hrvatje in Srbi so se ujediniili s kraljevino Srbsko v eno državo, v mogočno Jugoslavijo.

Tudi slovensko trgovstvo pozdravlja ta zgodovinski čin z največjim zadovoljstvom in priznanjem ter kliče z iskrenim veseljem:

Živela kralj Peter in regent Aleksander!

Živela dolgo zaželjena in zdaj pridobljena
Jugoslavija!

Potreba nižje trgovske šole.

Ena prvih nalog, da izpolnimo vrzeli prejšnjega režima, je ta, da preskrbimo našemu trgovskemu naraščanju dobrih strokovnih šol. Na Slovenskem sta obstajali doslej le trgovska šola deželnega odbora v Ljubljani in zasebna trgovska šola »Trgovskega izobraževalnega društva« v Trstu.

Govoril sem s praktičnimi trgovci, ki so imeli vpogled v poslovanje deželne šole in izkušnje z absolviranimi gojenci, in ti so se izjavili, da ta šola ne ustreza namenu, da je vse drugo kot praktična. Povdarjal je pa vsak, da krvavo potrebujemo nižje trgovske šole in da se mora ta čimhitreje ustanoviti, če hočemo imeti v trgovini dober naraščaj. Treba je take šole kot je bila bivša zasebna v Ljubljani, ki je nudila naraščaju vse potrebno, da je postal gojenec dober trgovec, dobra kontorska moč ali tudi dober bančni uradnik.

V društvu »Merkur« se že razmotriva to vprašanje kot eno najbolj perečih in nujnih. Trgovce, ki inajo vpogled v bodočnost, skrbi za dober naraščaj, za tak naraščaj, ki bodo iz njega izšli dobri praktični trgovci ter obenem dovolj izobraženi, da bodo kos zahtevam, ki jih dandanašnji čas postavlja.

Treba je misliti na to, da se bo vzpostavitev normalnih razmer v slovenski, oziroma jugoslovanski trgovini pričela od spodaj gor in ne od zgoraj navzdol. Najprej bo morala priti v red detaljna in mala, potem šele veletrgovina. Za prvi začetek bo torej najbolj nujno, da se postavi na noge mala in srednja trgovina, da bo za to dovolj naraščaja. Trgovske akademije ali višje trgovske šole niso tako zelo potrebne od začetka, pač pa se bo brez vsakega odlašanja morala ustanoviti praktična nižja trgovska šola.

Ta šola mora biti res taka kakor si jo trgovci mislijo in žele. Če bo taka, bo postala velikanskega pomena za ves naš jug. Uverjeni smo, da jo bodo obiskovali nele Slovenci, ampak tudi Hrvatje in predvsem Srbi. Na celem jugoslovanskem ozemlju pravzaprav ni niti ene trgovske šole, ki bi ugodila praktičnim trgovskim zahtevam. In če so v prešnjih časih pošiljali Srbi svoje sinove v Mahrovo šolo v Ljubljani, bodo to storili tem raje, če bo ta šola slovenska, oziroma bi po potrebi dobila tudi srbsko-hrvatski oddelek.

Če bi torej naša Narodna vlada ne bila pripravljena ustanoviti praktično nižjo trgovsko šolo v Ljubljani, kažoč na to, da že obstoji deželna, potem se mora pa

takoj misliti na ustanovitev zasebne šole, kajpada s pravico javnosti.

Korporacije, ki bi prišle tukaj v poštev, da prispevajo, vodijo in vzdržujejo to šolo, so trgovska zbornica, gremij trgovcev in društvo »Merkur«. Najboljše bi bilo, da samo ena teh korporacij ustanovi in vodi to šolo in če gremo s praktičnega stališča, bi nasvetoval, da prevzame to nalogo društvo »Merkur«, ker je to društvo prostovoljna organizacija brez oficijelnega značaja in so v njem zbrani najbolj zavedni in najbolj praktični trgovci. Iz tega društva so izšli najbolj praktični nasveti glede povzdige slovenskega trgovstva in nasvetom so sledila tudi dejanja. Društvo je dovolj energično in močno, da bo lahko doseglo tudi izvršitev svojim sklepom.

Kakor sem zgoraj omenil, se vprašanje o ustanovitvi nižje trgovske šole v odboru »Merkurja« že razmotriva. Vsled tega lahko pričakujemo, da bo sledil tem razmotrivanjem v kratkem dober sklep ali nasvet, ki ga bodo slovenski trgovci z veseljem sprejeli, prepričani, da bo izšlo iz društva nekaj dobrega in za naše trgovstvo koristnega. Zato že vnaprej pozdravljamo vsak tak sklep, ki ga bo »Merkur« sklenil.

Dr. R. M.

Bankovci in njih kritje v vojni in miru.

Bankovci, ki so v prometu, imajo pripombo, da si jih more imetnik dati vselej plačati v višini na njih označene svote v postavnem kovinskem denarju od strani izdajne banke. To in pa svojstvo postavnega plačilnega sredstva, bankovcev, ki jim država nominalno vrednost diktira, reprezentira vrednost papirnatega denarja. Jasno pa je, da v resnici ni potreba, da bi bil ves papirni denar krit, kajti izkušnja uči, da zahteva samo majhen del imetnikov bankovcev dejansko kovinsko kritje. Zato pa je dovolj, da je krit samo gotov odstotni del s kovinskim denarjem, dočim je mogoče kriti ostanek z vrednostmi, ki se dajo lahko realizirati, kakor so n. pr. menice s kratko dobo dospelosti in efekti.

Glede načina in višine kritja v kovinskem denarju veljajo v raznih deželah razna določila. V kontinentalnih državah je skoro povsod uveljavljeno načelo indirektnega kontingentiranja. To načelo obstoji v tem, da je sicer izdajanje bankovcev omejeno z ozirom na višino kovinskega zaklada, toda smejo se bankovci izdajati tudi preko te meje in je banka dolžna plačevati v tem slučaju državi gotov davek, takoimenovani notni davek. Na Angleškem je to drugače. Tam vlada načelo direktnega kontingentiranja, t. j. banka sme izdajati bankovce samo do gotove meje (186 milijonov). To načelo se v vojni ni obneslo.

V Avstriji so morale biti note krite po $\frac{2}{5}$ (40 %) v zlatu in srebru, po $\frac{3}{5}$ (60 %) v vrednostih, ki se dajo lahko realizirati. Prvo kritje imenujemo kritje v gotovini ali »zlati kritje«, drugo »bančno kritje«.

Znesek 600 milijonov kron je dovoljeno izdati v bankovcih brez kritja. To je takoimenovani »davka prosti notni kontingent«. Toda tudi preko te vsote se sme izdajati note, plačati pa je v tem slučaju državi 5 % notni davek. Štirikrat v mesecu je razglaševala avstro-ogrška banka svoje stanje, iz katerega je razvideti stanje denarnega trga, višino bankovcev, ki so v prometu, višino kritja in eventualno še razpoložljivo davka prosto rezervo bankovcev. V Nemčiji znaša kovinsko kritje eno tretjino, bančno dve tretjini. Na Francoskem nista način in višina kritja izrecno normirana, zahteva pa se takšno razmerje bankovcev in gotovine, da je izplačilo vselej mogoče. Na Angleškem vlada, kakor smo že rekli, princip direktnega kontingentiranja. V vojni ta določila niso obveljala. Vse države so bile primorane povišati izdajo bankovcev. Prišlo je do suspendiranja bančnih aktov. Tudi Angleži so bili primorani to storiti, čeravno so edini, ki so obdržali izplačljivost bankovcev v zlatu in sicer bolj iz formalnih in prestižnih vzrokov. Vse druge države pa so preklicale določila glede izplačila bankovcev, ker izplačilo sploh ni bilo mogoče in se je skušalo izogniti na vsak način izdajanju zlata. Če primerimo število bankovcev v prometu in kritje v zlatu, po razmerju v juliju 1918, najdemo zanimive primerjalne točke. Prvo, kar opazimo, je splošna povodenj bankovcev, zlasti v Rusiji, kjer je število bankovcev 30krat višje kakor v miru. V Franciji jih je petkrat, v Italiji in Nemčiji sedemkrat, v Avstro-Ogrski 12krat več (1100 %). Angleške ni mogoče pritegniti v primerjanje, ker je tu v miru kurziralo samo 200 milijonov kron in to zaradi splošno v deželi uvedenega čekovnega prometa, dočim sedaj kurzira 8 milijard kron, seveda v pretežni večini takoimenovane »Currency-Notes«. Če primerjamo pa stanje zlata, tedaj najdemo, da se je zlati zaklad v neznatni meri zvišal samo pri dveh državah, sicer se pa povsod zmanjšal. V Angliji znaša do-rastek 70 %, v Nemčiji 80 %, v Rusiji, Franciji in Italiji pa se je zmanjšal za 20 %. Najbolj je skopnel v Avstro-Ogrski, od 1270 milijonov v miru na 271 milijonov. Pripomniti pa je treba, da po ententinih poročilih ne znaša odstotna višina v prometu se nahajajočih bankovcev v Rusiji 30- nego 10- do 20krat več in da pri italijanskem papirju niso všteti bankovci bank v Neapolju in Siciliji, kakor tudi niso za Nemčijo všteti posojilniški zadolžniški papirji. Vrhutega je znesek $3\frac{1}{2}$ milijarde zlata v Rusiji le fiktivno število.

Tudi v nevtralnih državah je poskočilo v zmerni meji število bankovcev, pri tem pa je opaziti znaten povišek zlata. To se je zgodilo zlasti na Holandskem in Španskem. Španija je zlasti postala iz dežele, ki je dolgovala, moč, kateri drugi dolgujejo in se prenavlja v državo z zlato vrednostjo, dočim je prej imela papirno vrednost z izdatnim disagiom svojih not. Najmanj so se dvignili bankovci v Švici, samo za 6 %, v Španiji za

50 %, v Danski za 150 %, v Švedski in Norveški za 200 %. Zaloga zlata v Švici se je podvojila (100 %), v Danski in Švedski je narasla več kot za polovico (150 %), na Norveškem se je potrojila (200 %), na Holandskem in Španskem se je početrila in popeterila (300 % do 400 %). Iz teh števil rezultira, da se je v vojskujočih se državah bančni promet podeseteril, če vzamemo za Rusijo bančni promet v znesku 120 milijard kron. Če vzamemo za Rusijo po ententinih poročilih samo prirastek 40—60 milijard, tedaj kurzira v teh državah zdaj šestkrat toliko bankovcev kakor v miru. Zlati zaklad je ostal približno isti. Nemčija in Anglija kažeja majhen plus, druge države kažejo minus, pri čemer je naredba o $3\frac{1}{2}$ milijardah ruskega zlata seveda umeti le cum grano salis.

Vprašanje je namreč, če sploh še obstoji pri teh zmedenih razmerah na Ruskem stari zlati zaklad, če ne, je tudi tu stanje zlata zelo padlo. Tudi pri nevtralnih državah vidimo, da je število bankovcev poskočilo in sicer, dva- do trikrat, zaloga zlata pa se je povečala za štirikrat, v najvišji meri na Španskem in Holandskem, kateri deželi sta skoro poplavljeni od zlata. Strogi predpisi v miru $\frac{2}{5}$ oziroma $\frac{1}{3}$ kritja bankovcev v zlatu ne veljajo več, povprečno znaša kritje 10 %, v Avstriji celo samo 1 do $1\frac{1}{2}$ %. Vzpostavitev statusa quo sedaj ni možno. Za Avstrijo je promet bankovcev 25 milijard svarilno znamenje in ta promet narašča mesečno za eno milijardo. Kako temu odpomči? Sredstev je veliko, toda praktična niso.

Jugoslovani smo ravno glede valute še navezani na Avstrijo. Da se bo to vprašanje za nas ugodneje rešilo kakor za nemško Avstrijo ali Madjarsko, je brez vsakega dvoma, toda danes si o tem tudi nismo še na jasnem.

Načela naše bodoče trgovine.

Spisal dr. Rud. Marn.

(Dalje.)

III. Slovenski trgovec v Jugoslaviji.

Dne 20. oktobra 1907 se je vršil v Ljubljani I. vseslovenski trgovski shod. Bil je impozantna manifestacija slovenskega trgovstva in takrat sem pisal:

»Prvi vseslovenski trgovski shod v Ljubljani je izhodišče v zgodovini slovenske trgovske organizacije. Pomemben je ta trgovski praznik ne le zategadelj, ker je prvi svoje vrste, marveč tudi zategadelj, ker so izginile tesne meje posameznih kronovin, in so prihiteli v slovensko središče trgovci iz cele Slovenije.

Slovensko trgovstvo je položilo na tem zborovanju temelj splošnoslovenski trgovski organizaciji, zedinilo se je v ciljih, za katerimi mora stremeti slovenska trgovina, če naj se kdaj v srečnejši bodočnosti osvobodi varuštva tujcev in se povzdigne do osamosvojitve; začrtalo si je

pota, po katerih mora hoditi slovensko trgovstvo v svoj prid in v korist slovenskega naroda.«

Prvi poročevalec dr. Danilo Majaron, ki je govoril »o vlogi trgovine v narodnem gospodarstvu sploh in v slovenskem posebej«, je med drugim omenil:

»Slovinci smo že z dosedanja trgovino pokazali veliko nadarjenost za ta narodnogospodarski posel. Brez teoretičnega znanja, brez posebne strokovne izobrazbe so se nekateri naši rojaki povzpeli do imenitne trgovske pozicije in do primerne bogastva. Imeli so pač po naravi marljivost, podjetnost, preudarnost, točnost, torej lastnosti, ki jih je treba veletrgovcu. Našemu narodu se ne more odrekati trgovskega duha, v njem tudi še živi trgovska tradicija iz časov, ko je v naši domovini cvetela lepa prevozna trgovina, katere dohodke so pa uničile železnice.

Vse to in pa napredek v zadnjih 25 letih dokazuje, da se Slovenci gotovo dajo odgojiti za pravi trgovski narod, ki bi častno izkoristil svoj geografični položaj.

To mora biti naš cilj in smoter.

To dosežemo, ako se neprestano zavedamo, da mora biti trgovina desna roka našega gospodarskega delovanja, to dosežemo, ako v narodu razširimo in poglobimo prepričanje, da je trgovski poklic eminentno važen poklic, prepričanje, ki vodi vse ameriško in angleško ljudstvo tako daleč, da najbolj nadarjeni njegovi sinovi posvečajo svoje sposobnosti trgovini in industriji. Zategadelj je treba organizacije našega trgovskega stanu, da znotraj in zunaj širi takovo prepričanje.«

Poročevalec je predlagal naslednjo resolucijo:

»I. vseslovenski trgovski shod, zavedajoč se, da je trgovina tisti gospodarski faktor, ki slovenskemu narodu odpira vire čimdalje večjih dohodkov in ki ga je v stanu povzdigniti do blagostanja in s tem do samostojne veljave, ako se izkoristi njegov prometni položaj in njegova nadarjenost, izreka, da mora in hoče slovensko trgovstvo stremeti za moderno izpopolnitvijo trgovine do najvišjih oblik in zahteva od vseh poklicanih faktorjev, da z vsemi močmi pospešujejo trgovski poklic in razvoj slovenske trgovine v označenem smotru.«

Vprašam Vas, ali niso te zahteve, ti cilji tudi danes na dnevnem redu? Danes smo pa še v veliko boljšem položaju, ker nas nobena sovražna vlada ne more ovirati v razvoju. Danes smo svobodni, danes imamo svojo Jugoslavijo, to je širo prostrano polje, kjer lahko slovenski trgovec udeleži vso svojo nadarjenost. Predpostavljamo vsi dani, da prevzamemo Slovenci vlogo pravega trgovskega naroda na vsem jugu.

Naša trgovina je naravno središče v svetovnem prometu, ako dobimo še Trst. Tuji narodi so doslej na naši zemlji opravljali veliko posredovalno trgovino, zdaj moramo to sami prevzeti. Francoska, Švica, celo Angleška bo vršila na Balkan promet čez našo zemljo, v kolikor se ne bo poslužila morja. Nemška Avstrija, Češka in de-

loma Madjarska mora iti čez naše ozemlje, če hoče priti do morja.

In ravno Slovenci bodo v Jugoslaviji igrali kot trgovci prvo vlogo, ker so za to panogo narodnega gospodarstva najbolj nadarjeni in vsposobljeni. Slovenski trgovci bodo morali prevzeti v jugoslovanski trgovini popolno vodstvo, kajti hrvatska trgovina je preveč v židovskih rokah, srbska je pa vsled zasedenja dežele po naših sovražnikih, vandalizma in uničenja tolikih dobrin danes slabotno dete, ki potrebuje podpore in dviga, da se zopet postavi na noge. Ker bo Belgrad ostal središče naše vlade, ne bomo smeli čakati, da pridejo odredbe o povzdigi in razvoju jugoslovanske trgovine od vlade, slovenski trgovci oziroma njih organizacija bo morala v vsakem oziru iniciativno poseči vmes in postaviti v to svrhu predloge.

Ne povdarjam zaman ob vsaki priliki, kako potrebna nam je slovenska trgovska organizacija danes še veliko bolj kakor pod staro Avstrijo. Poprej smo veliko dela izgubili z narodnim bojem; danes to odpade in vse moči se morajo osredotočiti v tem, da gospodarsko pomagamo najprej Slovencem in vsled tega celi Jugoslaviji.

Številno smo v troimenem našem narodu Slovenci najšibkejši, po kakovosti pa lahko nadomestimo število. Le trgovec in industrijalec lahko gospodarsko ojačita svoj narod, ker množita narodovo premoženje s tem pa tudi podpirata njegova kulturna in politična stremjenja. Bog ne daj, da bi kdo mislil, da hočem s tem pridigati kak separatizem; nikakor ne, ker vemo vsi dobro, da moramo poslej s Hrvati in Srbi deliti veselje in žalost in da bo vsej Jugoslaviji prišlo v dobro, če bomo eni ali drugi gospodarsko močni. Nihče nam ne more zameriti, če si hočemo pridobiti gospodarsko moč, da s to podpiramo tudi druga stremjenja našega naroda. In kakor sem že povdaryl, moramo izrabiti tako ugodni trgovski položaj ožje slovenske domovine kakor tudi nadarjenost in vsposobljenost naših ljudi, da dosežemo najprej v trgovini vodilno vlogo, potem pa tudi v industriji, kajti tudi za industrijo so v našem ozemlju dani vsi predpogoji, bolj nego pri bratih Hrvatih ali Srbih.

Menim, da me je vsakdo prav razumel. Ravno slovenskega trgovca čaka v Jugoslaviji veliko dela in truda, a tudi veliko zaslužka, ki bo koristil vsej naši lepi novi domovini. Naj si vsak slovenski trgovec takorekoč vcepi zavest, da mora slovensko trgovstvo voditi in biti na čelu jugoslovanski trgovini in vsem stremljenjem, da postane slednja tudi prava svetovna trgovina, ki bo lahko konkurirala s svojimi sosedi. Pa ne samo konkurirati, ampak nadkriljevati mora vse naše sosede: Nemce, Ogre, Bolgare, Italijane in Grke.

To veliko stavbo je poklican izvesti slovenski trgovec! Slovenski trgovec mora biti v Jugoslaviji prvi!

Kroženje dobrin.

Spisal Val. Žun.*

A. Izmenjava, vrednost, cena.

Moderna produkcija dela ponajveč zato, da svoje izdelke oddaja naprej; le prav majhen del produkcije ostane za domačo porabo. Črevljar, ki napravi po sto parov čevljev na leto, naredi jih zase in svojo rodbino le nekaj parov, vse drugo je namenjeno za izmenjavo, kar znači prenos dobrine od osebe na osebo. V dobi rodbinskega gospodarstva se izmenjava še ni poznala. Kar se je pridelalo ali naredilo v rodbini, to je ostalo tudi doma. V rokodelski dobi so se pač posamezne dobrine izmenjavale, toda vsa izmenjava je bila omejena na ozki trg od okolice ločenega mesta. Šele v času manufakture se počne izdelovati v prvi vrsti za izmenjavo. Izmenjava sloni na delitvi dela, ker so z delitvijo dela nastale razlike v posesti, v možnosti za pridobivanje dobrin, množini produkcije, v potrebah in višini potreb posameznih gospodarstev.

Razločevati moremo tri vrste izmenjav: izmenjavati se more pridelek (izdelek) s pridelkom; ali izdelek z delom, ali pridelek z osebno službo.

Pogoj izmenjave je lastnina. Z izmenjavo se skušajo izenačiti koristi izmenjalcev. Pa vendar lahko rečemo, da imata oba dela pri izmenjavi dobiček, ker vsak za svojo dobrino dobi drugo dobrino, o kateri sodi, da mu lažje zadovolji potrebe nego ona dobrina, katero je zamenil ali pa da bi ga več stala nego tista, katero je oddal.

Dobrine, ki so določene za izmenjavo, se imenuje blago. Trg nazivljemo kraj, kjer se redno zbirajo izmenjevalci blaga (kupci in prodajalci) in tudi take stanke same. Če se izmenjava vrsti za izmenjavo, govorimo o prometu, kroženju dobrin ali cirkulaciji dobrin.

Promet more biti dvojen:

1. enovit (mena, naravna mena), to se pravi: izdelki ali pridelki se zamenjujejo za izdelke ali pridelke.

2. sestavljen (kup in prodaja), to je izdelki, ki služijo neposredni porabi, se zamenjavajo za druge, ki so pa le sredstva, s katerimi se morejo pridobiti druge dobrine.

Ovire, ki jih mora promet premagati, lahko obstoje v pomanjkljivi organizaciji gospodarstva, v pravnih razmerah (varnostne carine), ali pa tudi v tehničnih in naravnih težavah (oddaljenost producentov od konsumentov). Prvi dve oviri se moreta odstraniti le z izpremembo organizacije, oziroma z državnim vplivom. Tehnične ovire premagujejo

Iz njegove knjige: Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu.

občila. Če pa ovira promet nepoznanje potrebščin, ima skrbeti trgovina, da posreduje med producenti in konsumentami.

Merilo pri izmenjavi dobrin daje vrednost. Že spredaj smo omenili, da razlikujemo porabno in menjalno vrednost. Tako morejo očala za kratkovidnega človeka imeti prav veliko porabno vrednost, čeprav imajo prav majhno menjalno vrednost (ali navadno rečeno: se kupijo prav poceni). Nasprotno imajo pa briljanti prav nizko porabnost, toda visoko menjalno vrednost. Porabna vrednost se neprestano izpreminja, kakor se izpreminja potreba ali želja, iz katere je nastala. Menjalna vrednost se napravi na trgu in se imenuje tudi prometna ali tržna vrednost. Kaki so razlogi, ki določajo vrednost? O tej točki se je pisalo in prepiralo v narodno-gospodarskih knjigah toliko, kakor o malokaterem drugem gospodarskem pojavu. Naš namen ni razpravljati podrobneje o tem vprašanju, temveč povemo le misli, ki so nekak posnetek iz vsega, kar se je dosedaj dognalo v tem oziru. Porabna, tudi subjektivna vrednost imenovana, se razvija iz treh elementov: 1. iz potrebe ali veličine poželjenja po dobrini, 2. iz dosegljivosti in 3. presoje onih ovir, ki so na poti izmenjavanju dobrine. Da ima kaka stvar vrednost, je predvsem potrebno, da ustreza želji kake osebe in da je treba nekega napora, da se stvar dobi ter da se more prenesti od osebe na osebo. Ni potreba, da bi vsi ljudje poželeli tako stvar, dovolj je, če jo žele imeti le nekateri. Ta stvar je lahko koristna, kakor kruh, meso, obleka, ali prijetna, ker ustreza naši nečimernosti, kakor so diamanti ali pa vzbuja kak poseben čut, n. pr. spomin pri pogledu na podobo. Toda najsi bo kaka stvar še tako koristna, vendar nima nobene vrednosti, če jo narava nudi v toliki meri, da jo lahko uporablja ali uživa vsak, n. pr. zrak, ki ga dihamo, solnčno svetlobo. Neka težava mora biti toraj združena z dosego dobrine. Dobrina se pa mora tudi z večjo ali manjšo težavo prenesti od sebe na drugo, če hočemo, da ima vrednost v narodno-gospodarskem oziru. Zdravje je pač velika dobrot, dobrina posebne vrste, ki nudi človeku, ki je zdrav, mnogo koristi, toda ne more se prenesti na drugo osebo in nima narodno - gospodarske vrednosti.

Če prenesemo zgoraj našete tri elemente na prometno, tržno, menjalno ali objektivno vrednost, jih lahko označimo tako, da ta vrednost zavisi od odnosa med ponudbo in vprašanjem (Angebot und Nachfrage) in od velikosti produkcijskih stroškov. Prvi element potreba ali poželjenje, se javlja namreč v društvu — v gospodarstvih, ki so združena po prometu — kot vpraševanje po dobrini, drugi element redkosti ali dosegljivosti se nam kaže izpremenjen kot vsakdanja ponudba dobrin, in tretji element subjektivne vrednosti se pretvarja v društvu v ocenjevanje vrednosti ali stro-

škov, ki so potrebni za reprodukcijo dobrin (dela).

Cena je množina dobrin, ki se pri izmenjavi dobi za kako dobrino. Ker je denar splošno menjalno sredstvo, moremo označiti ceno kot ono denarno vsoto, ki se izda za kako dobrino. V ceni se izraža menjalna vrednost dobrin, vendar pa ne moremo reči, da bi bila cena menjalna vrednost sama. V ceni se pač izraža ta vrednost, toda ne vselej v popolni meri. Če pravimo, da se je ta in ta stvar prodala pod svojo ceno, mislimo s tem, da prejeta svota ne odgovarja ceni, ki bi jo stvar po splošnem mnenju morala imeti. V takem slučaju pri določevanju cene ne odločajo samo gospodarski momenti, temveč tudi razne izvangospodarske in negospodarske okolščine, ki so komu na poti, da ne more svojih gospodarskih koristi varovati v polni meri. Taki momenti kakor šege in navade, zmota, prevara, dejanska in pravna sila, razmerje do bližnjega, so prav velikega pomena pri določevanju cene. Če bi se cene delale le po razmerju gospodarskih koristi, potem bi bilo pač lahko določiti vzroke, ki ceno ugotavljajo.

Če ne vpoštevamo slučajev, ko se cene določujejo s silo (s postavo, stakсами), temveč imamo pred očmi prosto pogodbo, kar je običajno v modernem narodnem gospodarstvu, moremo torej govoriti o gospodarskih in negospodarskih vzrokih, ki določajo ceno.

Gospodarski vzroki so ti-le:

A. Ponudba in vprašanje, in sicer tako, da cena pada, čim večja je ponudba, in da cena raste, čim večje je vpraševanje.

Kaj pa odločuje o ponudbi in vpraševanju?

Pri ponudbi je merodajno za ceno:

1. število prodajalcev;
2. množina blaga, ki ga ponujajo;
3. ona vrednost, katero prodajalci pripisujejo svojemu blagu;
4. oni pomen, ki ga prodajalci pripisujejo menjalnemu sredstvu z ozirom nase.

Pri vpraševanju pa določa ceno:

1. število tistih, ki bi radi kupili;
2. množina blaga, ki si ga požeje;
3. ocenitev vrednosti blaga po tistih, ki hočejo kupiti;
4. oni pomen, ki ga kupovalci (ponudniki) pripisujejo menjalnemu sredstvu (denarju) z ozirom na svoje potrebščine.

(Dalje pril.)

Promet z živili.

Naredba poverjenišтва za prehrano.

§ 1.

Na slovenskem ozemlju sme spravljati v promet žito, mlinske izdelke, fižol in krompir le žitni zavod v Ljubljani, govejo živino, prašiče, meso in mast (sevrto in nesevrto) pa le vnovčevalnica za živino in mast v Ljubljani. Izvzete so množine za lastno gospodinjstvo dotičnikov do najvišje količine 20 kg, pri krompirju 50 kg.

§ 2.

Kdor uvaža na slovensko ozemlje blago, našteto v § 1., ga mora ponuditi v nakup žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici za živino in mast.

Takoj, ko pride blago na slovensko ozemlje, se mora naznaniti žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici, množina in vrsta blaga in kraj, kjer je blago shranjeno. Blago se mora, dokler ga ne prevzame žitni zavod, oziroma vnovčevalnica, dobro hraniti; tudi je treba paziti, da se ne pokvari.

§ 3.

Žitni zavod, oziroma vnovčevalnica za živino in mast, prevzame blago za ceno, ki je za to blago na slovenskem ozemlju oblastveno določena. Ako blago po svoji kakovosti ne odgovarja trgovskemu običaju, se prevzemna cena primerno zniža. Ako se glede izmere odbitka ne doseže sporazum, razsodi o sporu pristojno sodišče.

Za blago, ki zanje sploh še ni določena cena, določi ceno v vsakem primeru posebe Narodna vlada SHS.

§ 4.

Ako se zavezanec brani oddati blago žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici za živino in mast, razsodi politično okrajno oblastvo, da se mora blago oddati. Ako je treba, odredi, da se blago siloma odvzame.

Tako razsodilo učinkuje zoper vsakogar, ki ima pravice do blaga.

Ako se blago siloma odvzame, se od določene prevzemne cene odbije 10 odstotkov.

§ 5.

Žitni zavod, oziroma vnovčevalnica za živino in mast, sta zavezana prevzeti blago v 14 dneh po naznanitvi, da je blago na slovenskem ozemlju.

Hkrati, ko prevzame blago, mora žitni zavod, oziroma vnovčevalnica, plačati prevzemno ceno.

Kadar pride do spora glede cene, naj plača začasno žitni zavod, oziroma vnovčevalnica, ceno, ki jo smatra za primerno.

§ 6.

Železniška podjetja so zavezana, da vsako pošiljatev blaga (§ 1.), ki je prišla po uveljavitvi te naredbe na slovensko ozemlje, po namembni postaji naznanijo žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici za živino in mast, hkrati obveste adresata ter navedejo adresatovo oddajno postajo, vrsto in težo pošiljatve.

§ 7.

Prestopke tega ukaza kaznujejo politična okrajna oblastva z denarjem do 5000 kron ali z zaporom do šest mesecev.

§ 8.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1918.

Dr. Tavčar, s. r.

Tarifne komisije za službeno pogodbo trgovskih sotrudnikov.

Ministrstvo za socialno skrb je izdelalo načrt zakona glede tarifnih komisij za službene pogodbe trgovskih sotrudnikov. Te komisije naj se ustanovijo na sedežu vsake trgovske in obrtne zbornice in naj bi bile merodajne za službene pogodbe, ki so uravnane v sotrudniškem zakonu z dne 16. januarja 1916.

Načrt gre s premostrivanja, da kolektivna pogodba, ki se je doslej le omenila v § 6. sotrudniškega zakona, nima obvezne moči in da največkrat ni niti jasno določena, niti ne obsega vse one, ki na dotičnem polju delavskega trga stopijo med seboj v konkurenco. Posamezna službena pogodba naj v določbah kolektivne pogodbe najde merodajno normo in v uresničenje te misli naj se ustanovijo tarifne komisije, ki naj se za ozemlje vsake trgovske in obrtniške zbornice paritetično sestavijo iz zastopnikov onih krogov, ki so vdeleženi na uravnavi tega vprašanja. Imenovanje članov teh komisij naj se izvrši po ministru za socialno skrb po zaslišanju pristojnih prisilnih zvez in prostih poklicnih organizacij, ozirajoč se na razmere in moč merodajnih političnih strank. Kot naloge tarifnih komisij so označene: Komisije morajo vse v njih okolišu sklenjene kolektivne pogodbe objaviti in registrirati. Lahko izrečejo kakšno kolektivno pogodbo docela ali v njenih posameznih določbah kot pravilo. V spornih slučajih morajo oddati mnenja o razlaganju kolektivne pogodbe in so naposled poklicane, da fungirajo kot posredovalni urad in sodelujejo pri razpravah o sklepanju ali izpreminjevanju kolektivnih pogodb.

Vsako kolektivno pogodbo mora tekom 14 dni po njenem sklepu pri nji udeležena združba službojemalcev predložiti pristojni tarifni komisiji, ki jo mora javno razglasiti. Od dneva, ki sledi razglasu, so v okolišu kolektivne pogodbe posebni dogovori le tedaj veljavni, če so ugodnejši za službojemalce ali če se tičejo predmetov, katerih se v kolektivni pogodbi ni uredilo. Razglasitvi kolektivne pogodbe pristojna konstitutivni značaj, ker morajo vse službene pogodbe, ki se sklenejo v okolišu razglašene kolektivne pogodbe, sprejeti določbe te pogodbe v toliko za neomajno podlago, v kolikor službodajcem ne privolijo ugodnejše pogoje. Obenem postane kolektivna pogodba norma za vse v njenem okolišu sklenjene

službene pogodbe, za katerih veljavo mora skrbeti tarifna komisija, da se jih držijo pogodniki. Tudi ima tarifna komisija za razprave o posameznih določbah kolektivne pogodbe posel posredovalnega urada, čigar razsodbe so pa le tedaj veljavne, če se jim podvržeta obe stranki.

To so torej bistvene naloge tarifnih komisij. Sotrudniški zakon pravi glede kolektivnih pogodb: »Kot dogovor velja, ako pripadata pogodbo sklepajoča dela združbam delodajalcev in delojemalcev, kolektivna pogodba, ki se je sklenila med temi združbami, razen ako se ni nasprotno dogovorilo.« Kolektivna pogodba obstoja torej v tem, da se vsi službodajalci navadno ene stroke zedinijo s službojemalci, da veljajo kot službena pogodba med njimi dogovorjene določbe. Navadno je ta pogodba tudi nabita v protorih vsakega službodajalca in vsak novovstopivši službojemalec se ji mora podvreči.

Načrt zakona je jako ugoden, zlasti za službojemalce in ga je z veseljem pozdraviti, ker urejuje socialno uredbo, ki doslej še ni bila zakonito uravnana. Če bo v današnjih razmerah v Avstriji še prišel načrt do zakona, je vprašanje, ker naš državni zbor je napol mrtev in bo sploh prenehal v tej sestavi. Dobro pa je, da registriramo načrt v našem listu, kajti lahko ga ožitvori vlada jugoslovanske države, ki jo gotovo dobimo. Vse, kar je socialno dobro, bo itak prevzeto v Jugoslavijo, zato ni nič napačnega, če priobčujemo dobre stvari, ki nam bodo vedno prav prišle tudi v lastni državi *).

*) Članek je pisan še v oktobru 1918.

Raznoterosti.

Misli in nasveti praktičnega trgovca. Trгоvec K. C. iz S. nam piše:

»K članku »Načela naše bodoče trgovine« izražam željo, da bi »Slov. Trg. Vestnik« izhajal kot tednik in sicer prej kot mogoče. Prinašal naj bi tudi poročila o trgovini tujih držav kakor na primer »Handelsmuseum« na Dunaju, ter tudi tržne cene, kakor na pr. Trgovski list iz Trsta pred vojno. Ako bi mogel v čim listu pomagati (dajati kakšne informacije o trgovini na deželi), stojim drage volje na razpolago.

Glede mednarodnega jezika je že od nekdaj moja želja, da bi se vpeljal en mednarodni jezik v vseh državah in sicer v srednje šole obvezno. To bi bilo tem lažje sedaj, ko je splošni preustroj, tujim državam namigniti; mogoče se spoprijaznijo s to idejo. Da pride do tega, naj bi si v prvi vrsti prizadevala trgovska zbornica sporazumno z inozemskimi trg. zbornicami.

Kadar bode v državi potrebno urejeno, bo tudi treba misliti na telefonske zveze vsaj z večjimi trgi. Tukaj ob Savi so večji kraji kakor na pr. Radeče, Sevnica, Rajhenburg, Krško, Brežice itd., vse ob železnici pa nič telefona, ki je pri trgovini tolike važnosti.

Upamo, da se bo v Jugoslaviji dalo marsikaj narediti, kar bo v prid trgovini. Uredništvo zelo veseli, da se zanimате za članke v »Vestniku« in dajete praktične nasvete. Le praktičen trgovec more prav svetovati in Vam bomo hvaležni, če nas kolikor mogoče podpirate v vsem, kar se Vam zdi potrebno, da pride v trgovski list in da se ideja razširi med slovenskimi

trgovci. Uverjeni bodite, da bo tudi Merkurjev odbor uvaževal nasvete, ki pridejo iz vrst trgovcev. Treba je le, da se organiziramo do zadnjega moža, potem bomo močni gospodarsko in zato tudi vplivni na merodajnih mestih.

Odprava male loterije. Narodna vlada SHS je ustavila in odpravila malo (številno) loterijo.

Jamski in celulozni les je zasežen. Spričo velike potrebsčine jamskega in lesa za celulozo, katere ni mogoče kriti s prostim nakupom, in spričo velike nevarnosti, ki zaradi tega preti obratu premogovnikov in papirnic je Narodna vlada izrekla za zasežene vse zaloge že posekanega jamskega in celuloznega lesa v vsem območju Narodne vlade SHS v Ljubljani ter hkrati razveljavila vse zasebne pogodbe glede dobave imenovanega lesa, kolikor niso sklenjene z vodstvi tuzemskih rudnikov in papirnic. Vsi lastniki že ležečega lesa se pozivljajo, naj prehodnogospodarskemu uradu (poverjeništvu za javna dela in obrt) nemudoma sporoče zaloge in kje so shranjene. Prevzemna cena je 200 K za kubični meter, postavljen na železniško postajo.

Imenovanje. Pri poverjeništvu za trgovino in industrijo sta imenovana dr. Fran Pavlin za tajnika in Marko Težak za komercialnega pristava.

Telefon v službi naše trgovine. Koliko važnosti je telefon za trgovino, ne bomo razpravljali. Naš namen je le, da opozorimo Narodno vlado, da v tem oziru ne bo tako mačehovsko postopala z nami kakor stara Avstrija. Poverjeništvu za promet bo moralo skrbeti, da se vsi važnejši kraji v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani zvežejo s telefonom. Materijala imamo dovolj, saj je vsa Gorenjska preprežena z žicami in zapolnilo se je tudi jako veliko telefonskih aparatov. Predvsem pa opozarjamo imenov. poverjeništvu, da v krajih, kjer je od vojaštva že vpeljan telefon in ki ga zasebniki doslej niso smeli uporabljati, dovoli porabo telefona tudi zasebnim strankam — seveda proti plačilu govorilne takse — in da smejo zlasti trgovci in industriji v dotičnem kraju zahtevati, da se jim vpelje telefonska zveza. Taki kraji so: Kranj, Kamnik, Škofja Loka, Jesenice, Radovljica, Bled, Poljanska in Selška dolina. Tu je že povsod vpeljana telefonska zveza, toda vporablja jo le oblasti in Narodni odbori. Naj se torej dovoli, da bodo tudi zasebniki postali naročniki. S tem bi tudi vlada zvišala svoje dohodke, zelo pa ustregla zlasti trgovcem, ker so druge prometne zveze tako slabe. Pričakujemo, da bo poverjeništvu takoj izdalo tozadnevne odredbe, ker ni prav nikake ovire. Edino, kar bi morda manjkalo, so telefonski aparati. V tem slučaju si jih bodo pa zasebniki sami preskrbeli.

Promet s semensko deteljo je prost. Naredba bivšega avstrijskega ministrstva za poljedelstvo, izdana sporazumno z udeleženiimi ministrstvi, z dne 11. decembra 1917., drž. zak. št. 478, ki se tiče prometa s semenom štajerske detelje, se razveljavlja. Maksimalne cene za to seme so odpravljene ter se načeloma dovoljuje prosti izvoz.

Določbe o prometu na železnicah. Od dne 19. novembra 1918. dalje veljajo glede vsega prometa na železnicah po slovenskem ozemlju države SHS nastopne določbe:

Dovoljen je po določbah, ki so bile na železnicah v veljavi pred 31. oktobrom 1918., to je pred ustanovitvijo države SHS: a) osebni, prtljažni, kosovno-brzovozni in kosovno-tovorni promet neomejeno na ozemlju države SHS. b) Brzovozni in tovorni promet v polnih vozovih na ozemlju države SHS z omejitvijo na možnost razpoložljivih transportnih pomočkov. Uporaba voz za Transporte aprovizacijskih potrebščin, kakor živil, premoga, drv itd., razen alkoholnih pijač, dalje potrebščin za železniški in rudniški obrat in za selitve je prosta. Uporaba voz za Transporte drugih predmetov je do preklica dovoljena le proti transportni dovolitvi voznega prometnega vodstva v Ljubljani. c) Osebni in prtljažni promet v kraje izven države SHS. č) Kosovno-brzovozni in kosovno-tovorni promet in isti promet v polnih vozovih v kraje izven države SHS je omejen na možnost kakor pod b). K točki c) in č): Glede prtljažnega, brzovoznega in tovornega prometa v kraje izven države SHS veljajo naredbe poverjenišтва za prehrano, trgovstvo in industrijo in poverjenišтва za javna dela o izvozu blaga iz države SHS.

»Croatia« je vseskozi domača zavarovalnica, ustanovljena leta 1884. od bratske mestne občine Zagreba. Z ustanovitvijo glavnega zastopstva za Kranjsko, Štajersko in Koroško v Ljubljani, razširja »Croatia« svoje delovanje na slovenskem ozemlju in postaja s tem prava jugoslovanska zavarovalnica. Upati je, da bodo vsi stanoviti slovenskega naroda z največjo simpatijo vsestransko podpirali ta naš zavod in mu dajali prednost pred tujimi zavarovalnimi društvi.

Objave iz trgovskih in združnih registrov.

1. Izbrisala se je firma Alojzij Weibl, trgovina z drobnjavo v Metliki.
2. Pri firmi Kolinska tovarna za kavine pri mesih se je vpisalo zvišanje delniške glavnice od 5 na 6 milijonov kron.
3. Pri firmi Češka industrijska banka se je vpisalo zvišanje delniške glavnice od 40 na 50 milijonov K.
4. Konkurz »Pivovarne zadruga gostilničarjev alpskih dežel« se je proglasil za končanega.
5. Vpisala se je firma V. Dolničar & Ko., javna trgovska družba v Ljubljani. Družabnika sta Vekoslav Dolničar in Ivanka Vode, trgovca v Ljubljani. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom in deželni pridelki na drobno in debelo.
6. Pri firmi Ljubljanska kreditna banka se je vpisalo zvišanje delniške glavnice od 8 na 10 milijonov K.
7. Pri firmi M. Lehnert v Ljubljani se je vpisalo, da je sedanji imetnik Alice Lehnert, trgovka v Ljubljani, in ne več Rajmund Andretto.
8. Pri firmi Carl B. Mally v Trzinu se je vpisalo, da je tvrdka od 9. julija 1918 javna trgovska družba, imetnika sta Alfonz in Emil Mally, tovarnarja v Trzinu.
9. Firma I. Bahovec na Duplici se je izpremenila v javno trgovsko družbo pod naslovom I. Bahovec nasledniki; družabniki so: Karel Pollak st., inž. Vladimir Remec in Fran Remec, vsi v Ljubljani. Dosedanji imetnik Ivan Bahovec je izstopil.
10. Vpisalo se je: Električna strojna družba v Poljanah nad Škofjo Loko, registr. zadruga z omejeno zavezo.
11. Izbrisala se je vsled dognane likvidacije firma Peter Kozina & Comp., družba z omejeno zavezo v likvidaciji v Ljubljani.

Društvene vesti.

Franc Češnovar †. Meseca oktobra t. l. je umrl večletni član našega društva gospod Franc Češnovar, trgovec in posestnik v Ljubljani. Blagemu pokojniku, ki je bil jako ugleden trgovec in stanovsko zaveden, bodi zemlja lahka in ohranjen prijazen spomin. Preostalim naše iskreno sožalje!

Izkaz društvene posredovalnice. Sprejme se: 1 knjigovodja, 3 pomočniki mešane stroke, 2 pomočnika železninske stroke, 5 pomočnikov specerijske stroke, 3 kontoristnje, 3 blagajničarke, 5 prodajalk, 6 učencev in 4 učenke. — Službe išče: 3 knjigovodje, 2 korespondenta, 4 kontoristi, 4 poslovodje, 5 skladiščnikov, 16 pomočnikov mešane stroke, 5 pomočnikov specerijske stroke, 7 kontoristinj, 5 blagajničark, 20 prodajalk, 3 učenci in 6 učenk. Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini. Gg. trgovce prosimo, da se pri nastavljanju trgovskega in drugega osobja vedno poslužujejo naše posredovalnice, ki bo skušala željam kar najnatančnejše ustreči.

Popravek.

V 11. številki »Slov. Trg. Vestnika« se je v spisu »Nujna potreba mednarodnega posredovalnega jezika« vrnilo v stavek nekaj pogreškov, ki motijo umevnost. Takoj začetek naj se glasi: Silno je zavalovalo (ne zavladalo). Na 83. strani naj se v 4. vrsti prvega predelka beseda neobhodnim zameni z besedo neplodnim, a v 31. vrsti drugega predelka naj se pred besedo moremo črta nikalnica ne. Zgled za slučaj, da ne moremo izhajati brez tesnopisa in moremo rabiti le tesnopis, je pisanje (stenoografiranje) govorov. Da pa tesnopisa nikdar ne bodo sprejeli za splošno pisavo, je tako samo po sebi umevno, da tega ni treba posebej povdarjati.

Kislo vodo

„Silva vrelec“

vino in žganje razpošilja

A. OSET, p. Guštanj.

Kupi vse vrste steklenice in zamaške.

Croatia zavarovalna zadruga v ZAGREBU

usoja si tem potom naznaniti, da ustanovi s 1. decembrom t. l. svoje glavno zastopstvo

za Kranjsko, Štajersko in Koroško s sedežem v Ljubljani, Stari trg 11 ter da je vodstvo tega zastopstva poverila gospodu

Stanku Jesenko,

trgovcu z mešanim blagom na debelo v Ljubljani.

Priporočuje g. Stanka Jesenko kot našega glavnega zastopnika vsestranski pozornosti in podpori, beležimo

velespoštovanjem

— **Croatia,** —

zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnice v CELOVCU, TRSTU, SPLJETU, SARAJEVU, GORICI t. č. v Ljubljani in CELJU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Delniška glavnica K 10,000.000.—. Rez. zaklad nad K 2,000.000.—.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

— Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. —

Poslovnica razredne loterije.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga s

4% čistih.

Promet s čeki in nakaznicami

Zahtevajte
povsod

Ilirija kremo za čevlje

Zahtevajte
povsod

dalje Ilirija čistilo in čistilni prašek za kovine, parketno voščilo, lak za usnje, vaselino in kolomaz

iz domače tovarne kemičnih izdelkov

GOLOB & K^o.

Ljubljana — Vič.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna.

Zamaške

nove in stare

kupi

vsako množino tvrdka

Ljubljanska

industrija probkovih zamaškov

Jelačin & Co.

Ljubljana.

Umetni zobje.

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvemši nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer v konc. zobarskem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.

Mestni trg 15.

Mestni trg 15.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
dežnikov
po najnižjih cenah.

priporoča
svojo bogato zalogo
vsakovrstnih
solnčnikov
po najnižjih cenah

— C. in kr. dvorni založniki —

A. ZANKL SINOVI

**tovarne barv, lakov in firnežev
LJUBLJANA.**

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice:

na Dunaju, v Göstingu, Trstu, Ljubljani,
Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljnate, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež, pristni kranjski, mavec (Gyps), olje za pod in stroje, karbolinej, čopiče, steklarski in mizarski klej in druge v to stroko spadajoče stvari.

Ceniki na razpolago!

Ceniki na razpolago!

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska,

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog	K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil	K 27,600.000.—
rezervnega zaklada	K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po **4%**,
— večje in nestalne vloge pa po dogovoru. —

 Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kanjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %
obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Trgovina
s specerijskim
blagom.

Trgovina z
moko in dežel-
nimi pridelki.

Ljubljana

A. ŠARABON

Ljubljana

priporoča svojo novourejeno glavno

zalogo rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in na debelo!

Velika pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga brinja
in sliv za
žganjekuho.

Tvornica za stole

Fran Švigelj na Bregu, pošta Borovnica

izdeluje lepe in trpežne stole iz vpognjenega lesa
po najnižjih cenah.

Za obilna naročila se priporoča

Fran Švigelj.

J. KOSTEVC

trgovna z manufakturnim blagom n kro-
jaškimi dodatki na drobno in debelo.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4 in 5.

Cene strogo solidne, postrežba točna.

Vzorci na zahtevo poštne prosto.